

Ștefan-Marius Deaconu
Cezar Mihai Hâj
(coordonatori)

Studiu privind gradul de satisfacție a studenților cu privire la calitatea învățământului superior (2019-2020)

Ștefan-Marius Deaconu, Cezar Mihai Hâj
(coordonatori)

**Chestionarul Național Studențesc: Studiu privind gradul de
satisfacție a studenților cu privire la calitatea învățământului
superior (2019-2020)**

Autori:

Roland Olah, Simona Ciotlăuș, Elena Trifan, Sorin Furdui, Andrei Dobre, Alina Simion,
Raisa-Gabriela Zamfirescu

București, 2022

Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

București, str. Mendeleev nr. 21-25, Sector 1, cod 010362

Telefon: +40 21 30 23 850; Fax: +40 21 31 15 992

E-mail: office@uefiscdi.ro

www.uefiscdi.ro

Responsabilitatea pentru conținutul materialului aparține autorilor.

Copyright 2022 – UEFISCDI Publishing House.

ISBN 978-606-95508-5-4

Această operă este pusă la dispoziție sub Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăDerivate 4.0 Internațional.

Detaliile pe larg privind exercitarea drepturilor licențiate pot fi parcurse aici: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.ro>.

Cuprins

1. INTRODUCERE	5
2. CONSIDERAȚII METODOLOGICE	6
2.1 MODALITĂȚILE DE SONDARE	6
2.2 CHESTIONARUL UTILIZAT	6
2.3 SELECȚIA RESPONDENȚILOR	7
2.4 LIMITE ȘI STRATEGIA DE LIMITARE A ERORILOR	8
2.5 PREGĂTIREA ȘI ANALIZA RĂSPUNSURILOR	9
2.6 COROBORARE CU REZULTATELE EUROSTUDENT	11
3. PROFILUL RESPONDENȚILOR.....	12
4. PREZENTAREA REZULTATELOR	15
5. ANALIZE DE TIP K-CLUSTER MEAN.....	16
5.1 TIPOLOGII DE PERCEPȚII PRIVIND DESFĂȘURAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN CONTEXTUL DISTORSIUNII PROVOCATE DE PANDEMIA DE COVID-19 (SECȚIUNEA I)	16
5.2 TIPOLOGII DE PERCEPȚII CU PRIVIRE LA SERVICIILE OFERITE DE UNIVERSITATE ȘI CALITATEA PROGRAMULUI DE STUDII (SECȚIUNEA A II-A ȘI A III-A).....	17
6. PERSPECTIVA STUDENȚILOR PRIVIND DESFĂȘURAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN CONTEXTUL DISTORSIUNII PROVOCATE DE PANDEMIA DE COVID-19	21
6.1 GESTIONAREA INTENȚIEI DE ABANDON UNIVERSITAR	21
Q0.1 <i>Intenția de abandon</i>	21
Q0.2 <i>Dificultăți în procesul educațional generate de cauze materiale</i>	22
Q0.3 <i>Sprijin material din partea instituției de învățământ superior</i>	23
6.2 TRANSFERUL PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN MEDIUL ONLINE	24
Q0.5 <i>Percepția generală cu privire la tranziția online</i>	24
Q0.6 <i>Accesul la resurse educaționale online</i>	25
Q0.7 <i>Comunicarea constantă cu studenții</i>	26
6.3 IMPACTUL PRESTAȚIEI CADRELOR DIDACTICE.....	27
Q0.8 <i>Percepția generală cu privire la prestația cadrelor didactice</i>	27
Q0.9 și Q.0.10 <i>Agrearea în comun a criteriilor de evaluare a studenților și a modului de desfășurare a procesului educațional</i>	28
6.4 CONCLUZII	30
7. GRADUL DE SATISFAȚIE AL STUDENȚILOR CU PRIVIRE LA SERVICIILE OFERITE DE UNIVERSITATE	33
7.1 ASPECTE GENERALE	33
Q1.1 <i>Corespondența între programul de studiu urmat și prima opțiune la admitere</i>	33
Q1.2 <i>Dezvoltare personală</i>	34
Q1.3 <i>Siguranța în campusul universitar/clădirile universității</i>	35
Q1.4 <i>Sentimentul de apartenență la comunitatea universitară</i>	36
Q1.5 <i>Motivația studenților</i>	37
Q1.6 <i>Evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice</i>	38
7.2 INFRASTRUCTURĂ UNIVERSITARĂ	39
Q2.1 <i>Resurse IT și alte facilități online</i>	39
Q2.2 <i>Calitatea semnalului WI-FI</i>	40
Q2.3 <i>Serviciile medicale</i>	40
Q2.4 <i>Infrastructura sanitară</i>	41
Q2.5 <i>Infrastructura sportivă</i>	42
Q2.6 <i>Secretariatul universității/facultății</i>	43
Q2.7 <i>Spațiile comune pentru învățare</i>	44
Q2.8 <i>Spațiile de recreere și activități sociale</i>	45
7.3 REPREZENTANȚII STUDENȚILOR.....	45
Q3.1 <i>Activitatea organizațiilor studențești</i>	45
Q3.2 <i>Activitatea reprezentanților studenților</i>	46
7.4 RESURSELE ÎNVĂȚĂRII	47
Q4.1 <i>Dotarea laboratoarelor</i>	47
Q4.2 <i>Dotarea sălilor de curs și seminar</i>	48
Q4.3 <i>Resursele educaționale ale bibliotecilor universitare</i>	49
Q4.4 <i>Personalul bibliotecilor universitare</i>	50
7.5 SERVICII SOCIALE	50
Q5.1 <i>Cantinele universitare</i>	50
Q5.2 <i>Acordarea burselor de merit și de performanță</i>	51
Q5.3 <i>Universitatea, spațiu primitor pentru studenții internaționali</i>	52

Q5.4 Incluzivitatea spațiilor universitare pentru studenții cu dizabilități fizice	53
Q5.5 Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră	53
Q5.6 Activitatea culturală în mediul universitar.....	54
Q5.7 Sunt mulțumit(ă) de condițiile de cazare în căminele studențești ale instituției de învățământ superior	55
Q5.8 Recompensarea performanțelor academice.....	56
Q5.9 Sprijin material oferit pe criterii sociale.....	57
7.6 CONCLUZII.....	58
8. GRADUL DE SATISFACȚIE CU PRIVIRE LA CALITATEA PROGRAMELOR DE STUDII.....	62
8.1 ACTIVITATEA DE PREDARE.....	62
Q6.1 Înțelegerea materiei predate	62
Q6.2 Participarea activă a studenților la ore	63
Q6.3 Tehnici de predare	64
Q6.4 Asimilarea informațiilor predate	65
Q6.5 Atractivitatea cursurilor, seminarelor și laboratoarelor	66
Q6.6 Relevanța disciplinelor pentru pregătirea profesională.....	67
Q6.7 Aprofundarea disciplinelor unde au fost înregistrate rezultate deosebite.....	68
8.2 EVALUARE, COMUNICARE ȘI FEEDBACK	69
Q7.1 Modalități multiple de evaluare.....	69
Q7.2 Am primit feedback de calitate (profesionist, în timp util) pentru referate, proiecte sau lucrări	69
Q7.3 Evaluarea competențelor dobândite.....	70
Q7.4 Criteriile de evaluare au fost agreate în comun cu studenții și au fost corecte, clare și transparent comunicate	71
Q7.5 Pot să aflu ușor informații despre situația mea școlară.....	72
8.3. OPORTUNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE.....	72
Q8.1 Există o concordanță între solicitările profesorilor și materialele/resursele educaționale disponibile	72
Q8.2 Accesibilitatea online a resurselor educaționale pentru disciplinele studiate.....	73
Q8.3 Resurse disponibile prin paginile personale ale profesorilor	73
Q8.4 Centralizarea informațiilor despre accesul la resurse educaționale online	74
Q8.6 Interacțiunea cu colegii în procesul de învățare.....	75
Q8.7 Încurajarea mobilităților internaționale	76
Q8.8 Facilitarea stagiilor de practică	77
Q8.9 Calitatea stagiilor de practică	78
8.4 ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL	79
Q9.1 Individualizarea traseului educațional prin discipline opționale și/sau facultative	79
Q9.2 Eficiența organizării orarului	79
Q9.3 Consultarea studenților în privința orarului și a desfășurării activităților didactice	80
Q9.4 Echilibrul dintre activitățile didactice și practica de specialitate	81
Q9.5 Comunicarea în timp real a modificărilor privind desfășurarea procesului didactic.....	82
Q9.6 Disponibilitatea online a informațiilor generale despre programul de studii.....	83
8.5. SPRIJIN ACADEMIC	84
Q10.1 Deschiderea profesorilor față de dificultățile întâmpinate de studenți.....	84
Q10.2 Recuperarea decalajelor față de colegi.....	85
Q10.3 Cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat	85
Q10.4 Consilierea în vederea alegerii disciplinelor opționale/facultative.....	86
8.6 CONCLUZII	87
9. CONCLUZII FINALE ȘI RECOMANDĂRI	92
10. BIBLIOGRAFIE	97
11. FIGURI ȘI TABELE	100
11.1. LISTA FIGURILOR	100
11.2. LISTA TABELELOR	103
12. ANEXE	104
ANEXA 1 – PONDERILE APLICATE RESPONDENȚILOR CNS	104
ANEXA 2 – LISTA ÎNTREBĂRILOR DIN CADRUL CHESTIONARULUI NAȚIONAL STUDENTESC	105
ANEXA 3 – LISTA ÎNTREBĂRILOR UTILIZATE DIN EUROSUDENT.....	109
ANEXA 4 - FIABILITATEA INSTRUMENTULUI DE CERCETARE - SCALE LIKERT ÎN FUNCȚIE DE SECȚIUNILE CHESTIONARULUI	111
ANEXA 5 – ANALIZA COEFICIENTULUI DE CORELAȚIE AL RANGURILOR KENDALL (T) ÎNTRE RĂSPUNSURILE LA DIFERITE ÎNTREBĂRI	113
ANEXA 6 - EVENIMENTE DE TIP MUTUAL LEARNING WORKSHOP ȘI DE PROMOVARE A CNS	115

1. Introducere

Prezentul studiu vizează prezentarea principalelor rezultate ale cercetării naționale cu privire la gradul de satisfacție a studenților cu privire la calitatea învățământului superior. Chestionarul Național Studentesc (CNS) a reprezentat principalul instrument utilizat, fiind elaborat în acest scop.

Instrumentul de cercetare sociologică a fost dezvoltat în cadrul proiectului „Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc” implementat de către Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), în parteneriat cu Ministerul Educației (MED). Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman (POCU), cod SMIS 126766. CNS a fost elaborat în cadrul sub-activității A.4.6 Realizarea unei cercetări sociologice asupra gradului de satisfacție a studenților privind calitatea învățământului superior – National Student Survey.

Chestionarul Național Studentesc, aflat la prima sa ediție, **a fost aplicat în contextul epidemiologic generat de pandemia de COVID-19**, care a determinat suspendarea parțială ori totală a cursurilor față-în-față. Implicit, acest lucru a condus la desfășurarea activităților didactice la distanță, respectiv la închiderea căminelor studentești. Pentru derularea activităților de predare-învățare, instituțiile de învățământ superior au utilizat o varietate mare de platforme și aplicații. De asemenea, universitățile au procedat la schimbarea modalității de examinare parțială și finală, cât și a celei de admitere în noul an universitar, adaptându-se la noul cadru legislativ (Deca, Gologan și Santa, 2020)¹.

Având în vedere contextul special în care a fost implementat, un alt obiectiv urmărit a fost **măsurarea percepției studenților cu privire la impactul provocat de pandemia COVID-19 în desfășurarea procesului educațional**. În procesul de dezvoltare al CNS s-a avut în vedere elaborarea unui instrument de cercetare care poate fi aplicat periodic.

Chestionarul Național Studentesc a fost diseminat în perioada **24 noiembrie 2020 – 18 ianuarie 2021** și a fost disponibil studenților prin platforma www.cns.uefiscdi.ro, platforma special dezvoltată pentru implementarea CNS și EUROSTUDENT. În urma finalizării procesului de completare al CNS, studenții au fost îndemnați și redirecționați către chestionarul EUROSTUDENT, prin care s-a urmărit colectarea de date privind condițiile de viață și de studiu ale studenților din România.

Chestionarul Național Studentesc a fost disponibil pentru completare tuturor studenților înmatriculați într-o instituție de învățământ superior acreditată în România, cu excepția celor cu profil militar.

Rezultatele studiului național cu privire la gradul de satisfacție a studenților vor fi transmise în vederea valorificării acestora de către **principalii actori din Sistemul Național de Învățământ Superior** (Ministerul Educației, Consiliul Național de Statistică și Prognoză în Învățământul Superior, Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, Agenția Română pentru Asigurare a Calității în Învățământul Superior, instituții de învățământ superior etc.), precum și **beneficiarilor direcți, studenții din universitățile românești**.

¹ Excepție constituie programele de studii în domeniile drept și sănătate, oferite de câteva dintre universitățile din țară.

2. Considerații metodologice

În urma verificării și a curățării bazei de date, numărul de peste 22.000 de respondenți unici **asigură relevanță statistică prin prisma faptului că surprinde opiniile și atitudinile unui număr ridicat de indivizi** vizati direct de subiectul cercetării, care împărtășesc, de asemenea, o serie de caracteristici comune (ex: vârsta, nivelul de studii, școlaritate activă). Acest total (numărul de respondenți) ne asigură **posibilitatea analizării gradului de satisfacție raportat la acești indivizi**, corelând indicatorii cu variabilele socio-demografice, dar și prin aplicarea unui analize de tip **cluster k-mean** prin care putem obține o tipologie bazată pe atitudinea și dispunerea respondenților în raport cu subiectul cercetat. În baza acestei analize putem identifica ulterior **o serie de tipuri de comportamente nuanțate pe care să le corelăm și cu alți indicatori din cadrul instrumentului**, stabilind astfel un **profil al studentului în raport cu gradul de satisfacție exprimat**. Această tipologie este relevantă și surprinde trăsăturile acestui grup de respondenți, disponibili în a-și exprima nivelul de satisfacție privind calitatea învățământului superior din România.

Au fost utilizate, de asemenea, mai multe întrebări din chestionarul EUROSTUDENT, în care au existat respondenți comuni cu CNS, pentru a determina o serie de caracteristici privind profilul socio-economic al participanților la chestionar. Lista completă a acestora poate fi consultată în [Anexa 3 – Lista întrebărilor utilizate din EUROSTUDENT](#). Interpretările din prezenta analiză pot avea o serie de limitări pornind de la anumite formulări vagi ale întrebărilor din chestionarul EUROSTUDENT.

2.1 Modalitățile de sondare

CNS a fost conceput ca o anchetă ce urmărește măsurarea gradului de satisfacție a studenților din România cu privire la calitatea învățământului superior². Studiul a utilizat ca metodă de culegere a datelor **sondajul online**. Respondenții au avut acces direct la chestionarul în format **online**, acesta fiind ușor de completat și prin intermediul telefoanelor mobile și a tabletelor. Răspunsurile lor au fost salvate în mod automat pe măsură ce le completau.

Argumentele care au stat la baza deciziei de a utiliza această modalitate de sondare au fost:

- eficacitatea de a culege și prelucra preliminar datele într-un timp mai scurt comparativ cu alte tehnici de anchetă; datele colectate, înregistrate și centralizate într-o bază în mod automat;
- în corolar cu eficacitatea culegerii și prelucrării datelor, costurile mai reduse cu desfășurarea anchetei;
- contextul epidemiologic care îngreuna, sau chiar făcea imposibil, un demers de culegere a datelor față-în-față;
- faptul că literatura de specialitate indică tehnica sondării online ca fiind mai adecvată anchetelor în care studenții reprezintă populația țintă, față de alte segmente din populație (Tanner 2018).

2.2 Chestionarul utilizat

Chestionarul utilizat a cuprins un număr de **68 de întrebări** (vezi [Anexa 2 – Lista întrebărilor din cadrul Chestionarului Național Studentesc](#)). CNS a cuprins două componente principale: **nucleul chestionarului** (secțiunea stabilă a chestionarului, necesară pentru a dezvolta o componentă longitudinală a studiului) și o **componentă variabilă** (măsurarea percepției studenților asupra unor politici punctuale ale Ministerului Educației). Având în vedere contextul special în care a fost implementat, în cadrul primei ediții componenta variabilă a fost înlocuită cu un set de întrebări prin care s-a urmărit măsurarea distorsiunilor provocate de pandemia COVID – 19 în desfășurarea procesului educațional.

Tabel 1. Structura Chestionarului Național Studentesc.

Categorie	Subcategorie	Nr. întrebări
COVID-19	-	9
Satisfacția cu privire la serviciile oferite de universitate	General	6
	Infrastructura universitară	8
	Reprezentanții studenților	2
	Resursele învățării	4

² Chestionarul Național Studentesc - <https://chestionar-studenti.ro>.

2. Considerații metodologice

Categorie	Subcategorie	Nr. întrebări
Satisfacția cu privire la calitatea programului de studii	Servicii sociale	9
	Activitatea de predare	7
	Evaluare, comunicare și feedback	5
	Oportunități de învățare	8
	Organizarea procesului educațional	6
	Sprijin academic	4

Întrebările adresate studenților în cadrul primei secțiuni a CNS au vizat exclusiv experiența lor educațională în perioada semestrului al II-lea din anul universitar 2019/2020³, în timp ce celelalte două secțiuni descriu în ansamblu, experiența din anii de studiu parcurși în cadrul programului de studiu.

Pentru măsurarea satisfacției studenților a fost utilizată o scală *Likert*, cu valori cuprinse între unu (1) și cinci (5). În cazul unor întrebări dintr-un registru special, studenții au putut opta pentru varianta răspuns „0 - nu mi se aplică”:

0 – nu mi se aplică	1 – total dezacord	2 – dezacord	3 – nici acord, nici dezacord	4 – de acord	5 – total de acord
---------------------	--------------------	--------------	-------------------------------	--------------	--------------------

Prezentarea răspunsurilor se realizează sub formă de text, grafic și tabel. În cadrul analizei, variantele de răspuns „total dezacord” și „dezacord”, respectiv „de acord” și „total de acord” sunt prezentate, de cele mai mult ori, cumulate. Doar în cazuri punctuale sunt prezentate separat. De asemenea, explicitarea răspunsului „nici acord, nici dezacord” se face întotdeauna în mod distinct.

Având în vedere posibilele tipologii ale respondenților, 15 întrebări au avut opțiunea „nu este cazul” pentru evitarea situației în care respondenții ar fi trebuit să răspundă la întrebări care nu îi vizau (ex: calitatea serviciilor de cazare în cazul studenților care nu au locuit în cămin sau perspectiva privind impactul COVID-19 în anul universitar anterior pentru studenții din anul I).

2.3 Selecția respondenților

Selecția respondenților nu a presupus un procedeu probabilist. Pentru completarea CNS, au fost dezvoltate două rute de acces, direct prin intermediul unui e-mail trimis studentului cu validarea statutului de student realizat a priori și prin intermediul zonei publice a platformei, cu validarea statutului de student prin intermediul CNP-ului.

Acest mecanism de validare a permis echipei de anchetă să controleze și completarea unui singur chestionar de către o persoană, contribuind, astfel, la creșterea calității datelor pentru că nu a permis completări multiple de către un respondent. Ulterior, informațiile au fost verificate și confruntate cu cele disponibile în RMUR. **Utilizând mecanismele menționate s-a asigurat faptul că toți respondenții CNS luați în considerare sunt studenți și fac parte din populația vizată.**

Din numărul total de respondenți selectați pentru analiză (22.175), **50,67%** dintre aceștia au completat CNS accesând platforma printr-un link de promovare a chestionarului, în timp ce restul (**49,33%**) au răspuns invitației primite prin intermediul adresei de e-mail.

Tabel 2. Distribuția respondenților CNS în funcție de ruta de acces la chestionar.

Ruta de acces	Ciclu de studiu	Număr	%
link_personalizat	Licență	8597	78,58%
	Master	2343	21,42%
	Total	10.940	49,33%
www.chestionar-studenti.ro	Licență	9916	88,26%

³ Acest lucru a fost semnalizat participanților printr-un mesaj afișat la începutul secțiunii: „Întrebările se aplică doar pentru experiența educațională din semestrul al II-lea din anul universitar 2019/2020”.

Ruta de acces	Ciclu de studiu	Număr	%
	Master	1319	11,74%
	Total	11.235	50,67%

Toate răspunsurile studenților participanți la implementarea CNS au fost confidențiale, fiind respectate toate normele privind protecția datelor cu caracter personal.

2.4 Limite și strategia de limitare a erorilor

Acuratețea rezultatelor CNS este una remarcabilă pornind de la faptul că, în strategia de limitare a erorilor, au fost utilizate următoarele elemente:

- Validarea respondenților a fost realizată prin intermediul RMUR. În total, **97,72%** dintre aceștia au fost identificați în registru, restul de **2,28%** fiind verificat de către echipa de proiect.
- Limitările în ceea ce privește eroarea de acoperire au fost estompate prin crearea unor canale multiple de promovare a CNS, atât prin intermediul instituțiilor de învățământ superior (existând un număr semnificativ de reprezentanți delegați, inclusiv prin intermediul proiectului POCU-INTL), cât și al organizațiilor studențești, demersul beneficiind de sprijinul federațiilor naționale reprezentative la nivel național.
- Echipa de proiect a limitat erorile de măsurare și de non-răspuns prin intermediul unui design inovativ aplicat CNS, cele mai importante elemente fiind:
 - platformă adaptabilă tuturor dispozitivelor electronice utilizate de studenți (desktop, laptop, telefon mobil, tabletă etc.);
 - design intuitiv și prietenos (pentru a marca răspunsurile au fost utilizate pictograme de tip *emoji*, cu grafică *receptivă* în funcție de răspunsul selectat);
 - întrebările au fost formulate într-un mod clar, ușor inteligibil, fiind însoțite de explicații pentru a limita posibilele interpretări multiple, fiind utilizat același tip de întrebare pe tot parcursul chestionarului.
- Eroarea provocată de autoselecția participanților a fost limitată prin aplicarea unui ponderi (vezi [Anexa 1 – Ponderi aplicate respondenților CNS](#)) care a ținut cont de gen și de domeniul fundamental de studii, conform nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare adoptat în fiecare an universitar. De asemenea, CNS va reprezenta un exercițiu care va fi aplicat periodic, această primă ediție reprezentând una pilot și care a avut menirea și să familiarizeze studenții din România cu acest tip de sondaj online.

Cele mai semnificative limitări CNS sunt:

- CNS nu a vizat ciclul doctoral și instituțiile de învățământ militar;
- Metoda de eșantionare (de conveniență; nonprobabilistă) care determină o acuratețe mai redusă a rezultatelor obținute;
- Existența unor segmente din populația studențească subreprezentate (ex.: studenții provenind din medii socio-economice defavorizate sau care au o situație medicală specială);
- Incompletitudinea datelor socio-demografice introduse în RMUR care ar fi permis analize cu un grad mai mare de profunzime (ex: etnia), situație care este în curs de îmbunătățire având în vedere eforturile instituțiilor de învățământ superior din ultimii ani și sprijinul financiar acordat de Ministerul Educației prin Fondul de Dezvoltare Instituțională (FDI);
- Dimensionarea instrumentului de cercetare prin numărul relativ ridicat de întrebări, pentru un sondaj desfășurat online, în ciuda faptului că acesta conține mai puține întrebări decât în cazul altor state (ex. *Studiebarometeret* – Norvegia);
- Perioada de desfășurare a fost relativ scurtă în comparație cu anchete similare din alte țări, iar parțial s-a suprapus cu vacanța universitară (în funcție de calendarul unor universități). Acest fapt s-a datorat modificării calendarului aplicării CNS, din cauza izbucnirii pandemiei de COVID-19, acesta prevăzând inițial să fie diseminat în primăvara anului 2020 (semestrul II – anul universitar 2019/2020);
- Efectul de *survey fatigue* cauzat de creșterea numărului de chestionare aplicate studenților în contextul pandemiei de COVID-19, corelat cu o creștere considerabilă a timpului petrecut de aceștia în mediul online.

2.5 Pregătirea și analiza răspunsurilor

Echipa de proiect a urmărit o serie de pași în vederea dezvoltării CNS. În acest sens, proiectarea instrumentului de cercetare a presupus realizarea unei fundamentări cu privire la necesitatea realizării unei cercetări sociologice asupra gradului de satisfacție a studenților privind calitatea învățământului superior. Aceasta a presupus:

- Cartarea practicilor privind chestionarea studenților în România.
 - Identificarea cadrului legislativ existent în România;
 - Analiza modului în care chestionarea studenților este integrată în procesele de evaluare internă și externă a calității învățământului superior;
 - Analiza modului în care instituțiile de învățământ superior realizează procesele de sondare a percepției studenților;
 - Identificarea prevederilor din cartele instituțiilor de învățământ superior care vizează chestionarea și dialogul cu studenții.
- Identificarea bunelor practici de la nivel internațional.
 - Cele două modele luate în considerare au fost studiile realizate în Marea Britanie (*The National Student Survey – NSS-UK*) și Norvegia (*Studiebarometeret*);
 - Echipa de proiect a analizat și a luat în considerare cele mai relevante practici, ținând cont de contextul național și de resursele materiale disponibile;
 - A fost analizată și percepția publică, reflectată îndeosebi în presă, în statele analizate (cu precădere, în Marea Britanie), referitoare la aplicarea unui chestionar național studentesc.
- **Dezvoltarea, de către echipa de sociologi, a mai multor modele** cu privire la constituirea unor eșantioane reprezentative pentru CNS, în funcție de diferite scenarii de lucru. Au fost identificate potențialele erori și mecanisme de limitare ale acestora.
- **Realizarea unui studiu cu privire la categoriile de studenți vulnerabili** și elaborarea unei metodologii cu privire la stabilirea categoriilor de studenți vulnerabili.
- Documentarea implicațiilor generate de legislația la nivel european și național cu privire la respectarea datelor cu caracter personal (GDPR).
- Realizarea unei analize de nevoi, care a concluzionat că:
 - Există elemente incipiente în legislația actuală de la care poate fi conturat un cadru legal adecvat pentru aplicarea periodică a unui chestionar național cu privire la satisfacția studenților.
 - Există un precedent legal privind utilizarea unor instrumente de sondare a opiniei studenților în procesul de evaluare a cadrelor didactice de către studenți.
 - Instituțiile de învățământ superior acordă importanță sondării opiniei studenților cu privire la gradul de satisfacție în relație cu serviciile educaționale primite, prin perspectiva analizei prevederilor din cartele universitare.
 - Este necesară îmbunătățirea sistemului de sondare a satisfacției acestora cu privire la diferite aspecte care țin de procesul educațional și de viața studentescă.
 - Lipsește o cultură a chestionării studenților, doar 35,11% dintre instituțiile de învățământ superior publicând pe site-ul propriu un model de chestionar pentru sondarea studenților privind chestiuni diferite de percepție în relație cu prestația cadrelor didactice. Doar 28,72% dintre ÎȘS au publicat pe site-ul propriu un raport realizat în urma unui chestionar de tipul celui menționat anterior.
 - Implementarea periodică a unui chestionar național cu privire la satisfacția lor ar contribui decisiv la implementarea dezideratului conform căruia opinia studenților este luată în considerare în mod real în Sistemul Național de Învățământ Superior.

Ulterior acestui proces, a fost realizată o listă de întrebări care au constituit prima versiune a CNS. Structura și întrebările din chestionar au fost dezbătute în cadrul a trei evenimente de tip *mutual learning workshop* și a unui eveniment de promovare⁴.

Setul de întrebări care a reieșit în urma evenimentelor organizate a fost trimis spre consultare:

⁴ În contextul pandemiei de Covid-19, alte 9 evenimente de promovare au fost anulate.

- Reprezentanților Ministerului Educației, care au primit lista de întrebări în vederea corelării exercițiului de cercetare cu politicile din domeniu;
- Reprezentanților federațiilor naționale studentești, cu care au avut loc mai multe întâlniri de lucru în vederea integrării priorităților reprezentanților studenților;
- Reprezentanților diferitelor organisme sau consilii relevante în Sistemul Național de Învățământ Superior (ex. CNR, ARACIS, CNSPIS);
- Mai multor cadre didactice din instituțiile de învățământ superior, a căror activitate de cercetare și domenii de interes sunt corelate cu CNS.

Între timp, o echipă formată din experți IT, designeri și reprezentanții Serviciului informatică și infrastructură suport din cadrul UEFISCDI au dezvoltat o platformă pentru CNS. Aceasta a cuprins mai multe elemente inovative, menționate anterior în prezentul document (ex. validarea utilizatorilor prin intermediul Registrului Matricol Unic, utilizarea unor ilustrații de tip *emoji* pentru scala de tip Likert etc.). Platforma a fost dezvoltată astfel încât să poată fi utilizată și pentru alte studii, dar să poată fi accesată și de către instituțiile de învățământ superior pentru a genera propriile chestionare.

În urma procesului de consultare anterior prezentat, experții au finalizat setul de întrebări care **au fost testate** în cadrul a cinci sesiuni. **Procesul de testare sau de pilotare al Chestionarului Național Studentesc** a pornit de la o analiză a proceselor similare realizate în cazul *National Student Survey – NSS-U⁵*, respectiv *Studiebarometeret* în Norvegia. În ambele cazuri testarea sau pilotarea întrebărilor s-a realizat atât prin simularea procesului de completare, cât și prin organizarea unor focus grupuri pentru verificarea inteligibilității întrebărilor și formelor de răspuns.

Sesiunile de testare al Chestionarului Național Studentesc au avut loc în perioada 9-10 iunie 2020, în cadrul a cinci webinare organizate **cu participarea unor studenți din** multiple organizații studentești. La cele cinci webinare au participat în total 43 de studenți. În urma întâlnirilor, instrumentul a fost îmbunătățit atât din punctul de vedere al conținutului, cât și al designului. De asemenea, a fost adăugată o componentă privitoare la impactul pandemiei de COVID-19 asupra sistemului de învățământ superior.

Figură 1. Captură de ecran reprezentând o secțiune din Chestionarul Național Studentesc.

The screenshot displays a web-based survey interface. At the top, there is a header with the logo 'Chestionarul Național Studentesc' and a blue lightning bolt icon. Below the header, a progress indicator shows '11/11' and the title 'SPRIJIN ACADEMIC'. The main content area contains a question in Romanian: 'Am avut deschidere din partea profesorilor când am întâmpinat dificultăți.' Below the question is a horizontal row of five emoji-like faces representing a Likert scale from 1 (sad) to 5 (happy). The fourth face (smiling) is selected, and a tooltip below it indicates '4 - De acord'. Below this, there is another question: 'Am avut oportunități de a recupera decalaje față de alți colegi.' followed by another row of five faces, with the fourth face also selected.

În vederea promovării CNS și a colaborării cu reprezentanții instituțiilor de învățământ superior publice de stat:

- 45.65% au promovat lansarea CNS pe site-ul propriu;
- 36.96% au promovat lansarea CNS pe rețeaua de socializare Facebook;
- 15.22% au promovat lansarea CNS pe alte rețele de socializare (ex. Instagram);
- 23.91% au promovat prelungirea termenului limită pentru completarea CNS-EUROSTUDENT pe site;
- 30.43% au promovat prelungirea termenului limită pentru completarea CNS-EUROSTUDENT pe rețeaua de socializare Facebook;

⁵ Pentru pilotarea National Student Survey din Marea Britanie instituțiile responsabile de implementarea chestionarului au dezvoltat National Student Survey – Pilot.

- 6.69% au promovat prelungirea termenului limită pentru completarea CNS-EUROSTUDENT pe alte rețele de socializare;
- Din păcate, un număr de 17 universități, însumând aproximativ 140.000 de studenți, nu au promovat Chestionarul Național Studențesc.

2.6. Coroborare cu rezultatele EUROSTUDENT

Bazele de date cu rezultatele CNS și EUROSTUDENT au fost concatenate în vederea extragerii unor informații de interes pentru interpretarea datelor obținute în urma prelucrării Chestionarului Național Studențesc. Variabila pivot utilizată a fost cea aplicată în vederea extragerii datelor din RMUR. A rezultat o bază de date cu 19.877 de intrări, nu toate acestea fiind încheiate cu finalizarea completării chestionarului EUROSTUDENT. În vederea prelucrării și interpretării datelor CNS-EUROSTUDENT au fost utilizate aceleași ponderi ca și în cazul bazei de date CNS. De asemenea, au fost utilizate variabile din chestionarul EUROSTUDENT care au vizat, cu precădere, veniturile obținute ale studenților, respectiv nivelul de educație al părinților. Numărul de cazuri valide luate în considerare va fi prezentat în descrierea fiecărei figuri sau în textul care va face referire la respectivele situații.

3. Profilul respondenților

În total, Chestionarul Național Studentesc a fost completat de **24.280** de respondenți din **78** de instituții de învățământ superior (incluzând IOSUD Academia Română). În plus față de aceștia, **14.430** au răspuns la cel puțin o întrebare, însă nu au finalizat de completat chestionarul. Aceste cazuri au fost excluse din start în analiză. Procesul de curățare (eliminare) a datelor a vizat următoarele categorii de răspunsuri:

- Răspunsuri multiple ale aceluiași student, păstrând doar răspunsul pentru ultima specializare începută (calendaristic);
- Răspunsurile studenților provenind din instituțiile de învățământ superior cu profil militar;
- Răspunsurile studenților din filiale universitare situate în străinătate;
- Răspunsurile studenților din alte cicluri de studii decât licență sau master (an pregătitor, doctorat);
- Răspunsuri care au avut o școlaritate înscrisă în RMU care atestă finalizarea studiilor;
- Răspunsurile în cazul cărora nu au putut fi reconstituite categoriile de date utilizate în vederea efectuării ponderărilor;
- Răspunsurile studenților de anul I la întrebările care vizau impactul pandemiei COVID-19 în anul universitar anterior.

Prezentarea datelor privind profilul respondenților se va realiza prin comparație cu situația înregistrată în ANS, raportate în ianuarie 2021, pentru a exista o imagine de ansamblu cu privire la populația generală de studenți.

Tabel 3. Distribuția respondenților CNS în funcție de forma de proprietate a instituției de învățământ superior și numărul total de studenți înscriși în ANS.

	CNS	CNS (%)	ANS	ANS (%)
Publică	21.419	96,6%	451.350	88%
Privată	756	3,4%	61.416	12%

A rezultat un total de **22.175** răspunsuri valide, din care, **18.513 (83,48%)** specifice ciclului de studii **licență**, respectiv **3.662 (16,51%)** specifice ciclului de studii **master**. Aceștia provin din **70** instituții de învățământ superior, din care **47 publice de stat** și **23 private**. Din punct de vedere al distribuției respondenților CNS în funcție de **forma de proprietate**, **96,6%** (față de **88%** în ANS) dintre aceștia erau înmatriculați într-o instituție de învățământ superior **publică**, în timp ce **3,4%** (12% în ANS) erau înscriși într-o universitate **privată**.

Din punctul de vedere al distribuției respondenților în funcție de forma de învățământ, considerabil cel mai mare procent se întâlnește în rândul studenților de la învățământul cu frecvență, atât în cazul studiilor universitare de licență, cât și de master.

Tabel 4. Distribuția respondenților CNS în funcție de forma de învățământ și numărul total de studenți înscriși în ANS.

	Licență				Master			
	CNS	CNS (%)	ANS	ANS (%)	CNS	CNS (%)	ANS	ANS (%)
Învățământ cu frecvență (FR)	17.373	94.1%	359.640	89,6%	3.643	99.5%	108.864	97,9%
Învățământ cu frecvență redusă (IFR)	464	2.5%	15.654	3,9%	19	0.5%	2.330	2,1%
Învățământ la distanță (ID)	629	3.4%	26.678	6,5%	-	-	-	-

Reprezentarea din punct de vedere a centrelor universitare în care au fost înmatriculați și de care aparțineau respondenții CNS este proporțională cu situația înregistrată în ANS.

Din punctul de vedere al reprezentării de gen, peste două treimi dintre respondenți au fost de **gen feminin**, indiferent de ciclul de studii. Populația de **gen masculin** a fost subreprezentată în rândul respondenților CNS,

3. Profilul respondenților

având în vedere că în ANS sunt înregistrați **44,7%** studenți de acest gen, față de doar **35,2%** în CNS. Această discrepanță a fost, ulterior, eliminată prin aplicarea unor ponderi.

Tabel 5. Distribuția respondenților CNS în funcție de gen și numărul total de studenți înscriși în ANS.

	M (CNS)	% M (CNS)	M (ANS)	% M (ANS)	F (CNS)	% F (CNS)	F (ANS)	% F (ANS)
Licență	6.528	35,4%	183.571	45,7%	11.889	64,6%	218.067	54,3%
Master	1.241	33,9%	46.088	41,4%	2.421	66,1%	65.158	58,6%
Total	7.769	35,2%	229.659	44,7%	14.310	64,8%	283.225	55,3%

În ceea ce privește distribuția studenților participanți în funcție de anul de studiu, în cazul ciclului de **licență**, înregistrăm **peste 80%** dintre răspunsuri provenind de la participanți din primii trei ani. În cazul studiilor de **master**, distribuția procentuală este mult mai echilibrată, cei doi ani de studii fiind distribuiți relativ egal, fiind înregistrată o diferență procentuală de doar **4,6%**.

Tabel 6. Distribuția respondenților CNS în funcție de anul de studiu și numărul total de studenți înscriși în ANS.

	Licență				Master			
	CNS	% CNS	ANS	% ANS	CNS	% CNS	ANS	% ANS
Anul I	5020	27.1%	128.509	32,0%	1915	52.3%	60.963	54,9%
Anul II	5515	29.8%	107.730	26,8%	1747	47.7%	50.231	45,1%
Anul III	4670	25.2%	99.738	24,8%	-	-	-	-
Anul IV	2397	12.9%	48.351	12,0%	-	-	-	-
Anul V	509	2.7%	9.218	2,3%	-	-	-	-
Anul VI	402	2.2%	8.026	2,0%	-	-	-	-

Există, de asemenea, diferențe în ceea ce privește distribuția respondenților CNS și numărul total de studenți înscris în ANS în funcție de domeniul fundamental de studiu. Având în vedere că acesta este un determinant pentru mai multe elemente privitoare la școlaritate, rezultatele au fost ponderate ținând cont și de aceste raporturi.

Tabel 7. Distribuția respondenților CNS și a numărului total de studenți înscriși în ANS în funcție de domeniul fundamental de studiu și ciclul de studii.

	Licență				Master			
	CNS	% CNS	ANS	% ANS	CNS	% CNS	ANS	% ANS
Matematică și științele naturii	1.030	5,6%	22.753	5,7%	201	5,5%	7.658	6,9%
Științele sportului și educație fizică	458	2,5%	12.296	3,1%	107	2,9%	3.980	3,6%
Științe biomedicale	3.632	19,6%	68.268	17,0%	132	3,6%	3.980	3,6%
Științe inginerești	6.252	33,8%	107.631	26,8%	1.554	42,4%	35.150	31,6%
Științe sociale	4.959	26,8%	154.280	38,4%	1.284	35,1%	49.257	44,3%

	Licență				Master			
	CNS	% CNS	ANS	% ANS	CNS	% CNS	ANS	% ANS
Științe umaniste și arte	2.181	11,8%	36.410	9,1%	384	10,5%	11.221	10,1%

În ceea ce privește forma de finanțare a studiilor, atât în cazul studiilor universitare de licență, cât și de master, un procent de peste 70% din respondenți sunt bugetați⁶, restul studiind cu taxă⁷. În cazul studiilor universitare de licență, discrepanța față de situația înregistrată în CNS este mai mare (**18,3%**), fiind rezultatul și al unei subreprezentări a instituțiilor de învățământ superior privat. Pentru studiile universitare de master, diferența este mai mică (**7,1%**).

Tabel 8. Distribuția respondenților CNS în funcție de forma de finanțare a studiilor și numărul total de studenți înscriși în ANS.

	Licență				Master			
	CNS	% CNS	ANS	% ANS	CNS	% CNS	ANS	% ANS
Buget	13.535	73.3%	220.815	55,0%	2.603	71.1%	71.138	64,0%
Cu taxă	4.930	26.7%	180.757	45,0%	1.059	28.9%	40.056	36,0%

⁶ Am considerat forme de finanțare bugetate următoarele categorii înscrise în Registrul Matricol Unic: cetățeni români – Buget, respectiv studenți internaționali (inclusiv studenți etnici români) – Buget, Bursă, Cont Propriu Nevalutar (CPNV).

⁷ Am considerat forme de finanțare „cu taxă” următoarele categorii înscrise în Registrul Matricol Unic: cetățeni români – Taxă, respectiv studenți internaționali (inclusiv studenți etnici români) – Cont Propriu Lei (CPL), Cont Propriu Valutar (CPV), Taxă.

4. Prezentarea rezultatelor

Prezentul raport va prezenta rezultatele CNS în funcție de secțiunile existente în chestionar. Astfel, cele trei mari secțiuni (*Desfășurarea procesului educațional în contextul distorsiunii provocate de pandemia de COVID-19*, *Satisfacția cu privire la serviciile oferite de universitate* și *Satisfacția cu privire la calitatea programului de studii*) vor constitui capitole distincte, care se vor finaliza cu o serie de concluzii.

Având în vedere atât caracteristicile diferite ale studenților în funcție de ciclul de studiu, precum și diferența între numărul de respondenți, prezentarea rezultatelor chestionarului se face în funcție de ciclu, respectiv licență și master. De asemenea, se vor prezenta, unde este relevant, rezultatele în funcție de gen, domeniu de studiu, forma de învățământ, forma de finanțare sau forma de proprietate a instituției de învățământ superior.

Prima secțiune, respectiv celelalte două secțiuni vor conține o analiză de tip *k-means cluster*, care determină în mod pragmatic o serie de tipologii comportamentale. Au rezultat cinci grupuri de respondenți, respectiv patru în cel de-al doilea caz, a căror tipologie va fi descrisă în mod succint. Abordarea are menirea de a îmbunătăți analiza răspunsurilor care poate fi încadrată sub forma *da – nu – nu știu/nu răspund*. Trebuie menționat că această clasificare este una de tip exploratoriu, fiind una empirică, cu scopul de a sublinia diferențele statistice între respondenți și nepornind de la premise clare din punct de vedere teoretic (Zamfirescu 2020).

Ulterior, rezultatele CNS pentru fiecare întrebare vor fi prezentate sub formă descriptivă, răspunsurile fiind încadrate în 3 mari categorii: pozitiv (*de acord, total de acord*), neutru (*nici acord, nici dezacord*) și negativ (*dezacord, total dezacord*). Se vor evidenția, cu precădere, cele mai mari diferențe și cele mai relevante rezultate.

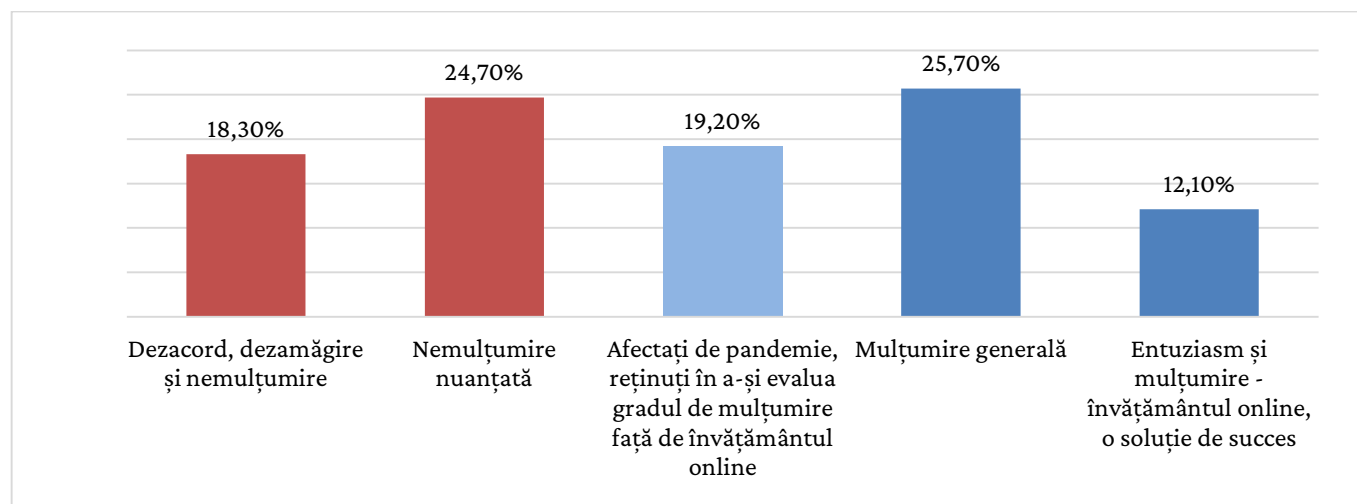
Rezultatele sunt prezentate în urma realizării unei ponderări în funcție de gen și domeniul fundamental de studiu al respondenților CNS cu valorile înregistrate în populația generală de studenți, așa cum au fost reflectate în platforma ANS, în urma raportării din ianuarie 2021. Numărul total al respondenților prezentat pentru fiecare figură sau tabel (N) este ponderat.

5. Analize de tip k-cluster mean

5.1 Tipologii de percepții privind desfășurarea procesului educațional în contextul distorsiunii provocate de pandemia de Covid-19 (Secțiunea I)

În urma realizării analizei de tip *k-cluster mean* pentru răspunsurile la prima secțiune CNS, au rezultat 5 (cinci) mari categorii de respondenți.

Figură 2. Tipologiile de respondenți CNS rezultate în urma aplicării unei analize de tip *k-cluster mean* pentru întrebările din cadrul primei secțiuni.

Tipul 1: Dezacord, dezamăgire și nemulțumire (n=18.3%/2.707)

Acest grup este cel al respondenților nemulțumiți și în dezacord cu afirmațiile privind calitatea procesului educațional în perioada studiată, însă chiar și așa, punctând minusurile sau lipsurile identificate, nu putem spune că au luat în considerare renunțarea la studiile universitare într-o manieră decisivă, preponderent optând pentru varianta *nici în dezacord, dar nici în acord* cu afirmația în cauză. Trebuie menționat că acesta este grupul care a înregistrat cel mai mare scor privind posibilitatea renunțării la studii, restul plasându-se clar în dezacord, ori chiar punctând un dezacord complet.

Nebeneficiind de vreo formă de sprijin material din partea instituției pentru participarea la activitățile didactice din perioada studiată, acest grup și-a manifestat nemulțumirea față de modul în care universitatea a transferat procesul educațional în mediul online, dar și de prestația profesorilor despre care nu pot afirma că au depus eforturi pentru a-i stimula să participe în mod activ la activitățile didactice în format online. Un alt aspect identificat în acest grup ține de nemulțumirea exprimată privind evaluarea cursurilor și agrearea de comun acord cu profesorii a criteriilor de evaluare, respectiv corectitudinea, transparentizarea și comunicarea în clar a acestora. Un scor chiar mai mic subliniază lipsa de colaborare a instituției cu studenții, punctând că nu s-a ținut cont de opinia lor atunci când a fost realizat orarul ori programarea directă a activităților în mediul online.

Tipul 2: Nemulțumire nuanțată (n=24.7% / 3.642)

Fără a întâmpina dificultăți în procesul educațional din cauze de ordin material ori a lua în considerare renunțarea la studiile universitare determinați fiind de contextul generat de pandemia de COVID-19, acești respondenți **preferă să rămână neutri când vine vorba despre calitatea modului în care activitățile didactice au fost transpuse în mediul online**. Ei nu au beneficiat, de altfel, de sprijin material din partea instituției de învățământ la care sunt înmatriculați. Aceeași atitudine este păstrată și în privința exprimării gradului de mulțumire legat de implicarea în stabilirea evaluărilor alături de profesori și a comunicării, respectiv a transparentizării criteriilor de evaluare. Apreciind (*acord* cu afirmația) resursele educaționale online ce le-au fost puse la dispoziție pentru buna desfășurare a actului academic, studenții punctează faptul că sunt nemulțumiți (*dezacord*) de faptul că nu a fost luată în considerare opinia lor în realizarea orarului și a activităților didactice per ansamblu. Mai mult sau mai puțin nemulțumiți de prestația profesorilor și abilitatea acestora de a-i ține activi pe durata semestrului și a-i stimula să participe activ, studenții acestui tip tind a se împărți între dezacord și o formă neutră de raportare la afirmație.

Tipul 3: Afectați de pandemie, reținuți în a-și evalua gradul de mulțumire față de învățământul online (**n=19.2%/ 2.831**)

Fără a beneficia de resurse materiale de la instituția de învățământ pentru buna desfășurare a activităților didactice și dând de înțeles posibilitatea unor dificultăți materiale de ordin logistic în privința conectării și accesării orelor online (comparativ cu restul tipurilor, acesta are cel mai ridicat scor, chiar dacă tinde spre un răspuns neutru), **studenții s-au declarat mulțumiți de resursele educaționale online puse la dispoziție** pentru bunul mers al activităților didactice. **Oarecum satisfăcuți au fost și de calitatea informării** întreprinsă sau desfășurată cu instituția de învățământ la care sunt înmatriculați, ba chiar se conturează o opinie centrată pe acord în ceea ce privește formele de evaluare agreeate alături de profesori, **pentru restul afirmațiilor preferând a se plasa pe o poziție neutră**, fără a-și exprima vreo formă de acord ori dezacord.

Tipul 4: Mulțumire generală (**n=25.7%/ 3.795**)

Punctând cele mai mici scoruri privind posibilitatea renunțării la studiile universitare în contextul pandemiei generate de COVID-19, beneficierea de sprijin material din partea instituției de învățământ la care sunt înmatriculați ori chiar posibilitatea unor dificultăți de ordin material întâmpinate în buna desfășurare a procesului educațional, **acest grup adună cei mai mulți dintre studenții ale căror răspunsuri au fost analizate. Mulțumiți per ansamblu** de modul în care activitățile academice au fost transpuse în mediul online, de prestația profesorilor și de formele de evaluare agreeate alături de cadrele didactice, o satisfacție mai bine punctată tinde să fie orientată către resursele educaționale online ce le-au fost puse la dispoziție în perioada de pandemie studiată, dar și de calitatea informării întreprinse de instituție și a posibilelor modificări pe această direcție.

Tipul 5: Entuziasm și mulțumire – învățământul online, o soluție de succes (**n=12.1%/ 1791**)

Cu cei mai puțini respondenți identificați în întreaga tipologie, acest grup se definește prin acordul tradus ca mulțumire față de modul în care s-a făcut trecerea activităților didactice în mediul online, dar și de buna desfășurare a actului academic. Comparativ cu grupul de respondenți anterior, de altfel și cel mai numeros din întreaga tipologie, mulțumirea acestui tip 5 este una mai accentuată, răspunsurile oferite orientându-se către un *acord total* cu afirmațiile cuprinse în instrumentul aplicat. Fără să ia în calcul ideea de a renunța la studiile universitare în contextul pandemiei de COVID-19, studenții situați în acest grup nu au exprimat existența unor dificultăți materiale întâmpinate în perioada premergătoare studiului. Mai mult, o parte importantă dintre ei au confirmat chiar sprijinul material de care au beneficiat din partea instituției de învățământ superior pentru a putea participa la activitățile didactice online. Chiar dacă s-au declarat mulțumiți per ansamblu de experiența educațională din perioada studiată, satisfacția acestora este mai evidentă în afirmațiile ce puntează disponibilitatea unor resurse educaționale online și informarea constantă întreprinsă de universitățile în cadrul cărora sunt înmatriculați, și mulțumitoare (cu scoruri ce îi plasează mai mult spre *acord* și nu spre un *acord total*) în privința felului în care s-a ținut cont de opinia studenților în realizarea orarului și programării activităților didactice, în prestația profesorilor care a reușit să le stimuleze activitatea și implicarea, respectiv intervențiilor în cadrul cursurilor ori a seminarelor/laboratoarelor.

5.2 Tipologii de percepții cu privire la serviciile oferite de universitate și calitatea programului de studii (Secțiunea a II-a și a III-a)

Comparativ cu secțiunea anterioară, analiza cluster rulată pe principalii itemi din setul de întrebări privind satisfacția cu privire la serviciile oferite de universitate nu a mai dezvăluit rezultate la fel de ofertante ca cele în cazul setului despre COVID-19. Bateria compusă din 12 itemi principali selectați din fiecare subcategorie a instrumentului, menționând aici că sunt cuprinse atât Secțiunea a II-a, cât și a III-a, creionează o tipologie clară de studenți mulțumiți, nemulțumiți și neutri din punctul de vedere al satisfacției în ceea ce privește procesul educațional. Acest fapt se datorează în parte variantei de răspuns *nici acord, nici dezacord*, oferind astfel posibilitatea respondentului de a nu se plasa, ori orienta către o direcție clară de acord. Mai jos media de răspuns per subcategorie de itemi pentru următoarele tipuri de respondenți:

- **Tip 1:** Nemulțumire și dezacord (**n=13,1% / 2.651**)
- **Tip 2:** Dezacord moderat și lipsa unui răspuns clar (**n=24,1% / 4.858**)
- **Tip 3:** Satisfacție clasică, fără entuziasmul unui acord total (**n=37,6% / 7.572**)
- **Tip 4:** Mulțumire și acord, un proces academic reușit (**n=25,2% / 5.081**).

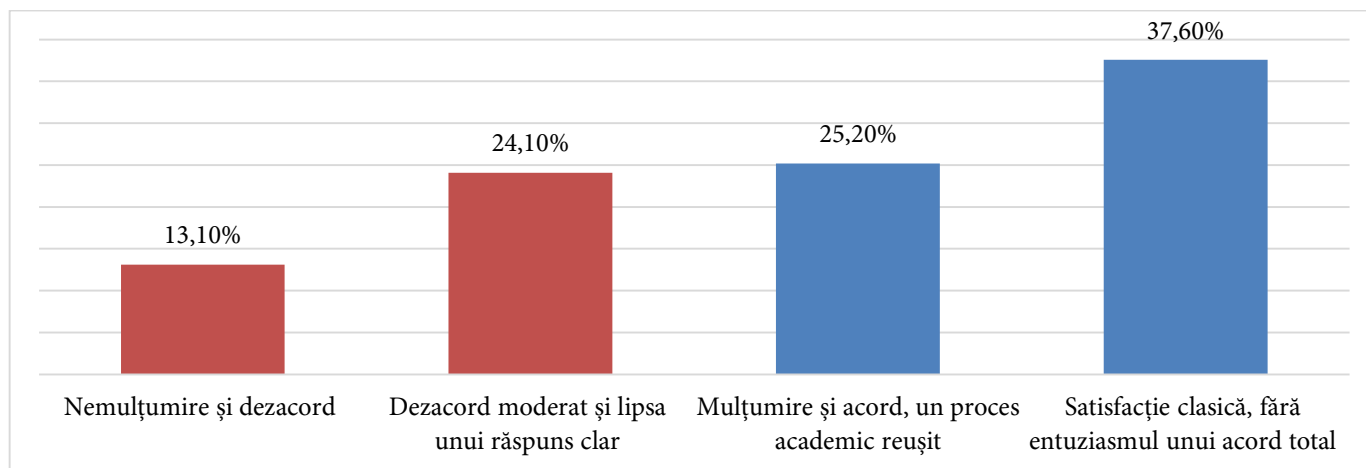
Tabel 9. Media răspunsurilor la întrebările CNS selectate pentru analiza de tip k-cluster mean, în funcție de tipul de respondent.

Categorie	Subcategorie	Cod	Întrebare	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4
Satisfacția cu privire la serviciile oferite de universitate		Q1.4	Am sentimentul de apartenență la o comunitate universitară, formată din personalul instituției și studenți.	2,35	3,12	3,93	4.62
	Infrastructura universitară	Q2.2	Sunt mulțumit(ă) de calitatea semnalului WI-FI în clădirile universității.	1,90	2,52	3,02	4.12
		Q2.7	Sunt mulțumit(ă) de spațiile comune existente în administrarea universității pentru a învăța (biblioteci, săli de lectură, huburi etc.).	2,46	3,32	3,80	4.63
	Reprezentanții studenților	Q3.1	Sunt informat(ă) și mulțumit(ă) de activitatea organizației studențești/organizațiilor studențești din facultate/universitate.	2,38	3,18	3,76	4.55
	Resursele învățării	Q4.2	Sălile de curs și/sau de seminar sunt dotate corespunzător.	2,34	3,13	3,72	4.58
	Serviciile sociale	Q5.2	Consider că procesul prin care se acordă bursele de merit și de performanță este unul corect, în baza unor criterii cunoscute de studenți.	2,24	3,74	3,64	4.62
		Q5.5	Sunt mulțumit(ă) de serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (denumirea acestuia poate varia de la o instituție de învățământ superior, la alta).	1,98	2,74	3,36	4.41
		Q5.9	Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost sprijinit din punct de vedere material de către universitate (ex. burse sociale).	1,99	3,20	3,26	4.45
Satisfacția cu privire la calitatea programului de studii	Evaluare, comunicare și feedback	Q7.2	Am primit feedback de calitate (profesionist, în timp util) pentru referate, proiecte sau lucrări.	2,20	2,79	3,86	4.56
		Q7.3	Evaluarea din cadrul disciplinelor a vizat măsurarea competențelor dobândite.	2,34	3,11	3,91	4.59
	Oportunități de învățare	Q8.9	Consider că am realizat un stagiu/stagii de practică de calitate.	2,11	2,71	3,42	4.38
	Sprijin academic	Q10.3	Am beneficiat, la nevoie, de cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat.	1,79	2,40	3,46	4.42
			% per cluster	24,10%	37,60%	25,20%	13,10%

Notă: valorile afișate sunt mediile valorilor selectate de respondenți conform scalei Likert, cu valori cuprinse între unu (1- total de acord) și cinci (5- total dezacord).

Analiza statistică a fost rulată și pentru identificarea unei tipologii cu 5, 6 și chiar 3 grupuri atitudinale, optând în cele din urmă pentru varianta cu 4, cele două tipuri de mijloc prezentând oarecare nuanțe în intensitatea exprimării acordului/ dezacordului prin raportarea la varianta neutră de răspuns. **Relevanța datelor este punctată de faptul că acestea sunt specifice unei categorii de studenți implicați în actul academic și în activitățile extracurriculare acest lucru fiind redat de procentajul a 62.8% dintre respondenți ce se declară în clar mulțumiți de subiectul studiat (acord și acord total).**

Figură 3. Tipologiile de respondenți CNS rezultate în urma aplicării unei analize de tip k-cluster mean pentru întrebările din cadrul secțiunii a II-a și a III-a.

Tip 1: Nemulțumire și dezacord (n=13,1% / 2.651)

Clusterul cu cei mai puțini respondenți identificați este ilustrat prin studenți care își exprimă un dezacord general pentru întreg setul de afirmații selectate pentru analiză, punctând astfel o nemulțumire prin raportarea la procesul educațional și resursele aferente. Numărul redus poate confirma faptul că analiza generală a acestor date este relevantă pentru un grup de studenți implicați în procesul educațional și activitățile conexe ori extracurriculare.

Cele mai mici scoruri acordate (dezacord sau dezacord total) au vizat aspecte precum lipsa unor cursuri de dezvoltare educațională, activități de tutorat și calitatea semnalului WI-FI în clădirile universităților. De asemenea, există posibilitatea ca respondenții în cauză să fi perceput o serie de itemi ca fiind irelevanți sau de care nu au nevoie, fapt pentru care nu sunt informați cu privire la respectivele aspecte. Totuși, apreciem că marea majoritate a elementelor se înscriu în necesitățile cotidiene ale unui student.

Optând pentru o formă de dezacord clasic, fără nuanța unei forme extreme de a-și exprima insatisfacția, studenții se poziționează astfel pentru setul de itemi ce analizează serviciile sociale, respectiv modul în care a primit sprijin material de la universitate ori de activitatea întreprinsă de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră, de realizarea unui stagiu de practică de calitate și chiar de primirea unui feedback de calitate într-un timp util. Restul afirmațiilor au scoruri clare de dezacord, cel mai mare fiind identificat pentru mulțumirea față de spațiile comune existente pentru a învăța, aici grupul fiind împărțit mai mult între cei care au optat clar pentru un dezacord și cei pentru o variantă neutră.

Tip 2: Dezacord moderat și lipsa unui răspuns clar (n=24,1% / 4.858)

Acest grup nu este pe deplin mulțumit de experiența educațională, însă caracteristica definitorie pentru acest tip constă tocmai în lipsa unui răspuns clar orientat către o formă de acord, optând pentru varianta de centru, *nici dezacord, nici acord*. Singurul element cu care studenții tind să fie mai în acord vizează corectitudinea procesului de acordare a burselor de merit. Valorile mici identificate, care redau faptul că respondenții au plecat de la un dezacord tip și treptat au preferat a se abține de la un răspuns clar, punctează itemii privind calitatea semnalului de WI-FI în clădirile universității și cursurile de dezvoltare educațională/ activități de tutorat.

Tip 3: Satisfacție clasică, fără entuziasmul unui acord total (n=37,6% / 7.572)

Tipul 3 de respondenți reprezintă cel mai mare grup din tipologie. Acești studenți fac trecerea de la indecizie, la un acord cu afirmațiile afișate. Rămân totuși pe deplin indeciși în ceea ce privește calitatea semnalului WI-FI în clădirile universităților. Ceea ce îi situează mai aproape de acordul tip cu afirmațiile supuse analizei, respectiv cele mai apropiate scoruri de acest răspuns, sunt itemii ce aduc în discuție sentimentul de apartenență la o comunitate universitară, evaluarea corectă din cadrul disciplinelor și chiar utilitatea feedbackului primit din partea cadrelor didactice.

Tip 4: Mulțumire și acord, un proces academic reușit (n=25,2% / 5.081)

Al doilea cel mai mare grup de respondenți din tipologie este constituit din acești studenți pe deplin mulțumiți și satisfăcuți de calitatea procesului educațional și a resurselor puse la dispoziție de către instituțiile de învățământ pentru care au optat. Spre deosebire de tipul anterior, poziționarea acestora este oarecum divizată în cadrul grupului între acord și acord total cu afirmațiile, comparativ cu grupul anterior unde este emblematic acordul clasic, ca tranziție de la răspunsul neutru.

Cel mai mic scor din cluster, chiar dacă indică un acord cu afirmația, punctează calitatea semnalului WI-FI din clădirile universității, iar cele mai mari, care apropie cel mai mult grupul de un acord total, sunt itemii privind sentimentul de apartenență la comunitatea universitară, corectitudinea procesului de acordare a burselor de merit și chiar mulțumirea față de spațiile comune existente în administrarea universității pentru a învăța.

6. Perspectiva studenților privind desfășurarea procesului educațional în contextul distorsiunii provocate de pandemia de COVID-19

Criza de sănătate publică creată de pandemia COVID-19 a afectat în mod profund toate aspectele societății. Desfășurarea procesului educațional on-site (fizic) a fost suspendată în cazul tuturor activităților educaționale pe perioada stării de urgență, decretată inițial în 16 martie 2020. Activitatea didactică a fost organizată în sistem online, iar activitățile care au impus interacțiune directă între student și cadrele didactice au fost recuperate după încetarea stării de urgență. În conformitate cu legislația în vigoare și în baza autonomiei universitare, conducerile instituțiilor de învățământ superior au avut obligația de a implementa acțiuni și măsuri de prevenire și combatere a infectării cu virusul SARS-CoV-2, precum și organizarea și desfășurarea activităților didactice de predare și instruire în noul context epidemiologic cu respectarea calității procesului educațional.

Trecerea activităților didactice în mediul online a reprezentat o provocare pentru instituțiile de învățământ. Acestea au început să își actualizeze infrastructura IT (software), respectiv să achiziționeze noi platforme și resurse educaționale digitale. De cele mai multe ori, însă, măsurile implementate de către instituțiile de învățământ au vizat îmbunătățirea infrastructurii universitare și mai puțin dezvoltarea unui sistem de sprijin pentru studenții cu diferite nevoi (sprijin pentru acces). Prioritizarea acestor acțiuni a ținut cont de resursele umane și materiale limitate.

În continuare, cadrele didactice au fost nevoite să își adapteze materialele didactice, stilul de predare și metodele de evaluare noilor condiții de desfășurare a procesului educațional. În același timp, studenții, deși tind să fie mai adaptați noilor schimbări, au resimțit trecerea procesului educațional în mediul exclusiv online, menționând lipsa unui sprijin instituțional și lipsa unor procese care în perioada activităților educaționale organizate cu prezență fizică s-au desfășurat în mod natural.

În cadrul acestei prime secțiuni au răspuns la întrebări un număr cuprins între **14.260** (Q0.3) și **14.742** (Q0.7) de respondenți⁸. Numărul maxim de cazuri analizate cu sprijinul unor variabile colectate prin intermediul EUROSTUDENT este de **13.672**, din care **12.060** (L) și **1.612** (M)⁹.

6.1 Gestionarea intenției de abandon universitar

Q0.1 Intenția de abandon

Contextul general creat de pandemia de COVID-19 a adus o serie de provocări pentru toți actorii participanți, inclusiv studenți. Studiile desfășurate pe parcursul anului 2020 arată că **rata de participare scade în cazul activităților online** (Edelhauser și Lupu-Dima, 2020).

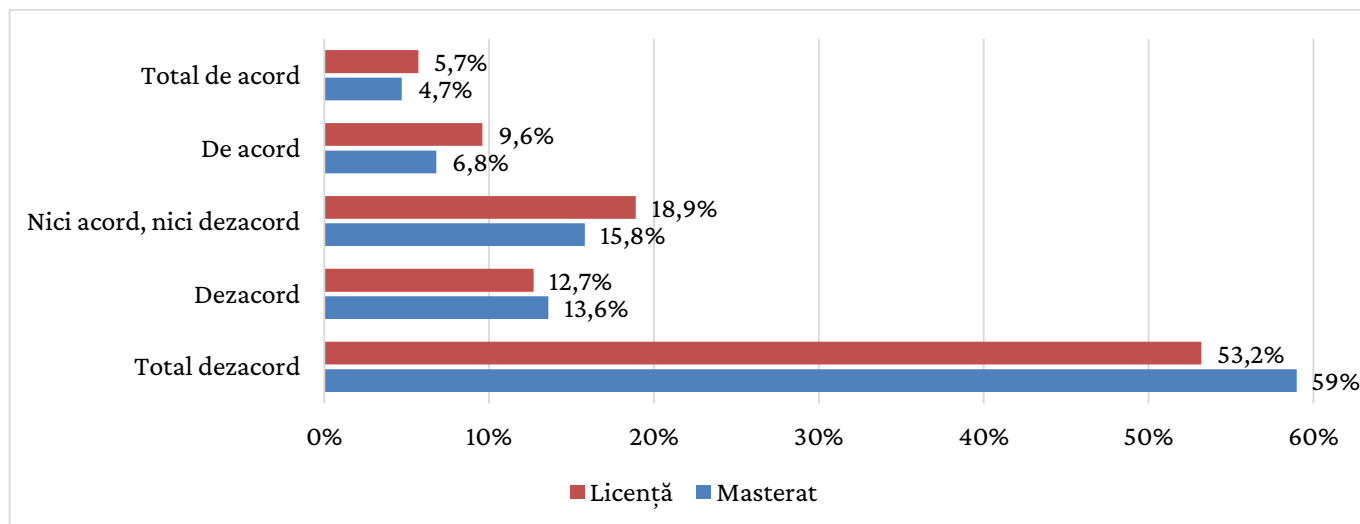
Intenția de abandon este mai ridicată în cazul respondenților de la nivel de licență, însă majoritatea studenților chestionați nu au avut în vedere renunțarea la studii. 65,9% în cazul respondenților de la licență au menționat că nu au avut în vedere renunțarea la studii în urma contextului general creat de pandemia de COVID-19. 18,9% din respondenții nu au oferit un răspuns concludent. În același timp, **15,3% din respondenții la nivel de licență au avut în vedere renunțarea la studiile universitare**. Aceștia au avut, în medie, venituri cu 13,39% mai mici decât cele ale respondenților de licență care nu au intenționat să abandoneze.

În cazul respondenților de la nivel de masterat, 72,6% au afirmat că nu au avut în vedere renunțarea la studii, doresc să își continue studiile universitare indiferent de situația pandemică și modul de desfășurare al procesului educațional. În același timp, 11,5% din respondenți la nivel de masterat au afirmat că au avut în vedere renunțarea la studii, reconsiderând alegerile făcute pentru desfășurarea studiilor. De asemenea, 15,8% din respondenți au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*.

⁸ Studenții de anul I au fost eliminați/ nu au răspuns la aceste întrebări deoarece vizau activitatea academică din anul universitar anterior.

⁹ Există, însă, diferențe semnificative în funcție de variabila analizată. Spre exemplu, când au fost analizate legăturile cu totalul veniturilor obținute, numărul maxim de cazuri luat în considerare a fost 3.630 (L) și 453 (M), fiind eliminate valorile extreme maxime mai mari sau egale cu 7.250 lei pentru Q3 = 3.500 lei și IQR = 2500 lei.

Figură 4. Q0.1 - Contextul generat de pandemia de COVID-19 m-a determinat să am în vedere renunțarea la studiile universitare (N = 12.897 - L; 1.721 - M) (% din total respondenți).

Analizând forma de frecvență a studiilor, observăm că la nivel de licență, **15,5%** din respondenții care își desfășoară studiile universitare la forma de învățământ cu frecvență au avut în vedere renunțarea la studiile în urma contextului general creat de pandemia de COVID-19. Aceștia sunt urmați de către studenții de la învățământul cu frecvență redusă (**11,7%**) și învățământ la distanță (**10,7%**). În cazul respondenților masteranzi, proporția studenților de forma învățământ care au avut în vedere renunțarea la studii este de **11,7%**, cu 3,8% mai redusă față de respondenții de la licență.

În funcție de finanțarea studiilor universitare, constatăm că proporția studenților la ciclul de **licență** care au avut în vedere renunțarea la studii sunt aproximativ egale, indiferent de forma de finanțare (**15,5%** - buget, **14,7%** - taxă). În cazul respondenților de la **masterat** situația este opusă, fiind mai ridicată proporția celor care își finanțează studiile (**14,1%**), față de **10,6%** în cazul celor cu finanțare de la bugetul de stat.

Q0.2 Dificultăți în procesul educațional generate de cauze materiale

O barieră importantă a procesului educațional online reprezintă disponibilitatea unor resurse materiale pentru achiziționarea unor terminale informatice (laptop, tablete etc.), precum și calitatea bună a conexiunii la internet.

Majoritatea respondenților, indiferent de ciclul de studii urmat, nu au întâmpinat dificultăți materiale semnificative. Proporția celor care se declară nemulțumiți este mai ridicată în cazul celor care sunt în primul ciclu de studii (+5,3% față de master).

Astfel, 58,4% din respondenții care urmează un program de studii universitare de licență au menționat că nu au întâmpinat dificultăți materiale în acest sens. 25,3% din respondenți au avut o părere opusă, afirmând că au întâmpinat probleme, iar 16,3% nu au oferit un răspuns concludentă. Studenții de la licență care au exprimat faptul că au întâmpinat dificultăți în procesul educațional au avut, în medie, câștiguri totale cu 10,69% mai mici decât cei situați la polul opus (202,02 lei).

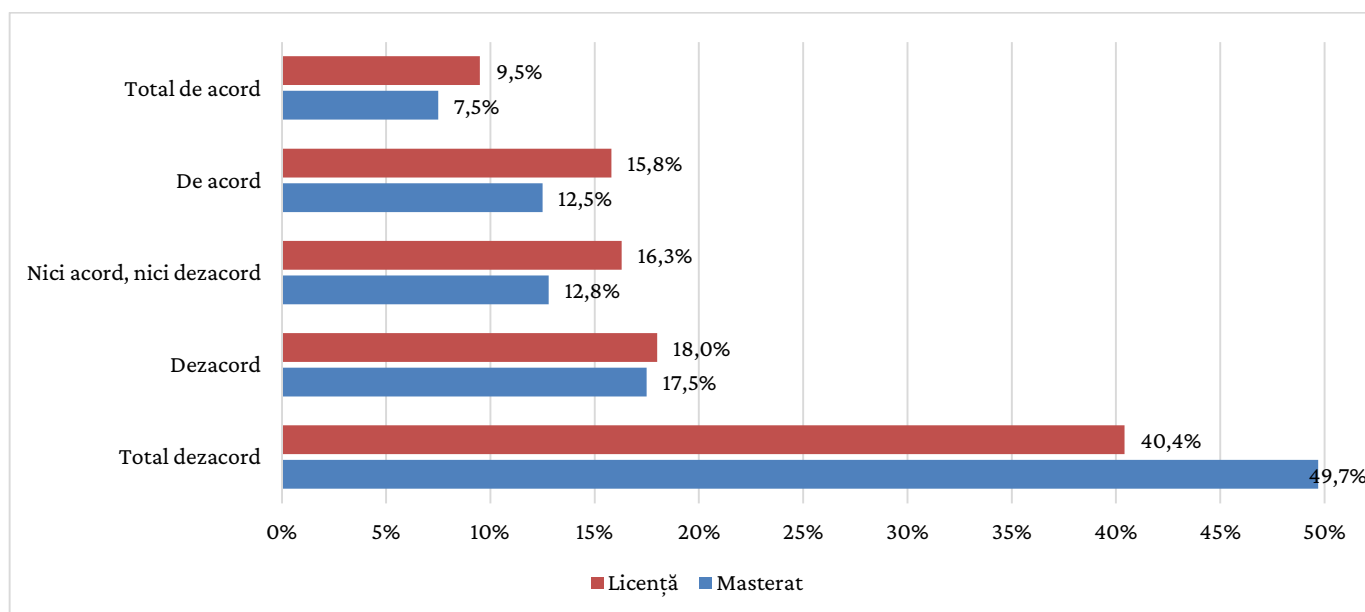
În cazul masteranzilor percepția pozitivă este una mai ridicată, **67,2% menționând că în cadrul procesului educațional nu au avut astfel de dificultăți materiale**. La polul opus, **20%** din studenții respondenți masteranzi au afirmat că au avut astfel de probleme.

În continuare, analizând răspunsurile în funcție de forma de finanțare, observăm că proporția studenților de la ciclul de licență care au întâmpinat dificultăți în procesul educațional din cauze materiale este mai ridicată în cazul celor care studiază pe un loc bugetat (**25,7%**), față de **24,1%** de studenții care își finanțează singur studiile universitare. În cazul respondenților masteranzi, proporția studenților „cu taxă” este mai ridicată, **22,42%**, față de **19,20%** ai celor care studiază pe un loc bugetat. Masteranzii care au arătat faptul că au întâmpinat dificultăți în procesul educațional au avut, în medie, câștiguri totale cu 15,50% mai mici decât cei situați într-un context mai favorabil (432,94 lei).

Distribuția pe gen a respondenților care au întâmpinat dificultăți materiale ne arată că astfel de probleme au fost menționate de către respondenții de gen feminin într-o proporție mai ridicată în cazul ambelor categorii de respondenți: licență - 23,3% (+ 3,6% față de genul masculin) și master - 19,2% (+ 1,4%).

6. Perspectiva studenților privind desfășurarea procesului educațional în contextul distorsiunii provocate de pandemia de COVID-19

Figură 5. Q0.2 - Am întâmpinat dificultăți în procesul educațional din cauze materiale (ex. lipsa unei tablete, laptop, conexiune la Internet deficitară) (N= 12.897 - L; 1.727 - M).

Q0.3 Sprijin material din partea instituției de învățământ superior

Nivelul de succes al transferului procesului educațional în mediul online a depins de nivelul de acces asigurat de către instituțiile de învățământ superior, inclusiv prin sprijin material direct acordat studenților. În cazul ambelor categorii de respondenți, observăm că o proporție covârșitoare de respondenți au afirmat că nu au beneficiat de niciun tip de sprijin material (terminale IT sau sprijin financiar) din partea instituției de învățământ superior în cadrul căreia studiază.

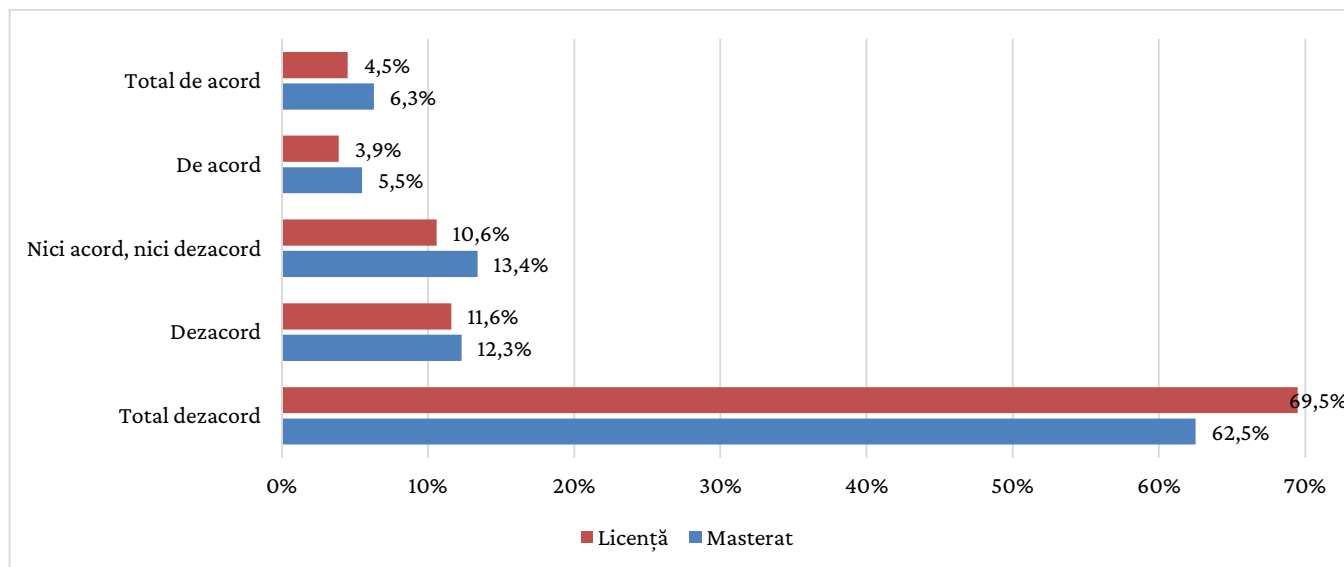
Majoritatea respondenților CNS s-a declarat nemulțumită cu privire la sprijinul material oferit din partea universităților.

Astfel, 81,1% din respondenții la nivel de licență au afirmat că instituția de învățământ superior de proveniență nu le-a oferit niciun sprijin material care să faciliteze participarea la activitățile didactice online (laptop și tablete sau sprijin financiar pentru achiziționarea de astfel de terminale informatice). O părere opusă a fost înregistrată în cazul a doar 8,4% dintre respondenți.

În rândul respondenților de la masterat, 74,8% au menționat că nu au beneficiat de vreun sprijin material din partea instituției de învățământ superior în cadrul căreia studiază pentru participarea la activitățile didactice online. Proporția studenților care au beneficiat de astfel de sprijin a fost de 11,8%.

Diferența medie a veniturilor celor careu am precizat că nu au beneficiat de sprijin material din partea instituției de învățământ superior a fost de **15,11%** (352,11 lei) – L, respectiv **15,10%** (548,11 lei) – M.

În ceea ce privește răspunsurile oferite de studenți în funcție de modul de finanțare a studiilor (buget sau cu taxă), se poate observa că la licență nu există diferențe notabile. În cazul studiilor de masterat însă, diferența dintre studenții care ocupă un loc finanțat de stat și cu taxă este de **8,37%** (**76,97%** - buget, **68,6%** - taxă).

Figură 6. Q0.3 - Am beneficiat de sprijin material din partea instituției de învățământ superior în vederea participării la activitățile didactice online (ex. tablete, laptopuri) (N = 12.586 - L; 1.684 - M).

6.2 Transferul procesului educațional în mediul online

Q0.5 Percepția generală cu privire la tranziția online

Transferul procesului educațional în mediul online a reprezentat cea mai urgentă provocare de rezolvat pentru instituțiile de învățământ superior. Chiar dacă ÎS dispuneau de o infrastructură informatică utilizată în special în cadrul învățământului la distanță (ID), desfășurarea activităților educaționale în sistem online a necesitat inclusiv adaptarea rapidă a materialelor didactice, precum și a metodelor de predare utilizate. În același timp, studiile arată că eficacitatea studenților de a se adapta la procesul de învățare online a fost mare, având în vedere experiențele anterioare în utilizarea diverselor platforme educaționale și comunicaționale. Merită subliniat, însă, că utilizarea programelor de e-learning a ajutat studenții să își dezvolte noi abilități.

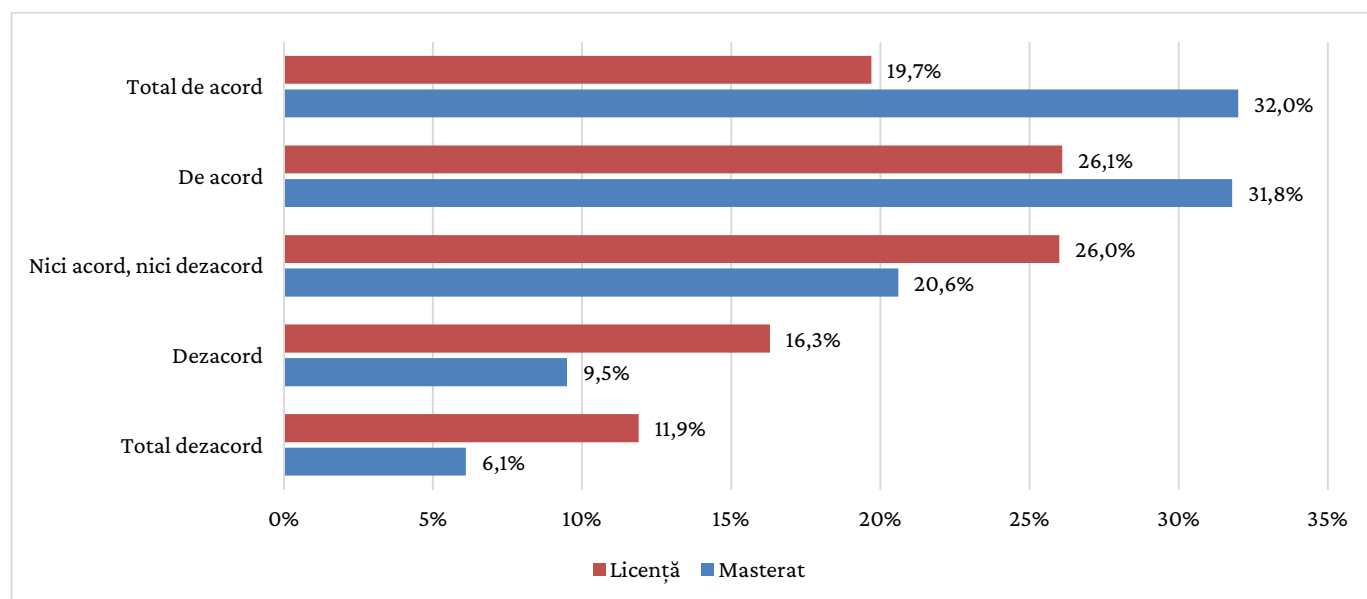
Studenții au fost, în general, mulțumiți de modul în care universitățile au transferat procesul educațional în mediul online.

Analizând răspunsurile oferite de studenții participanți la Chestionarul Național Studentesc observăm că **45,8%** din studenții la nivel de **licență** au apreciat modul în care instituția de învățământ superior a făcut tranziția în mediul online. În același timp, **28,2%** dintre participanți s-au declarat nemulțumiți de modul în care universitatea a organizat activitatea didactică în noul context educațional. Analiza veniturilor arată că respondenții mulțumiți au în medie venituri mai mari cu 13,24% față de cei nemulțumiți. De asemenea, la această întrebare (Q0.5), peste un sfert din respondenți (26%) nu au oferit un răspuns concludent.

În cazul **masteranzilor**, procentul celor mulțumiți este semnificativ mai ridicat (**63,8%**), cu venituri în medie mai mari cu **17,73% (603 lei)** decât cei **15,6%** care au o părere opusă și se declară nemulțumiți de eforturile depuse de universitate pentru desfășurarea procesului educațional în sistem online.

6. Perspectiva studenților privind desfășurarea procesului educațional în contextul distorsiunii provocate de pandemia de COVID-19

Figură 7. Q0.5 - Sunt mulțumit de modul în care universitatea a transferat în mediul online procesul educațional (N. = 13.017 - L; 1.735 - M).

Remarcăm totuși un procent semnificativ de studenți care nu au agreeat modul în care s-a făcut această tranziție. Acest lucru este valabil în special în cazul:

- studenților din ani de studiu superiori (39,3% - **anul VI**, 45,1% - **anul V**);
- studenților de la ciclul de **licență** din cadrul DFI **Științe biomedicale** (39,23%) și **Științe umaniste și arte** (29,16%). Pe de cealaltă parte, cei mai mulțumiți studenți au părut să fie cei de la **Știința sportului și educație fizică** (23,49%) sau **Științe ingineresti** (22,65%).
- studenților de la ciclul de **master** din cadrul DFI **Științe biomedicale** (17,90%) și **Științe sociale** (17,31%). La polul opus au fost cei de la DFI **Matematica și științele naturii** (13,82%) și **Științe ingineresti** (12,64%).

Diferențele dintre licență și master privind modul în care universitatea a transferat în mediul online procesul educațional **nu au fost influențate de forma de finanțare (buget sau taxă) a studenților**. În ceea ce privește **forma de frecvență**, **28,9%** din studenții de la licență FR s-au arătat dezamăgiți de procesul de tranziție, în timp ce doar **12,80%** din cei de la IFR au împărtășit un sentiment similar. Diferențele sunt și mai accentuate în cazul studiilor de masterat, unde **15,71%** din studenții de la IFR și doar **3,33%** din cei de la IFR au manifestat o nemulțumire din acest punct de vedere.

Q0.6 Accesul la resurse educaționale online

Pentru transferul procesului educațional în mediul online a fost necesar ca instituțiile de învățământ superior să pună la dispoziția studenților o serie de resurse educaționale online, necesare desfășurării procesului educațional în mediul online: acces la adrese de e-mail, platforme de lucru, platforme de comunicare online etc.

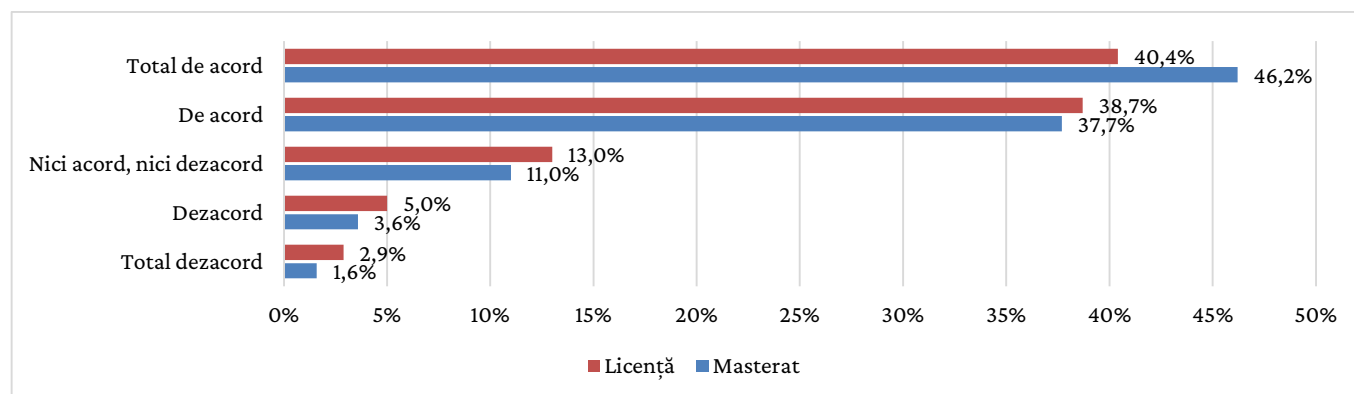
Studenții au fost, în general, mulțumiți de resursele educaționale online la care au avut acces după izbucnirea pandemiei de COVID-19.

Chestionați cu privire la acest aspect, **79,1%** din respondenții la nivel de **licență** se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de infrastructura software pusă la dispoziția lor de către ÎIS. Proporția celor care se declară nemulțumiți este de **7,9%**. În cazul studenților respondenți de la ciclul de **masterat**, **83,9%** dintre ei au apreciat accesul și funcționalitatea platformelor educaționale și de comunicare utilizate, fiind nemulțumiți doar **5,2%** din respondenți.

Din punctul de vedere al domeniului fundamental de studiu există diferențe mari între tipurile de respondenți de la ciclul licență. Astfel, pentru DFI **Științe ingineresti** (84,10%) și **Matematica și științele naturii** (82,25%) a existat un procent mai mare de respondenți care au apreciat pozitiv sau foarte pozitiv resursele educaționale online necesare activității didactice. Pe de cealaltă parte respondenții de la DFI **Științe umaniste și arte** (72,92%)

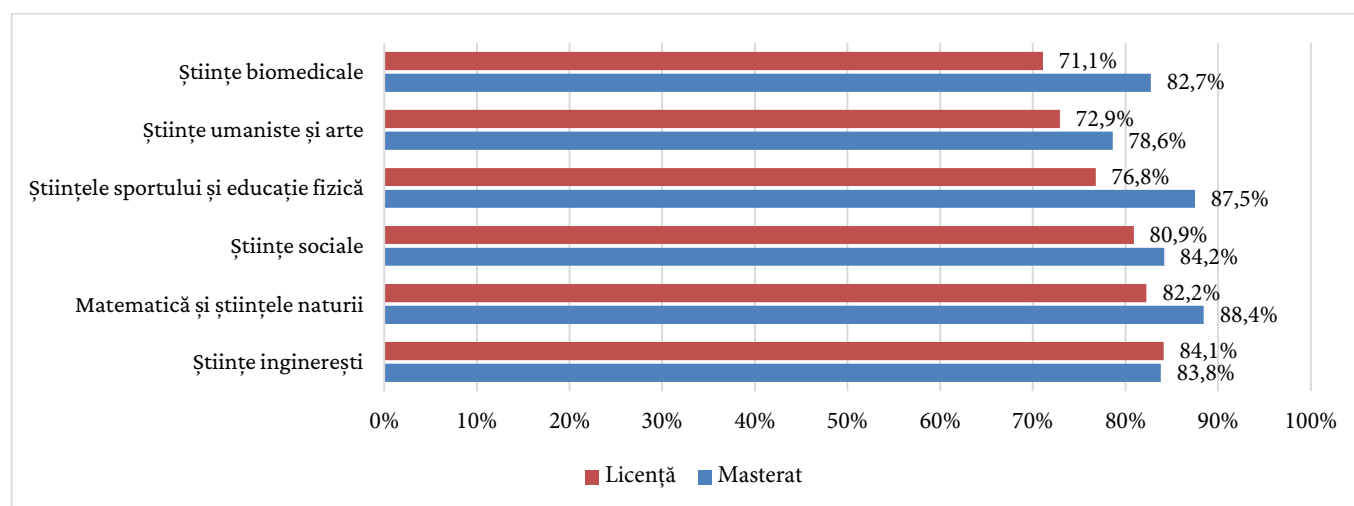
și **Științe biomedicale** (71,10%) au fost cei care au apreciat cel mai negativ instrumentele puse la dispoziție de instituțiile de învățământ superior.

Figură 8. Q0.6 - Am beneficiat de resurse educaționale online, necesare activității didactice (ex. platforme de lucru, acces la adrese de e-mail instituționale, acces la platforme de comunicare online dedicate) (N = 13.013 - L; 1.735 – M).

Studentii înscriși în regim „cu taxă” au apreciat mai degrabă negativ resursele puse la dispoziție de universități decât cei la „fără taxă”, însă atât la ciclul de studii licență, cât și master, procentul celor mulțumiți a depășit 75%.

Figură 9. Distribuția respondenților care au apreciat pozitiv accesul al resurse educaționale online, necesare activității didactice (întrebarea Q0.6) după domeniul fundamental de știință.

Q0.7 Comunicarea constantă cu studenții

Informarea constantă cu privire la modul de desfășurare al procesului educațional are un impact ridicat asupra procesului de învățare și crește nivel de participare precum și de încredere în rândul studenților. În contextul unui climat de nesiguranță provocat de schimbările dese de legislație ulterior declanșării pandemiei de COVID-19, studenții au resimțit o nevoie mai acută de a primi informații din partea universităților.

Studenții au fost relativ mulțumiți, în special în cazul celor de la master, de modul în care instituțiile de învățământ superior au comunicat cu ei.

Chestionați cu privire la informarea constantă din partea universității cu privire la desfășurarea procesului educațional și eventualele modificări ale acestuia, observăm discrepanțe între răspunsurile celor două categorii de studenți participanți la CNS. Respondenții de la ciclul de masterat apreciază comunicarea avută cu universitatea într-o proporție mai mare cu **12,8%**.

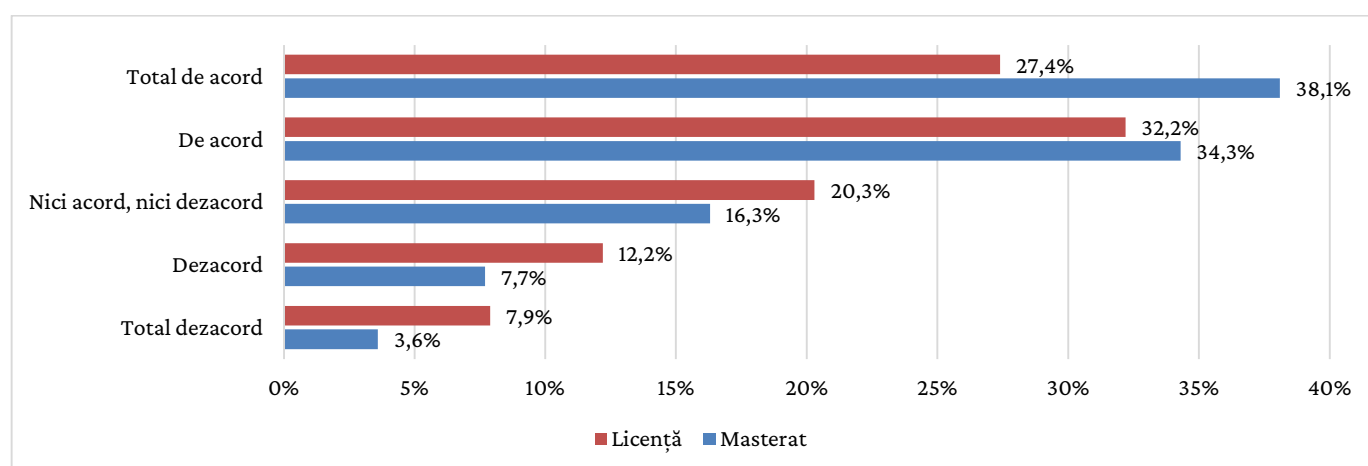
59,6% dintre respondenții de la ciclul de licență afirmă că au fost informați constant de către universitate (structuri de conducere, cadre didactice, tutori de an, personal administrativ) cu privire la modificările ce au loc în desfășurarea procesului educațional. În același timp, **20,10%** din respondenți au menționat că informarea

desfășurată a fost deficitară, prin urmare universitățile ar trebui să depună eforturi pentru îmbunătățirea acestor aspecte.

În cazul respondenților masteranzi, **72,4%** au menționat că au primit informații în mod constant cu privire la desfășurarea procesului educațional, o părere contrară având **11,3%** din respondenți.

Analizând răspunsurile studenților după forma de învățământ, constatăm că respondenții din ciclul **licență** de la **învățământul cu frecvență redusă** au apreciat comunicarea instituțională într-o proporție semnificativ mai mare (**80,8%**), față de cei de la forma de învățământ **cu frecvență** (**58,9%**) sau **la distanță** (**64,6%**). O situație similară am putut observa și în cazul respondenților de la ciclul de **masterat**, unde **89,5%** din cei care studiază la învățământ cu **frecvență redusă** au apreciat comunicarea cu universitatea, respectiv **72,2%** din masteranzii de la învățământul **cu frecvență** (procent simțitor mai mare decât în cazul studenților de la licență FR).

Figură 10. Q0.7 - A existat o informare constantă din partea universității cu privire la desfășurarea procesului educațional și eventuale modificări în acest sens (N = 13.018 - L; 1.735 - M).

6.3 Impactul prestației cadrelor didactice

Q0.8 Percepția generală cu privire la prestația cadrelor didactice

Adaptarea cursurilor la noile condiții de predare a reprezentat o provocare pentru cadrele didactice. Rolul acestora a fost de a dinamiza cursurile și seminarele, respectiv de a contracara o parte din efectele negative ale lucrului în mediul online.

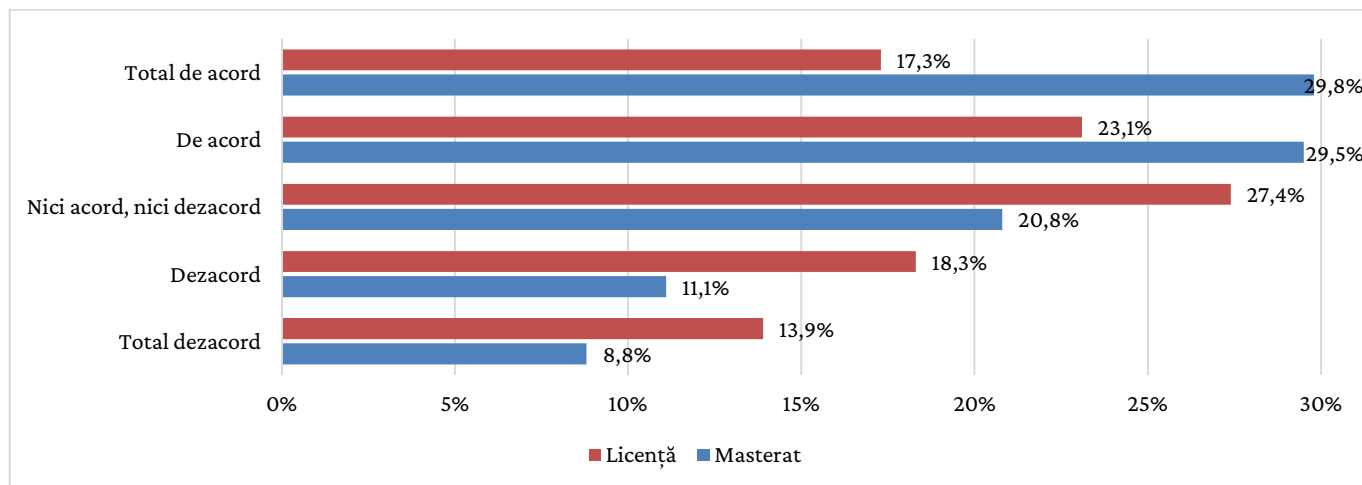
Percepția respondenților CNS cu privire la prestația cadrelor didactice este diferită în funcție de ciclul de studii, studenții de la master fiind cu **18,9%** mai mulțumiți decât cei de la licență. Lipsa experienței cadrelor didactice de predare în sistem online a afectat inclusiv comunicarea cu studenții, fapt care s-a transpus în lipsa de motivație pentru învățare din partea studenților.

În cazul respondenților de la ciclul de licență, prestația cadrelor didactice a fost apreciată de **40,4%**, în timp ce aproape o treime (**32,2%**) dintre ei au afirmat că prestația cadrelor didactice nu i-au determinat să participe activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor desfășurate. În acest caz, am înregistrat și o categorie importantă din punct de vedere numeric (**27,4%**) care nu a oferit un răspuns concludent.

59,3% din respondenții de la ciclul de **masterat** consideră ca prestația cadrelor didactice i-a determinat să participe activ la procesul educațional. Proporția studenților nemulțumiți de prestația cadrelor didactice este de **19,9%**. O parte importantă dintre respondenți nu și-au exprimat un punct de vedere clar privind acest aspect (**20,8%**).

În ceea ce privește distribuția respondenților în funcție de **forma de învățământ**, observăm că respondenții de la programele organizate la **învățământ cu frecvență redusă** se declară semnificativ mai mulțumiți cu privire la prestația cadrelor didactice (**72,8%**), decât studenții de la **învățământul la distanță** (**57%**) și cei cu **frecvență** (**38,9%**). Între proporția respondenților de la **IFR** și **FR** constatăm o diferență de la **33,9%**. Diferențele de opinie se mențin și în cazul respondenților de la masterat, fiind înregistrată o diferență de **19,2%** (**IFR – 78,3%; FR – 59,1%**).

Figură 11. Q0.8 - Prestația profesorilor m-a determinat să particip activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor (N = 13.005 - L; 1.732 - N).

Q0.9 și Q.0.10 *Agrearea în comun a criteriilor de evaluare a studenților și a modului de desfășurare a procesului educațional*

Pe lângă procesul de predare și învățare, și evaluarea studenților s-a desfășurat, în cea mai mare parte a cazurilor, în format online. Astfel, a fost nevoie să se stabilească noi criterii de evaluare, adaptate contextului specific.

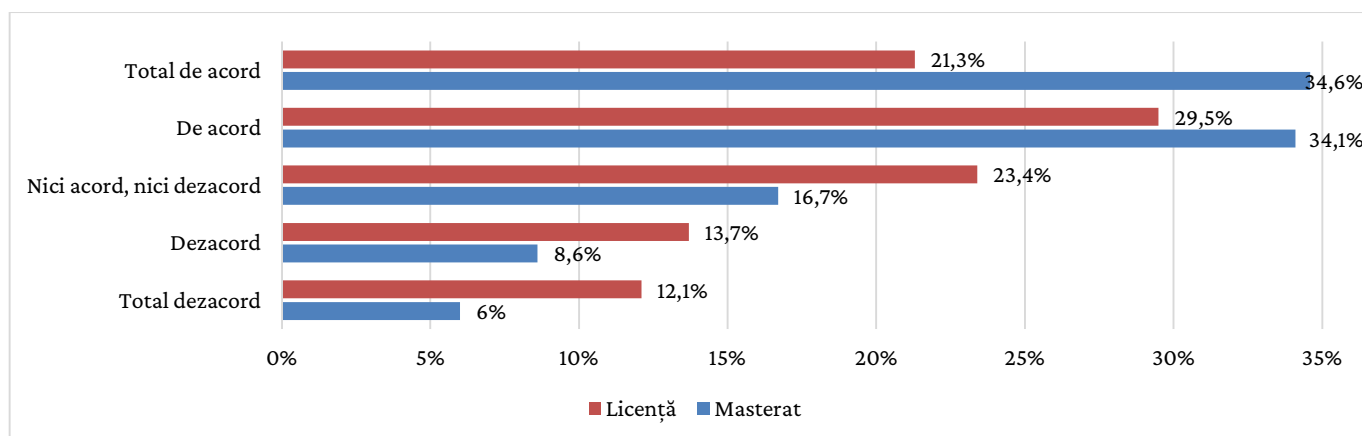
Respondenții, în special cei de la masterat, s-au declarat mulțumiți de criteriile de evaluare și au considerat că au putut participa la stabilirea lor. Evaluarea a fost apreciată, în general, ca fiind realizată în baza unor criterii corecte, clare și comunicate în mod transparent.

50,80% din respondenții de la nivel de **licență** au apreciat că evaluarea s-a desfășurat într-un mod cel puțin mulțumitor. Mai mult de un sfert (**25,80%**) au afirmat contrariul, în timp ce o proporție similară de studenți (**23,4%**) nu au oferit un răspuns clar cu privire la acest aspect. În cazul respondenților de la **masterat**, observăm că **68,7%** au declarat că au agreeat împreună cu cadrele didactice criteriile de evaluare și în egală măsură ele au fost clare, corecte și transparente. O părere contrară au **14,6%** din respondenți.

Între cele două categorii de respondenți în funcție de ciclul de studii am constatat o diferență semnificativă de percepție cu privire la aspectul analizat. Proportia respondenților de la masterat este mai mare cu **17,9%**. În același timp, proporția respondenților care se declară nemulțumiți de stabilirea și comunicare criteriilor de evaluare este mai mare cu **11,2%** în rândul celor de la licență.

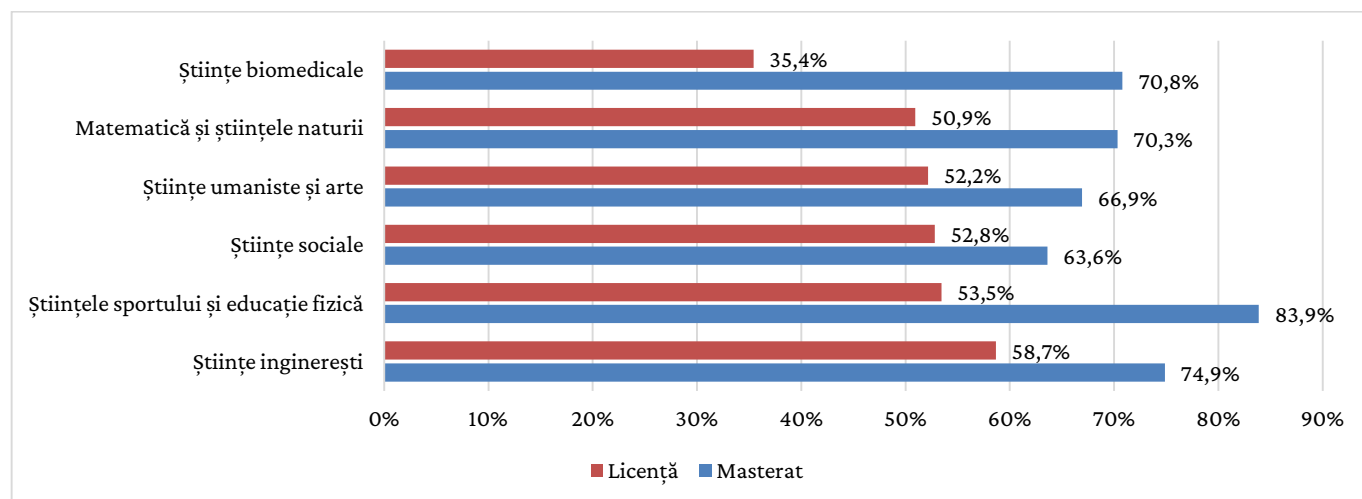
Din analiza răspunsurilor după domeniul fundamental în care este încadrat programul de studiu urmat, doar **35,4%** din respondenții de la nivel de licență din cadrul domeniului **Științe biomedicale** au susținut că au fost consultați și au agreeat criteriile de evaluare. La polul opus se află respondenții din cadrul domeniului **Științe inginerești**, unde **58,6%** au apreciat modalitatea de stabilire a criteriilor de evaluare (**+23,2%** față de domeniul anterior menționat).

Figură 12. Q0.9 - Criteriile de evaluare au fost agreeate în comun cu studenții și au fost corecte, clare și transparent comunicate (N = 13.008 - L; 1.729 - M)

În rândul masteranzilor, nivelul de satisfacție cel mai redus s-a înregistrat în cadrul respondenților din domeniul **Științe sociale (63,6%)**. În același timp, studenții de la **Științele sportului și educație fizică** au afirmat într-o proporție de **83,9%** că au agreat criteriile de evaluare.

Figură 13. Distribuția respondenților la întrebarea Q0.9 după domeniul fundamental de știință.

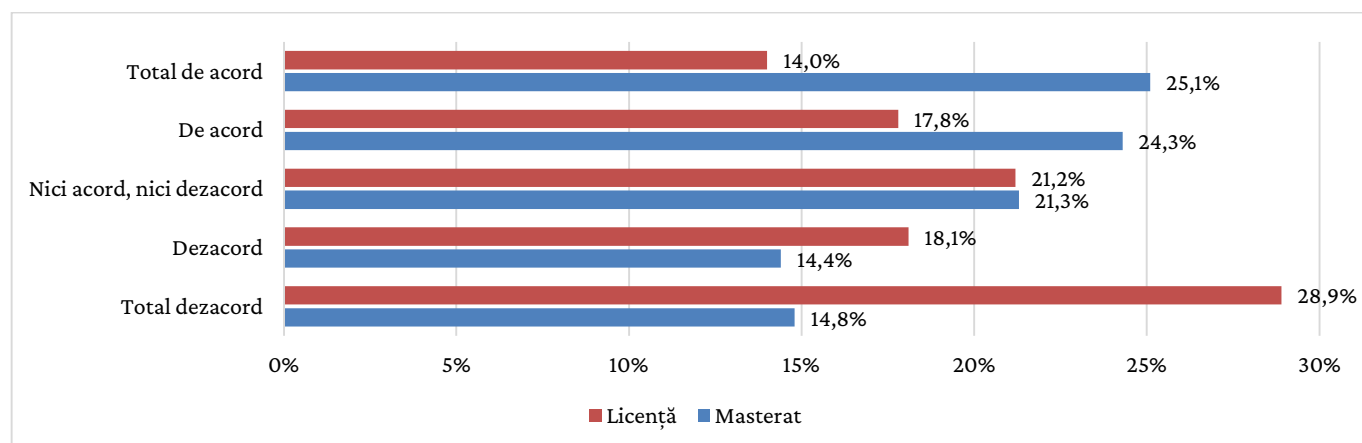
Studiile de specialitate evidențiază că relația studenților cu universitatea este influențată nu numai de motivația studenților, consilierea personalului, conținutul cursurilor, ci și de modul de relaționare al universității cu aceștia. Acesta trebuie să fie accesibilă, utilă și realizată în mod profesionist (Keaveney & Young, 1997).

Respondenții CNS sunt împărțiți în ceea ce privește percepția cu privire la consultarea lor în ceea ce privește programarea și desfășurarea activităților didactice, aproape jumătate dintre cei de la licență și o treime dintre cei la master indicând că universitățile nu i-au chestionat pe această temă.

O mare parte din studenții de la **licență** consideră faptul că părerea lor nu a fost luată în considerare (**47%**). Aproape o treime din respondenți, **31,8%**, consideră că vocea lor a fost ascultată și orarul a fost întocmit ținând cont inclusiv de nevoile lor. În cazul programelor de masterat predomină proporția studenților mulțumiți de modul în care opinia lor a fost luată în considerare în programarea activităților didactice (**49,4%**). Totuși, proporția celor care au o părere contrară este una ridicată și în cazul acestor categorii de respondenți (**29,2%**).

În cazul ambelor categorii de studenți o proporție aproximativ aproape egală de respondenți (21,2% - licență; 21,3% - masterat) nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare. Aceste diferențe de percepție se pot explica prin prezența masteranzilor pentru o perioadă mai lungă de timp în cadrul programelor de studii ale universității, având, astfel, relații academice mai extinse, o interacțiune cu cadrele didactice și studenții reprezentanți mai bună și un grad mai ridicat de familiaritate cu paginile de web ale facultății/universității etc.

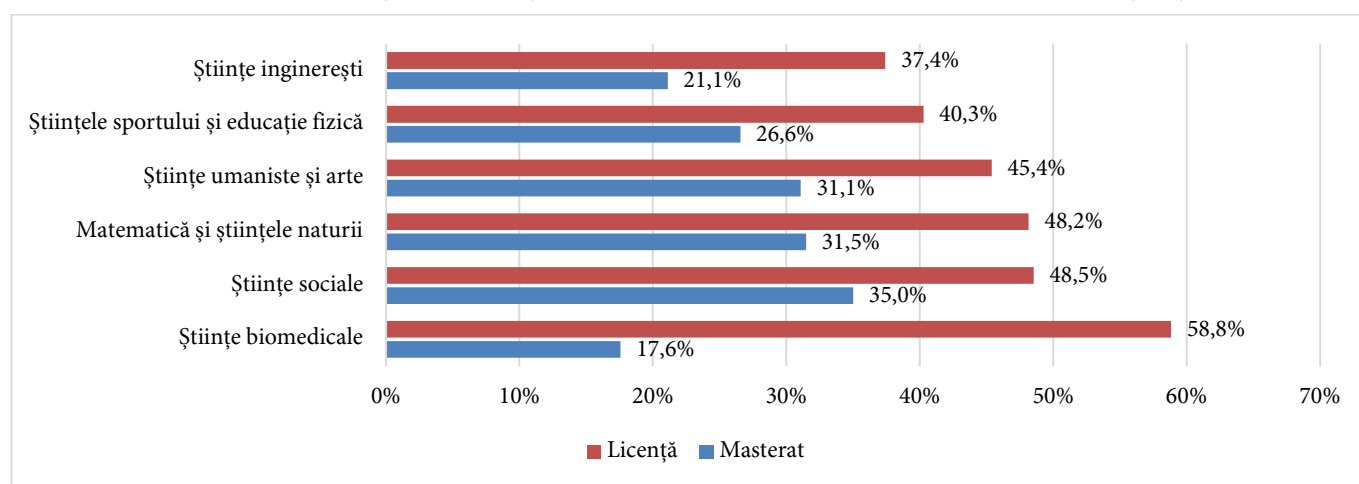
Figură 14. Q0.10 - S-a ținut cont de opinia studenților în realizarea orarului și desfășurarea activităților didactice (N = 13.003 - L ; 1732 - M).

Analizând rezultatele respondenților după domeniul de fundamental, observăm că la nivelul ciclului de licență – **Științe biomedicale**, **58,8%** din respondenți au afirmat că nu s-a ținut cont de părerea lor în programarea activităților didactice, aceștia fiind urmați de respondenții din **Științe sociale** (**48,5%**), respectiv **Matematică și științele naturii** (**48,17%**). La polul opus se află domeniul **Științe ingineresti**, unde doar **37,4%** din respondenți au afirmat că nu s-a ținut cont de opinia lor în realizarea orarului și desfășurarea activităților didactice. În continuare, la nivelul ciclului de **masterat**, **35%** dintre respondenți din cadrul domeniului **Științe sociale** au afirmat că nu au fost consultați cu privire la realizarea orarului și programarea activităților didactice, în timp ce doar **17,58%** din cadrul domeniului **Științe biomedicale** au o opinie similară (o diferență de 17,42% față de domeniul Științe sociale).

În cazul studenților de la licență, la întrebarea **Q0.10** a existat o diferență medie de venituri de **22,24% (21 lei)** în favoarea studenților care s-au declarat mulțumiți de modul în care a fost integrată opinia studenților în realizarea orarului și desfășurarea activităților didactice. Diferența poate indica faptul că această categorie de respondenți conține un număr de studenți care s-au angajat, respectiv în contextul desfășurării online a cursurilor aceștia au reușit să ajungă la un echilibru între muncă și educație.

Figură 15. Distribuția respondenților la întrebarea Q0.10 după domeniul fundamental de știință.

6.4 Concluzii

Raportat la desfășurarea procesului educațional în contextul distorsiunii provocate de pandemia de COVID-19, respondenții CNS s-au încadrat în 5 (cinci) mari tipologii: *mulțumire generală* (**25,70%**), *nemulțumire nuanțată* (**24,70%**), *afecțată de pandemie, reținuți în a-și evalua gradul de mulțumire față de învățământul online* (**19,20%**), *dezacord, dezamăgire și nemulțumire* (**18,30%**), respectiv *entuziasm și mulțumire – învățământul online, o soluție de succes* (**12,10%**). Nu au fost identificate legături între nivelul de educație al părinților, respectiv veniturile obținute și modul în care au răspuns studenții.

În urma analizelor răspunsurilor¹⁰, au rezultat următoarele concluzii comune, atât pentru respondenții de la licență, cât și cei de la master:

- Gradul de satisfacție cu privire la modul în care instituția de învățământ superior a transferat în mediul online procesul educațional (Q0.5) este semnificativ influențat de prestația cadrelor didactice (Q0.8), informările constante primite din partea instituției de învățământ superior (Q0.7), agrearea în comun a criteriilor de evaluare (Q0.9) sau accesul la resurse educaționale online necesare activităților didactice (Q0.6).
- Instituțiile de învățământ superior care au informat constant studenții cu privire la desfășurarea procesului educațional (Q0. 7) au oferit acces acestora la resurse educaționale online mulțumitoare (Q0.6) și au avut profesori care au determinat studenții să participe activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor (Q0.8).

¹⁰ În funcție de coeficienții de corelație ai rangurilor Kendall.

- Prestația cadrelor didactice (Q0.8) poate fi corelată cu agrearea în comun a criteriilor de evaluare (Q0.9) și consultarea studenților în privința desfășurării activităților didactice (Q0.10), cadrele didactice reprezentând, practic, principala interfață de comunicare a instituțiilor de învățământ superior cu studenții.

Întrebările CNS din acest capitol ne pot ajuta să răspundem la trei mari întrebări: Au reușit universitățile să gestioneze abandonul studenților? A existat o tranziție în mod adecvat către învățământul online? Cât de importantă a fost prestația cadrelor didactice?

Au reușit universitățile să gestioneze problema abandonului studenților (în contextul pandemiei COVID-19)?

Da, pentru o mare majoritate dintre studenți, universitățile au reușit să gestioneze aceste probleme. Există totuși o proporție importantă de studenți care au întâmpinat diverse dificultăți ce au generat perspectiva abandonării studiilor.

- 15,3% dintre respondenții din ciclul de studiu licență și 11,5% dintre cei de la master au precizat că au avut în vedere să renunțe la studiile universitare în contextul generat de pandemia de COVID-19. Răspunsurile nu au fost influențate de forma de finanțare sau de învățământ (zi/ IFR/ ID).
- Mai mult de un sfert dintre respondenții de la licență și 20% dintre cei de la master au afirmat că au întâmpinat dificultăți în procesul educațional, generate de cauze materiale, precum lipsa unei tablete/laptop și conexiune la Internet deficitară. Acest procent semnificativ a afectat, fără doar și poate, dimensiunea socială a universităților, constituind principalul bazin de potențial studenți care abandonează.
- 8 din 10 respondenți CNS de la nivelul ciclului de licență nu au beneficiat de niciun sprijin material din partea instituției de învățământ superior, un procent similar regăsindu-se și în cazul studenților de la master (74,8%).

A existat o tranziție în mod adecvat către învățământul online?

Tranziția în mediul online s-a desfășurat în condiții bune pentru majoritatea studenților. Totuși, există o proporție importantă de studenți care nu au beneficiat de un proces satisfăcător.

- O cincime dintre studenți și-au exprimat dezamăgirea în mod vădit cu privire la modul în care instituțiile de învățământ superior au gestionat transferul în online și problemele subsecvente¹¹.
- Cei mai nemulțumiți de tranziția în mediul online au fost studenții anii de studiu superiori (39,3% - anul VI, 45,1% - anul V), respectiv cei din ciclul licență, DFI Științe biomedicale (39,23%) sau Științe umaniste și arte (29,16%). La polul opus (studenți mulțumiți) au fost cei de la DFI Științe sportului și educație fizică (23,49%) sau Științe ingineresti (22,65%).
- Studenții au fost în general mulțumiți de resursele educaționale online disponibile, în special cei de la licență DFI Științe ingineresti (84,10%) și Matematica și științele naturii (82,25%).
- Studenții înscriși în regim „cu taxă” s-au declarat mai nemulțumiți decât colegii lor la „fără taxă” în ceea ce privește accesul la resursele educaționale, o posibilă explicație fiind că au apreciat efortul lor financiar ca fiind disproporționat în raport cu serviciile oferite de către instituția de învățământ superior.
- Mai mult de o cincime dintre studenții de la licență (20,1%) au apreciat că nu au fost informați în mod constant de către instituția de învățământ superior cu privire la desfășurarea procesului educațional. Remarcăm și o diferență semnificativă între procentul de studenți mulțumiți la forma de învățământ IFR (80,8%), față de cei de la forma de învățământ cu frecvență (58,9%), explicabilă prin faptul că prima categorie menționată este mai degrabă obișnuită cu o comunicare secvențiată din partea universității.

¹¹ Este necesar ca la nivelul universităților să fie realizată o analiză cu privire la măsurile adoptate în această perioadă de criză.

Cât de importantă a fost prestația cadrelor didactice?

Prestația cadrelor didactice a fost decisivă în procesul de tranziție în învățământul online, însă aproape 1 din 2 studenți de la licență, respectivul 1 din 3 de la master s-au declarat nemulțumiți de cadrele didactice.

- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență, dar aproape două treimi dintre cei de la master, au apreciat că prestația cadrelor didactice i-a determinat să participe activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor. Există o diferență semnificativă (33,9%) între procentul de studenți cu frecvență impulsionați de prestația cadrelor didactice (38,9%) și a celor la învățământ cu frecvență redusă (72,8%). Prin urmare, este evident faptul că profesorii nu au reușit, într-o bună măsură, să se adapteze la predarea în mediul online și să ofere suficiente stimulente studenților pentru o participare optimă în procesul educațional.
- În contextul în care desfășurarea propriu-zisă a cursurilor, seminarelor și a laboratoarelor nu s-a mai putut desfășura în conformitate cu prevederile stabilite la începutul anului universitar/al semestrului, procesul de evaluare a cunoștințelor și competențelor dobândite de către studenți a suferit, la rândul-i, o serie de modificări.
- Un sfert dintre studenții de la licență (25,80%) și 14,6% dintre cei de la master s-au declarat nemulțumiți de faptul că universitățile, în special proprii profesori, nu i-au consultat în privința stabilirii criteriilor de evaluare. Procentul este unul semnificativ și a determinat, fără doar și poate, o serie de nemulțumiri în rândul studenților, precum și posibile episoade de nemulțumire în raport cu instituțiile de învățământ superior, care au amplificat stresul și alte probleme generate de contextul epidemiologic acut.

7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

La nivel general gradul de satisfacție pentru serviciile oferite de universități este unul mare, majoritatea respondenților afirmând că sunt în acord sau în acord total cu întrebările adresate cu privire la serviciile oferite de universitate. Dintre respondenții nemulțumiți (dezacord și dezacord total), cei mai nemulțumiți au vizat infrastructura universitară, serviciile sociale, reprezentanții studenților, aspectele generale și pe ultimul loc, rezultate ale învățării. Dintre respondenții mulțumiți (acord și acord total), cei mai mulțumiți au fost de aspectele generale, reprezentanții studenților, rezultate ale învățării și infrastructura universitară/serviciile sociale.

Tabel 10. Procentul de respondenți în funcție de fiecare subcategorie de întrebări din secțiunea a II-a (Satisfacția cu privire la serviciile oferite de universitate), în funcție de opțiune.

	Subcategoria	Dezacord total	Dezacord	Percepție negativă	Nici dezacord, nici acord	Percepție pozitivă	Acord	Acord total
		a	b	a+b	c	d+e	d	e
Q1	General	5,7%	7,7%	13.4%	20,2%	66.4%	31,5%	34,9%
Q2	Infrastructură universitară	10,8%	10,3%	21.1%	29,0%	49.9%	28,5%	21,4%
Q3	Reprezentanții studenților	6,5%	8,5%	15.0%	25,7%	59.3%	34,0%	25,3%
Q4	Resursele învățării	4,6%	7,0%	11.6%	29,4%	59.1%	34,7%	24,4%
Q5	Servicii sociale	9,6%	8,7%	18.3%	31,9%	49.9%	26,8%	23,1%

7.1 Aspecte generale

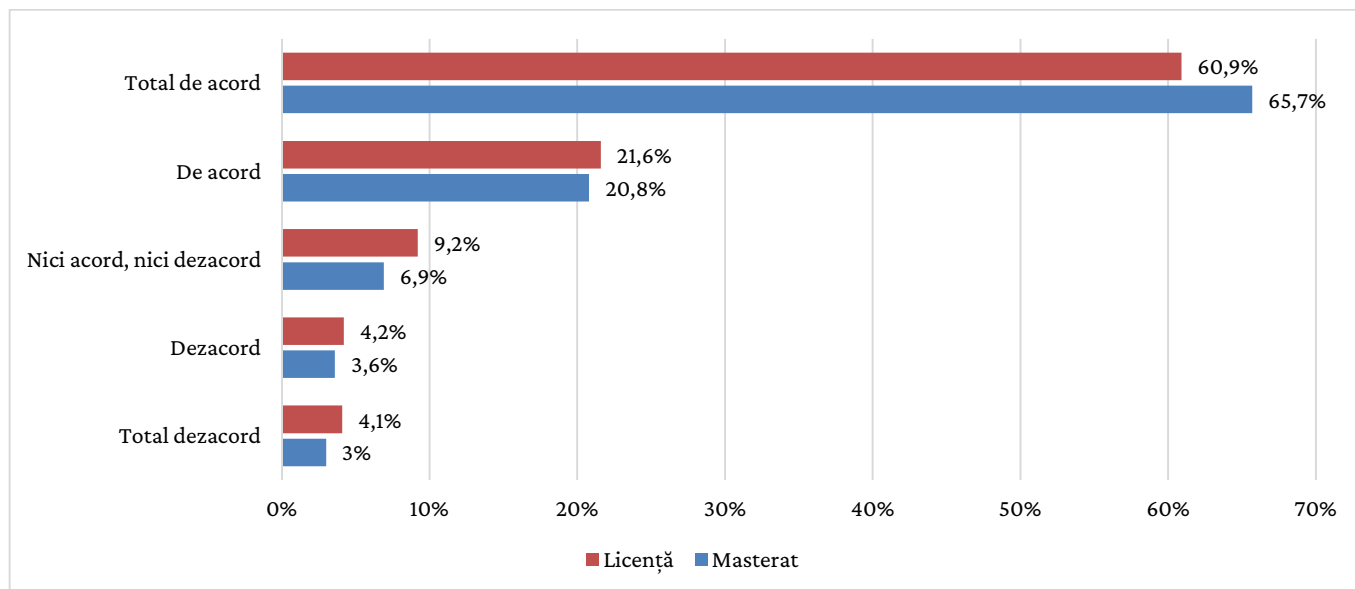
Q1.1 Corespondența între programul de studiu urmat și prima opțiune la admitere

Alegerea programului de studii, ținând cont de abilitățile și pasiunile candidaților, este un factor motivațional decisiv în vederea absolvirii, oferind totodată și o perspectivă realistă pentru ocuparea unui loc în piața muncii. Totodată, alegerea programului de studii are un impact major în reducerea abandonului universitar. Programul de studiu urmat de către respondenți coincide în majoritatea cazurilor cu prima opțiune avută la admitere.

82,50% dintre respondenții la nivel de licență menționează că urmează programul de studiu pe care l-au avut drept prima opțiune la admitere. O părere contrară au doar **8,3%** din respondenți. În rândul celor de la ciclul de masterat, **86,5%** din studenți au afirmat că programul de studii pe care îl urmează este prima opțiune avută la admitere, în timp ce **6,6%** din ei au o părere opusă.

Proporția celor care au afirmat că programul de studii urmat nu coincide cu prima opțiune avută la admitere este ușor ridicată în cazul studenților de la nivel de licență, față de respondenții aflați la masterat (+2,3%). De asemenea, opțiunea de răspuns maximală, *total de acord*, a fost aleasă de aproape 5% mai mulți de respondenții de la ciclul de studii de masterat, fapt explicabil întrucât studenții care se înscriu la un program de studii universitare de masterat aleg să își aprofundeze studiile desfășurate anterior (și cunosc informații relevante cu privire la conținutul programului).

Figură 16. Q1.1 - Programul de studiu pe care îl urmează coincide cu prima opțiune pe care am avut-o la admitere (N = 18.409 - L; 3.653 - M).

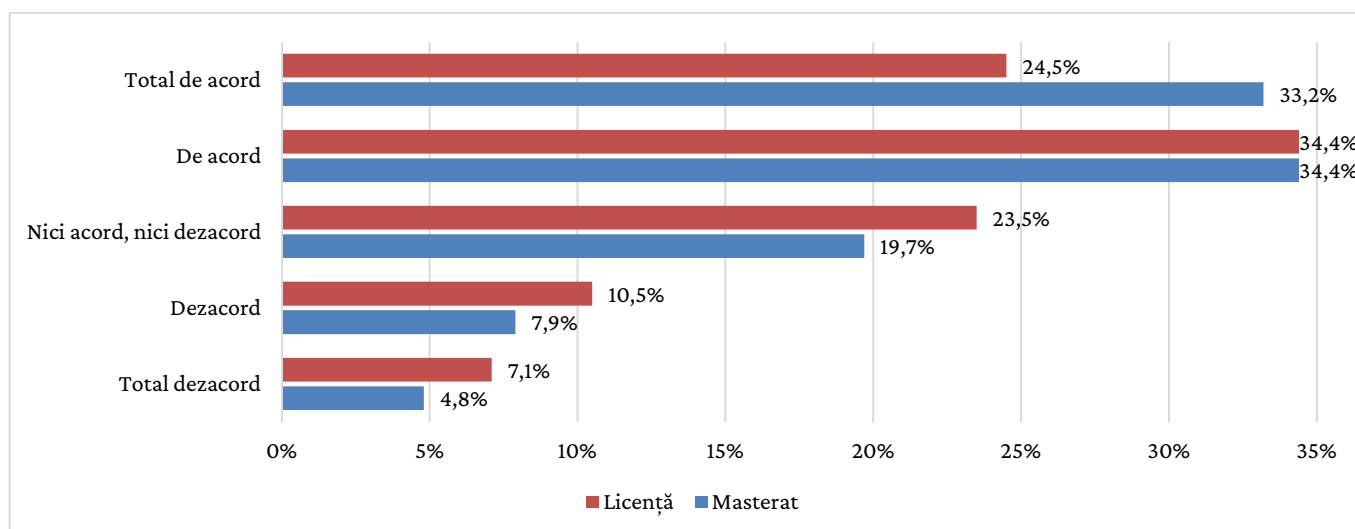
Q1.2 Dezvoltare personală

Instituțiile de învățământ superior nu se rezumă doar la organizarea activităților didactice prevăzute în planurile de învățământ, complementar acestea organizând și activități extracurriculare prin care studenții își pot dezvolta noi abilități sau disemina rezultatele cercetării, contribuind la creșterea gradului de integrare în comunitatea universitară.

Din analiza datelor reiese că instituțiile de învățământ superior oferă o atmosferă prielnică pentru dezvoltarea personală a studenților.

În rândul respondenților de la ciclul de **licență**, **58,9%** apreciază pozitiv condițiile necesare oferite de universitate pentru dezvoltarea lor personală. Aceștia consideră că pot accesa cu ușurință sesiuni de formare, workshopuri și ateliere științifice organizate în cadrul instituției de învățământ. Totuși, **17,6%** au o părere contrară, iar aproape un sfert din respondenți (**23,5%**) nu au oferit un răspuns clar.

Figură 17. Q1.2 - Consider că universitatea oferă condițiile necesare și o atmosferă prielnică pentru dezvoltarea mea personală (N = 18.402 - L; 3.653 - M).

În același timp, **67,6%** din studenții respondenți înmatriculați la un program de **masterat** consideră că universitatea asigură condițiile necesare pentru dezvoltare personală. Doar **12,7%** dintre respondenți au o părere opusă, apreciind că universitatea ar trebui să își diversifice seria de activități extracurriculare.

Proporția respondenților de la masterat care apreciază condițiile oferite de universitate pentru dezvoltarea profesională este mai ridicată cu 8,7%. Precizăm, totodată, că în urma izbucnirii pandemiei de COVID-19, cea mai

mare parte din activitățile destinate dezvoltării personale a studenților au fost anulate sau reprogramate și realizate în mediul online, afectând nivelul de interacțiune și de socializare colegială între membrii comunității universitare (Ionescu et al. 2020).

Analizând răspunsurile studenților participanți la CNS-EUROSTUDENT a reieșit că există o legătură semnificativă (de intensitate medie¹²) între percepția cu privire la condițiile existente în cadrul instituției de învățământ superior necesare pentru dezvoltarea lor personală și:

- Modul în care au predat cadrele didactice materia în cadrul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor (Q6.1: $\tau_L = 0,510$, $\tau_M = 0,538$).
- Participarea activă în cadrul activităților educaționale, determinată de prestația cadrelor didactice (Q6.2: $\tau_L = 0,571$, $\tau_M = 0,618$).
- Utilizarea de către cadrele didactice a unor tehnici de predare care facilitează procesul învățării (Q6.3: $\tau_L = 0,582$, $\tau_M = 0,617$).
- Asimilarea lesnicioasă a informațiilor predate în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor (Q6.4: $\tau_L = 0,532$, $\tau_M = 0,575$).
- Facilitarea unor cursuri care îi captivează (Q6.5: $\tau_L = 0,569$, $\tau_M = 0,619$).
- Modul în care evaluarea din cadrul disciplinelor vizează măsurarea competențelor dobândite (Q7.3: $\tau_L = 0,501$, $\tau_M = 0,552$).

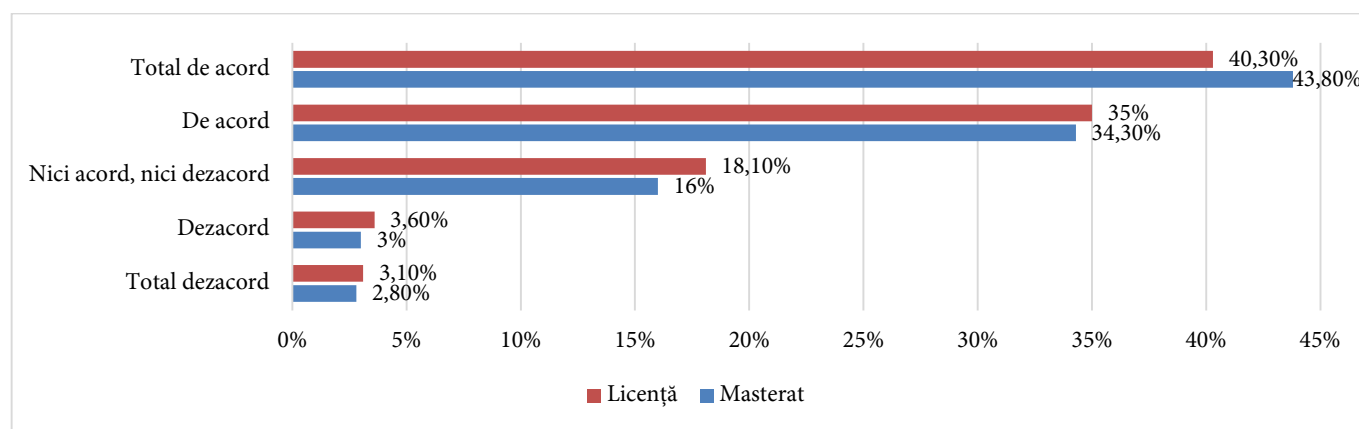
Q1.3 Siguranța în campusul universitar/clădirile universității

Atât campusul, cât și clădirile universității sunt locurile în care studentul petrece cel mai mult timp. Astfel, este important ca universitatea, pe lângă oferirea unui climat de siguranță, să elaboreze și să implementeze politici de incluziune socială, măsuri de prevenție și campanii de conștientizare. Rezultatul tuturor politicilor și măsurilor administrative pot conduce la un mediu sigur pentru studenți.

Respondenții CNS au apreciat că se simt în siguranță în campusul universitar și clădirile universității într-un procent semnificativ. Studenții ajung să perceapă după mai mulți ani elementele care le afectează siguranța personală.

În rândul respondenților de la licență, **75,3%** consideră spațiul universitar drept un spațiu sigur, fără să existe sau să cunoască situații de discriminare, intoleranță sau de hărțuire. Proporția studenților care au o părere contrară este relativ redusă, doar de **6,7%**. În cazul respondenților de la ciclul de **master**, proporția studenților care apreciază măsurile luate de universitate și consideră că spațiul universitar este unul sigur este de **78,1%**. O părere opusă au doar **5,8%** din respondenți.

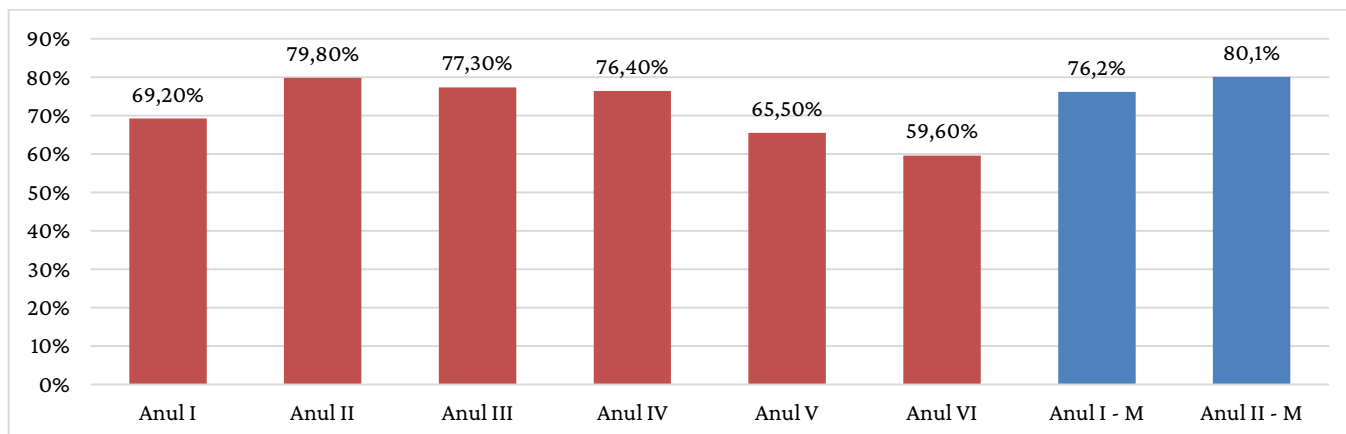
Figură 18. Q1.3 - Mă simt în siguranță în campusul universitar/clădirile universității (N = 17.517 - L; 3.523 - M).

¹² În vederea stabilirii legăturii și intensității dintre răspunsurile obținute la întrebările CNS-EUROSTUDENT, au fost rulate teste în vederea stabilirii coeficienților de corelație al rangurilor Kendall (τ), fiind vorba de comparații între două variabile ordinale. Am considerat legăturile cu o intensitate mare ca fiind cele unde am obținut $\tau > 0,5$.

Analizând respondenții după anul de studiu urmat, observăm în cazul celor de la nivel de licență că percepția pozitivă cu privire la siguranța în campus scade începând cu anul II de studii, iar cele mai mici valori se înregistrează în cazul respondenților din anul VI de studiu. **Între anul II și anul VI observăm o amplitudine de 20,20%.**

Figură 19. Distribuția respondenților la întrebarea Q 1.3 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după anul studiu.

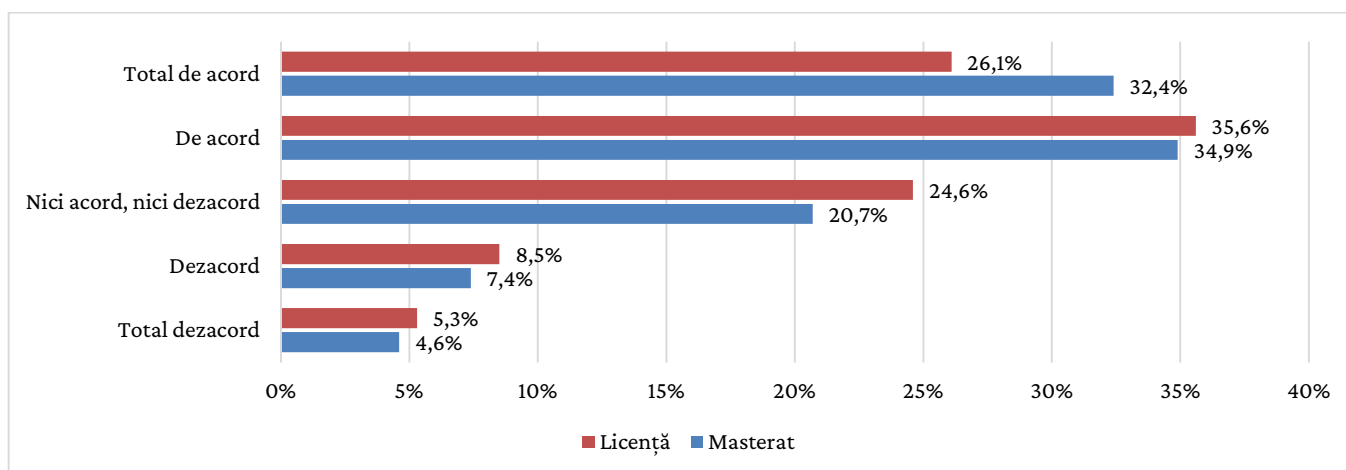
Q1.4 Sentimentul de apartenență la comunitatea universitară

Sentimentul de apartenență la comunitatea universitară poate influența în mod pozitiv parcursul academic al studenților cu impact asupra sănătății lor mintale, funcționarea socială și rezultatele lor academice. De asemenea, integrarea studenților în comunitatea universitară și stabilirea unor relații de colegialitate funcțională contribuie direct la reducerea abandonului universitar.

Datele CNS arată că studenții, în general, se consideră integrați în comunitatea universitară.

61,7% din respondenții la nivel de licență au afirmat că sunt acceptați și integrați în comunitatea universitară din care fac parte. Totuși, în rândul lor, aproximativ un sfert din respondenți (24,6%) nu au oferit un răspuns concludent cu privire la acest aspect. În ceea ce privește respondenții la nivel de masterat, 67,3% din respondenți consideră că fac parte din comunitatea universitară. De asemenea, 12% afirmă că nu se simt integrați, iar 20,7% nu au oferit un răspuns clar.

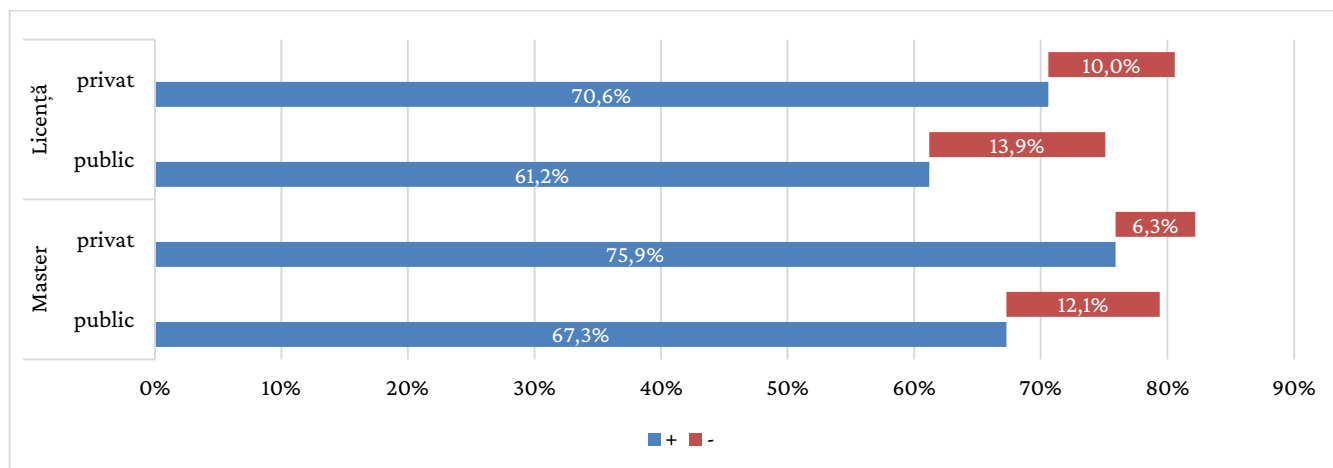
Figură 20. Q1.4 - Am sentimentul de apartenență la o comunitate universitară, formată din personalul instituției și studenți (N = 18.406 - L; 3.653 - M).

Din analiza respondenților după profilul instituției de învățământ superior urmat, observăm că studenții care urmează un program de studiu în cadrul unei instituții de învățământ private se consideră mai integrați în comunitatea universitară decât cei din cadrul unei universități de stat.

7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

Figură 21. Distribuția respondenților la întrebarea Q 1.4 (fără varianta de răspund „nici acord, nici dezacord” după profilul instituției de învățământ).

Q1.5 Motivația studenților

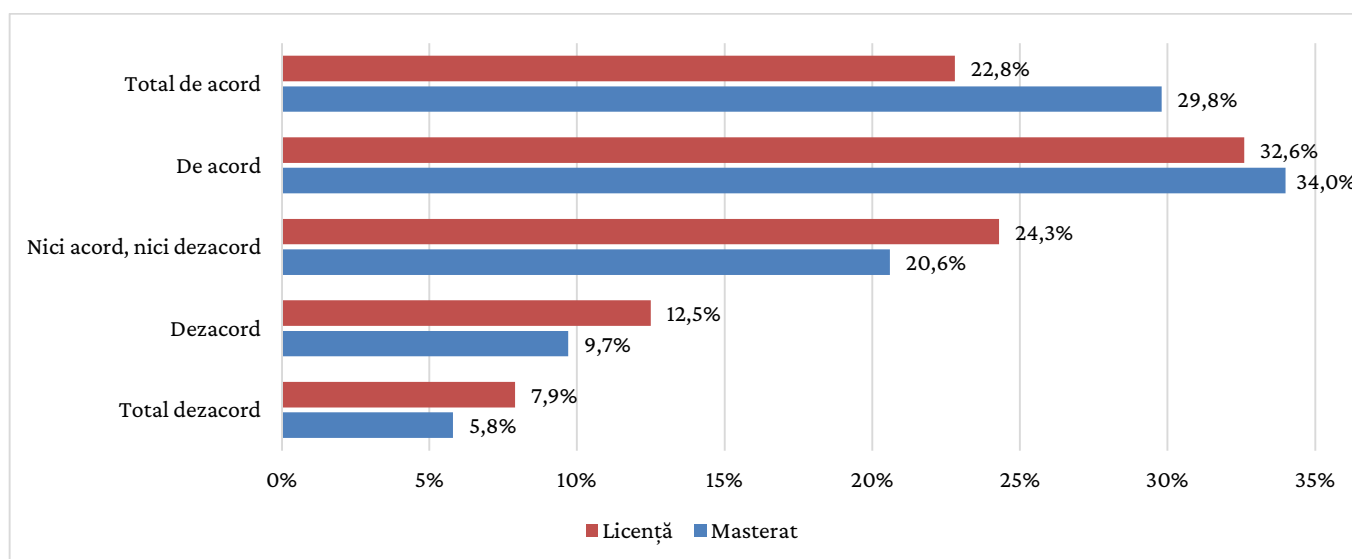
Mai multe studii au arătat că în perioada pandemiei, studenții s-au declarat mai puțin motivați pentru a participa la activități didactice în format online. Acesta afectează în mod direct nivelul de implicare și rezultatele academice ale studenților (Aguilera-Hermida 2020). Lipsa motivației și nivelul redus de implicare se manifestă inclusiv prin neparticiparea la activitățile online, prezența în cadrul activităților online fiind una care poate fi caracterizată a fi mai redusă față de cele clasice, organizate în format fizic (Edelhauser et al. 2020).

Din analiza rezultatelor CNS, observăm o diferență de percepție între cele două cicluri de studii, masteranzii considerându-se motivați să se pregătească la cursuri, seminare sau laboratoare într-o proporție mai mare.

55,4% din rândul respondenților la nivel de licență se consideră motivați să se pregătească pentru cursurile, seminare și laboratoare. În cazul lor **20,4%** din respondenți afirmă că nu se simt motivați destul, iar aproape un sfert din ei, **24,3%** nu au oferit un răspuns clar. În același timp, **63,8%** din respondenții de la programele de masterat au afirmat că sunt motivați pentru a se pregăti pentru activitatea didactică desfășurată. Proporția celor care nu au oferit un răspuns clar este ridicată și în acest caz, **20,6%**.

Motivația studenților de a se pregăti pentru laboratoare a fost afectată de imposibilitatea desfășurării acestei activități didactice practice, contribuind astfel la o percepție negativă a mediului online de învățare (Finlay et al. 2022).

Figură 22. Q1.5 - Sunt motivat(ă) să mă pregătesc pentru cursurile/seminarele/laboratoarele la care particip (N = 18.408 – L; 3.653 - M).

Motivația studenților pentru a se prezenta pregătiți la cursuri, seminare și laboratoare este corelată într-un mod semnificativ¹³ cu:

- Modul în care au predat cadrele didactice materia în cadrul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor (Q6.1: $\tau_L = 0,544$, $\tau_M = 0,582$).
- Participarea activă în cadrul activităților educaționale, determinată de prestația cadrelor didactice (Q6.2: $\tau_L = 0,603$, $\tau_M = 0,646$).
- Utilizarea de către cadrele didactice a unor tehnici de predare care facilitează procesul învățării (Q6.3: $\tau_L = 0,562$, $\tau_M = 0,621$).
- Asimilarea lesnicioasă a informațiilor predate în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor (Q6.4: $\tau_L = 0,551$, $\tau_M = 0,592$).
- Facilitarea unor cursuri care îi captivează (Q6.5: $\tau_L = 0,579$, $\tau_M = 0,645$).

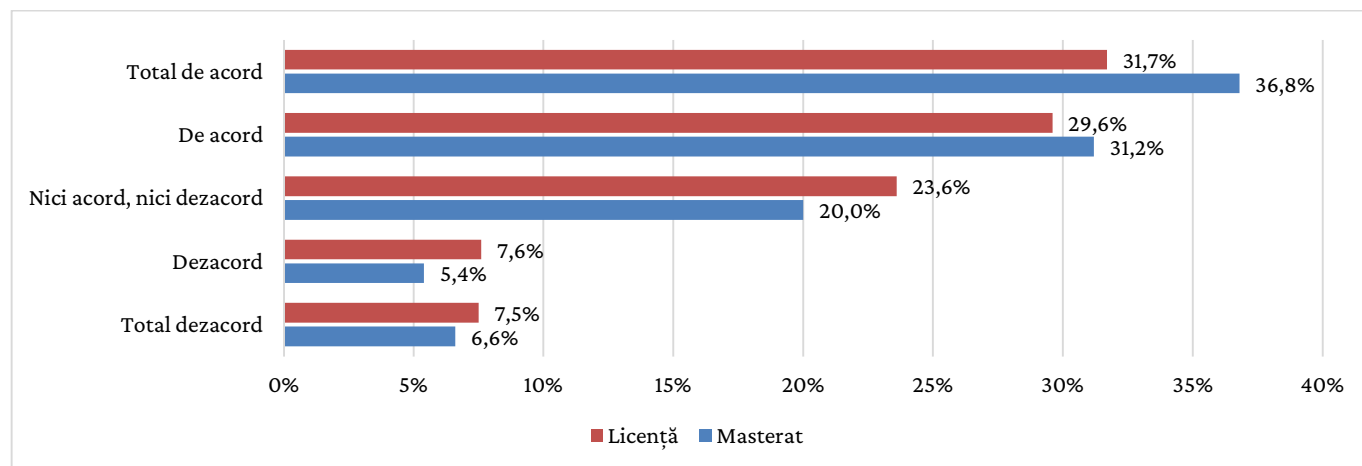
Q1.6 Evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice

Evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice este prevăzută în Legea Educației Naționale. Însă succesul acestei evaluări depinde de modul în care studenții percep evaluarea, deoarece rezultatele contribuie direct la îmbunătățirea procesului educațional.

Rezultatele CNS arată că un procent semnificativ dintre respondenți consideră că evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice are un impact pozitiv.

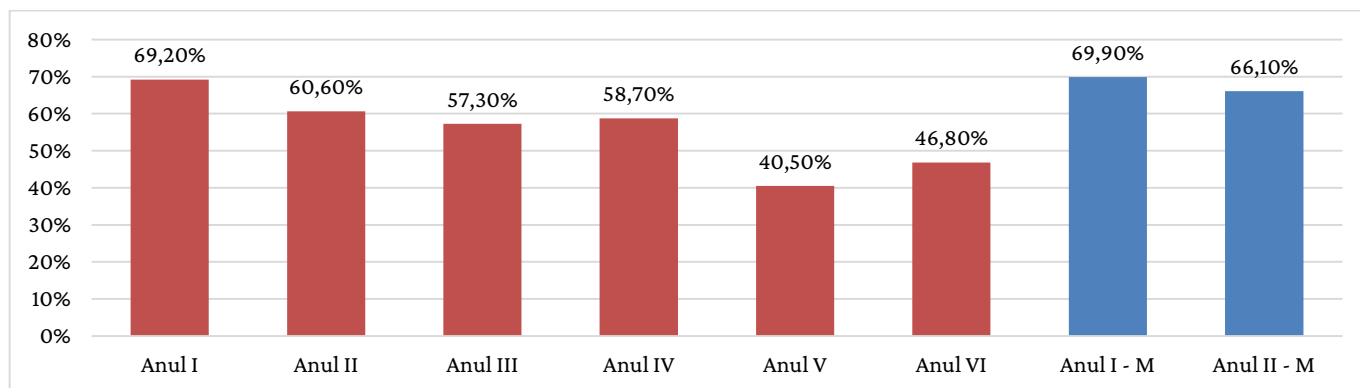
61,3% din rândul celor de la ciclul de licență consideră că această evaluare are un impact, generând schimbări pozitive cu privire la activitatea de predare și evaluarea, respectiv contribuind la creșterea calității procesului educațional. Totuși, aproape un sfert din respondenți nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare (23,6%). **În rândul respondenților de la ciclul de masterat, 68% dintre respondenții percep evaluarea semestrială în mod pozitiv.** O părere contrară a fost susținută de 12% din respondenți, aceștia consideră că evaluarea nu are un impact asupra procesului educațional. Proportia respondenților care consideră că evaluarea semestrială are un impact pozitiv este mai mare în rândul celor de la ciclul de masterat (+6,7%).

Figură 23. Q1.6 - Consider că evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice are un impact pozitiv (N = 18.405 - L; 3.653 - M).

Analizând distribuția respondenților după anul de studiu urmat, observăm că proporția respondenților care consideră că evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice are un impact pozitiv asupra calității procesului educațional scade în cazul studenților aflați în ani superiori. Studenții din primul an de studiu, atât la nivel de licență, cât și de la masterat (valori aproximativ egale) apreciază mult mai pozitiv evaluarea prestației cadrelor didactice. Pe de altă parte, studenții care urmează un ciclu de studii de 3 ani nu pot urmări pe termen lung rezultatele evaluărilor prestației cadrelor didactice.

¹³ În vederea stabilirii legăturii și intensității dintre răspunsurile obținute la întrebările CNS-EUROSTUDENT, au fost rulate teste în vederea stabilirii coeficienților de corelație al rangurilor Kendall (τ), fiind vorba de comparații între două variabile ordinale. Am considerat legăturile cu o intensitate mare ca fiind cele unde am obținut $\tau > 0,5$.

Figură 24. Distribuția respondenților la întrebarea Q 1.6 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după anul de studiu.

7.2 Infrastructură universitară

Q2.1 Resurse IT și alte facilități online

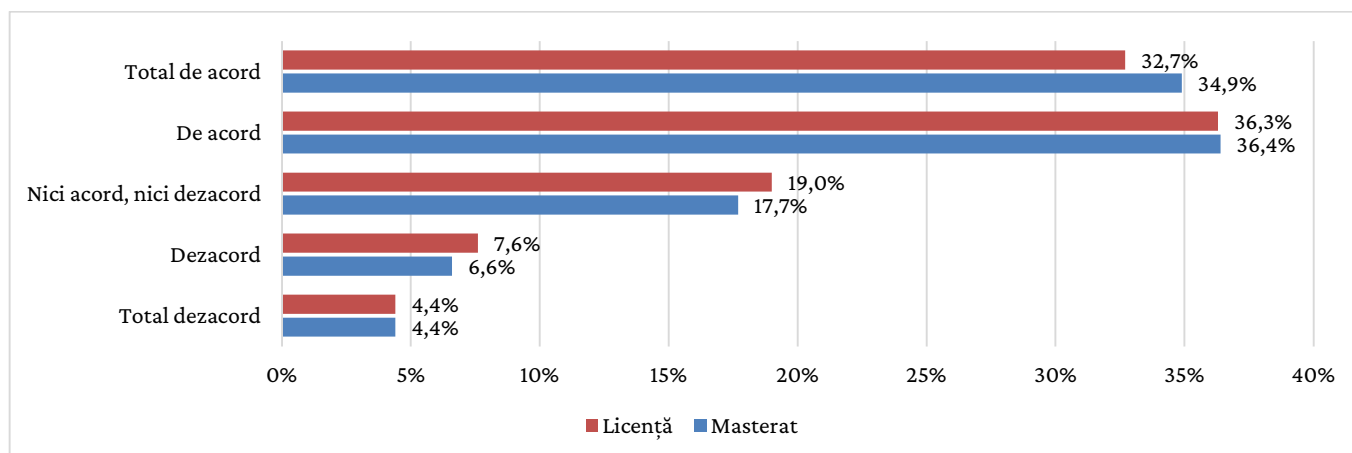
Resursele IT și existența unor platforme educaționale, accesul la baze de date științifice și software de ultimă generație sunt cerințe de bază pentru succesul oricărui proces educațional desfășurat în sistem online.

Datele CNS arată că studenții sunt mulțumiți de resursele IT, precum și de alte facilități online puse la dispoziție de instituția de învățământ.

Astfel, **69%** din respondenții de la ciclul de **licență** apreciază în mod pozitiv platformele digitale puse la dispoziție de către instituția de învățământ. Între facilitățile de care se mai bucură studenții putem menționa și accesul la bazele de date științifice, adresă de e-mail instituțională sau la situația școlară și financiară. Resursele utilizate tind să fie de actualitate. Trebuie menționat că **12%** din respondenți au o părere contrară, în timp ce **19%** nu au oferit un răspuns clar cu privire la acest aspect.

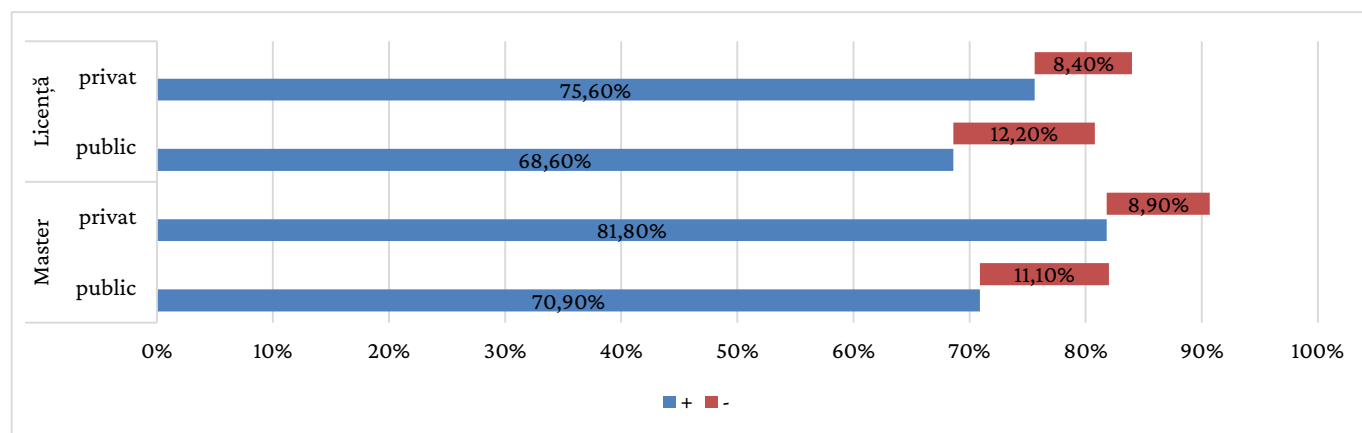
În cazul respondenților de la ciclul de masterat, proporția celor care se declară mulțumiți este de **71,3%**. De asemenea, proporția celor care consideră că universitatea nu a depus eforturile necesare pentru asigurarea resurselor IT necesare desfășurării procesului educațional este de **11%**.

Studiile realizate arată că aproximativ **70%** din studenți nu au utilizat platforme de e-learning până în anul 2020, starea de fapt fiind modificată semnificativ de izbucnirea pandemiei de SARS-CoV-2 (Edelhauser et al. 2020). Însă, având în vedere familiaritatea studenților cu platformele de comunicare și social media, adaptarea studenților la noul context de desfășurare al procesului educațional s-a realizat cu mult mai ușor decât s-ar fi petrecut în urmă cu un deceniu, spre exemplu. Studiile care au arătat că studenții au demonstrat un nivel ridicat de reziliență și o bună capacitate de adaptare (Engelhardt et. al 2020) sunt valabile și pentru situația din România.

Figură 25. Q2.1 - Beneficiez de resurse IT și alte facilități online (ex. platforme, acces la baze de date științifice, resurse software actualizate și relevante domeniului de studiu) (N = 18.403 - L; 3.653 - M).

În ceea ce privește nivelul de satisfacție a respondenților, în funcție de tipul instituției de învățământ urmat, observăm că atât în cazul celor de la nivel de licență, cât și de la master, respondenții din cadrul instituțiilor de învățământ private au un nivel general de satisfacție mai mare față de accesul la resursele IT ale instituției de proveniență cu **3,2%** în cazul celor de la licență, respectiv **8,7%** în cazul celor de la masterat.

Figură 26. Distribuția respondenților la întrebarea Q 2.1 (fără varianta de răspund „nici acord, nici dezacord” după profilul instituției de învățământ).

Q2.2 Calitatea semnalului WI-FI

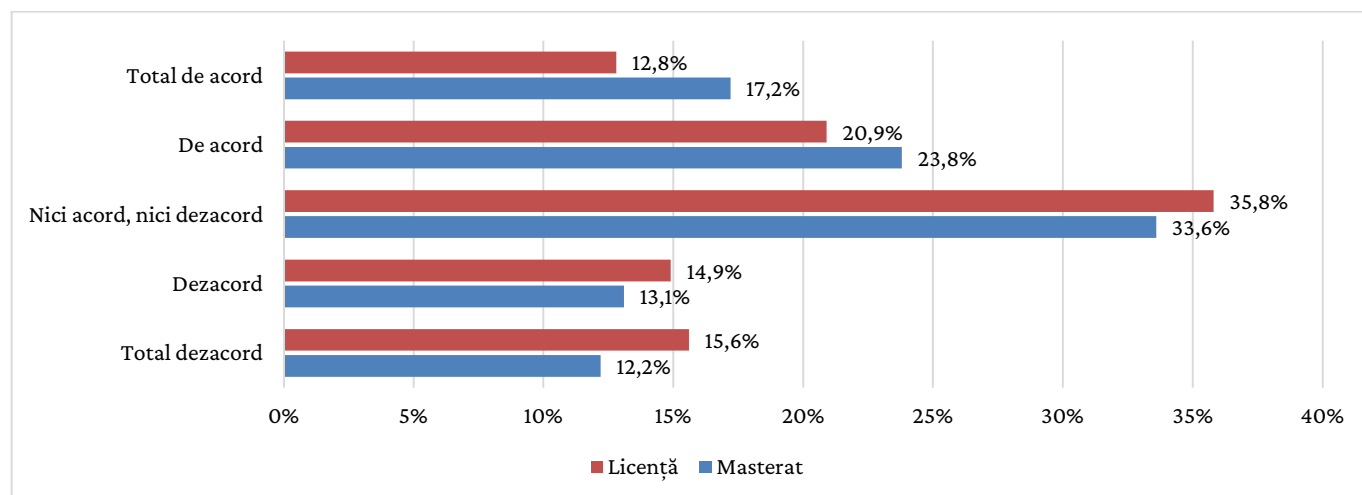
Calitatea semnalului WI-FI în clădirile universității este un indicator cu privire la atenția acordată de universitate pentru dezvoltarea rețelor de hardware, precum și a accesului la resurse educaționale în format electronic.

Respondenții CNS se declară mai degrabă neutri în ceea ce privește calitatea semnalului WI-FI în instituțiile de învățământ superior.

Astfel, proporția cea mai mare de respondenți din cadrul studenților care urmează un program de studii universitare de **licență** nu au oferit un răspuns clar cu privire aspectul solicitat (**35,8%**). În același timp, **33,75%** din respondenți apreciază calitatea semnalului WI-FI, iar **30,5%** întâmpină dificultăți de conectare și de acces, declarându-se nemulțumiți cu privire la acest aspect.

În rândul respondenților de la programele de **masterat**, calitatea semnalului WI-FI este apreciată de **41%** din studenți. În continuare, **25,3%** din ei și-au exprimat dezacordul sau chiar dezacordul total, iar peste o treime din respondenți, **33,6%**, nu au oferit un răspuns concludent.

Figură 27. Q2.2 - Sunt mulțumit(ă) de calitatea semnalului WI-FI în clădirile universității (N = 18..866 - L; 3.460 - M).

Q2.3 Serviciile medicale

În acord cu legislația în vigoare, instituțiile de învățământ superior au obligația să dezvolte și să ofere în mod gratuit servicii medicale generale de prevenție și servicii stomatologice în cabinetele proprii.

Vizibilitatea serviciilor medicale oferite de universitate, în cazul în care acestea există, este extrem de scăzută, aproape jumătate dintre respondenții CNS oferind un răspuns neconcludent.

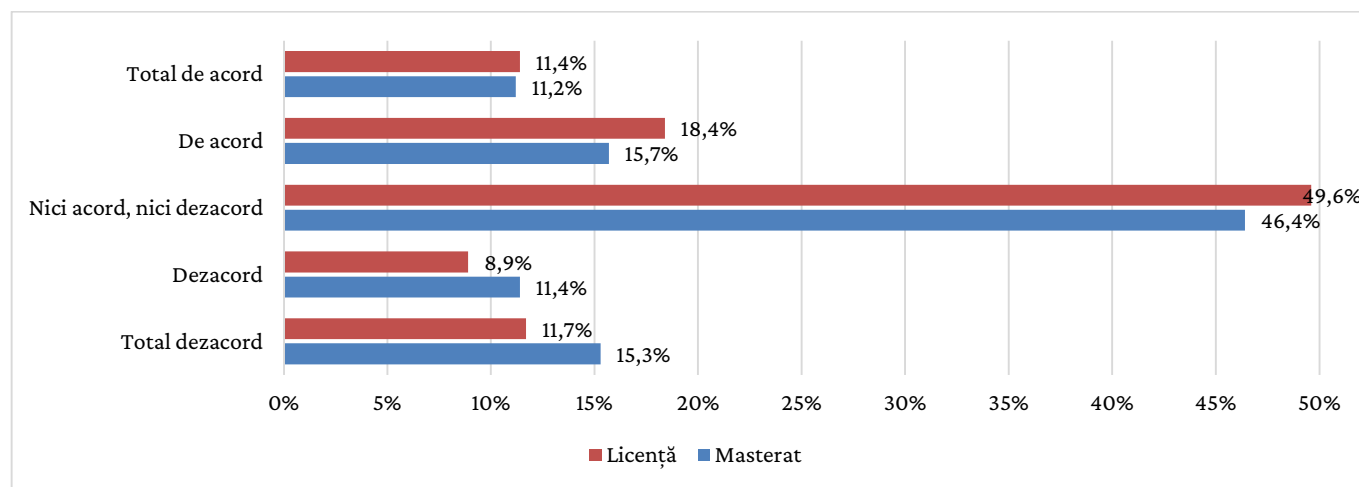
7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

Acest lucru indică faptul că studenții ar putea apela la serviciile medicale ale instituției de învățământ superior, însă întâmpină dificultăți cu privire la accesibilitatea sau existența acestor servicii ca parte din oferta de servicii a ÎIS. De asemenea, putem presupune inclusiv că studenții nu au încredere în serviciile medicale oferite, aspect care ar putea fi susținut inclusiv prin faptul că instituțiile de învățământ nu sunt preocupate să promoveze aceste servicii în comunitatea universitară.

29,8% din rândul respondenților de la nivel de licență au afirmat că sunt mulțumiți de serviciile medicale oferite de universitate, iar **20,6%** din respondenți au o părere contrară. De asemenea, iese în evidență proporția mare a respondenților care nu au oferit un răspuns concludent, în acest caz aproape jumătate din respondenți (**49,6%**).

Doar **26,9%** din rândul masteranzilor apreciază serviciile medicale oferite de universitate. O proporție aproximativ egală de masteranzi (**26,7%**) se declară nemulțumiți și consideră că ar fi necesare îmbunătățirea stării de fapt, prin investiții importante spre exemplu. Și în cazul acestei categorii de respondenți, proporția studenților care nu au oferit un răspuns clar este una ridicată (**46,4%**).

Figură 28. Q2.3 - Sunt mulțumit(ă) de serviciile medicale oferite de universitate (ex. cabinet medical, cabinet stomatologic etc.)
(N = 18.404 - L; 3.652 - M)

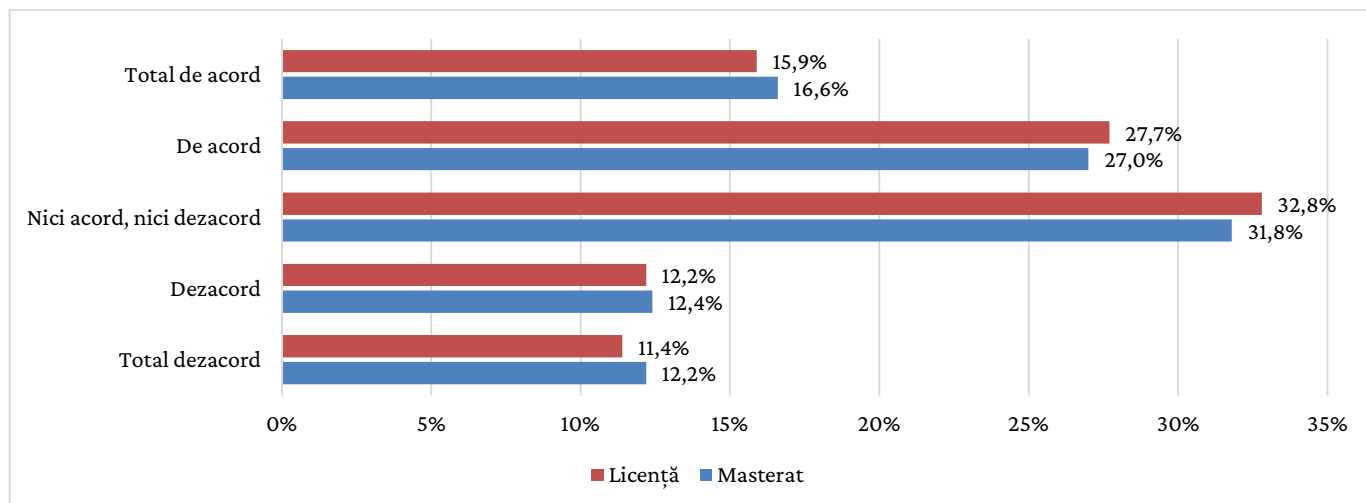
Q2.4 Infrastructura sanitară

Existența unei infrastructuri sanitare de calitate și respectarea normelor de igienă este o obligație instituțională pentru toate universitățile. Rezultatele CNS indică faptul că studenții se declară mai degrabă mulțumiți de infrastructura sanitară a universităților.

43,6% din respondenți, în cazul ambelor cicluri de studiu, se declară mulțumiți de infrastructura sanitară a universității. Aceștia consideră că existența, dotarea și întreținerea grupurilor sanitare respectă normele de igienă în vigoare. În același timp, **23,6%** din rândul respondenților de la **licență**, infrastructura universitară pusă la dispoziție nu se ridică la nivelul așteptat. Trebuie menționat că mai mult de o treime din respondenți (**32,8%**) nu au oferit un răspuns concludent cu privire la infrastructura sanitară a universității de proveniență.

În rândul respondenților masteranzi, **24,6%** consideră că universitatea nu oferă servicii de calitate cu privire la acest aspect. Putem concluziona că dotarea (săpun lichid, șervețele, hârtie igienică, uscător de mâini) și infrastructura sanitară nu respectă, într-un număr mare de situații, standardele minime de igienă și așteptările studenților. De asemenea, și în acest caz este ridicată proporția celor care nu au oferit un răspuns clar (**31,8%**).

Figură 29. Q2.4 - Sunt mulțumit(ă) de infrastructura sanitară a universității (ex: existența, dotarea și întreținerea grupurilor sanitare) (N = 18.400 - L; 3.652 - M).

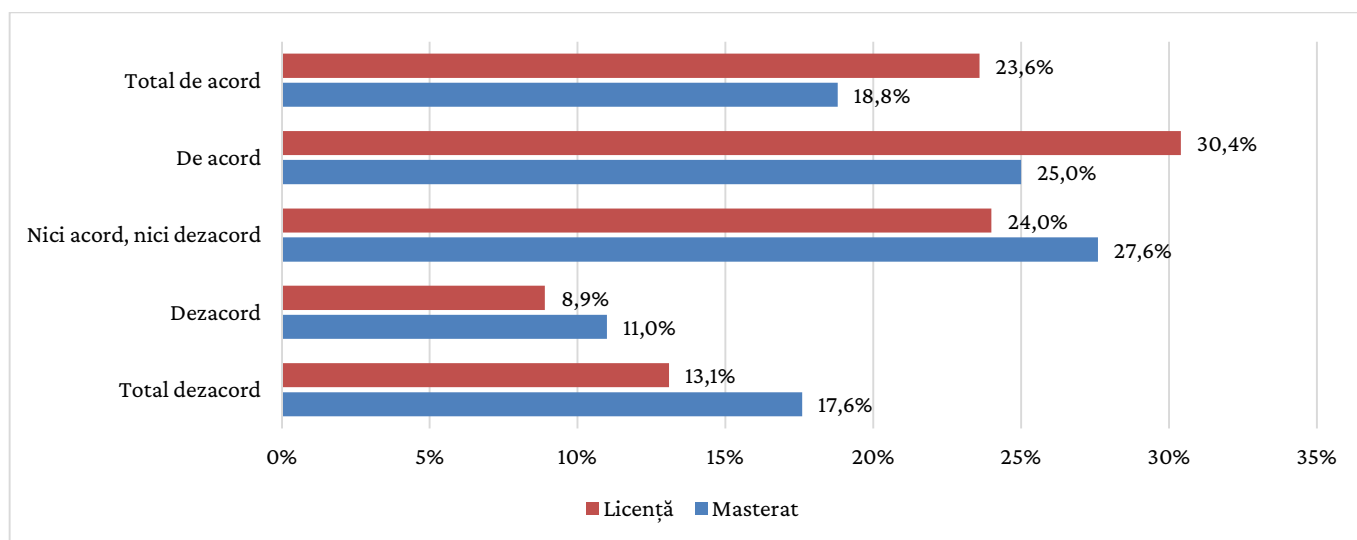
Există o corelație directă între răspunsurile studenților cu privire la gradul de satisfacție în ceea ce privește infrastructura sanitară a instituției de învățământ superior și dotarea corespunzătoare a sălilor de curs și/sau seminar (Q4.2, $\tau_L = 0,512$, $\tau_M = 0,548$).

Q2.5 Infrastructura sportivă

Existența infrastructurii sportive (terenuri și săli de sport) și asigurarea unui acces neîngrădit în afara activităților didactice contribuie la sănătatea fizică și mentală a studenților, precum și îmbunătățirea funcțiilor cognitive.

Puțin peste jumătate din respondenții CNS de la ciclul de licență au accesat infrastructura sportivă, deși prin planul de învățământ, aceștia trebuie să desfășoare obligatoriu activități sportive.

Figură 30. Q2.5 - Am accesat infrastructura sportivă oferita de universitate (ex. terenuri și săli de sport) (N - 16.865 - L; 3.379 - M).

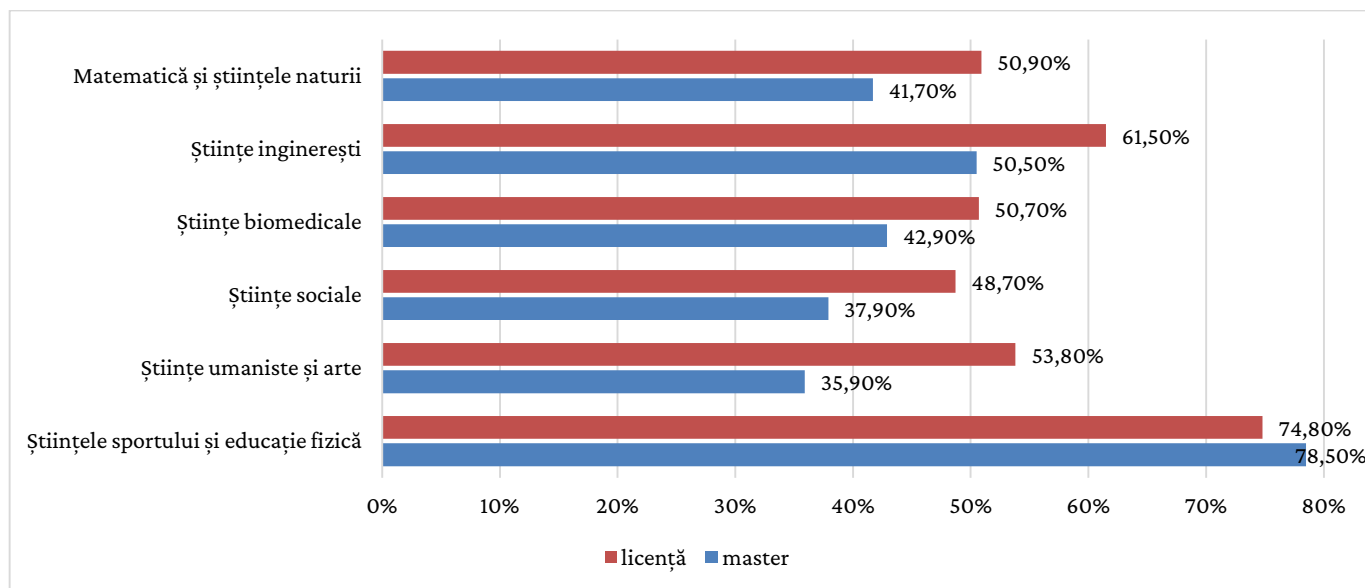
Puțin peste jumătate din respondenții de la ciclul licență (**54%**) au accesat și sunt mulțumiți de infrastructura sportivă oferită de universitate. În analiza acestor răspunsuri trebuie să avem în vedere că în cazul studenților de la ciclul de studii universitare de licență, educația fizică este cuprinsă în planul de învățământ ca disciplină obligatorie. Proportia acestora este mai ridicată cu **10,2%** față de respondenții de la ciclul de masterat. **Proportia studenților de la ciclul de studii de licență care au afirmat că nu au accesat infrastructura universitară este una ridicată (22%)** și ridică semne de întrebare cu privire la desfășurarea efectivă a acestor ore. În același timp, aproape un sfert din respondenți (**24%**) nu au oferit un răspuns concludent.

43,8% din rândul respondenților masteranzi au menționat că au accesat și sunt mulțumiți de baza sportivă a universității. În același timp, **28,6%** au menționat că nu au accesat baza sportivă, acest lucru poate fi de înțeles,

având în vedere că în planurile de învățământ la acest nivel de studiu nu mai este obligatorie disciplina *Educația fizică și sport*.

Analizând profilul respondenților după domeniul fundamental, proporția studenților cea mai ridicată care a accesat baza sportivă provine, în mod evident, din cadrul domeniului **Științele sportului și educație fizică** (74,8% - licență; 78,5% - masterat). Procentul este, însă, greu de explicat ținând cont de faptul că disciplinele aferente acestui domeniu se desfășoară, într-o bună parte, prin intermediul infrastructurii sportive pe care ar trebui să o dețină universitatea. La nivel de licență, aceștia sunt urmați de studenții din cadrul domeniilor **Științe inginerești** (61,5%), respectiv **Științele umaniste și arte** (53,8%). La ciclul de masterat, respondenții de la domeniile **Științe umaniste și arte** (35,90%), respectiv **Științe sociale** (37,90%) sunt cei care au apreciat cel mai puțin că au accesat infrastructura sportivă.

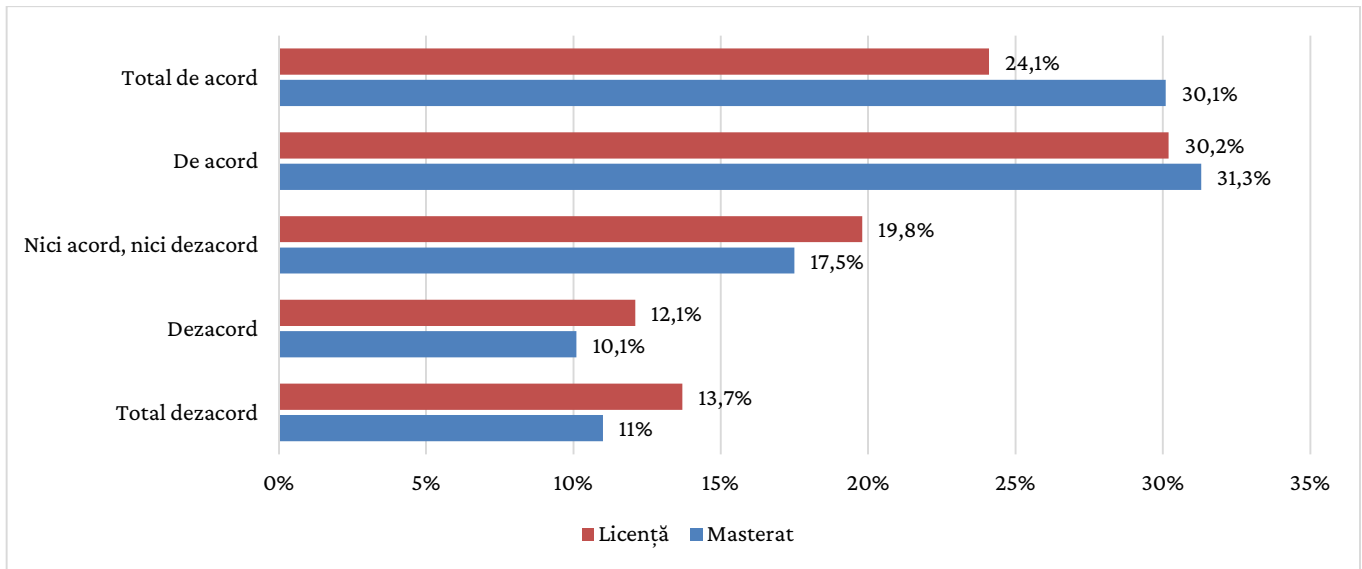
Figură 31. Distribuția respondenților la întrebarea Q 2.5 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după domeniul fundamental urmat.

Q2.6 Secretariatul universității/facultății

Secretariatele universităților și personalul angajat sunt, alături de cadrele didactice, persoanele cu care studenții au cel mai ridicat nivel de interacțiune în timpul studiilor. Datele CNS ne arată că studenții, indiferent de ciclul de studiu, se declară mai degrabă mulțumiți de serviciile secretariatului universității. Rezultatul poate fi influențat de faptul că în urma transferării procesului educațional în mediul online, o parte semnificativă din interacțiunea cu secretariatele a fost digitalizată, flexibilizând această relație. 54,3% din rândul respondenților la nivel de licență se declară mulțumiți de serviciile administrative oferite de universitate prin secretariatul facultății. De asemenea, un sfert din respondenți se declară nemulțumiți de relația cu personal administrativ al secretariatelor și implicit de serviciile oferite. 61,4% din rândul respondenților la nivel de masterat evaluează pozitiv serviciile administrative oferite de universitate prin secretariatele universității. Proporția masteranzilor care consideră că serviciile nu sunt calitative și universitatea ar trebui să depună eforturi pentru îmbunătățirea acestora este de 21,1%.

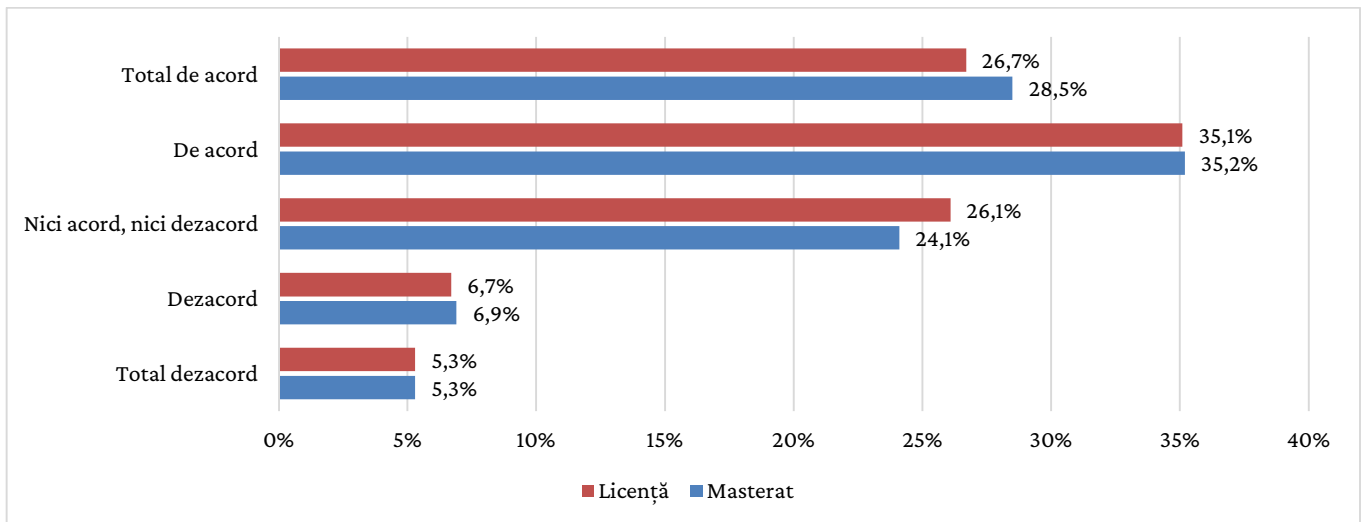
Figură 32. Q2.6 - Sunt mulțumit(ă) de serviciile secretariatului universității/facultății N - 16.865 - L; 3.653 - M).

Q2.7 Spațiile comune pentru învățare

Existența spațiilor comune, precum bibliotecile sau sălile de lectură, au un rol important pentru atât pentru studiul individual, cât și pentru încurajarea lucrului în echipă sau organizarea unor activități extracurriculare pentru dezvoltarea competențelor și aptitudinilor de cercetare a studenților. Studenții respondenți CNS au accesat și sunt relativ mulțumiți de spațiile comune existente în cadrul universității pentru a învăța.

Figură 33. Q 2.7 - Sunt mulțumit(ă) de spațiile comune existente în administrarea universității pentru a învăța (biblioteci, săli de lectură, huburi etc.) (N = 18.409 – L; 3.653 – M).

Spațiile utilizate pentru învățare (biblioteca, săli de lecturi, huburi) sunt apreciate de 61,8% din rândul respondenților de la nivel de licență. Studenții, inclusiv cei cazați în căminele studențești, utilizează aceste spații pentru pregătirea seminarelor și a laboratoarelor practice. Răspunsurile trebuie puse în contextul în care în ultimii ani, universitățile au înființat centre de învățare și hub-uri educaționale prin accesare de fonduri nerambursabile sau prin parteneriate cu mediul privat. Remarcăm, însă, că peste un sfert din respondenți nu au oferit un răspuns concludent (26,1%). 63,7% din rândul respondenților de la masterat nu apreciază spațiile comune existente în administrarea universității, în timp ce aproximativ un sfert din respondenți, 24,1%, nu au oferit un răspuns clar cu privire la acest aspect.

Există o corelație directă între răspunsurile studenților cu privire la gradul de satisfacție privitor la spațiile comune existente în administrarea universității, respectiv resursele puse la dispoziție de bibliotecă (Q4.3, $\tau_L =$

0,561, $\tau_M = 0,561$), respectiv îndrumarea corespunzătoare primită din partea personalului bibliotecar (Q4.4, $\tau_L = 0,510$, $\tau_M = 0,514$).

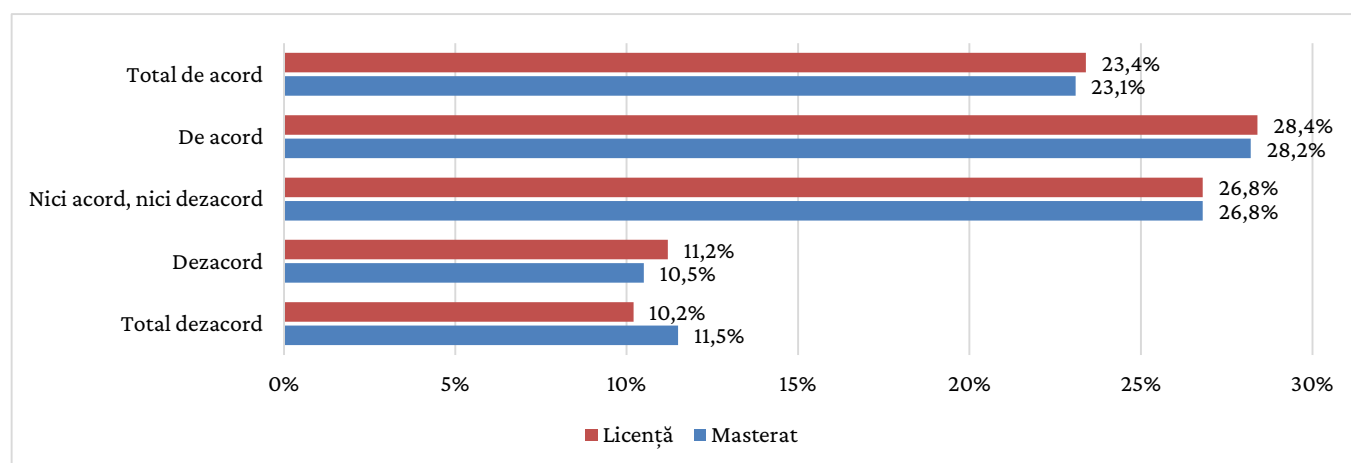
Q2.8 Spațiile de recreere și activități sociale

Spațiile de recreere din cadrul universităților trebuie să ofere posibilitatea de relaxare fizică și mentală, oferind posibilitatea petrecerii timpului liber între sau după activitatea didactică. Existența acestor spații are un impact asupra performanței studenților, crescând totodată gradul de coeziune al comunității și sentimentul de apartenență la grup. Ele reduc nivelul de stres, contribuind totodată la creșterea productivității.

Respondenții CNS se declară, în general, mulțumiți de spațiile aflate în administrarea universității și care sunt dedicate recreerii și altor activități sociale studențești.

Spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești, aflate în administrarea universității sunt evaluate în mod pozitiv de puțin peste jumătate din respondenți (**51,8%** - licență). Procentul celor care s-au declarat nemulțumiți este de **21,4%**. **51,3%** din respondenții de la ciclul de **masterat** au apreciat spațiile dedicate recreerii, în timp ce **22%** consideră că universitatea ar trebui să îmbunătățească spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești. În același timp, proporția respondenților din ambele categorii care nu au oferit un răspuns concludent cu privire la spațiile de recreere este una ridicată (26,8%).

Figură 34. Q 2.8 - Sunt mulțumit(ă) de spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești, aflate în administrarea universității (ex. spații verzi amenajate, zone cu mobilier adecvat etc.) (N = 18.407 - L; 3.653 - M).

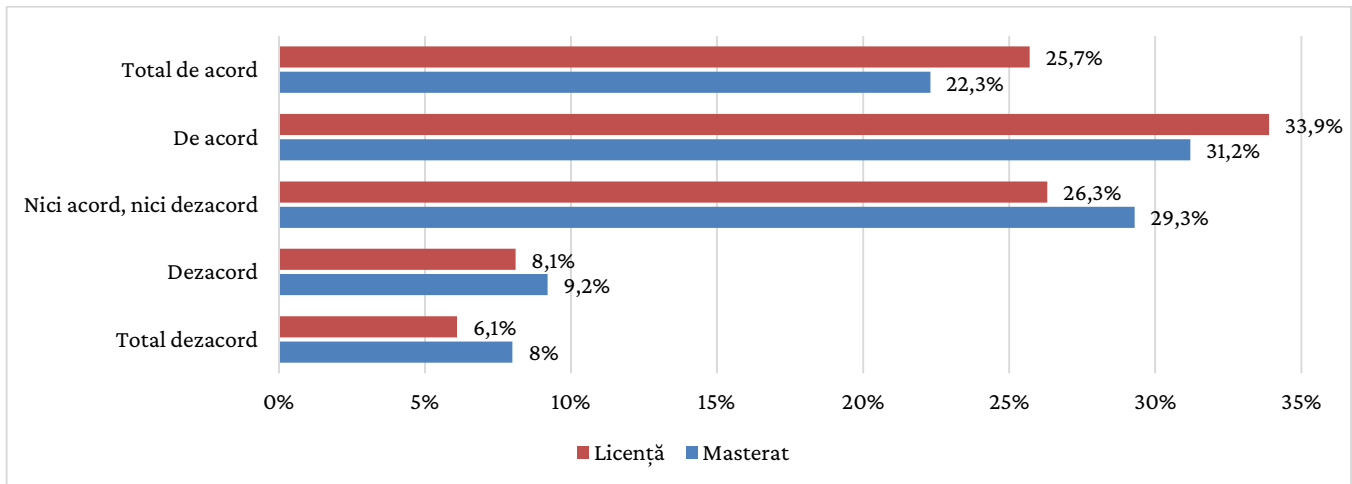
7.3 Reprezentanții studenților

Q3.1 Activitatea organizațiilor studențești

Activitatea organizației sau organizațiilor studențești din cadrul facultăților și/sau la nivel de universitate este esențială pentru a oferi studenților o experiență cât mai completă pe durata studiilor. Din analiza datelor CNS, reiese că studenții se declară mai degrabă mulțumiți de organizațiile studențești reprezentative la nivelul facultății sau a universității. Aceștia sunt informați constant și au apreciat activitatea organizațiilor.

Proporția studenților respondenți care se declară informați și mulțumiți de activitatea organizației/organizațiilor studențești din facultate/universitate este de **59,6%** în cazul respondenților la nivel de licență. Un procent considerabil de studenți nu și-a exprimat opinia cu privire la acest subiect, peste un sfert din respondenți (**26,3%**). **53,5%** din respondenții de la ciclul de **masterat** sunt mulțumiți de activitatea organizațiilor studențești. O părere contrară o au **17,2%** dintre respondenți, iar **29,3%** nu au oferit un răspuns concludent cu privire la acest aspect. În mod cert, procentul studenților de la ciclul de licență implicat în activități extracurriculare este mai ridicat față de cel al studenților de la masterat (+6,1%). Preocupările masteranzilor sunt de cele mai multe ori profesionale și științifice.

Figură 35. Q 3.1 - Sunt informat(ă) și mulțumit(ă) de activitatea organizației studențești/organizațiilor studențești din facultate/universitate (N = 17.825 - L; 3.533 - M).

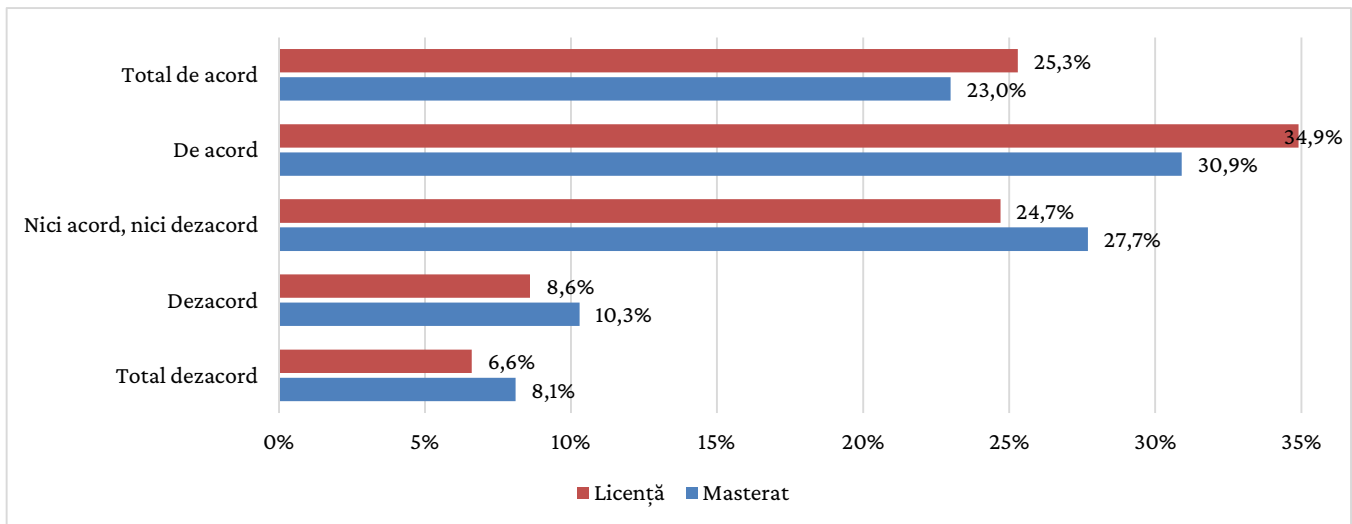

Q3.2 Activitatea reprezentanților studenților

Reprezentarea studenților în structurile de conducere ale facultății/universității reprezintă o dimensiune importantă în exercitarea principiilor și valorilor democratice într-o instituție de învățământ superior, asigurând, totodată, platforma cea mai importantă de expunere a opiniilor și necesităților studențești.

Reprezentanții studenților în structurile și forurile de conducere ale instituțiilor de învățământ superior se bucură de o apreciere mai degrabă pozitivă din partea respondenților CNS. Studenții reprezentanți par să fie într-o mare măsură în contact direct cu studenții, asigurând o comunicare eficientă și transparentă.

Figură 36. Q 3.2 - Sunt informat(ă) și mulțumit(ă) de activitatea reprezentanților mei în structurile de conducere ale facultății/universității (ex. vizibilitatea acestora, modul în care își informează colegii, eventuale reușite în reprezentarea studenților etc.) (N = 18.405 - L; 3.653 - M).

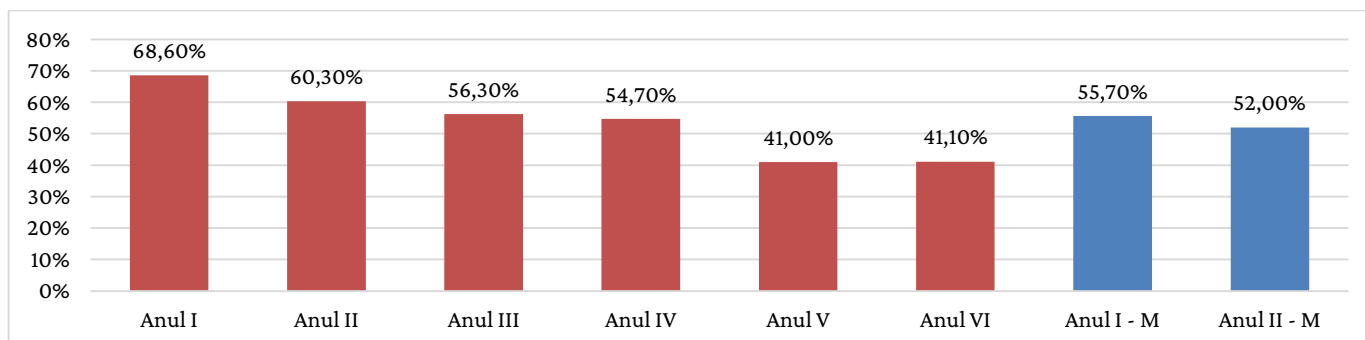
60,2% din rândul respondenților la nivel de **licență** apreciază relația cu studenții reprezentanți, în timp ce **15,2%** au o părere critică cu privire la activitatea reprezentanților în structurile de conducere. De asemenea, aproape un sfert din respondenți au optat pentru varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*. În același timp, **53,9%** din respondenții de la **masterat** se declară mulțumiți de relația cu reprezentanții lor în structurile de conducere ale universității. Constatăm din nou faptul că există un număr semnificativ de studenți care nu și-au exprimat opinia cu privire la acest subiect, peste un sfert din respondenți (27,7%).

Proporția studenților care nu se consideră informată și mulțumită de activitatea desfășurată este puțin mai ridicată în cazul studenților reprezentanți, decât în cazul organizațiilor studențești (+1% din respondenții de la licență și +1,2% din respondenții de la masterat).

7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

Nivelul de satisfacție cu privire la reprezentanții lor scade în rândul studenților o dată cu avansarea într-un an de studiu superior. Astfel, dacă în anul I de studiu s-au declarat mulțumiți **68,6%**, în anul III de studiu proporția lor scade la **56,3%** (-12,3%), iar în anul VI de studiu se mai declară mulțumiți doar **41,1%** (-27,5%). O situație asemănătoare constatăm și în cazul respondenților de la nivel de masterat, unde diferența între cei doi ani de studiu este de **3,7%**.

Figură 37. Distribuția respondenților la întrebarea Q 3.2 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după anul studiu.

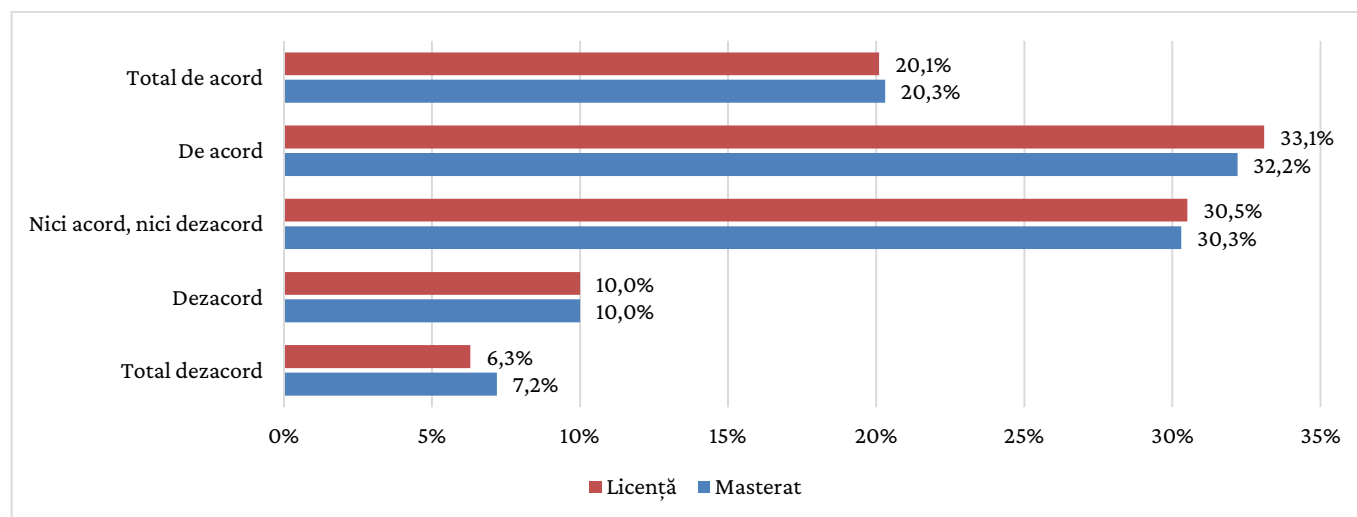
7.4 Resursele învățării

Q4.1 Dotarea laboratoarelor

Dotarea corespunzătoare a laboratoarelor implică transpunerea elementelor teoretice din curriculum în aspecte practice într-un mod mai lesnicios, constituind un aspect esențial în ceea ce privește asimilarea unor competențe specifice domeniului studiat.

Din datele CNS rezultă că respondenții sunt mai degrabă mulțumiți de dotarea laboratoarelor, ceea ce contribuie la desfășurarea unui proces educațional modern, mai rapid și ușor. Totuși, mai bine de o treime dintre studenți și-a exprimat nemulțumirea cu privire la dotări.

Figură 38. Q4.1 - Laboratoarele sunt dotate corespunzător (N = 18.407 - L; 3.652 - M).

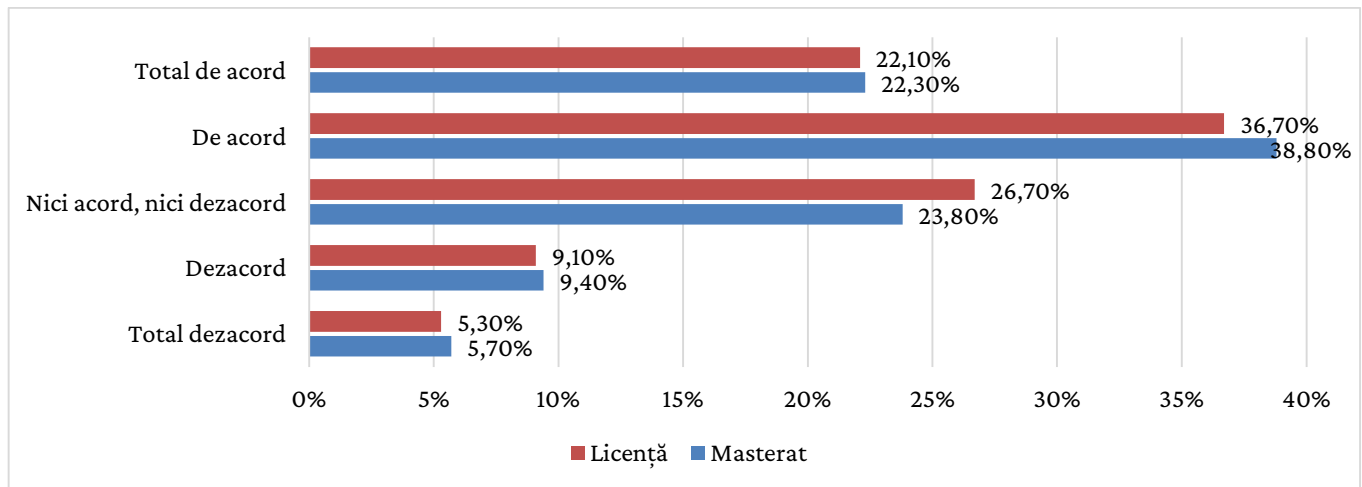
Analizând rezultatele CNS observăm că puțin peste jumătate dintre respondenți (**53,2%**) de la nivel de **licență** au apreciat că laboratoarele în care își desfășoară activitatea didactică sunt dotate corespunzător și permit transpunerea elementelor teoretice din cadrul cursurilor și seminarelor în practică. Totuși, o treime dintre respondenți nu a oferit un răspuns concludent (**30,5%**). În cazul respondenților de la ciclul de **masterat**, **52,5%** au apreciat dotarea laboratoarelor. Proporția studenților care nu au o opinie conturată cu privire la acest aspect este una ridicată, ridicându-se la aproape o treime din respondenți (**30,3%**). Acest aspect este îngrijorător, ținând seama de faptul că masteranzii înțeleg mai în profunzime importanța dotării laboratoarelor.

Trecând peste faptul că o parte dintre cei care au luat parte la studiul CNS nu au avut posibilitatea de a vizita și lucra în laboratoare, rămâne un procent impresionant de studenți care nu apreciază dotarea laboratoarelor, fapt care ridică semne de întrebare cu privire la desfășurarea orelor specifice în acest mediu.

Q4.2 Dotarea sălilor de curs și seminar

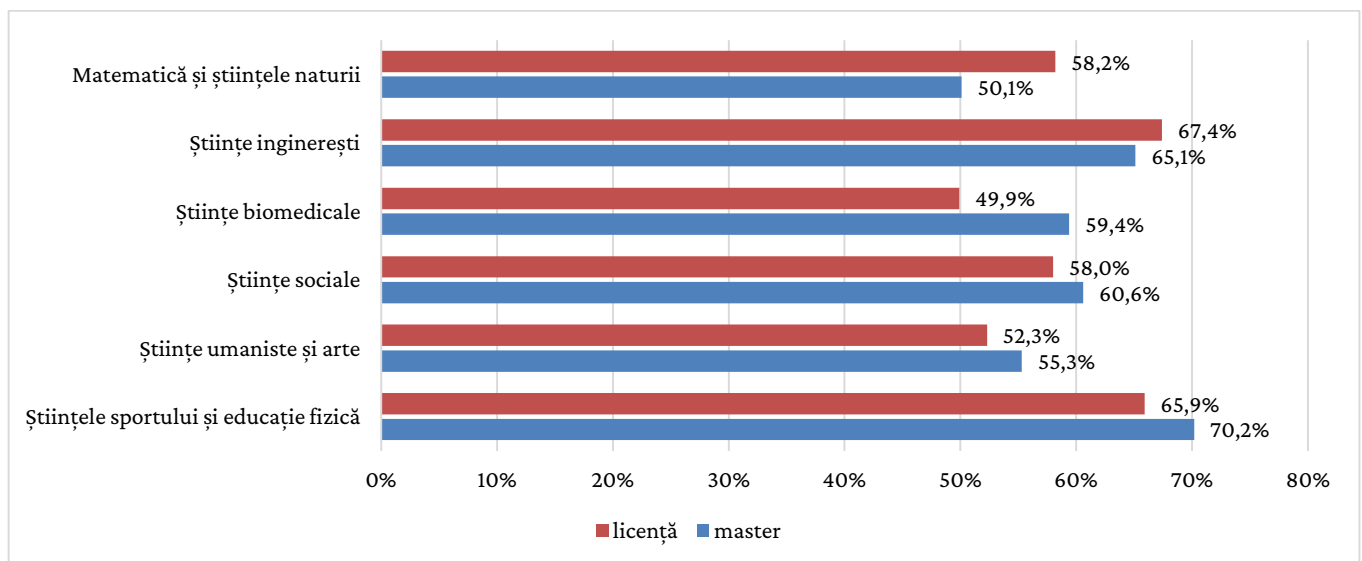
Răspunsurile CNS arată că instituțiile de învățământ superior au depus eforturi consistente în ultima perioadă pentru îmbunătățirea și dotarea sălilor de curs și de seminar, iar studenții apreciază eforturile instituționale întreprinse.

Figură 39. Q4.2 - Sălile de curs și/sau de seminar sunt dotate corespunzător (N = 18.408 - L; 3.653 - M).

Dotarea sălilor utilizate pentru activități didactice nu ar trebui să se rezume, însă, doar la mobilier, videoproiector sau laptop. Astfel, dotarea spațiilor educaționale, în special a sălilor de curs și/sau de seminar, este apreciată de **58,8%** dintre respondenții la nivel de licență. Aceștia consideră că spațiile respective sunt dotate corespunzător în vederea desfășurării proceselor educaționale. Iese în evidență proporția mare a respondenților care nu au oferit un răspuns concludent, **26,7%** dintre respondenți.

Figură 40. Distribuția respondenților la întrebarea Q 4.2 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după domeniul fundamental urmat.

În același timp, în rândul respondenților de la ciclul de masterat, **61,1%** consideră că sălile de curs și de seminar sunt dotate corespunzător pentru desfășurarea procesului educațional în condiții optime. Aproximativ un sfert dintre respondenți (**23,8%**) nu și-au exprimat un punct de vedere în acest sens.

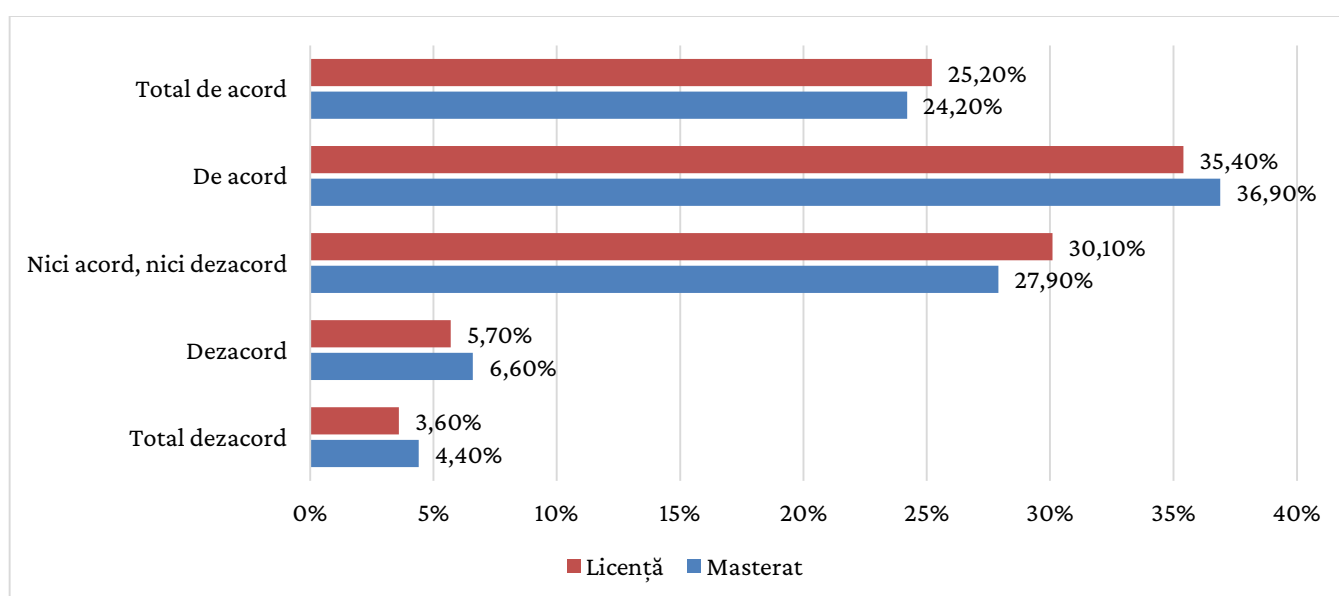
În rândul respondenților de la nivel de **licență**, dotarea sălilor de curs și seminare este apreciată pozitiv de toți respondenții, cu excepția celor din cadrul domeniului fundamental **Științe biomedicale**. 67,4% dintre respondenții care urmează un program de studiu încadrat domeniului fundamental **Științe ingineresti** apreciază modul în care universitățile au dotat sălile de curs și de seminare. În rândul respondenților de la nivel de **masterat** ies în evidență studenții din cadrul domeniilor **Științele sportului și educație fizică** (70,2%), **Științe ingineresti** (65,1%), respectiv **Științe sociale** (60,6%).

Q4.3 Resursele educaționale ale bibliotecilor universitare

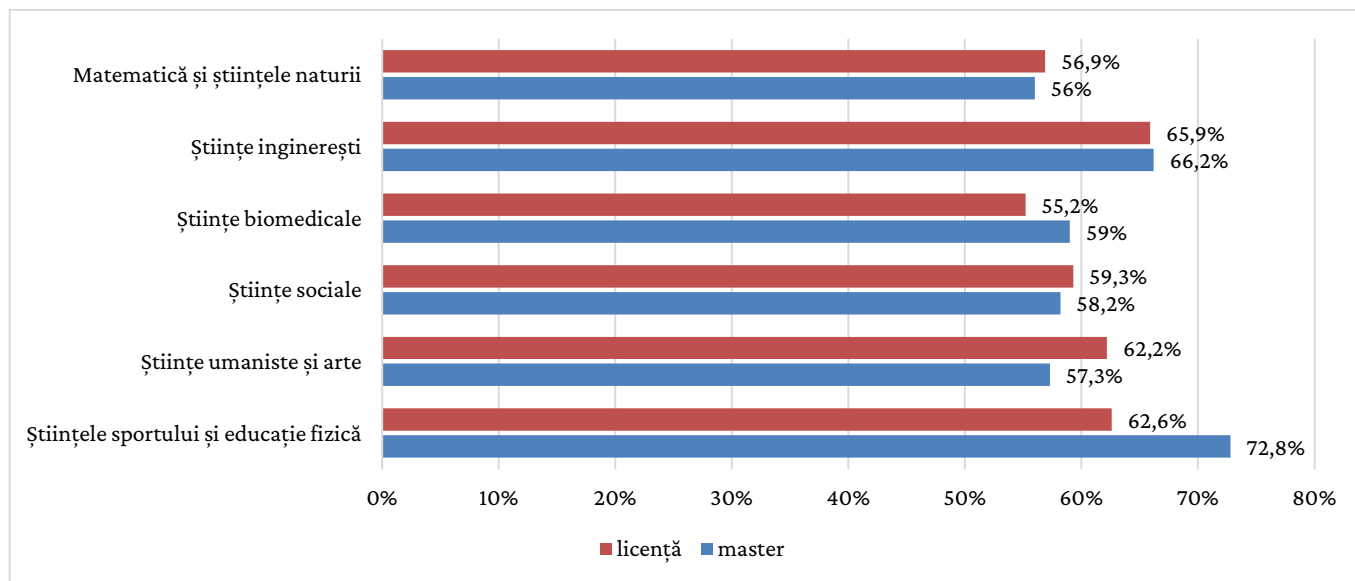
Disponibilitatea resurselor educaționale în format online și asigurarea accesului prin platforme speciale a reprezentat una dintre provocările noului context în care se desfășoară procesul educațional. Datele CNS ne arată că, în general, instituțiile de învățământ superior au reușit să pună la dispoziția studenților resurse bibliografice de actualitate și într-un număr suficient. Studenții respondenți de la ciclul de licență se declară mulțumiți de disponibilitatea resurselor educaționale în bibliotecile universitare, fiind apreciată de **60,6%** dintre aceștia. În schimb, aproape o treime dintre respondenți nu au oferit un răspuns clar în acest sens (**30,1%**).

În continuare, **61,1%** din rândul respondenților de la masterat se declară mulțumiți de dotarea bibliotecilor universitare. Însă, și în acest caz, iese în evidență proporția celor care nu au oferit un răspuns concludent (**27,9%**). Diferența de doar **0,5%** dintre cele două proporții de studenți care apreciază disponibilitatea resurselor educaționale ne arată că universitatea pune la dispoziția studenților un fond de carte vast și variat, volume noi care acoperă temele de interes pentru domeniul studiat de către studenți, având în vedere că studenții de la masterat și-au redactat deja o lucrare de finalizare a studiilor și cunosc resursele bibliotecii universitare.

Figură 41. Q4.3 - Biblioteca are resurse suficiente (ex. numărul de volume este îndestulător, colecțiile sunt diverse și conțin volume variate, pe teme de interes etc.) (N = 18.411 – L; 3.652 – M).

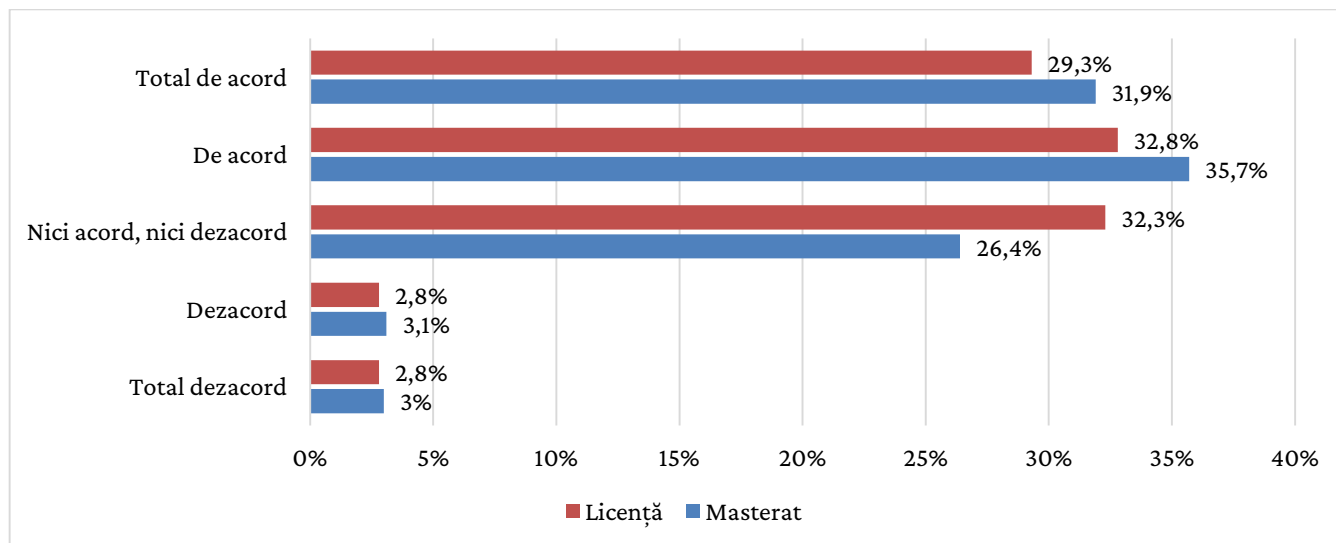
Din distribuția respondenților pe domenii fundamentale de știință rezultă că dotarea bibliotecilor este evaluată pozitiv de majoritatea respondenților, respectiv aproape două treimi din respondenții de la ciclul de licență din cadrul domeniului **Științe ingineresti** (65,9%) și peste două treimi din rândul celor de la masterat din cadrul domeniilor **Științele sportului și educație fizică** (72,8%) sau **Științe ingineresti** (66,2%).

Figură 42. Distribuția respondenților la întrebarea Q 4.3 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după domeniul fundamental urmat.

Q4.4 Personalul bibliotecilor universitare

Personalul angajat în cadrul bibliotecilor universitare trebuie să ofere studenților suport în a accesa informații și resurse educaționale existente (să ofere servicii de bună calitate, să dețină competențe în domeniu, să folosească tehnologiile existente și să fie proactivi în relația cu ei). Activitatea personalului din bibliotecile universitare este apreciată de o mare parte dintre respondenții CNS. Suportul asigurat de personalul bibliotecii este apreciat de mai mult de 6 din 10 respondenți (**62,1%**). Puțin peste 5% dintre respondenți (**5,6%**) au menționat că nu au fost îndrumați în mod corespunzător, nu au beneficiat de asistență solicitată la un nivel satisfăcător. În același timp, aproape o treime dintre respondenții de la licență (**32,8%**) nu au oferit un răspuns concludent. În cazul studenților de la licență din primii ani de studiu putem conchide că până la data finalizării CNS, contactul cu personalul bibliotecii a fost redus, chiar inexistent, și nu poate fi evaluat.

Analizând răspunsurile studenților de la nivel de masterat, proporția celor care apreciază interacțiunea cu personalul bibliotecii este de **67,6%**, în timp ce **6,1%** consideră că interacțiunea și îndrumarea oferită ar trebui îmbunătățită. De asemenea, peste un sfert dintre respondenți (**26,4%**) nu au oferit un răspuns clar.

Figură 43. Q4.4 - Personalul bibliotecii m-a îndrumat în mod corespunzător când am avut nevoie (N = 18.405 - L; 3.653 - M).

7.5 Servicii sociale

Q5.1 Cantinele universitare

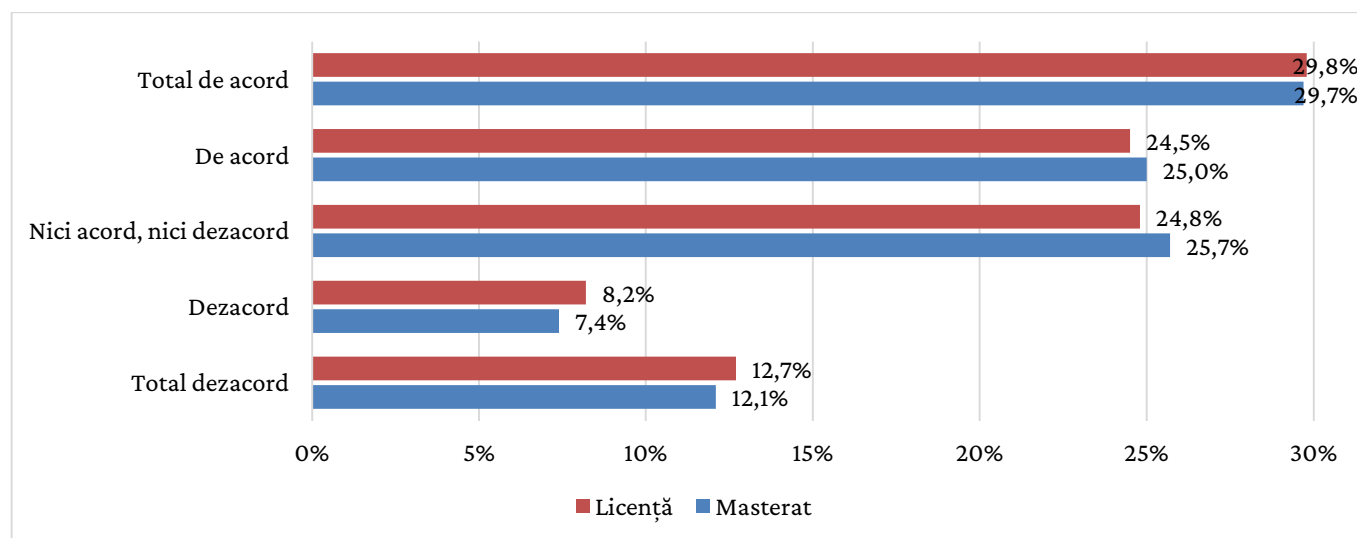
Din analiza datelor CNS reiese că studenții consideră cantinele administrate de instituțiile de învățământ o opțiune importantă pentru luarea mesei de prânz. Proporția studenților care consideră cantina universitară

7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

drept o opțiune importantă pentru alimentația cotidiană este de puțin peste jumătate din numărul total al respondenților de la ciclul de licență (**54,3%**). În continuare, serviciile oferite prin cantina universitară au fost evaluate negativ de **20,9%** dintre respondenții de la nivel de licență. Acest lucru indică o evaluare negativă din partea unei cincimi dintre respondenți cu privire la infrastructura, calitatea serviciilor, programul de lucru sau meniul oferit în cadrul acestor structuri, ilustrând o situație care necesită o îmbunătățire din partea instituțiilor de învățământ superior. De asemenea, **24,8%** dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent.

Analizând răspunsurile studenților de la ciclul de masterat, observăm că proporția masteranzilor care apreciază serviciile de alimentație este similară cu cea a respondenților de la nivel de licență, **54,7%**. În același timp, peste un sfert dintre respondenți (**25,7%**) au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*.

Figură 44. Q5.1 - Cantina universitară/Cantinele universitare reprezintă o opțiune importantă atunci când doresc să iau masa (N = 16.637 - L; 3.333 - M).

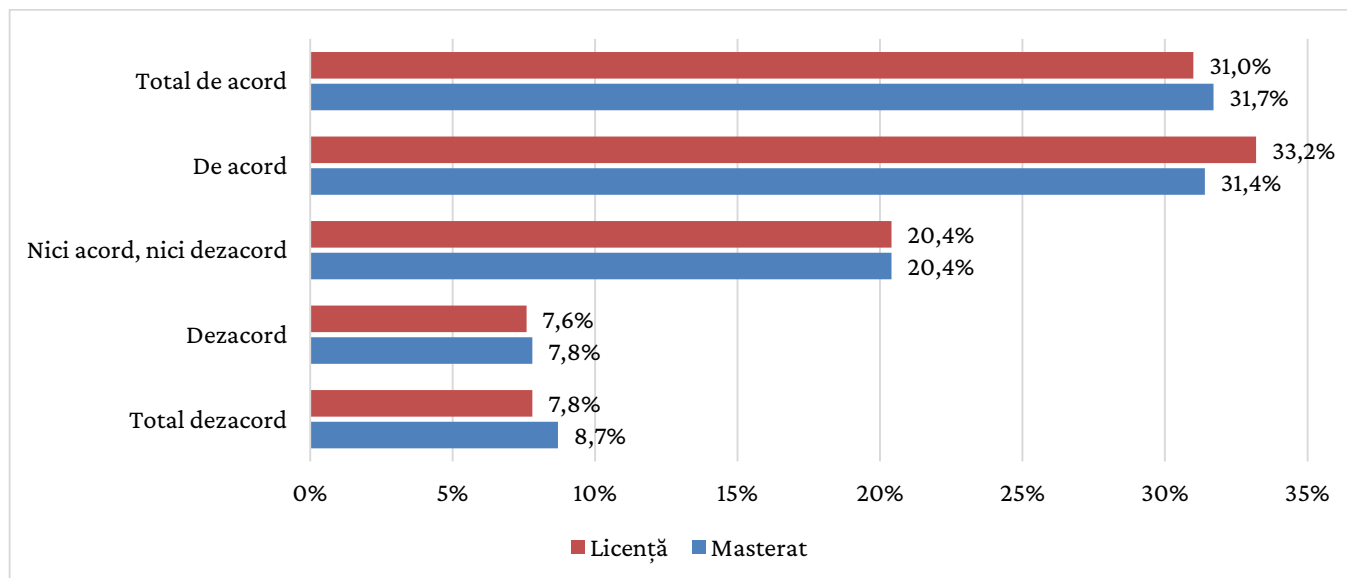

Q5.2 Acordarea burselor de merit și de performanță

Procesul de acordare a burselor (socială, de merit sau de performanță) este atent monitorizat de către studenți, deoarece acest tip de susținere financiară a studenților cu venituri reduse sau de stimulare a studenților cu rezultate academice sunt inclusiv un stimulent pentru continuarea studiilor. Rezultatele CNS arată că procesul de acordare a burselor de merit și de performanță este unul corect în percepția studenților. Aproape două treimi dintre respondenții (**64,2%**) de la nivel de licență au apreciat procesul de acordare a burselor, considerând criteriile pentru alocarea burselor transparente și aduse la cunoștința studenților. Corectitudinea și transparența procesului cresc încrederea studenților și îi stimulează pentru menținerea sau îmbunătățirea rezultatelor academice. În același timp, **15,4%** dintre respondenți se declară nemulțumiți cu privire la acest sistem (în cazul lor, putem presupune inclusiv că nu au beneficiat de burse). **20,4%** dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent, ori nu au beneficiat de aceste burse și nu pot evalua sistemul de acordare.

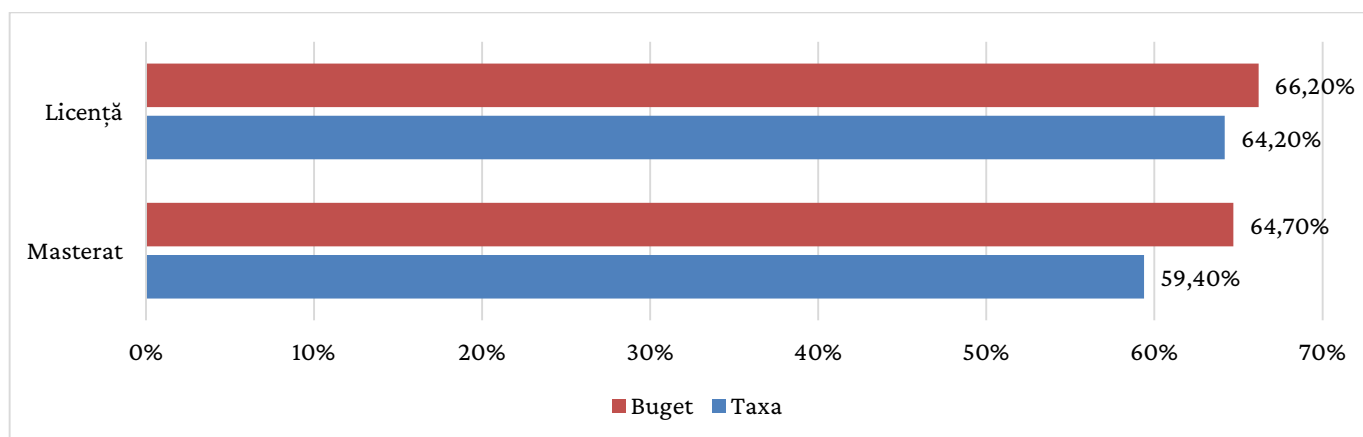
63,1% dintre respondenții de la masterat au considerat că actualul sistem utilizat de universitate de acordarea burselor este unul corect, iar criteriile sunt transparente și aduse la cunoștința studenților. O părere opusă au **16,5%** dintre respondenți, iar **20,4%** dintre respondenți nu au oferit un răspuns clar cu privire la acest aspect.

Figură 45. Q5.2 - Consider că procesul prin care se acordă bursele de merit și de performanță este unul corect, în baza unor criterii cunoscute de studenți (N = 17.593 - L; 3.534 - M).

Analizând răspunsurile respondenților după forma de finanțare a studiilor, observăm că respondenții care studiază pe locuri finanțate de stat evaluează mai pozitiv sistemul de acordare a bursele de merit și de performanță, decât cei care își plătesc studiile universitare, fără a exista diferențe statistice semnificative.

Figură 46. Distribuția respondenților la întrebarea Q 5.2 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după forma de finanțare a studiilor).

Q5.3 Universitatea, spațiu primitor pentru studenții internaționali

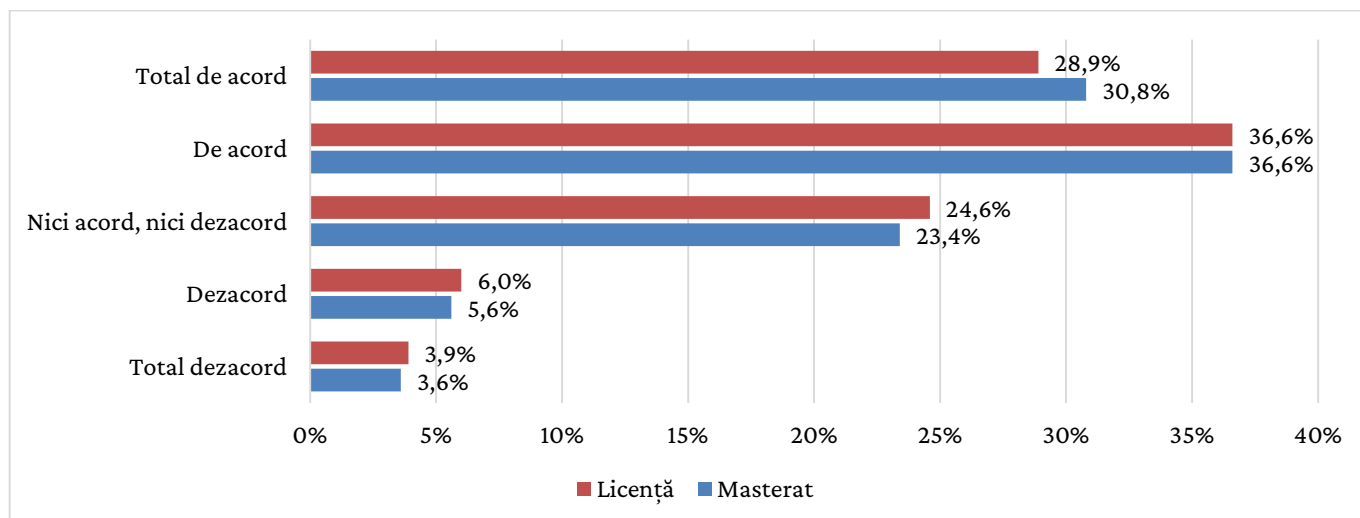
Din analiza datelor CNS reiese că universitățile sunt considerate a fi deschise, sigure și primitoare pentru studenții internaționali, instituțiile de învățământ superior desfășurând periodic activități pentru integrarea lor în comunitățile universitare.

Aproape două treimi dintre respondenții CNS de la nivel de licență (**65,5%**) sunt de părere că universitatea de proveniență este un spațiu primitor cu studenții internaționali. Majoritatea participanților la CNS au considerat că studenții internaționali sunt ghidați corespunzător, respectiv ajutați atât în procesul educațional, cât și în relația lor cu autoritățile locale (obținerea documentelor necesare pentru desfășurarea studiilor). Proportia studenților care nu consideră campusul universitar un spațiu primitor este de sub **10%**. Însă, aproximativ un sfert dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent cu privire la acest subiect (**24,6%**).

În ceea ce privește percepția respondenților de la ciclul de masterat, observăm că **67,4%** au apreciat spațiul universitar propriu ca fiind incluziv cu studenții internaționali. Proportia celor care au o părere contrară este relativ redusă, de doar **9,2%**. În schimb, **23,4%** au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*, neavând o opinie conturată cu privire la această problemă.

7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

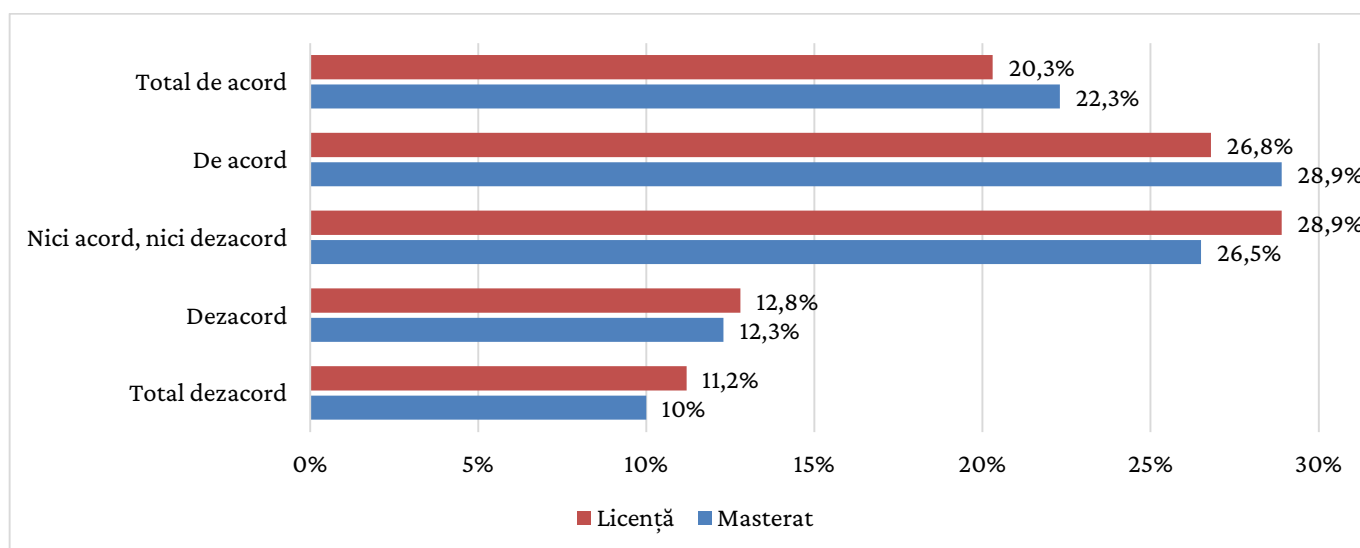
Figură 47. Q5.3 - Consider că universitatea reprezintă un spațiu primitor pentru studenții internaționali (din străinătate) (N = 18.403 - L; 3.651 - M).

Q5.4 Incluzivitatea spațiilor universitare pentru studenții cu dizabilități fizice

Instituțiile de învățământ superior, precum toate instituțiile publice din România, sunt obligate prin legislație să ofere rampe de acces, indicatoare speciale și alte facilități pentru persoanele cu dizabilități. Analizând datele CNS, observăm că studenții tind mai degrabă să considere universitatea un spațiu incluziv, însă nu au o părere clar conturată în acest sens.

Figură 48. Q5.4 - Consider că universitatea reprezintă un spațiu incluziv pentru studenții cu dizabilități fizice (indicatoare speciale pentru orientare, rampe, lifturi, spații pentru igienă sau alte facilități de acces speciale) (N = 18.407 - L; 3.650 - M).

Aproximativ jumătate dintre respondenții de la ciclul de licență au apreciat că universitatea lor reprezintă un spațiu incluziv pentru studenții cu dizabilități (**47,1%**). Printr-un „spațiu incluziv” am înțeles existența de indicatoare speciale pentru orientare, rampe, lifturi, spații pentru igienă sau alte facilități de acces speciale. În același timp, **24%** dintre respondenți consideră că universitatea nu este un spațiu adecvat pentru persoanele cu dizabilități. Aceștia întâmpină dificultăți în desfășurarea programului zilnic de pregătire și învățare. Iese în evidență proporția mare a studenților care nu au oferit un răspuns concludent, **28,9%** dintre respondenții de la nivel de licență. Proporția respondenților de la ciclul de masterat este ușor mai ridicată, **51,2%** dintre ei consideră că universitatea de proveniență se preocupă de integrarea studenților cu dizabilități. Însă, peste un sfert dintre respondenți (**26,5%**) nu au oferit un răspuns clar la această întrebare.

Q5.5 Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră

Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) este o structură internă a universității cu un rol extrem de important în procesul de dezvoltare personală a studenților, prin numărul mare de activități și servicii complementare procesului educațional pus la dispoziția studenților.

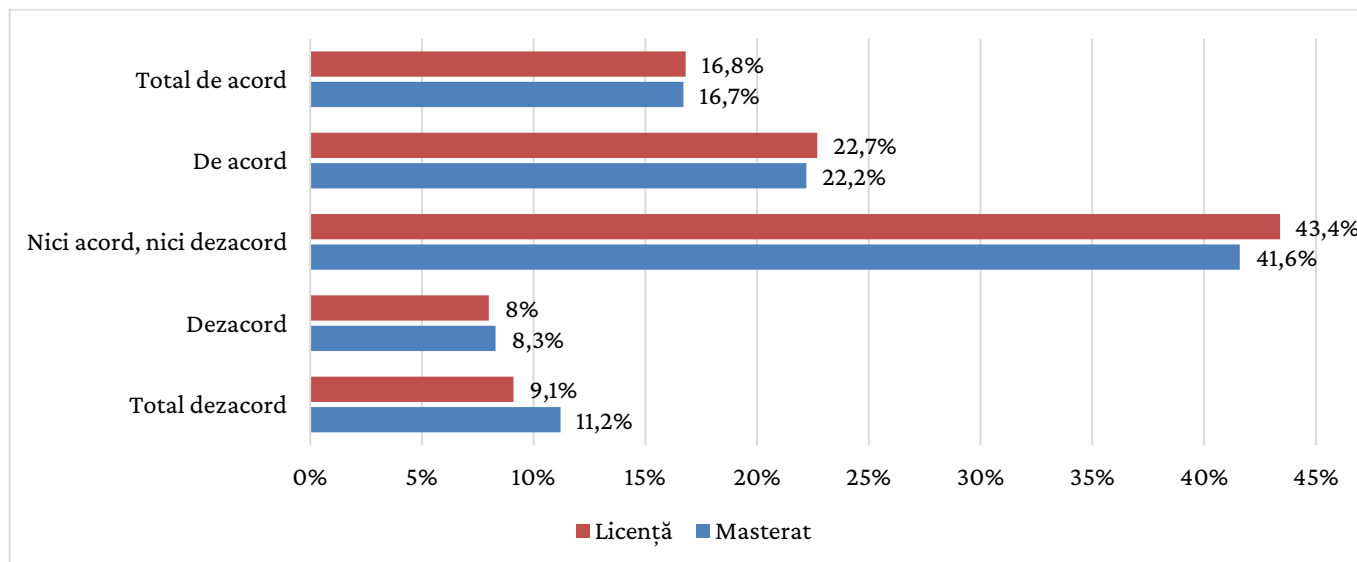
Majoritatea respondenților CNS nu cunosc sau sunt dezamăgiți de activitățile și serviciile oferite de Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră.

Analizând răspunsurile studenților, iese în evidență proporția mare a celor care nu au oferit un răspuns concludent cu privire la serviciile oferite de centrele de consiliere și orientare în carieră ale universităților lor, **43,4%** dintre respondenții de la nivel de **licență**. Acest procent semnificativ poate fi datorat faptului că studenții nu știu de existența acestei structuri interne a universităților și, prin urmare, nici de serviciile oferite ca parte integrantă a ofertei universităților lor. Vizibilitatea acestor centre rămâne, în continuare, o problemă fundamentală în desfășurarea activităților de consiliere și orientare în carieră, chiar dacă **39,5%** dintre studenți apreciază serviciile oferite. Proporția celor care se declară nemulțumiți de serviciile și activitățile organizate în cadrul CCOC este una semnificativă, **17,1%**.

În rândul respondenților de la ciclul de masterat, proporția respondenților care nu au oferit un răspuns concludent este la fel de ridicat precum în cazul celor de la licență, **41,6%**. În același timp, proporția celor care apreciază activitatea realizată reprezintă **38,9%** dintre respondenți. Se declară nemulțumiți de serviciile oferite **19,5%** dintre masteranzi.

Având în vedere că proporția respondenților care se declară mulțumiți la nivel de licență este mai ridicată decât cei de la masterat, putem afirma faptul că în ultimii ani activitatea structurilor a devenit mai vizibilă. Studenții la forma de învățământ cu frecvență redusă – IFR au fost cei mai mulțumiți de activitățile centrelor de consiliere și orientare în carieră (51,9%).

Figură 49. Q5.5 - Sunt mulțumit(ă) de serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (denumirea acestuia poate varia de la o instituție de învățământ superior, la alta) (N = 18.403 - L; 3.652 - M).

Gradul de satisfacție a studenților cu privire la serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră este corelat cu răspunsurile privind consilierea primită în vederea alegerii disciplinelor opționale sau facultative: Q10.4, $\tau_L = 0,505$, $\tau_M = 0,556$.

Q5.6 Activitatea culturală în mediul universitar

Integrarea studenților în comunitatea universitară poate fi înlesnită prin organizarea de activități culturale, precum spectacole și piese de teatru, conferințe sau vernisaje. Organizarea și participarea la astfel de activități culturale în campusurile universitare poate avea, de asemenea, o serie de efecte pozitive inclusiv asupra sănătății mintale. Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS apreciază pozitiv activitatea culturală din campusul universitar.

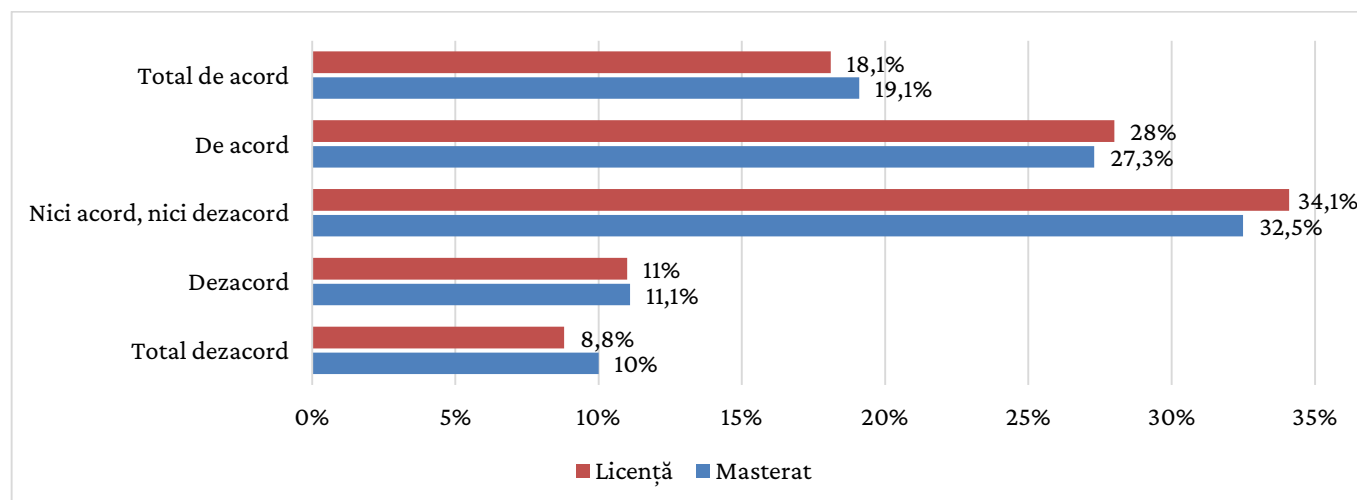
Astfel, **46,1%** din rândul respondenților de la licență apreciază numărul și calitatea evenimentelor culturale organizate în campusul universitar. Analizând rezultatele individuale ale variantelor de răspuns, proporția cea mai ridicată de respondenți au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*: peste o treime dintre respondenți (**34,1%**).

În cazul respondenților de la ciclul de masterat, **46,4%** dintre respondenți se declară mulțumiți de activitatea culturală desfășurată în mediul universitar, în timp ce **21,1%** au o părere contrară cu privire la acest subiect. De asemenea, **32,5%**, aproape o treime dintre respondenți nu au oferit o variantă de răspuns concludent. Putem

7. Gradul de satisfacție al studenților cu privire la serviciile oferite de universitate

concluziona astfel că aceștia fie nu știu de existența activităților culturale, fie universitatea nu organizează activități pe interesul lor.

Figură 50. Q5.6 - Sunt mulțumit(ă) de activitatea culturală desfășurată în mediul universitar (ex. spectacole, piese de teatru, conferințe) (N = 18.401 - L; 3.653 - M).

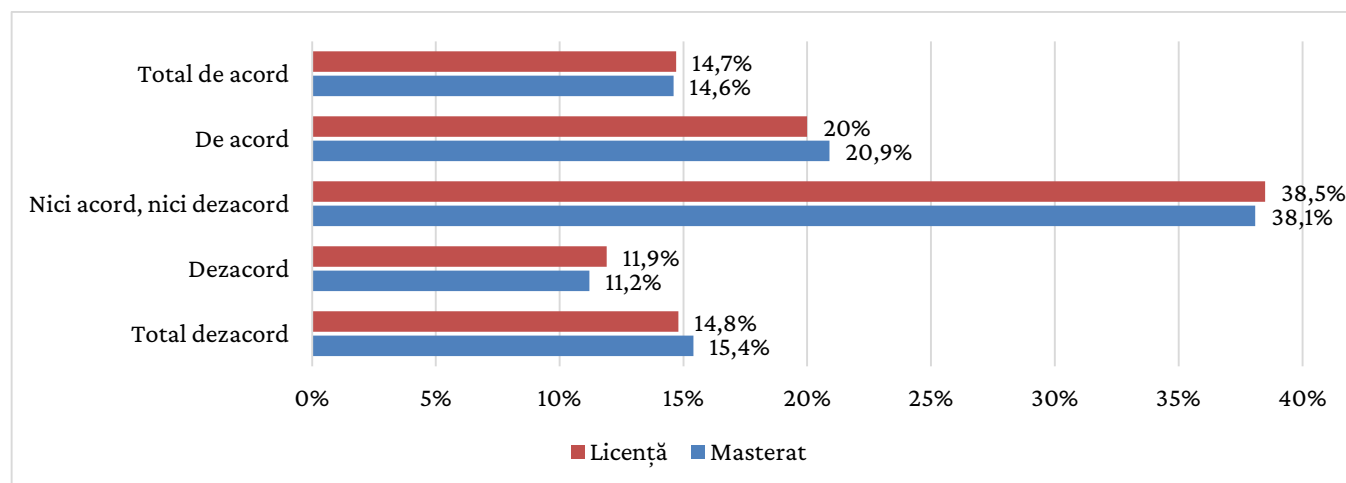
Q5.7 Sunt mulțumit(ă) de condițiile de cazare în căminele studențești ale instituției de învățământ superior

Asigurarea unor servicii de cazare calitative este o componentă importantă a serviciilor sociale oferite de către universități. Opinia respondenților CNS este împărțită cu privire la condițiile de cazare în căminele studențești, majoritatea studenților nebeneficiind de aceste servicii.

Rezultatele indică faptul că **38,5%** din rândul studenților la licență nu au oferit o variantă de răspuns concludentă. Având în vedere că la această întrebare a existat opțiunea *nu mi se aplică*, putem presupune că varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord* a fost aleasă inclusiv de către studenții care nu au accesat și beneficiat de serviciile de cazare în căminele administrate de instituție. Serviciile de cazare au fost apreciate de puțin peste o treime dintre respondenți, **34,7%**, iar **26,7%** dintre studenți consideră că universitatea trebuie să depună în continuare eforturi pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare.

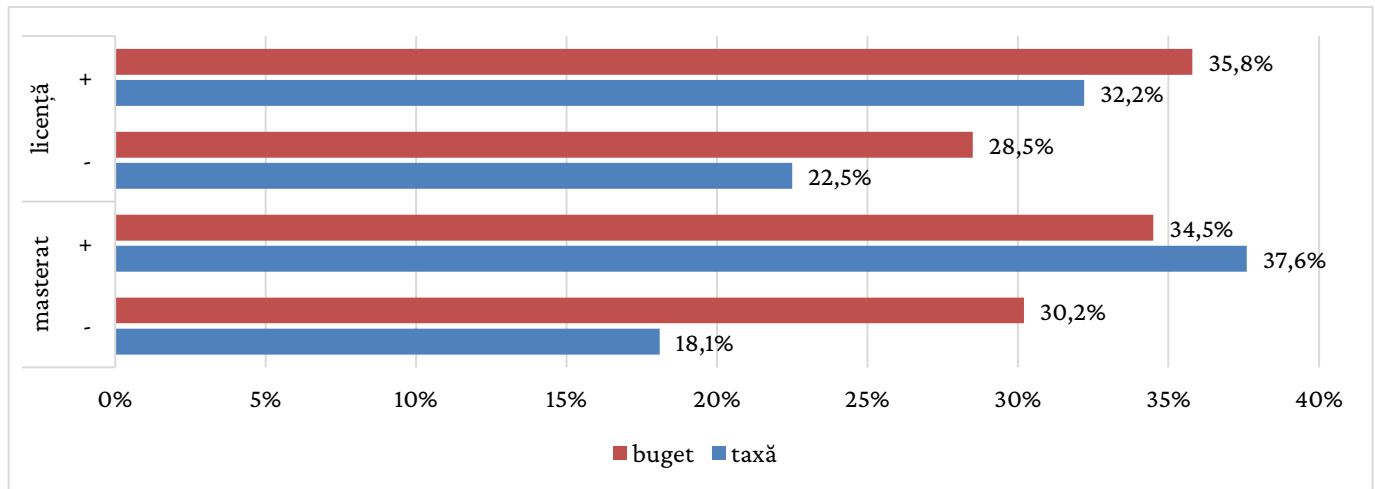
38,1% din rândul masteranzilor nu au oferit o variantă de răspuns clară cu privire la acest aspect, optând pentru varianta *nici acord, nici dezacord*. **35,5%** dintre respondenții de la ciclul de masterat au apreciat dotarea și condițiile de cazare în căminele studențești. Iar peste un sfert dintre respondenți (**26,6%**) s-au declarat nemulțumiți de condițiile de cazare. Procentul celor din urmă este unul semnificativ și poate fi pus pe seama investițiilor limitate în infrastructura de cazare, a numărului redus de locuri puse la dispoziție, a costurilor de cazare sau de alte nemulțumiri cu privire la condițiile de locuire.

Figură 51. Q5.7 - Sunt mulțumit(ă) de condițiile de cazare în căminele studențești ale instituției de învățământ superior (N = 15.164 - L; 3.065 - M).

Proporția respondenților de la masterat care se declară nemulțumiți față de condițiile prin căminele studentești este mai ridicată cu **12,1%** în cazul studenților care își plătesc studiile decât în a celor bugetați.

Figură 52. Distribuția respondenților la întrebarea Q 5.7 (fără varianta de răspuns „nici acord, nici dezacord”) după forma de finanțare a studiilor.

Q5.8 Recompensarea performanțelor academice

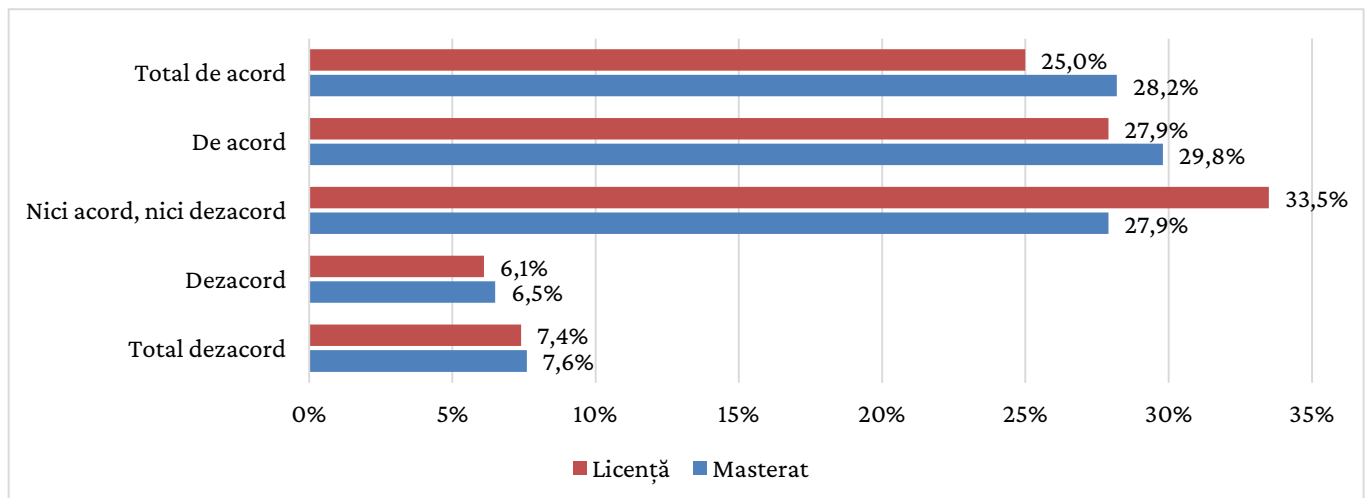
Rezultatele CNS semnalează o tendință generală pozitivă privitoare la percepția modului în care studenții au fost recompensați pentru performanțele academice de către universitate.

Astfel, se poate stabili că instituțiile de învățământ superior sunt transparente în privința criteriilor de acordare a burselor, asigurând un număr de burse și un quantum apreciat de către studenți (atât din alocația bugetară, cât și din resurse proprii).

Întrebați cu privire la stimulentele oferite de universitate pentru performanțele lor academice, mai mult de jumătate dintre respondenții de la nivel de **licență**, (**52,9%**), s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost recompensați. Din aceste procente rezultă inclusiv un nivel de satisfacție ridicat cu privire la quantumul și numărul burselor oferite de universitate. Totuși, proporția celor care nu au oferit un răspuns concludent este ridicată, peste o treime dintre respondenții de la nivel de licență, (**33,5%**).

În cazul respondenților de la nivel de **masterat**, sistemul de acordare a burselor pentru performanțele academice este apreciată de **52,9%** dintre masteranzi. Iese în evidență, și în cazul acestei categorii, proporția mare a celor care nu au oferit un răspuns clar cu privire la sistemul de recompensă actual, (**27,9%**).

Figură 53. Q5.8 - Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost recompensat pentru performanțele academice de către universitate (ex. burse de merit, de performanță) (N = 15.771 - L; 3.318 - M).

Q5.9 Sprijin material oferit pe criterii sociale

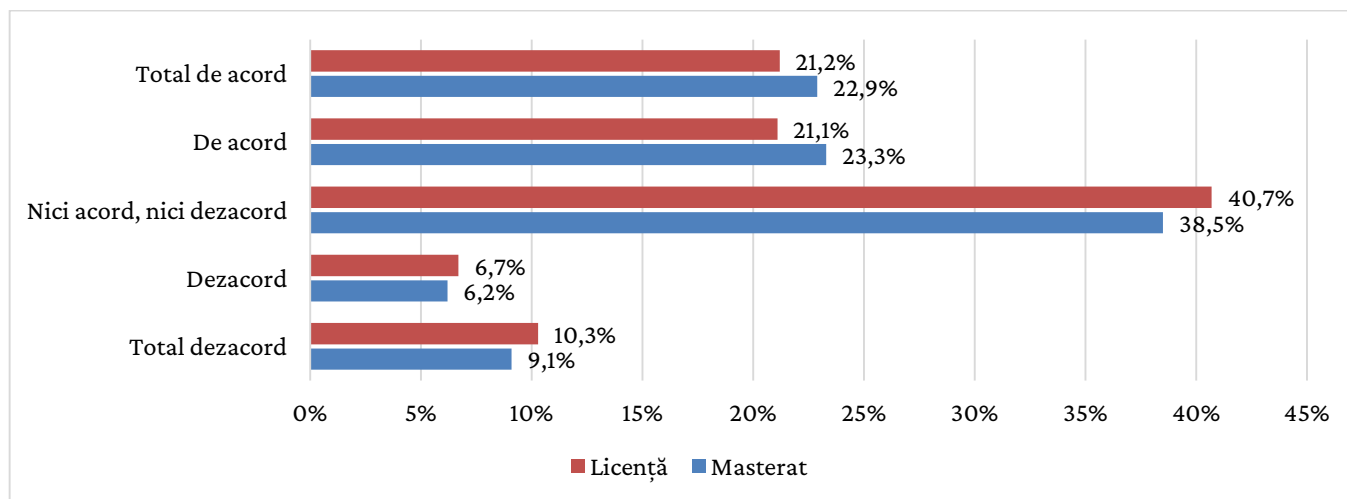
Bursele sociale reprezintă un alt element fundamental în arhitectura sistemului de sprijin social din cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Analizând rezultatele CNS, observăm că părerile studenților cu privire la sprijinul material primit din partea instituției de învățământ de proveniență sunt împărțite, sentimentul respondenților fiind mai degrabă pozitiv.

42,3% din respondenții de la ciclul de licență au apreciat modul în care ÎÎS gestionează acest capitol. Aceste procente ridicate sunt un indicator al măsurilor de sprijin adoptate de către universități, prin care studenții au beneficiat de sprijin material oferit din fonduri proprii sau chiar reduceri la taxele de școlarizare. Proporția studenților care nu au oferit o variantă de răspuns concludentă este una din cele mai ridicate în acest studiu, peste o treime din respondenți, (**40,7%**). În acest caz, putem presupune că în această proporție sunt cuprinși inclusiv studenți care nu au beneficiat de astfel de sprijin financiar, alegând varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord* pentru a exprima această stare de fapt.

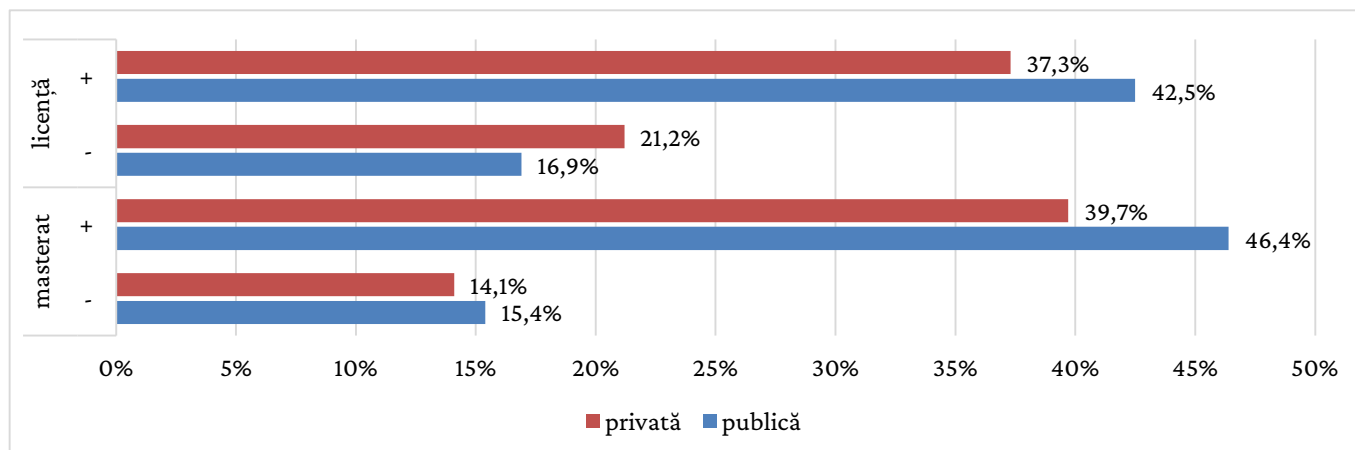
În rândul respondenților de la masterat, sistemul de sprijin material instituțional este apreciat de **46,2%** dintre masteranzi. De asemenea, **38,5%** dintre respondenți nu au oferit un răspuns clar cu privire la acest aspect, în timp ce **15,3%** consideră că universitatea trebuie să regândească sistemul și criteriile utilizate pentru sprijinirea materială a studenților.

Figură 54. Q5.9 - Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost sprijinit din punct de vedere material de către universitate (ex. burse sociale) (N = 14.759 - L; 3.038 - M).

Respondenții care urmează un program de studiu din cadrul instituțiilor de învățământ superior publice se declară mai mulțumiți față de sistemul de sprijin material implementat de către cei din cadrul ÎÎS private (diferență de **5,2%** - licență, **6,7%** - masterat).

Figură 55. Distribuția respondenților la întrebarea Q 5.9 (fără varianta de răspuns „nici acord, nici dezacord”) după forma de proprietate a instituției de învățământ superior urmat.

7.6 Concluzii

În urma analizei statistice¹⁴ privind răspunsurile la diferite întrebări din cadrul aceleiași subcategorii, au reieșit următoarele concluzii comune pentru ambele cicluri de studii:

- Instituțiile de învățământ superior care pun la dispoziția studenților laboratoare dotate corespunzător (Q4.1) au și săli de curs/sau de seminar apreciate de studenți (Q4.2).
- Gradul de satisfacție cu privire la activitatea organizației/organizațiilor studențești (Q3.1) este corelat cu activitatea studenților reprezentanți în structurile de conducere ale instituției de învățământ superior (Q3.2).
- Instituțiile de învățământ superior care sunt percepute a fi recompensat performanțele academice ale studenților prin burse de merit sau performanță (Q5.8), sunt, în general, la fel de performante în a sprijini studenții care întâmpină dificultăți materiale (Q5.9).
- Gradul de satisfacție a studenților cu privire la spațiile comune existente în administrarea universităților pentru a învăța (Q2.7) este, în general, similar cu cel referitor la spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești (Q2.8).
- Faptul că instituțiile de învățământ superior oferă condițiile necesare și o atmosferă prielnică pentru dezvoltarea personală a studenților (Q1.2), respectiv crearea sentimentului de apartenență la o comunitate universitară (Q1.4). În rândul acestora determină o motivație mai mare în vederea pregătirii pentru cursurile, seminarele sau laboratoarele la care participă (Q1.5).
- Bibliotecile universitare care beneficiază de resurse suficiente în ceea ce privește volumele sau colecțiile (Q4.3) au, în general, un personal care îndrumă studenții în acord cu așteptările acestora (Q4.4).
- Universitățile în cadrul cărora funcționează Centre de Consiliere și Orientare în Carieră, care desfășoară o activitate multumitoare (Q5.5), sunt, în general, cele în care există și o activitate culturală mai intensă (Q5.6).
- Percepția studenților cu privire la serviciile medicale oferite de universitate (Q2.3) este semnificativ proporțională cu cea despre infrastructura sanitară (ex. dotarea și întreținerea grupurilor sanitare) (Q2.4).
- Instituțiile de învățământ superior care sunt primitoare cu studenții internaționali (Q5.3) sunt, în general, dotate cu spații care sunt apreciate a fi incluzive pentru studenții cu dizabilități fizice (Q5.4), percepția pozitivă cu privire la acestea fiind corelată cu cea despre serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (Q5.5).

Aspecte generale

- Peste 80% dintre respondenții CNS au apreciat că programul de studii pe care îl urmează coincide cu prima opțiune pe care au avut-o la admitere, în cazul studiilor universitare de masterat fiind înregistrat un procent de aproape 90%. Deși pare un lucru îmbucurător, acest procent ilustrează faptul că studenții din România abordează mai degrabă pragmatic admiterea în învățământul superior. Astfel, existența unei rate de abandon universitar semnificative în continuare presupune faptul că opțiunea candidaților nu este întotdeauna corelată cu competențele și aptitudinile acestora, fiind orientați mai degrabă spre obținerea unui loc „cu buget” sau în cadrul unui program sau domeniu de studiu pe care îl consideră atractiv, dar care nu este cel mai potrivit din punct de vedere profesional pentru aceștia.
- Aproape 60% dintre respondenții CNS au răspuns pozitiv în ceea ce privește existența condițiilor necesare, respectiv a unei atmosfere prielnice pentru dezvoltarea lor personală. Există un spațiu semnificativ de îmbunătățire din acest punct de vedere, însă trebuie să luăm în considerare faptul că percepția respondenților poate fi viciată de situația provocată de pandemia de COVID-19. Pe de altă parte, menționăm că diferența de percepție pozitivă dintre licență și masterat este de aproape 10 puncte procentuale (8,7%), în favoarea celei din urmă.
- Peste trei sferturi dintre respondenții CNS au considerat că se simt în siguranță în campusul universitar/clădirile universității. În ciuda unui răspuns masiv pozitiv, trebuie să remarcăm existența unor procente de răspuns mai mici în cazul primului an de licență (69,20%), respectiv al anilor V

¹⁴ În funcție de coeficienții de corelație ai rangurilor Kendall.

(65,50%) și VI (59,60%). Ultimii doi ani de studiu conțin și cele mai mari diferențe procentuale în funcție de gen. Astfel, pentru respondenții din anul V, 78,1% din cei care au optat pentru *Total dezacord*, respectiv 64,3% pentru *Dezacord* cu privire la siguranța lor în universitate au fost de gen feminin. Pentru anul VI, situația este similară (*Total dezacord* – 59,1%, *Dezacord* – 70,7%). În general, studentele respondente CNS au manifestat mai frecvent situații de insecuritate decât colegii de gen masculin. Prin urmare, apreciem că în cadrul instituțiilor de învățământ superior trebuie îmbunătățite măsurile de securitate, respectiv prevenite situațiile în care studentele se pot simți discriminate sau hărțuite.

- **Peste 60% dintre respondenții CNS au apreciat că înregistrează un sentiment de apartenență la comunitatea universitară.** Un aspect pozitiv, care însă trebuie privit din perspectiva faptului că aproximativ un sfert dintre studenți nu au oferit un răspuns concludent. De asemenea, trebuie menționat că studenții din cadrul instituțiilor de învățământ superior private se simt mai integrați în comunitatea universitară față de cei de la universitățile de stat. Remarcabil este faptul că nu există diferențe semnificative între studenții internaționali și cei români, diferențele procentuale fiind minore (57,1% dintre studenții internaționali și 61,7% dintre studenții români de la licență au optat pentru un răspuns pozitiv, în timp ce varianta *nici acord*, *nici dezacord* a fost înregistrată următoarele procente: 28,4% - studenți internaționali, 24,5% - studenți români). Răspunsul reflectă progresul înregistrat în ultimii ani de instituțiile de învățământ superior în domeniul *internaționalizării acasă*.
- 1 dintre 5 respondenți CNS de la licență (20,6%) a considerat că nu este suficient de motivat să se pregătească pentru cursuri, seminarii sau laboratoarele la care trebuie să participe. Un procent similar s-a înregistrat și în cazul studenților de la masterat (15,5%). Motivația studenților reprezintă un element esențial în asigurarea calității procesului educațional. Instituțiile de învățământ superior trebuie să depună eforturi suplimentare în acest sens, pentru a scădea procentele înregistrate în cazul acestui item.
- **Aproape 60% dintre studenți au apreciat că evaluarea prestației cadrelor didactice are un impact.** Răspunsurile trebuie văzute, însă, din perspectiva evoluției în funcție de anul de studiu. Spre exemplu, diferența procentuală între primul an și al treilea an (licență) este de 11,9%, iar între primul și anul VI de 22,4%. Concluzia este că, pe măsură ce petrec mai mulți ani în cadrul instituției de învățământ superior, studenții tind să acorde o încredere tot mai scăzută acestui instrument de măsurare a calității educației. Prin urmare, este necesar ca universitățile să depună eforturi să recredibilizeze acest instrument de lucru în cazul studenților din ani superiori, prin aplicarea unor măsuri reale în urma implementării acestuia. Este, totodată, unul din principalele motive pentru care numărul de respondenți la astfel de chestionare este scăzut.

Infrastructură universitară

- Aproape 7 din 10 respondenți CNS s-au declarat mulțumiți de platformele digitale puse la dispoziție de către instituțiile de învățământ superior, menționând aici inclusiv accesul la baze de date științifice, resurse software actualizare și relevante domeniului de studiu. Fără doar și poate, situația a fost îmbunătățită semnificativ în urma eforturilor depuse de instituțiile de învățământ superior în contextul pandemiei de COVID-19.
- Calitatea semnalului WI-FI în clădirile universității reprezintă una dintre cele mai mari probleme identificate de către studenți. Mai mult de o treime nu au avut un punct ferm în acest sens, iar aproape o treime dintre respondenți au apreciat mai degrabă negativ sau în total dezacord aceste servicii. În contextul în care universitățile devin tot mai digitalizate și campusurile/clădirile instituțiilor de învățământ superior vor îmbrățișa tot mai mult conceptul de *universitate verde*, este necesar ca acest element de bază să fie asigurat la o calitate cât mai bună. Fără doar și poate, instituțiile de învățământ superior trebuie să îmbunătățească infrastructura dedicată serviciilor de Internet pentru studenți.
- Aproximativ o cincime dintre respondenții CNS de la licență (20,6%) și un sfert dintre masteranzi (26,9%) au declarat că sunt mulțumiți de serviciile medicale oferite de universitate, prin intermediul cabinetelor medicale și/sau stomatologice, spre exemplu. Vizibilitatea sau chiar existența acestor servicii este pusă sub semnul întrebării. Accesul la servicii medicale (în special pentru studenții maturi, de peste 26 de ani, care nu mai beneficiază de asigurare CAS) reprezintă o condiție *sine qua non* pentru orice instituție de învățământ superior din secolul XXI. Sunt necesare eforturi semnificativ mai mari din partea universităților în acest sens.
- Mai puțin de jumătate din respondenții CNS se declară mulțumiți de infrastructura sanitară a universității, respectiv dotarea și întreținerea grupurilor sanitare (43,6%). Peste o treime dintre respondenți nu și-au exprimat opinia în acest sens. În ciuda progreselor realizate în ultimii ani, instituțiile de învățământ superior trebuie să aloce investiții suplimentare la acest capitol.

- Puțin peste 40% dintre studenții la masterat (43,8%) și un pic peste jumătate dintre studenții respondenți CNS de la licență (54%) au accesat infrastructura sportivă oferită de universitate. În contextul în care aproape un sfert dintre studenți nu și-au exprimat o opinie, putem aprecia că există în continuare probleme de accesibilitate din partea studenților la aceste facilități, în ciuda obligativității disciplinei *Educație fizică* la ciclul licență. De asemenea, procentul înregistrat în cazul respondenților din domeniul *Științele sportului și educație fizică* care au accesat infrastructura sportivă (74,8% - licență; 78,5% - masterat) este atât de scăzut prin prisma faptului că respondenții din primii ani de studiu nu au beneficiat, în mare măsură, de cursuri desfășurate în regim fizic.
- Aproximativ jumătate dintre respondenții CNS de licență (54,3%) și 61,4% dintre cei de la ciclul de masterat s-au declarat mulțumiți de serviciile secretariatului universității sau facultății. Procentele au fost, cel mai probabil, îmbunătățite semnificativ de digitalizarea serviciilor administrative prin prisma tranziției în mediul online a procesului educațional. Universitățile trebuie să depună eforturi suplimentare în vederea îmbunătățirii acestor servicii.
- Peste 60% dintre respondenții CNS s-au declarat mulțumiți de spațiile comune existente în administrarea universității pentru a învăța, precum biblioteci, săli de lectură sau hub-uri. Ținând cont de faptul că un număr important de respondenți nu au putut beneficia de această experiență în întregime, trendul înregistrat este unul pozitiv.
- Puțin peste jumătate dintre respondenții CNS au declarat că sunt mulțumiți de spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studentești aflate în administrarea universității, precum spații verzi amenajate sau zone cu mobilier adecvat. Instituțiile de învățământ superior trebuie să ia în considerare îmbunătățirea acestor facilități pentru studenți.

Reprezentării studenților

- Activitatea organizației studentești/organizațiilor studentești din facultate/universitate este mai apreciată la nivel de licență, (59,6%), decât la nivel de master, (53,5%). Astfel, puțin peste jumătate dintre respondenți și-au exprimat o opțiune pozitivă în acest sens. Structurile reprezentative sau profesionale studentești pot să își îmbunătățească considerabil vizibilitatea în cazul în care vor depune eforturi suplimentare.
- Similar, respondenții s-au exprimat puțin mai favorabil în legătură cu activitatea reprezentanților în structurile de conducere ale facultății/universității (ex. vizibilitatea acestora, modul în care își informează colegii, eventuale reușite în reprezentarea studenților etc.). Și din acest punct de vedere, situația poate fi îmbunătățită semnificativ. Este important de menționat că nivelul de satisfacție cu privire la reprezentanții lor scade în rândul studenților odată cu avansarea într-un an de studiu superior.

Resursele învățării

- **Cu o treime dintre respondenți indeciși și puțin peste jumătate care au apreciat în mod pozitiv dotarea laboratoarelor**, menționăm faptul că instituțiile de învățământ superior au îmbunătățit acest tip de infrastructură în ultimii ani, existând însă în continuare îmbunătățiri care pot fi realizate.
- Aproximativ 60% dintre studenții respondenți la CNS s-au declarat mulțumiți sau foarte mulțumiți de dotarea sălilor de curs și/sau seminar, existând totuși un sfert dintre aceștia care au optat pentru un răspuns incert. Din nou, studenții apreciază, în general, în mod pozitiv infrastructura pusă la dispoziție de universitate, o excepție notabilă constituind-o studenții încadrați în domeniul fundamental *Științe biomedicale*.
- Procente similare s-au înregistrat și în cazul satisfacției cu privire la resursele puse la dispoziție de biblioteca universitară din proximitate (60,6% - licență, 61,6% - master). Totuși, o treime dintre respondenți nu și-au exprimat un punct de vedere ferm. Mai mult de 6 din 10 respondenți a apreciat în mod pozitiv sprijinul acordat de personalul bibliotecar (62,1% - licență, 67,6% - master).

Servicii sociale

- Aproximativ o cincime dintre respondenții CNS (20,9% - licență, 19,5% - master) au apreciat că nu iau în considerare cantina sau cantinele universitare când doresc să ia masa. Din acest punct de vedere, această evaluare negativă reprezintă un indicator clar că infrastructura, calitatea serviciilor și a meniului, respectiv programul de lucru al acestor unități trebuie corelat suplimentar cu necesitățile studenților.
- Aproape două treimi dintre respondenții CNS (64,2% - licență și 63,1% - master) au considerat că procesul prin care universitatea acordă bursele de merit și de performanță este unul corect, iar criteriile sunt transparente și aduse la cunoștința studenților. Respondenții care studiază pe locuri finanțate de statul

român evaluează mai pozitiv sistemul de acordare a burselor de merit și de performanță, decât cei care își plătesc studiile universitare, fără a exista diferențe statistice semnificative.

- Aproape două treimi dintre respondenții CNS (65,5% - licență, 67,4% - master) au apreciat spațiul universitar propriu ca fiind incluziv cu studenții internaționali. Nu există diferențe semnificative între studenții internaționali care au apreciat în mod pozitiv spațiul universitar (67%) și cei români (65,5%). Din nou, acesta este rezultatul eforturilor depuse de către instituțiile de învățământ superior în ceea ce privește procesul de *internaționalizare acasă*.
- Mai puțin de jumătate dintre respondenți au apreciat că universitatea lor reprezintă un spațiu incluziv pentru studenții cu dizabilități (47,1% - licență, 51,2% - master). În mod cert, instituțiile de învățământ superior trebuie să depună eforturi suplimentare în vederea realizării unor indicatoare speciale pentru orientare, rampe, lifturi, spații pentru igienă sau alte facilități de acces speciale. De apreciat este că procentele alocate fiecărui tip de răspuns sunt apropiate în cazul studenților care au o situație specială medicală, de a celor unde nu este cazul.
- Aproximativ 40% dintre respondenți au apreciat în mod pozitiv serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră în propria universitate. Procentul celor care nu și-au exprimat nici o opinie este unul semnificativ, de aproape jumătate dintre respondenți (43,4% - licență, 41,6% - master). Din acest punct de vedere, instituțiile de învățământ superior trebuie să acorde resurse semnificative către aceste centre, în vederea creșterii vizibilității acestora precum și a îmbunătățirii gradului de atractivitate a ofertei lor.
- Mai puțin de jumătate dintre respondenți (46,1% - licență, 46,4% - master) sunt mulțumiți de activitatea culturală desfășurată în mediul universitar (ex. spectacole, piese de teatru, conferințe). Cu peste o treime dintre respondenți care nu și-au exprimat un punct de vedere și în contextul pandemiei de COVID-19, apreciem însă că această dimensiune culturală a instituțiilor de învățământ superior poate fi considerabil îmbunătățită.
- Aproape 40% dintre respondenții CNS (38,5% - licență, 38,1% - masterat) nu au oferit un punct de vedere concludent cu privire la condițiile de cazare în căminele studențești. Peste un sfert dintre respondenți se declară nemulțumiți de condițiile de cazare oferite (26,7% - licență, 26,6% - masterat). Proportia respondenților de la masterat care se declară nemulțumiți față de condițiile din căminele studențești este mai ridicată cu 12,1% în cazul studenților care își plătesc studiile decât în a celor bugetați. În aceste condiții, apreciem că instituțiile de învățământ superior trebuie să depună eforturi suplimentare în vederea îmbunătățirii condițiilor de cazare ale studenților.
- Mai mult de jumătate dintre respondenți (58% - licență, 52,9% - masterat) s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost recompensați pentru performanțele academice de către universitate (ex. burse de merit, de performanță). De asemenea, peste 40% dintre respondenți (42,3% - licență, 46,2% - masterat) sunt mulțumiți de modul în care au fost sprijiniți din punct de vedere material de către universitate (ex. burse sociale). Atât în cazurile burselor pentru performanțele academice, cât și a celor cu caracter social, există un procent de peste 10% dintre respondenți care au apreciat în mod negativ modalitatea de acordare a acestor forme de suport instituțional. Prin urmare, instituțiile de învățământ superior împreună cu reprezentanții studenților trebuie să coopereze constant pentru îmbunătățirea sistemului de acordare a burselor.

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

La nivel general gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii este unul mare, majoritatea respondenților răspunzând că sunt în acord sau în acord total cu întrebările adresate cu privire la calitatea programelor de studii.

Dintre respondenții nemulțumiți (dezacord și dezacord total), cei mai nemulțumiți au vizat organizarea procesului educațional, sprijinul academic și activitatea de predare. Dintre respondenții mulțumiți (acord și acord total), cei mai mulțumiți au fost de evaluare, comunicare și feedback și oportunități de învățare.

Tabel 11. Procentul de respondenți în funcție de fiecare subcategorie de întrebări din secțiunea a III-a (Satisfacția cu privire la calitatea programului de studii), în funcție de opțiune.

	Subcategoria	Dezacord total	Dezacord	Percepție negativă	Nici dezacord, nici acord	Percepție pozitivă	Acord	Acord total
		a	b	a + b	c	d + e	d	e
Q6	Activitatea de predare	8.9%	13.50%	22.40%	26.7%	50.9%	32.1%	18.8%
Q7	Evaluare, comunicare și feedback	5.7%	7.9%	13.6%	19.0%	67.4%	38.7%	28.7%
Q8	Oportunități de învățare	8.8%	10.0%	18.8%	25.3%	55.8%	32.2%	23.6%
Q9	Organizarea procesului educațional	13.7%	12.5%	26.2%	22.3%	51.6%	30.3%	21.3%
Q10	Sprijin academic	13.1%	10.9%	24.0%	25.3%	50.8%	30.2%	20.6%

8.1 Activitatea de predare

Q6.1 Înțelegerea materiei predate

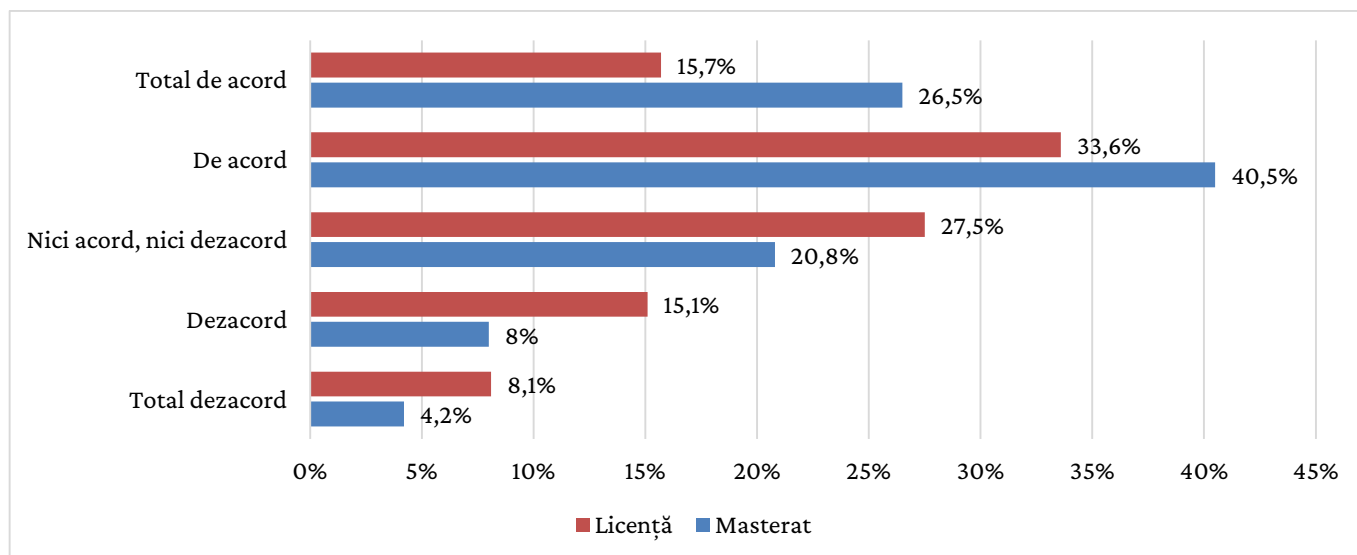
În general, modul în care cadrele didactice au predat în timpul cursurilor, seminariilor și a laboratoarelor a înlesnit înțelegerea studenților, existând însă, o diferență semnificativă între studenții de la licență și masterat (+17,7% în favoarea celor din urmă).

Astfel, aproape jumătate dintre cei la **licență (49,3%)** au agreeat că au înțeles ușor materia predată, în timp ce aproape **un sfert dintre respondenți au afirmat că au avut dificultăți în înțelegerea și asimilarea materiei** predate, iar **27,5%** dintre respondenți nu și-au exprimat un punct vedere ferm în acest sens. **67%** dintre rândul respondenților de la ciclul de **masterat** au apreciat tehnicile de predare utilizate, afirmând că au înțeles materia predată fără dificultăți. În același timp, peste o cincime dintre respondenții de la nivel de masterat nu au oferit un răspuns concludent (**20,8%**).

Înțelegerea materiei predate de cadrele didactice în contextul unui fenomen de suprasolicitare academică a fost una dintre principalele probleme cu care s-au confruntat studenții, începând cu momentul declarării stării de urgență și, ulterior, a stării de alertă. Această suprasolicitare academică a influențat atât nivelul de stres, cât și de oboseală fizică sau mentală a studenților (Stratulat et al. 2020).

Figură 56. Q6.1 - Am înțeles ușor materia predată de profesori în cadrul cursurilor/seminariilor/laboratoarelor (N = 18.408 - L; 3.653 - M).

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Înțelegerea ușoară a materiei predate de către cadrele didactice este corelată cu deschiderea acestora față de respondenți în momentul în care au întâmpinat dificultăți (Q10.1, $\tau_L = 0,515$, $\tau_M = 0,560$), respectiv concordanța între solicitările cadrelor didactice și resursele educaționale la care studenții au avut acces (Q10.1, $\tau_L = 0,504$, $\tau_M = 0,567$).

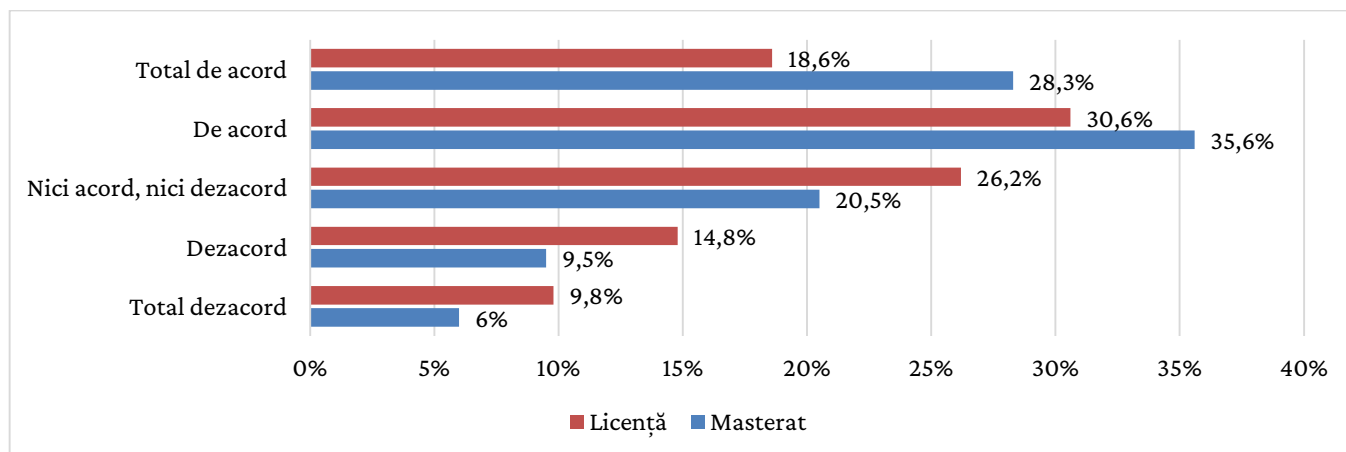
Q6.2 Participarea activă a studenților la ore

Cadrele didactice reprezintă un factor determinat în creșterea capacității studenților de a se implica activ în procesul educațional, existând în continuare un număr semnificativ de respondenți care nu au apreciat în mod favorabil modul în care cadrele didactice i-au inspirat în acest sens.

În general, prestația cadrelor didactice a determinat studenții să participe activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor, existând totuși o diferență relativ mare între procentul celor de la licență și a celor de la masterat (+14,7% în favoarea ultimilor).

Astfel, doar **49,2%** dintre cei de la **licență** au apreciat că au fost stimulați de cadrele didactice să se implice activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor. Aproape un sfert dintre respondenți (**24,6%**) au o părere contrară, iar **26,2%** dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent. În rândul respondenților de la ciclul de **masterat**, **63,9%** dintre respondenți au considerat că profesorii lor i-au stimulat să participe activ în cadrul activităților didactice desfășurate, în timp ce **15,5%** au apreciat în mod negativ prestația cadrelor didactice, aceasta determinându-i să fie inactivi și demotivați.

Figură 57. Q6.2 - Prestația profesorilor mă determină să particip activ în cadrul cursurilor, seminariilor și laboratoarelor (N = 18.404 – L; 3.653 – M).

O prestație solidă din partea cadrelor didactice care a determinat o participare activă a studenților în procesul educațional poate fi corelată cu:

- Deschidere din partea cadrelor didactice în momentul în care au întâmpinat dificultăți (Q10.1, $\tau_L = 0,559$, $\tau_M = 0,548$).
- Primirea unui feedback de calitate, profesionist și în timp util pentru proiectele depuse (Q7.2, $\tau_L = 0,517$, $\tau_M = 0,586$).
- Evaluarea competențelor dobândite în cadrul disciplinelor (Q7.3, $\tau_L = 0,527$, $\tau_M = 0,600$).
- Agrearea în comun a criteriilor de evaluare cu studenții (Q7.4, $\tau_L = 0,526$, $\tau_M = 0,592$).
- Concordanța între solicitările cadrelor didactice și materialele educaționale disponibile (Q8.1, $\tau_L = 0,518$, $\tau_M = 0,585$).
- Oportunitatea studenților de a-și individualiza traseul educațional prin varietatea disciplinelor opționale (Q9.1, $\tau_L = 0,504$, $\tau_M = 0,519$).
- Consultarea studenților în privința realizării orarului și a desfășurării activităților didactice (Q9.3, $\tau_L = 0,559$, $\tau_M = 0,548$).

Q6.3 Tehnici de predare

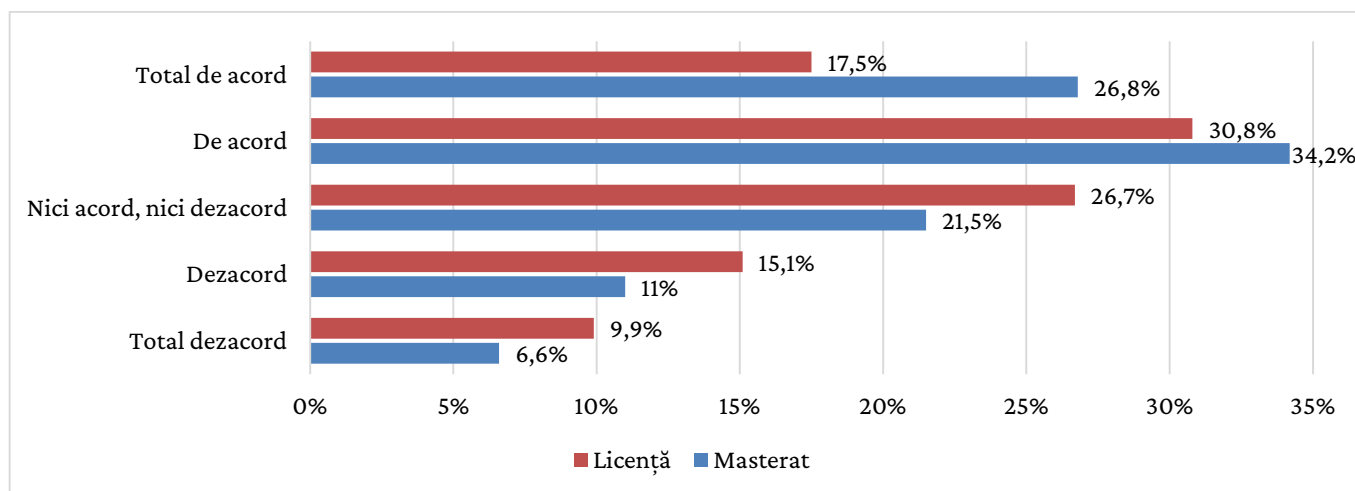
Capacitatea de concentrare și motivația studenților de a participa în procesul educațional este determinată, fără doar și poate, de tehnicile de predare utilizate de personalul academic universitar.

Din analiza datelor CNS reiese că tehnicile de predare utilizate în cadrul procesului de evaluare sunt evaluate pozitiv, însă există o diferență mare de percepție între respondenții de la licență și cei de la masterat (+12,7%).

48,3% dintre respondenții de la ciclul de **licență** consideră că tehnicile de predare utilizate de către cadrele didactice în procesul de predare facilitează învățarea, dobândirea de noi competențe și aprofundarea cunoștințelor. Totuși, faptul că **25%** dintre respondenții de la ciclul de licență au considerat că profesorii lor nu aplică tehnici de predare adecvate indică necesitatea aplicării unor politici care să îmbunătățească modul în care procesul educațional este centrat pe student. Peste un sfert dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare (**26,7%**).

În continuare, **61%** dintre respondenții de la **masterat** apreciază tehnicile de predare utilizate, simțindu-se astfel motivați să fie activ în cadrul activităților didactice desfășurate. De asemenea, **17,6%** afirmă că în cadrul cursurilor și seminarelor urmate profesorii neglijează utilizarea unor tehnici de predare moderne. Lipsa unor metode și tehnici de predare inovatoare scad motivația studenților în a aprofunda cunoștințele livrate de către profesor, determină inactivitatea studenților și au repercusiuni asupra performanțelor academice.

Figură 58. Q6.3 - Profesorii folosesc tehnici de predare care facilitează procesul învățării (N = 18.405 - L; 3.653 - M).

Percepția studenților privind utilizarea unor tehnici de predare care facilitează procesul învățării este corelată cu:

- Deschiderea din partea cadrelor didactice în momentul în care au întâmpinat dificultăți (Q10.1, $\tau_L = 0,568$, $\tau_M = 0,591$).
- Consilierea adecvată în vederea alegerii disciplinelor opționale sau facultative (Q10.4, $\tau_L = 0,515$, $\tau_M = 0,569$).

- Primirea unui feedback de calitate, profesionist și în timp util pentru proiectele depuse (Q7.2, $\tau_L = 0,536$, $\tau_M = 0,600$).
- Evaluarea competențelor dobândite în cadru disciplinelor (Q7.3, $\tau_L = 0,548$, $\tau_M = 0,621$).
- Agrearea în comun a criteriilor de evaluare cu studenții (Q7.4, $\tau_L = 0,550$, $\tau_M = 0,602$).
- Concordanța între solicitările cadrelor didactice și materialele educaționale disponibile (Q8.1, $\tau_L = 0,536$, $\tau_M = 0,590$).
- Oportunitatea studenților de a-și individualiza traseul educațional prin varietatea disciplinelor opționale (Q9.1, $\tau_L = 0,512$, $\tau_M = 0,550$).
- Organizarea eficientă a orarului (Q9.2, $\tau_L = 0,505$, $\tau_M = 0,550$).
- Consultarea studenților în privința realizării orarului și a desfășurării activităților didactice (Q9.3, $\tau_L = 0,501$, $\tau_M = 0,530$).
- Echilibrul dintre numărul de ore dedicate activităților didactice, inclusiv studiul individual, și cele pentru practica de specialitate (Q9.4, $\tau_L = 0,530$, $\tau_M = 0,567$).

Q6.4 Asimilarea informațiilor predate

Timpul dedicat de către studenți pentru pregătirea și finalizarea sarcinilor de lucru crește în contextul în care asimilarea informațiilor predate nu se realizează într-un mod lesnicios. Acest lucru poate contribui la întârzieri în predarea proiectelor sau pregătirea deficitară a unor evaluări parțiale sau finale. Prin urmare, este important ca personalul academic universitar să creeze un context favorabil pentru studenți, din punct de vedere al arhitecturii procesului de învățare, astfel încât aceștia să poată asimila cât mai ușor informațiile primite.

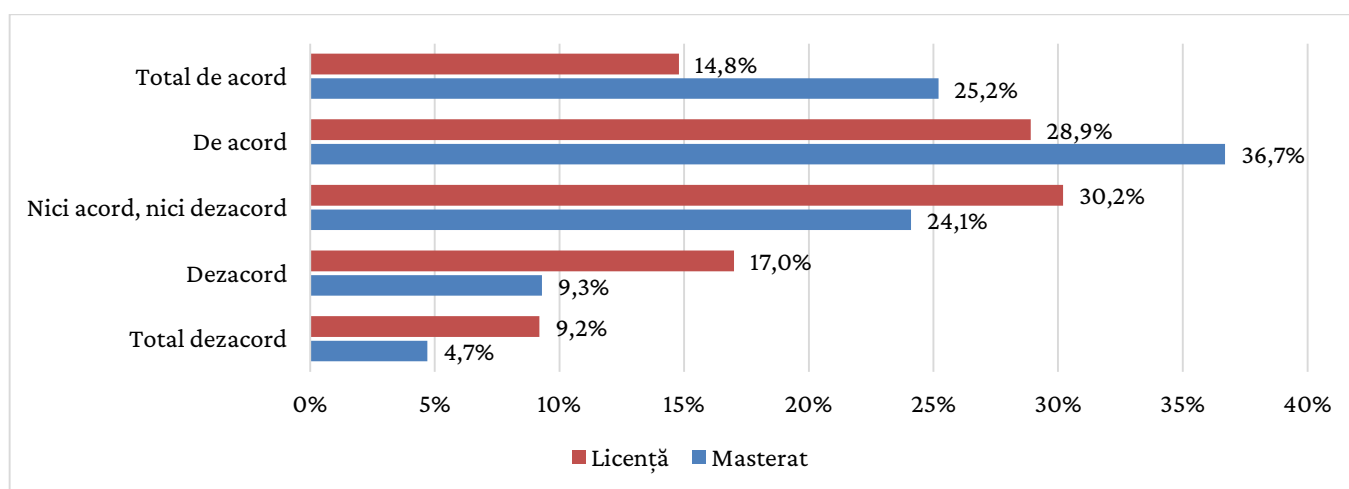
Rezultatele CNS arată că, în general, studenții au apreciat că au asimilat bine informațiile primite în timpul orelor de curs, seminar sau laborator, înregistrându-se, totuși, o diferență mare între cei de la licență și cei de la masterat (18,2%).

43,7% dintre respondenții din ciclul de studii licență au apreciat că informațiile predate în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor au fost ușor de asimilat, în contextul în care o treime dintre respondenții de la licență (**30,2%**) nu au prezentat un punct de vedere ferm. De asemenea, **peste un sfert dintre respondenți consideră că au întâmpinat dificultăți în asimilarea informației transmise de către cadrele didactice.**

61,9% dintre **masteranzi** apreciază modul de predare și calitatea informațiilor transmise, considerând că acestea au fost ușor de asimilat. Chiar și în acestei categorii de respondenți iese în evidență proporția celor care nu au o opinie clar cu privire la informațiile predate, peste un sfert dintre respondenți (**24,1%**).

Constatăm din nou o diferență semnificativă în ceea ce privește percepția studenților de la licență și masterat (**18,2%**), care poate fi pusă atât pe experiența educațională suplimentară a categoriei din urmă menționate, dar și pe inadecvarea modului în care cadrele didactice pregătesc desfășurarea procesului educațional în cadrul studiilor universitare de licență.

Figură 59. Q6.4 - Informațiile predate în timpul cursurilor/seminariilor/laboratoarelor au fost ușor de asimilat (N = 18.404 - L; 3.652 - M).

Ușurința cu care studenții au asimilat informațiile predate în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor poate fi corelată cu:

- Deschiderea din partea cadrelor didactice în momentul în care au întâmpinat dificultăți (Q10.1, $\tau_L = 0,519$ $\tau_M = 0,566$).
- Evaluarea competențelor dobândite în cadru disciplinelor (Q7.3, $\tau_L = 0,511$, $\tau_M = 0,589$).
- Agrearea în comun a criteriilor de evaluare cu studenții (Q7.4, $\tau_L = 0,507$, $\tau_M = 0,573$).
- Concordanța între solicitările cadrelor didactice și materialele educaționale disponibile (Q8.1, $\tau_L = 0,515$ $\tau_M = 0,572$).
- Echilibrul dintre numărul de ore dedicate activităților didactice, inclusiv studiul individual, și cele pentru practica de specialitate (Q9.4, $\tau_L = 0,513$, $\tau_M = 0,533$).

Q6.5 Atractivitatea cursurilor, seminarelor și laboratoarelor

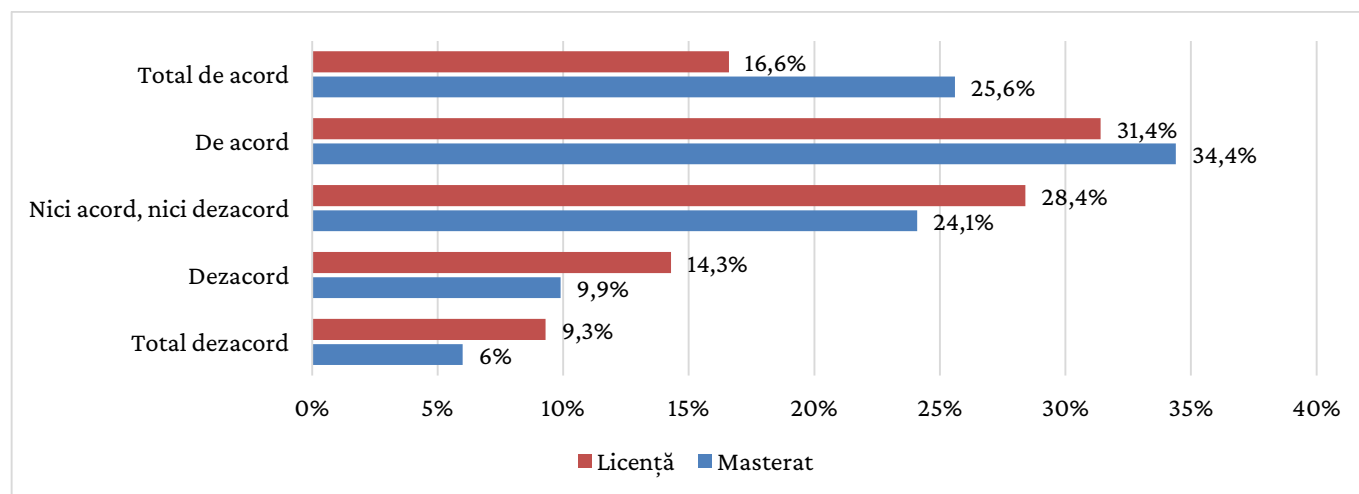
În complementaritate cu cele menționate anterior, studenții pot fi captivați de implementarea unor metode de predare participative și inovative, ceea ce determină implicarea activă a lor, precum și o mai ușoară asimilare a informațiilor.

Respondenții CNS apreciază mai degrabă că sunt captivați de modul în care cadrele didactice predau.

48% dintre rândul respondenților de la nivel de **licență** au afirmat că personalul didactic facilitează un proces de predare captivant. Astfel, studenților le este stimulată creativitatea, sunt încurajați să lucreze în echipă prin activitățile organizate sau să interacționeze cu colegii lor. De asemenea, aproape **un sfert dintre respondenți se declară nemulțumiți de activitățile de predare**, iar **28,4%** nu au oferit un răspuns concludent.

În continuare, **60%** dintre respondenții de la nivelul de **masterat** au apreciat că personalul didactic facilitează învățarea într-o manieră care să le capteze atenția, constatând totodată că își pot exprima liber opiniile. Procentul respondenților care nu au oferit un răspuns clar cu privire la această întrebare este unul ridicat, de aproape un sfert dintre respondenți (**24,1%**).

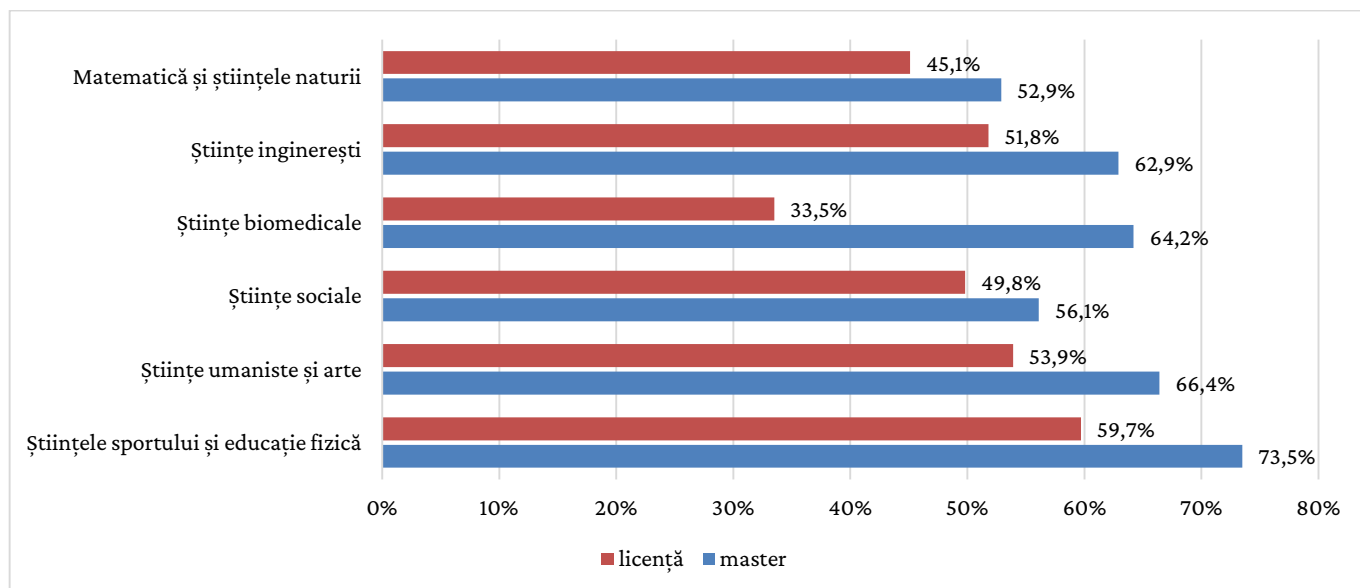
Figură 60. Q6.5 - Profesorii facilitează cursuri, seminare și laboratoare care mă captivează.

Analizând răspunsurile studenților în funcție de domeniul fundamental, observăm că în cazul respondenților de la nivel de licență, **59,7%** dintre studenții de la domeniul **Științele sportului și educație fizică** s-au declarat mulțumiți de modul în care cadrele didactice facilitează cursuri, seminare și laboratoare. La polul opus, doar **33,5%** dintre studenții aferenți domeniului **Științe biomedicale** au apreciat că tehnicile de predare utilizate sunt captivante.

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Figură 61. Distribuția respondenților la întrebarea Q 6.5 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după forma domeniul de studiu urmat.

Percepția pozitivă a studenților cu privire la modul în care personalul universitar îi captivează în cadrul cursurilor, seminariilor sau laboratoarelor este corelată cu:

- Deschiderea din partea cadrelor didactice în momentul în care au întâmpinat dificultăți (Q10.1, $\tau_L = 0,553$, $\tau_M = 0,591$).
- Consilierea adecvată în vederea alegerii disciplinelor opționale sau facultative (Q10.4, $\tau_L = 0,506$, $\tau_M = 0,563$).
- Primirea unui feedback de calitate, profesionist și în timp util pentru proiectele depuse (Q7.2, $\tau_L = 0,526$, $\tau_M = 0,594$).
- Evaluarea competențelor dobândite în cadrul disciplinelor (Q7.3, $\tau_L = 0,543$, $\tau_M = 0,609$).
- Agrearea în comun a criteriilor de evaluare cu studenții (Q7.4, $\tau_L = 0,533$, $\tau_M = 0,590$).
- Oportunitatea studenților de a-și individualiza traseul educațional prin varietatea disciplinelor opționale (Q9.1, $\tau_L = 0,517$, $\tau_M = 0,549$).
- Echilibrul dintre numărul de ore dedicate activităților didactice, inclusiv studiul individual, și cele pentru practica de specialitate (Q9.4, $\tau_L = 0,521$, $\tau_M = 0,550$).

Q6.6 Relevanța disciplinelor pentru pregătirea profesională

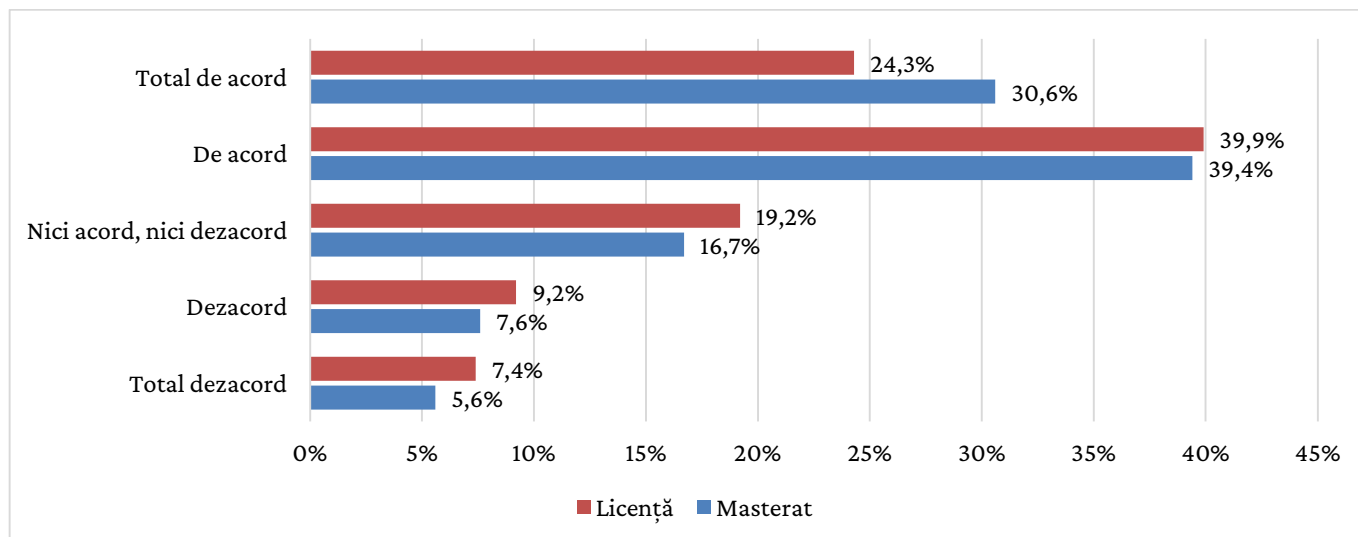
Percepția studenților cu privire la relevanța subiectelor predate în raport cu pregătirea lor profesională îi determină să se implice suplimentar, sau nu, în procesul de învățare, determinând totodată un grad mai mare de motivare în a se implica în procesul educațional.

Respondenții CNS au apreciat, în general, faptul că subiectele predate sunt relevante pentru pregătirea lor profesională, fapt care determină o percepție favorabilă cu privire la importanța disciplinelor din planul de învățământ.

64,2% dintre respondenții de la nivel de **licență** au considerat relevante subiectele pentru pregătirea lor profesională. În continuare, **16,6%** din rândul respondenților de la nivel de licență au apreciat că disciplinele cuprinse în planul de învățământ nu sunt, într-o mare măsură, specifice pregătirii profesionale pe care o urmăresc. De asemenea, aproape o cincime dintre respondenții de la ciclul de licență nu au avut o opinie fermă cu privire la acest subiect.

În rândul respondenților de la **masterat**, proporția celor care au apreciat modul de predare și subiectele cuprinse în fișele de disciplină este peste două treimi din respondenți (**70%**). Rezultatele evidențiază un procent de **16,7%** de respondenți care s-au declarat neutri cu privire la relevanța anumitor subiecte pentru pregătirea lor profesională. Acest aspect poate evidenția și lipsa de informare sau nesiguranță asupra domeniului pe care aceștia îl studiază și raportarea lui la condițiile existente în piața muncii, chiar dacă vorbim de al doilea ciclul de studii universitare.

Figură 62. Q6.6 - Prin modul în care a fost predat un anumit subiect, am simțit că acesta este relevant pentru pregătirea mea profesională (N = 18.405 - L; 3.649 - M).

Q6.7 Aprofundarea disciplinelor unde au fost înregistrate rezultate deosebite

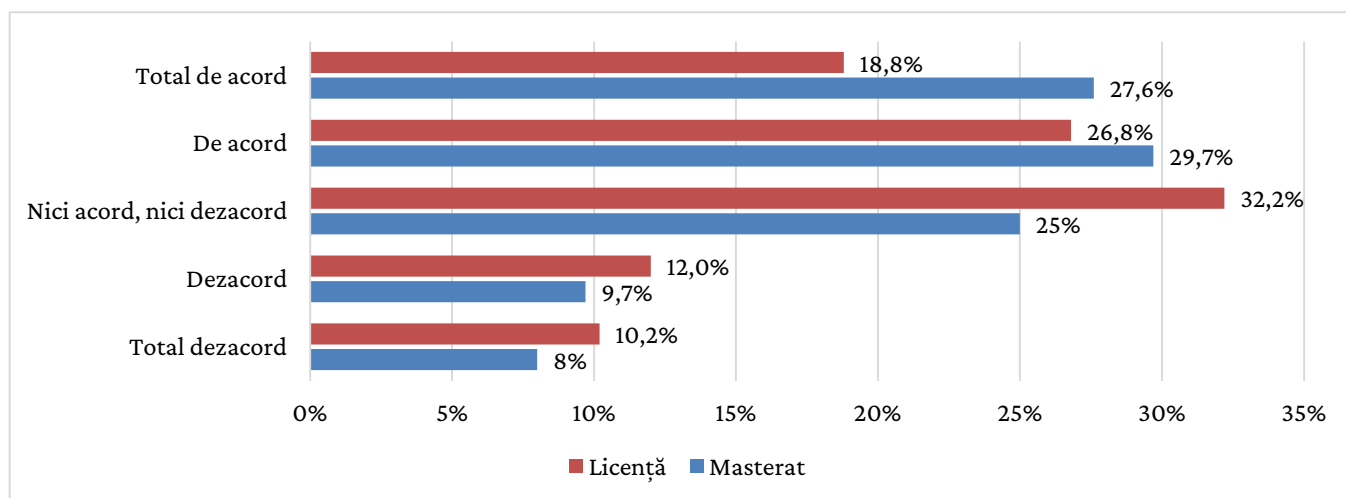
Un prim pas către integrarea studenților în activități științifice complexe reprezintă identificarea celor care au performat în anumite domenii și care pot fi sprijiniți în procesul de perfecționare a cunoștințelor și competențelor în acest caz.

Studenții au apreciat mai degrabă că au fost sprijiniți să se pregătească temeinic în cazul unor discipline unde au avut rezultate deosebite, în special în cazul masteranzilor.

În ceea ce privește sprijinul acordat pentru a performa într-un anumit domeniu unde respondenții au înregistrat rezultate deosebite, **45,6%** dintre cei de la licență au apreciat că au fost în această situație, beneficiind de ajutor din partea cadrelor didactice. Totuși, aproape o treime dintre respondenții de la ciclul de licență (**32,2%**) nu a oferit un răspuns concludent.

În cazul respondenților de la masterat, **57,3%** au apreciat sprijinul primit din partea cadrelor didactice. Aceste procente evidențiază implicarea cadrelor didactice cu privire la acest subiect în special în cadrul celui de-al doilea ciclu de studiu specific învățământului superior, într-un moment în care și relația de colaborare student-cadru didactic devine mai apropiată în plan personal și profesional. De asemenea, cooperarea devine mai temeinică și în contextul în care studenții se află în apropierea admiterii la studiile doctorale. Merită precizat că un sfert dintre respondenți au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*.

Figură 63. Q6.7 - Am fost sprijinit(ă) să aprofundez o disciplină în cazul în care am avut rezultate deosebite (N = 18.404 - L; 3.653 - M).

8.2 Evaluare, comunicare și feedback

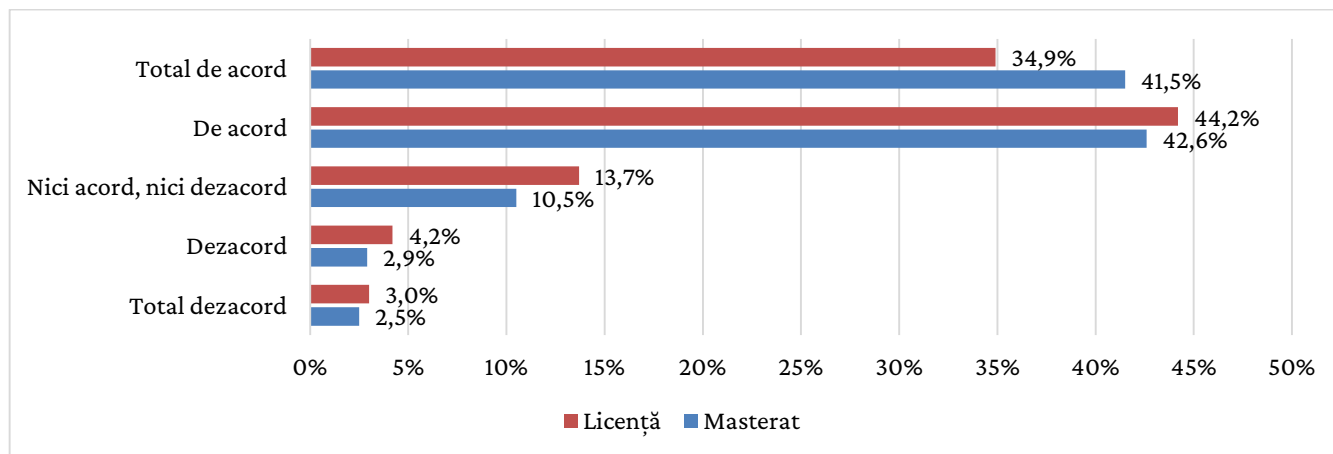
Q7.1 Modalități multiple de evaluare

Existența unei diversități în ceea ce privește modalitățile de evaluare contribuie la dezvoltarea sau fixarea unor competențe în rândul studenților, fiind un element care combate, totodată, monotonia în perioadele de examinare a acestora.

Marea majoritate a respondenților CNS au indicat existența unor modalități multiple de evaluare, precum examen scris, examen oral sau evaluare pe parcurs.

Existența acestor modalități de evaluare multiple a fost confirmată de cea mai mare parte a respondenților de la nivel de licență (**79,1%**), în timp ce **13,7%** dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent. În continuare, în cazul respondenților de la nivel de **masterat**, proporția studenților care au apreciat și confirmă existența modalităților multiple de evaluare este de **84,1%**. În cazul acestei categorii de răspuns, proporția masteranzilor care nu au oferit un răspuns clar este de doar **10,5%**. Procentul respondenților care nu și-au exprimat opinia este considerabil mai mic decât în cazul întrebărilor anterioare. De asemenea, nu există diferențe semnificative între categoriile de respondenți nici în funcție de forma de învățământ.

Figură 64. Q7.1 - Au existat multiple modalități de evaluare în cadrul unei discipline (ex. scris, oral, evaluare pe parcurs) (N = 18.404 - L; 3.652 - M).

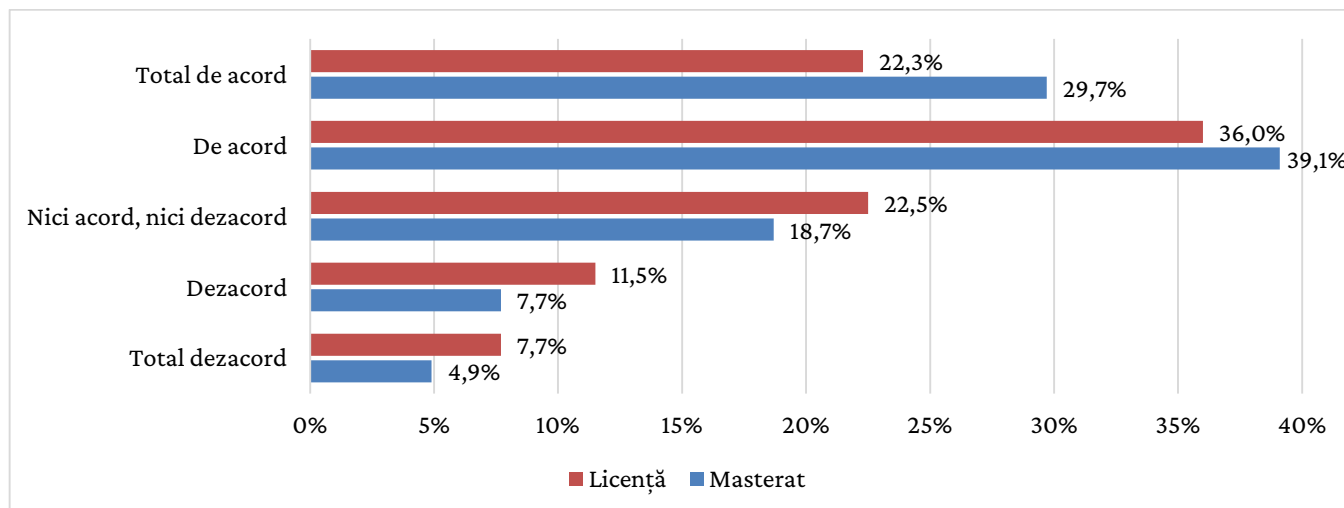
Q7.2 Am primit feedback de calitate (profesionist, în timp util) pentru referate, proiecte sau lucrări

Feedbackul oferit studenților are un rol important în dezvoltarea abilităților și competențelor studenților, fiind un punct de reper în îmbunătățirea performanțelor academice. Calitatea feedbackului oferit de către cadrele didactice este unul dintre factorii principali ce influențează satisfacția studenților (Karadag 2021). Subliniem că în lipsa feedbackului, evoluția performanțelor academice poate stagna, respectiv chiar scădea.

Rezultatele CNS ne arată că o bună parte dintre studenți apreciază feedbackul primit din partea cadrelor didactice.

Peste jumătate dintre respondenții CNS din ciclul de studii de licență (**58,3%**) au considerat că feedbackul primit din partea cadrelor didactice a fost unul de calitate, profesionist și în timp util. Totuși, aproape un sfert dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare (**22,5%**). În cazul studenților de la licență, prin comparație cu colegii de la masterat, s-a înregistrat un procent mai mare de studenți nemulțumiți (**22,1%**). Peste două treimi dintre studenții care au completat CNS de la **masterat** (68,8%) au apreciat feedbackul primit din partea cadrelor didactice, doar un procent **18,7%** dintre respondenți neoferind niciun răspuns.

Figură 65. Q7.2 - Am primit feedback de calitate (profesionist, în timp util) pentru referate, proiecte sau lucrări (N = 18.406 – L; 3.652 - M).

Q7.3 Evaluarea competențelor dobândite

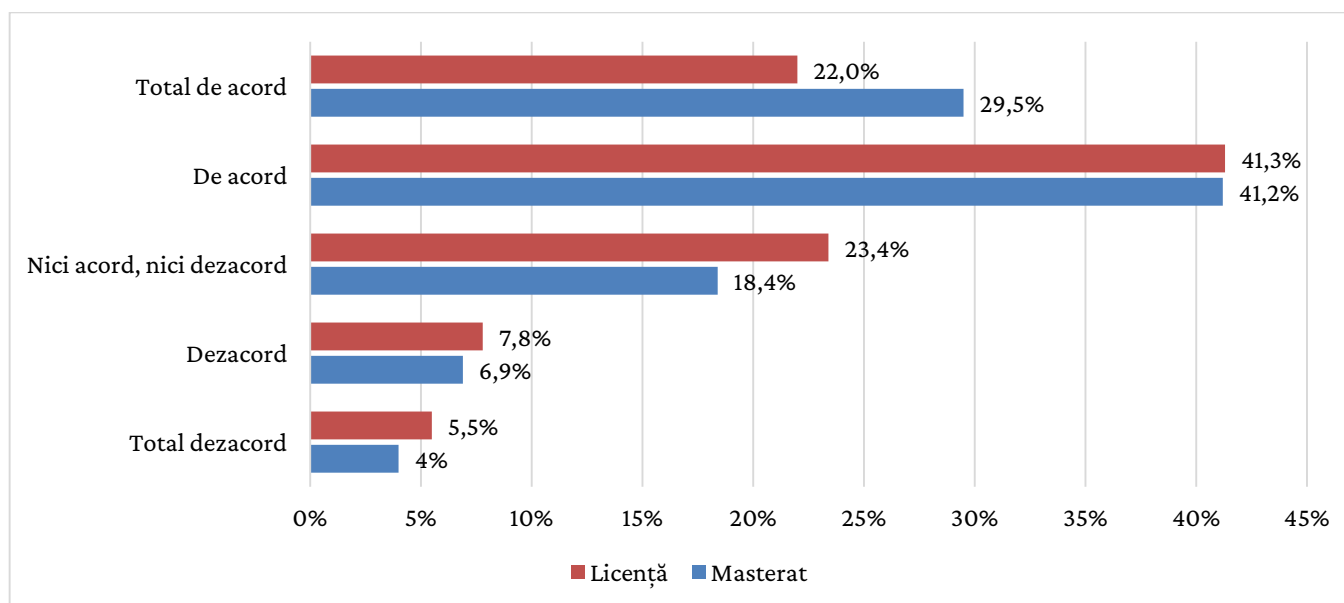
O dimensiune esențială a procesului de evaluare este cea de a măsura modul în care au fost formate o serie de competențe pe parcursul procesului educațional. Evaluarea competențelor este mai complexă decât cea a cunoștințelor, cea de-a doua fiind integrată în cadrul celei dintâi menționate.

Majoritatea respondenților CNS au apreciat că procesul de evaluare din cadrul disciplinelor a vizat și măsurarea competențelor dobândite.

În ceea ce privește percepția respondenților CNS de la nivel de licență cu privire la modul în care evaluarea semestrială a vizat măsurarea competențelor dobândite, majoritatea a apreciat în mod favorabil acest lucru (**63,3%**). Pe de o parte, acest fapt evidențiază aprecierea studenților pentru modul în care se realizează evaluările. Totodată, se resimte și nevoia unor îmbunătățiri în această direcție în contextul în care 23,4% din rândul respondenților de la ciclul de licență nu au oferit o variantă de răspuns concludentă.

Relevanța evaluărilor semestriale în ceea ce privește dobândirea competențelor a fost apreciată și mai mult în ciclul de masterat. Astfel, **70,7%** dintre ei consideră că criteriile de evaluare au fost elaborate astfel încât să măsoare competențele dobândite în cadrul cursurilor, seminarelor sau a laboratoarelor. Proportia celor care au o părere contrară este de **10,9%**.

Figură 66. Q7.3 - Evaluarea din cadrul disciplinelor a vizat măsurarea competențelor dobândite (N = 18.403 – L; 3.653 - M).

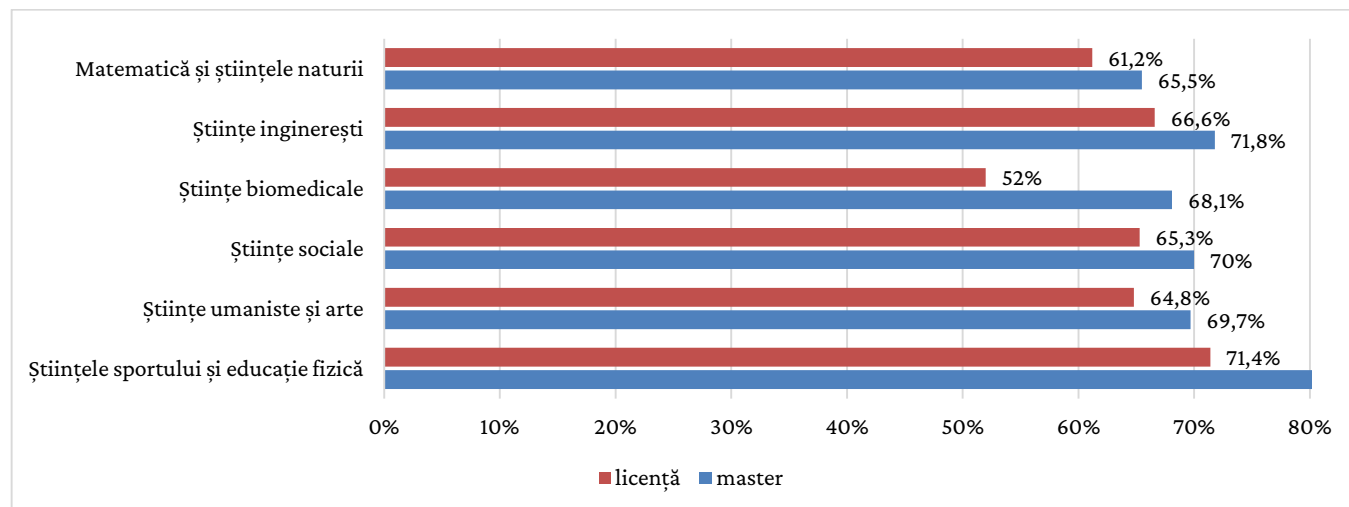

71,4% din rândul respondenților de la nivel de licență din cadrul domeniului fundamental **Științele sportului și educația fizică** consideră că evaluarea din cadrul disciplinelor contractate a vizat măsurarea competențelor dobândite. În același timp, doar puțin peste jumătate (**52%**) dintre studenții care urmează un program din cadrul

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

domeniului **Științe biomedicale** au apreciat modalitățile de evaluare prin prisma acestei dimensiuni. În cazul respondenților de la nivel de masterat situația este similară.

Figură 67. Distribuția respondenților la întrebarea Q 7.3 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după forma domeniul fundamental urmat.

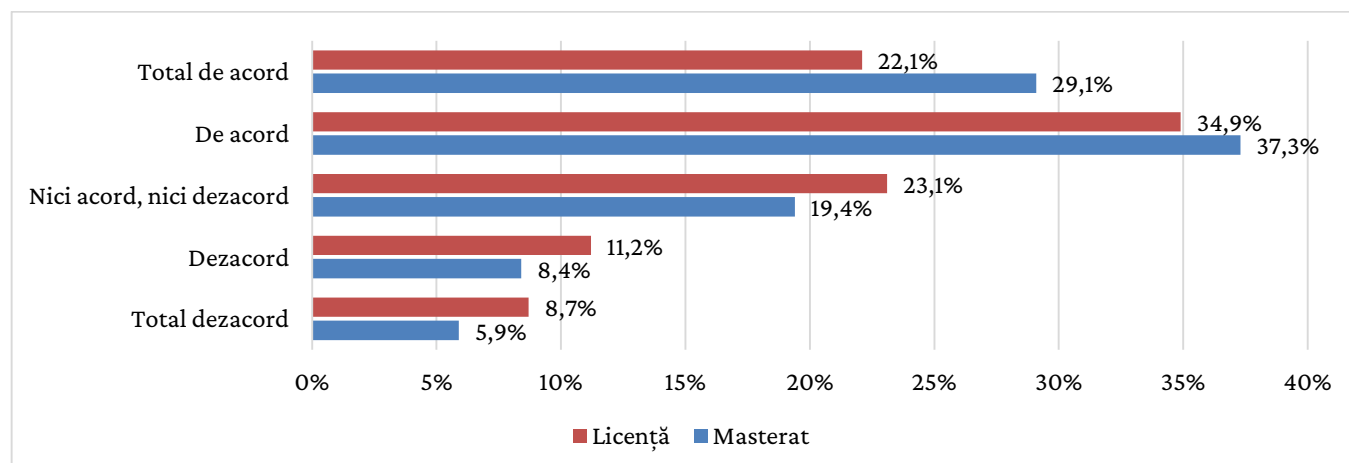
Q7.4 Criteriile de evaluare au fost agreeate în comun cu studenții și au fost corecte, clare și transparent comunicate

Existența unui proces clar de evaluare le oferă studenților stabilitate și anticipare în organizarea învățării, fapt ce poate avea impact asupra succesului academic al acestora.

Majoritatea respondenților CNS au evidențiat existența unor criterii clare și transparent comunicate în privința evaluării, acestea fiind, de regulă, agreeate în comun cu ei.

Criteriile de evaluare au fost evaluate pozitiv de mai mult de jumătate dintre respondenții CNS de la nivel de licență (**57%**). Aceștia au considerat că au fost corecte, clare, transparente și agreeate în comun cu profesorii, în primele două săptămâni ale semestrului, după cum prevede legislația în vigoare. În schimb, **19,9%** dintre respondenți au apreciat în mod negativ criteriile de evaluare stabilite de către profesori. Putem concluziona că unul din cinci respondenți a semnalat posibile abateri de la corectitudinea criteriilor de evaluare, precum și lipsă de transparență sau de claritate. **66,4%** din rândul respondenților de la ciclul de **masterat** au apreciat modalitatea de stabilire a criteriilor de evaluare. Aceștia au fost informați și consultați cu privire la așteptările cadrelor didactice. O părere contrară a fost înregistrată în cazul a **14,3%** dintre respondenți. Aproximativ o cincime dintre studenții care au participat la CNS nu și-a exprimat un punct de vedere ferm în acest sens (**23,1%** - Licență, **19,4%** - Masterat).

Figură 68. Q7.4 - Criteriile de evaluare au fost agreeate în comun cu studenții și au fost corecte, clare și transparent comunicate (N = 18.403 - L; 3.652 - M).

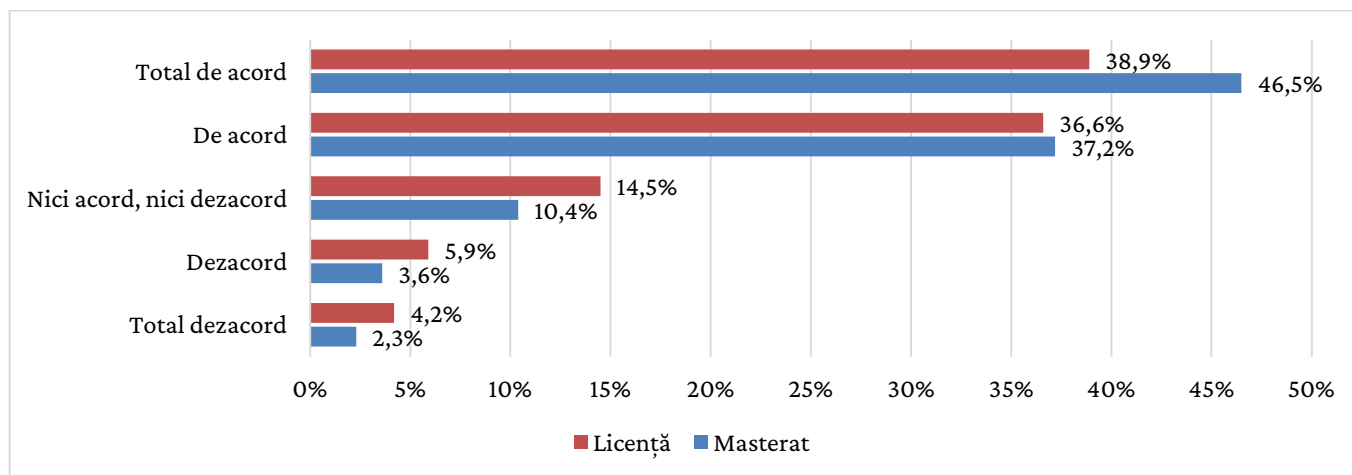
Q7.5 Pot să aflu ușor informații despre situația mea școlară

Rezultatele CNS evidențiază o tendință generală pozitivă, implementarea unor platforme online de către instituțiile de învățământ prin care studenții își pot accesa cu ușurință situația școlară.

Mai bine de trei sferturi dintre respondenți de la licență, 75,5%, au apreciat modul în care pot accesa informații despre situația lor școlară. Acest rezultat indică faptul că instituțiile de învățământ superior pun la dispoziție, în cea mai mare parte, informații cu privire la școlaritatea studenților online, prin intermediul unor platforme. De asemenea, accesul este unul facil, iar prezentarea datelor prietenoasă. O părere contrară au 10,1% dintre respondenți, iar 14,5% dintre studenți nu au avut o opțiune fermă.

În ceea ce privește respondenții masteranzi, 83,7% dintre ei apreciază platformele puse la dispoziție pentru a accesa informații despre situația școlară. O părere contrară au doar 5,9% dintre respondenți.

Figură 69. Q7.5 - Pot să aflu ușor informații despre situația mea școlară (N = 18.403 - L; 3.652 - M).

8.3. Oportunități de învățare

Q8.1 Există o concordanță între solicitările profesorilor și materialele/resursele educaționale disponibile

Existența materialelor și resurselor educaționale solicitate de către personalul didactic influențează în mod direct percepția studenților asupra calității studiilor universitare. De altfel, dacă nu există o corelare între solicitările cadrelor didactice și resursele educaționale disponibile, studenții nu au cum să beneficieze de o experiență completă de învățare.

Rezultatele CNS indică faptul că percepția majorității studenților este că există o concordanță între solicitările profesorilor și resursele educaționale disponibile.

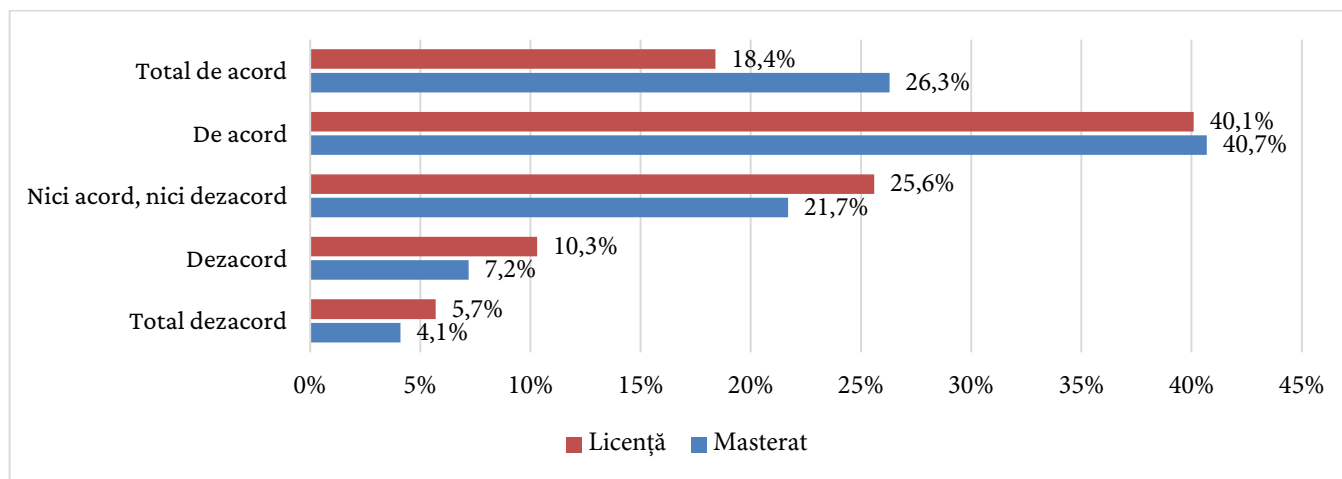
Mai mult de jumătate dintre respondenții de la ciclul de **licență** au apreciat că există o concordanță între solicitările profesorilor și resursele educaționale disponibile și puse la dispoziția studenților (**58,5%**). În același timp, peste un sfert dintre respondenții de la licență nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare.

De asemenea, proporția respondenților de la nivel de **masterat** care sunt de acord cu afirmația chestionată este de **67%**. Trebuie menționat că peste o cincime dintre masteranzi nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare (**21,7%**). Acest procent este unul ridicat în cazul respondenților de la nivel de masterat.

Ținând cont și de faptul că în ultima perioadă a crescut volumul de muncă depus de studenți (Alemany-Arrebola et al. 2020) prin creșterea dificultăților sarcinilor de lucru, dar și a indisponibilității resurselor educaționale, instituțiile de învățământ superior trebuie să se asigure de faptul că solicitările cadrelor didactice sunt acoperite prin resurse educaționale ce pot fi accesate de către studenți (Aguilera-Hermida 2020).

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Figură 70. Q8.1 - Există o concordanță între solicitările profesorilor și materialele/resursele educaționale disponibile (N = 18.406 - L; 3.651 - M).

Q8.2 Accesibilitatea online a resurselor educaționale pentru disciplinele studiate

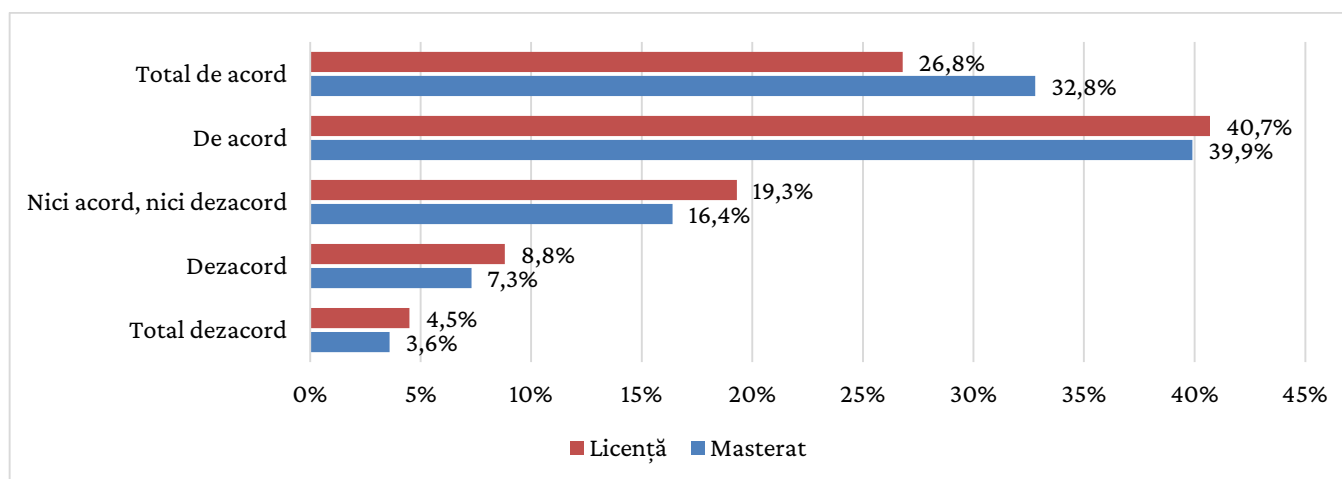
Accesibilitatea online a resurselor educaționale devine o necesitate tot mai pregnantă odată cu dezvoltarea noilor tehnologii și a contextului special în care se desfășoară activitățile didactice în ultima perioadă, cu precădere în mediul online.

Două treimi dintre studenții respondenți au apreciat că resursele educaționale necesare pentru disciplinele studiate sunt accesibile online.

Respondenții de la nivel de **licență** au apreciat că au avut acces într-o mare măsură (**67,5%**) la resurse educaționale specifice disciplinelor studiate, prin intermediul spațiului virtual. Menționăm că în ultimele luni, instituțiile de învățământ superior, dar și mai multe biblioteci din centrele universitare au demarat un proces accelerat de digitalizare a fondurilor disponibile spre studiu. Chiar și în acest caz, **13,3%** dintre studenți au întâmpinat probleme în accesarea resurselor educaționale, iar **19,3%** nu au oferit un răspuns concludent.

72,7% dintre respondenții de la ciclul de masterat au apreciat modul în care se realizează accesul online la resursele educaționale. În schimb, **10,9%** dintre masteranzi sunt de părere că resursele educaționale puse la dispoziție de instituțiile furnizoare de educație nu sunt ușor accesibile pentru tematicile disciplinelor studiate.

Figură 71. Q8.2 - A fost ușor să accesez online resursele educaționale privind tematicile disciplinelor studiate (N = 18.401 - L; 3.652 - M).

Q8.3 Resurse disponibile prin paginile personale ale profesorilor

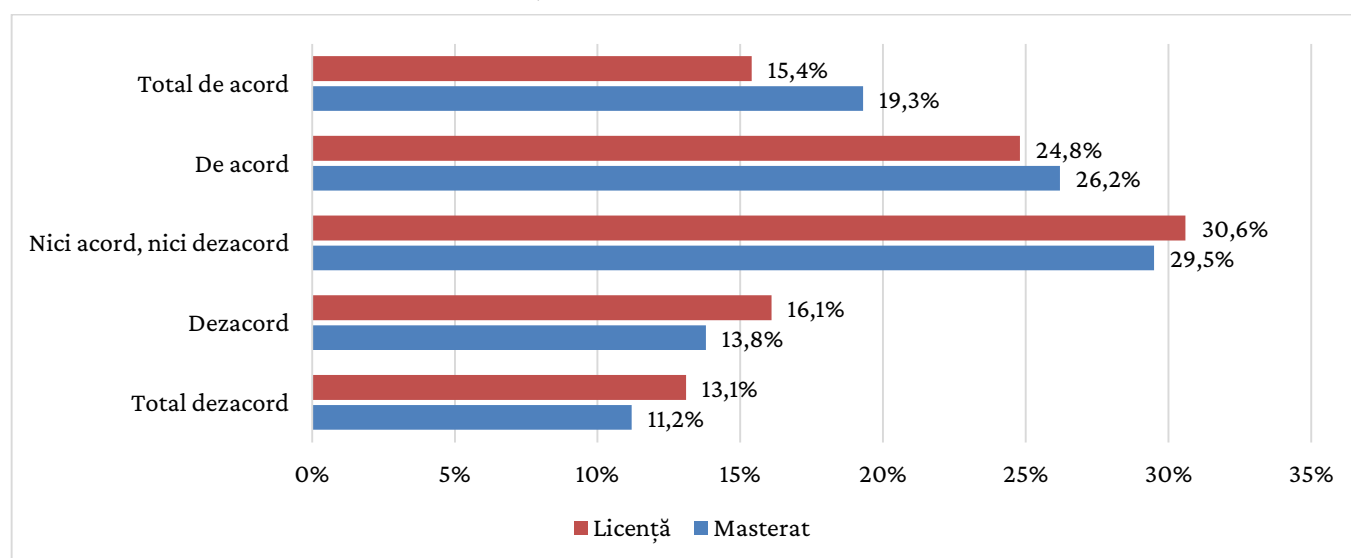
Deși nu este o cerință legală în acest sens, instituțiile de învățământ superior din spațiul apusean au dezvoltat în ultimii ani o adevărată cultură a paginilor personale ale cadrelor didactice, acestea conținând informații relevante pentru propriii studenți.

Studentii respondenți la CNS au identificat într-o proporție semnificativă situații în care cadrele didactice au dezvoltat o astfel de pagină personală prin intermediul căreia pun la dispoziția studenților resurse educaționale prin paginile personale (site, blog), însă fenomenul nu poate fi generalizat.

Rezultatele preponderent pozitive indică, printre altele, necesitatea și utilitatea dezvoltării unor multiple căi de comunicare între cadrele didactice și studenți. Mai puțin de jumătate dintre respondenții de la ciclul de **licență** au accesat resurse educaționale prin intermediul paginilor personale ale cadrelor didactice (**40,2%**). De asemenea, **29,2%** dintre respondenți menționează că nu au accesat astfel de resurse. În situația respondenților de la ciclul de masterat, proporția studenților care au accesat resurse educaționale este de 45,5%. În timp ce un sfert dintre respondenți (25%) au menționat că nu au avut posibilitatea să acceseze resurse educaționale suplimentare prin intermediul paginilor personale ale cadrelor didactice.

În cazul ambelor categorii de respondenți iese în evidență proporția mare a celor care nu au oferit un răspuns concludent cu privire la această întrebare (30,6% - Licență; 29,5% - Masterat). Acest lucru poate fi explicabil prin faptul că respondenții nu cunosc contextul în care cadrele didactice pun la dispoziția lor materialele didactice prin intermediul unor pagini personale, respectiv acestea nu există. Este important ca vizibilitatea paginilor personale ale cadrelor didactice să crească, fiind recomandat ca acestea să conțină resurse educaționale venite în sprijinul propriilor studenți.

Figură 72. Q8.3 - Am acces la resurse educaționale prin paginile personale ale profesorilor (N = 18.405 - L; 3.653 - M).

Q8.4 Centralizarea informațiilor despre accesul la resurse educaționale online

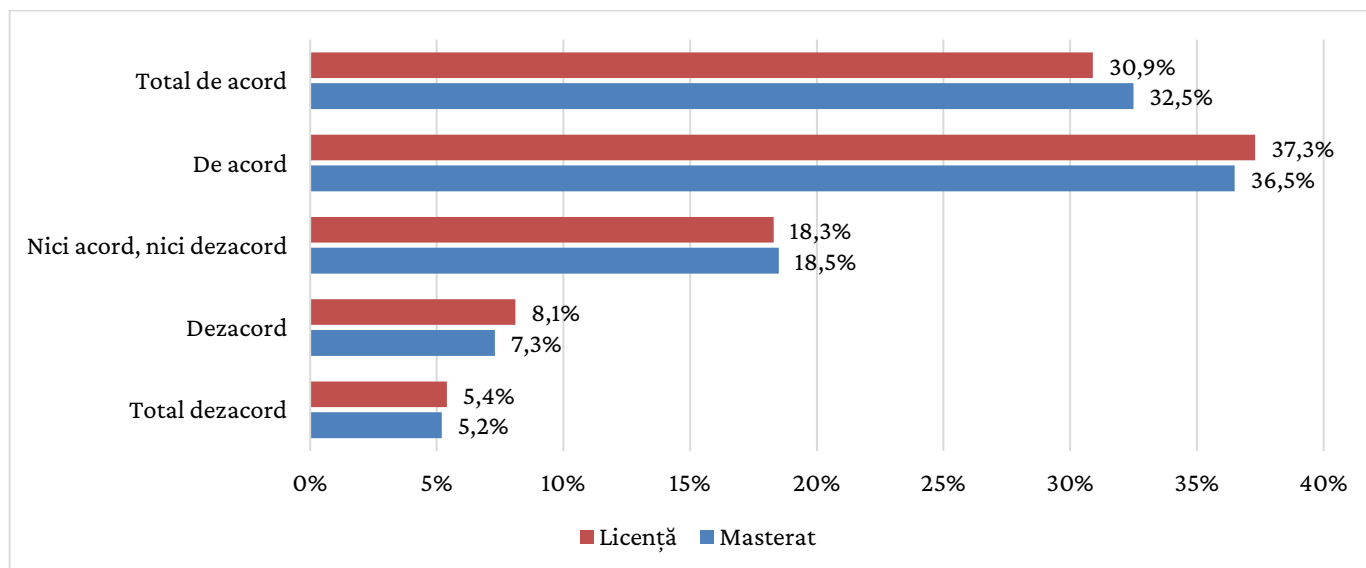
Paginile web ale universităților sau facultăților (precum și ale structurilor interne, cum este biblioteca universitară) sunt instrumente esențiale atât pentru studenți, cât și pentru persoanele care doresc să se informeze cu privire la oportunitățile și oferta educațională pe care acestea le oferă.

Mai bine de două treimi dintre respondenții CNS au accesat cu ușurință informații cu privire la accesul la resursele educaționale online pe paginile web ale facultăților și/sau universităților.

Chestionați cu privire la cât de ușor pot accesa informațiile și resursele de pe pagina web a facultății, **68,2%** dintre respondenții de la ciclul de licență au apreciat modul în care au fost centralizate aceste elemente. Prin urmare, un număr mare de instituții de învățământ superior oferă informații extrem de utile pentru studenți într-un mod ușor accesibil. **13,5%** dintre studenții de la licență au considerat că informațiile de interes pentru aceștia cu privire la accesarea resurselor educaționale nu sunt încărcate pe o pagină web a universității/facultății. În ceea ce privește masteranzii, am putut observa că **69%** dintre ei au apreciat disponibilitatea și calitatea informațiilor de pe paginile web ale instituției de proveniență, în timp ce **12,5%** au o părere contrară, considerând că informațiile de interes pot fi identificate cu greutate.

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Figură 73. Q8.4 - Universitatea/facultatea are o pagină web în care găsesc ușor informațiile care mă interesează pentru a accesa resursele educaționale (ex. informații despre accesul la resurse educaționale, bibliotecă etc.) (N = 18.402 - L; 3.651 - M).

Q8.6 Interacțiunea cu colegii în procesul de învățare

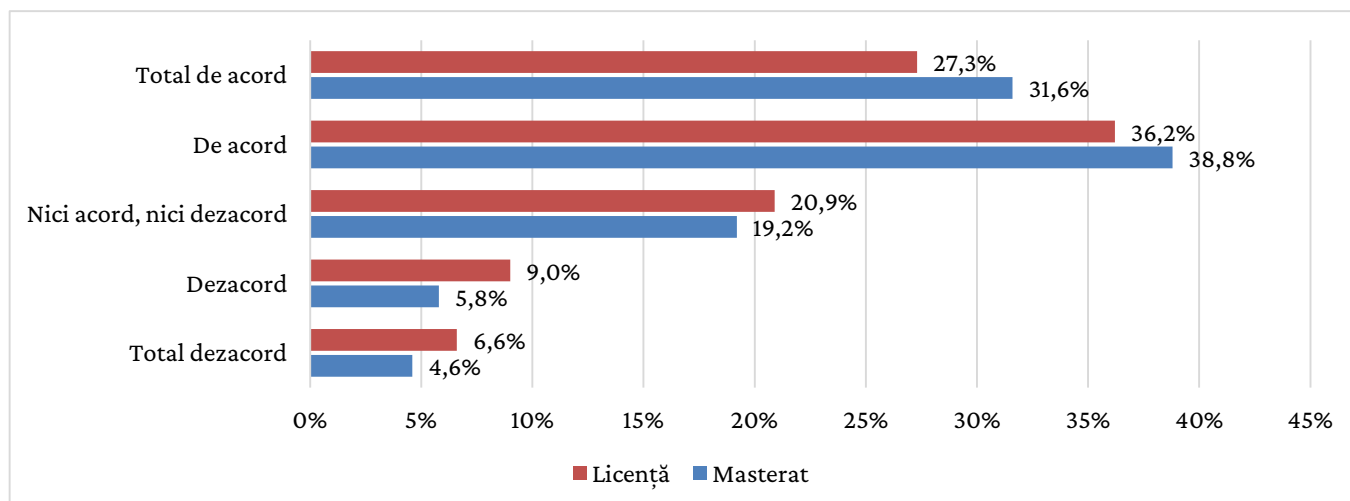
Organizarea unor componente de interacțiune colegială în cadrul procesului de învățare, spre exemplu în cadrul unor grupe de lucru, contribuie la dezvoltarea sau consolidarea unor abilități de comunicare ale studenților, precum și a altor competențe transversale.

Majoritatea respondenților CNS au apreciat că, în general, beneficiază de contexte în care să interacționeze cu colegii lor în perioada desfășurării procesului de învățare.

Aproape două treimi dintre respondenții de la ciclul de licență (**63,5%**) s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost sprijiniți să interacționeze cu colegii în timpul procesului de învățare. Această proporție semnificativă a reprezentat o confirmare că parte din tehnicile specifice învățământului centrat pe student au fost într-o mare măsură asimilate și sunt utilizate de cadrele didactice. În același timp, proporția respondenților, care au ales o variantă de răspuns neutră se situează în jurul procentului de **20,9%**, reprezentând peste o cincime dintre respondenți. **70,4%** dintre respondenții de la ciclul de **masterat** au apreciat că personalul universitar i-a încurajat să interacționeze cu colegii în timpul procesului de învățare. În același timp, aproape o cincime dintre respondenți, 19,2% nu au oferit un răspuns concludent cu privire la aspectul chestionat.

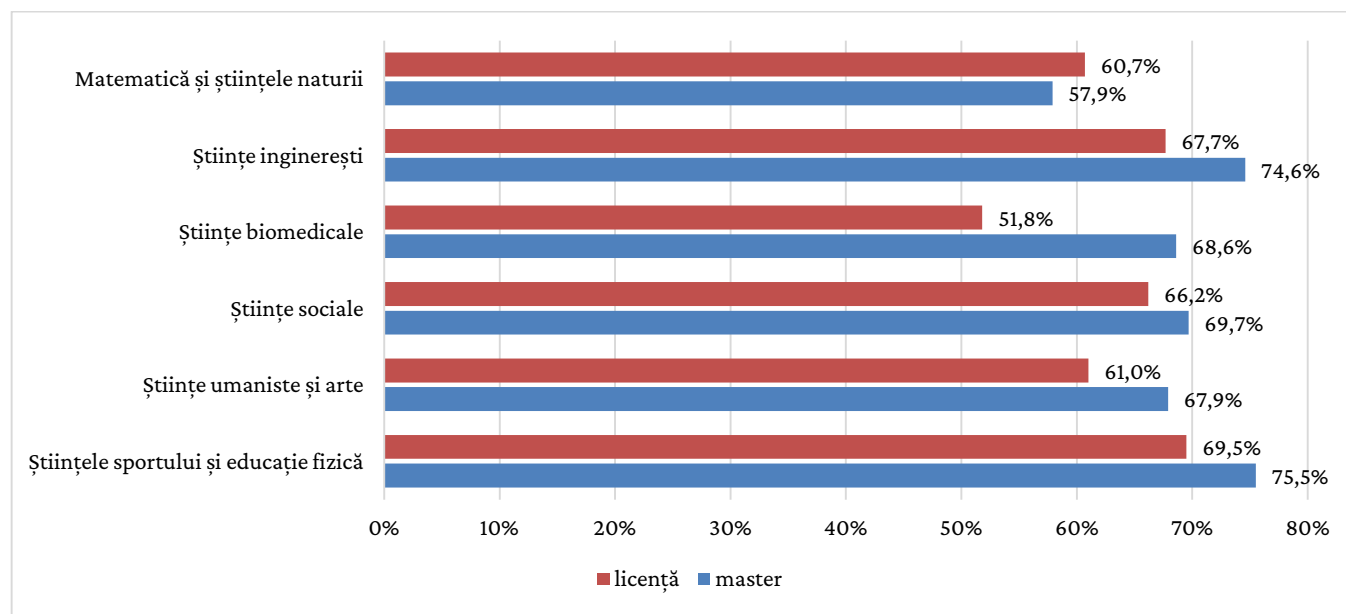
Este de urmărit modul în care evoluează această situație, întrucât tranziția procesului educațional în online a afectat, într-o mai mică sau mai mare măsură, comunicarea și interacțiunea student-student în cadrul orelor de curs și/sau seminar (Hasan și Bao 2020).

Figură 74. Q8.6 - Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost sprijinit să interacționez cu colegii în procesul de învățare (ex: grupe de lucru) (N = 18.400 - L; 3.648 - M).

Analizând răspunsurile studenților în funcție de domeniul fundamental urmat, observăm că peste jumătate dintre respondenți, indiferent de domeniul, s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost sprijiniți să interacționeze cu colegii în timpul procesului educațional. În rândul respondenților de la licență, cea mai mare valoare este întâlnită în rândul studenților de la **Științele sportului și educație fizică (69,5%)**, cea mai redusă regăsindu-se la **Științele biomedicale (51,8%)**. În cazul respondenților de la masterat, situația se menține în cazul respondenților care apreciază interacțiunea avută cu colegii, **Științele sportului și educație fizică (75,5%)**, însă proporția cea mai redusă este întâlnită în rândul studenților de la **Matematică și științele naturii (57,9%)**.

Figură 75. Distribuția respondenților la întrebarea Q 8.6 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după domeniul fundamental urmat.

Q8.7 Încurajarea mobilităților internaționale

Completarea cunoștințelor acumulate în cadrul unui program de studiu prin intermediul unor oportunități de mobilități de a acumula noi experiențe în domeniu de studiu, care să asigure dobândirea de noi cunoștințe, trebuie să fie un obiectiv major al instituției de învățământ superior. **Din analiza datelor CNS, observăm că tendința este una pozitivă, însă există o diferență de percepție între cele două categorii de respondenți.**

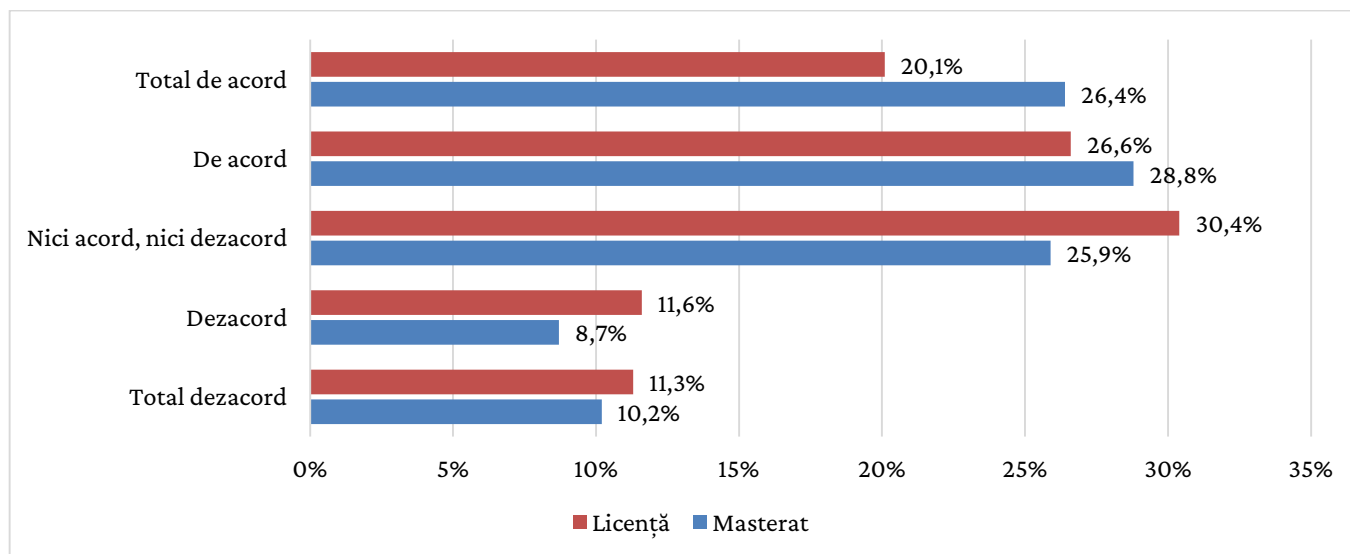
Puțin peste jumătate dintre respondenții CNS de la nivel de licență au apreciat că au fost încurajați de instituția de învățământ superior unde studiază, să aplice pentru o mobilitate de studiu sau de practică, în România sau în străinătate (46,7%). Existența unor oportunități de tipul Erasmus+ deschid noi orizonturi pentru studenți, iar experiența de studiu sau de practică în străinătate dezvoltă noi competențe. În timp ce aproximativ o cincime dintre studenți au arătat că nu fost încurajați să aplice pentru o astfel de experiență (22,9%). Sunt necesare măsuri suplimentare de încurajare a studenților pentru a accesa astfel de stagii educaționale. Din păcate, există un număr semnificativ de respondenți (30,4%) care nu au oferit un răspuns concludent.

În continuare, 55,2% dintre respondenții masteranzi menționează că au fost încurajați de universitate să acceseze o mobilitate de studiu sau de practică în timpul studiilor. De asemenea, peste un sfert dintre respondenți nu au oferit un răspuns clar la această întrebare.

Proporția respondenților care a evaluat pozitiv suportul instituțional pentru accesarea unei mobilități este mai mare cu 8,5% în rândul masteranzilor.

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Figură 76. Q8.7 - Consider că am fost încurajat(ă) în universitate să aplic pentru o mobilitate de studiu sau de practică, în România sau în străinătate (N = 18.398 - L; 3.652 - M).

Q8.8 Facilitarea stagiilor de practică

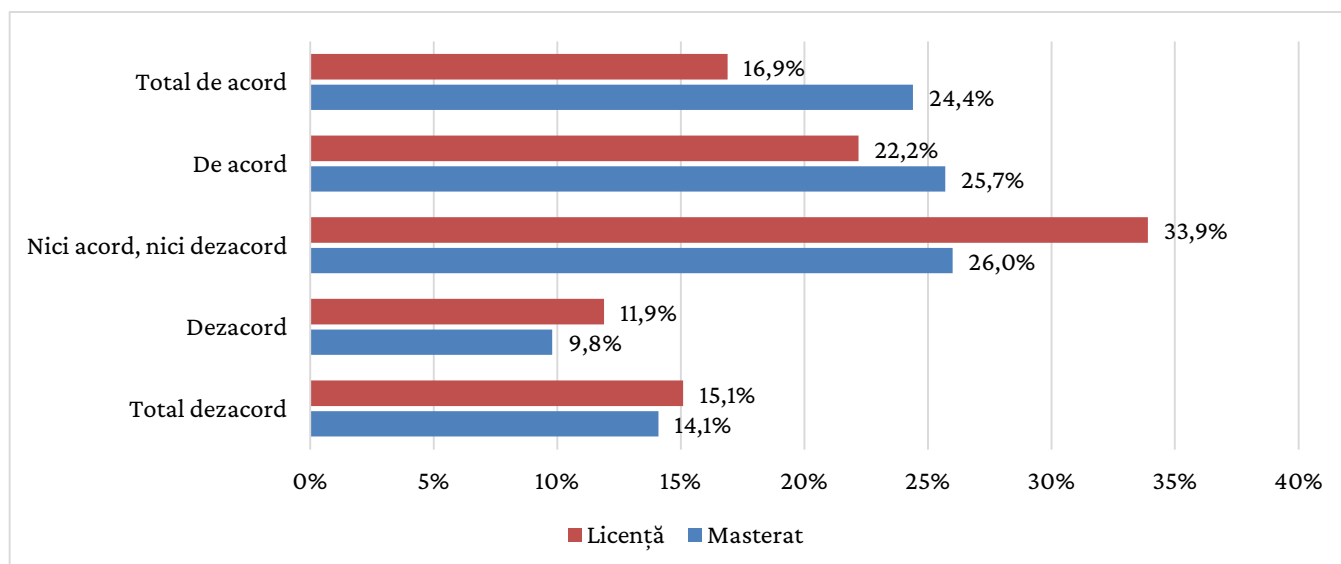
Stagiile de practică reprezintă transpunerea în mod aplicativ a cunoștințelor teoretice dobândite pe parcursul programului de studiu, reprezentând un bun prilej de actualizare a obiectivelor profesionale și totodată un pas în vederea stabilirii unor relații profesionale care să faciliteze viitoare oportunități.

Respondenții CNS au apreciat mai degrabă favorabil modul în care stagiile de practică sunt facilitate de instituțiile de învățământ superior, existând însă diferențe semnificative între cele două cicluri de studii. Procentul celor care au răspuns favorabil și studiază la licență s-a situat în apropierea standardului minim de stagii de practică facilitate de universitate, stabilit prin Legea Educației Naționale.

În ceea ce privește facilitarea unui stagiul de practică de către instituția de învățământ superior, datele CNS arată că **39,1%** dintre respondenții de la ciclul de **licență**¹⁵ au beneficiat de stagiul de practică facilitat de către universitate. În același timp, peste o treime dintre respondenți nu au oferit un răspuns clar, iar mai mult de un sfert au declarat că nu au beneficiat de niciun sprijin instituțional (**27%**). În cazul respondenților **masteranzi**, proporția masteranzilor care au beneficiat de stagiul de practică facilitat de instituția de învățământ superior reprezintă peste jumătate dintre respondenți (**50,1%**). Însă și în acest caz iese în evidență proporția celor care nu au beneficiat de sprijin instituțional (**23,9%**) sau nu au oferit un răspuns concludent (**26%**). Remarcăm o diferență de **11%** între respondenții de la licență (**39,1%**) care au răspuns pozitiv, față de cei **50,1%** dintre masteranzi.

Universitatea a asigurat un loc de practică pentru mai puțin de jumătate dintre respondenții de la nivel de licență, indiferent de domeniul fundamental din care fac parte programele de studii urmate. În cazul studiilor universitare de **licență**, cele mai mari valori au fost înregistrate la domeniile de fundamentale de studiu **Științele sportului și educație fizică** (49,3%), **Științe ingineresti** (45,4%) și **Științe sociale** (39,3%). În cazul respondenților de la domeniul fundamental **Științe biomedicale**, observăm că proporția celor care se declară nemulțumiți (**40,1%**) este mai mare decât a celor care apreciază efortul universității în a asigura un loc de practică (**30%**).

¹⁵ Legea Educației Naționale prevede în cazul studiilor universitare de licență ca universitate să asigure un minim de 30% din locurile de practică, din care cel puțin 50% să fie în afara instituției. De asemenea, o altă obligație prevăzută în legislație este asigurarea, în limita resurselor financiare alocate, cheltuielile de masă, cazare și transport, în situațiile în care practica se desfășoară în afara centrului universitar respectiv.

Figură 77. Q8.8 - Universitatea mi-a facilitat realizarea unui stagiu de practică (N = 18.404 - L; 3.654 - M).

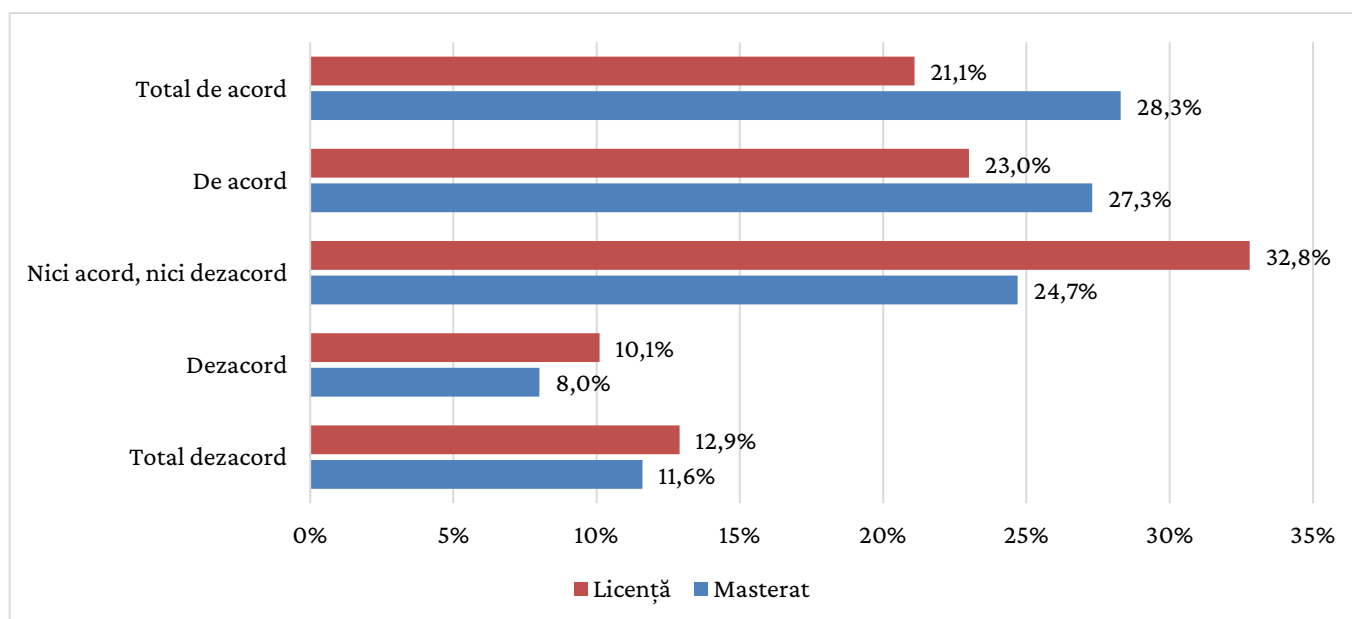
Menționăm că în acest caz, diferența între mediana veniturilor lunare obținute de respondenții CNS-EUROSTUDENT din ciclul licență care au considerat că au realizat un stagi/stagii de practică și cei care au răspuns negativ la această întrebare este una semnificativă, de 500 lei (25%). În medie, studenții care s-au declarat nemulțumiți cu privire la calitatea stagiului de practică au obținut cu 328,1 lei (14,6%) mai puține venituri decât colegii mulțumiți în această privință.

Q8.9 Calitatea stagiilor de practică

Procentul respondenților CNS care au apreciat calitatea stagiilor de practică este mai mare decât al celor cărora au considerat că universitatea le-a facilitat această perioadă de pregătire. Diferența este dată de studenții care au realizat pe cont propriu acest stagi.

Chestionați cu privire la calitatea stagiului sau a stagiilor de practică de calitate, aceasta a fost apreciată de **44,1%** dintre studenții de la **licență**. Din nou, proporția studenților de la licență care nu au oferit un răspuns concludent reprezintă aproape o treime din totalul respondenților (**32,8%**). În context, precizăm că transferul procesului educațional în mediul online a avut un efect însemnat asupra realizării stagiului de practică și a activităților practice, asociate procesului de învățare.

55,6% dintre respondenții **masteranzi** au evaluat stagiul de practică drept una calitativă, în timp ce aproape o cincime dintre respondenți (**19,6%**) au o părere contrară, iar peste un sfert dintre respondenți au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*.

Figură 78. Q8.9 - Consider că am realizat un stagi/stagii de practică de calitate (N = 15.024 - L; 3.337 - M).

8.4 Organizarea procesului educațional

Q9.1 Individualizarea traseului educațional prin discipline opționale și/sau facultative

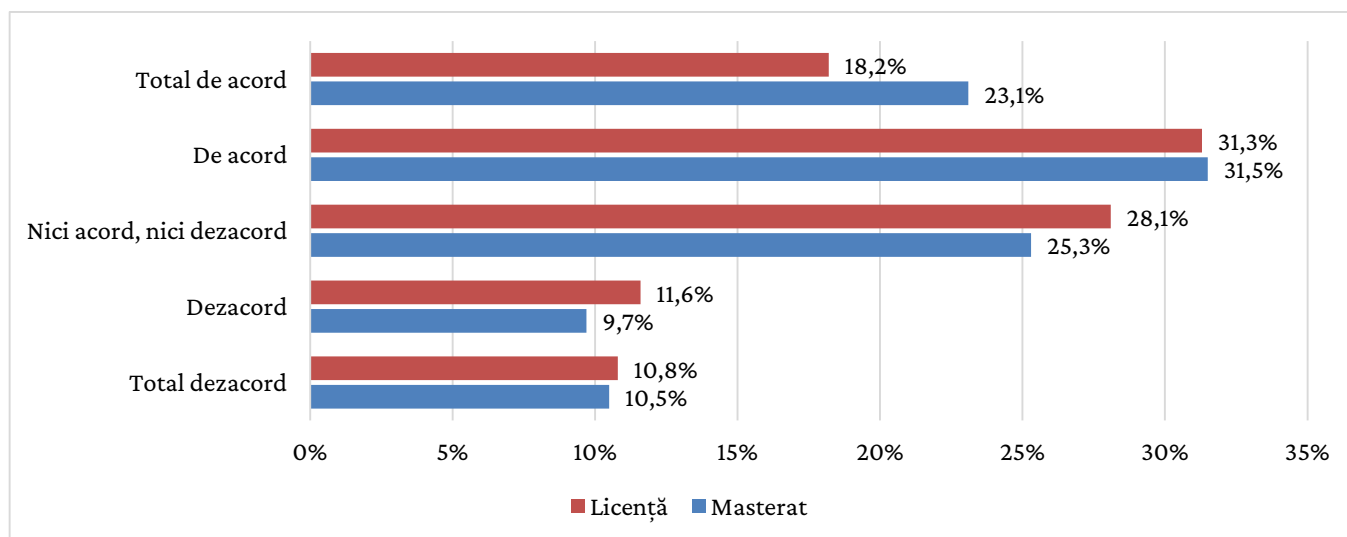
Individualizarea traseului educațional poate influența dezvoltarea personală și capacitatea de inserție în piața muncii, având în vedere că disciplinele opționale și facultative contribuie la formarea studenților în domeniul urmat, cât și în ceea ce privește anumite competențe transversale.

Studenții au evaluat pozitiv, în general, posibilitatea de a-și individualiza traseul educațional prin alegerea unor discipline opționale și/sau facultative.

Astfel, **49,5%** dintre respondenții de la ciclul de **licență** consideră că au avut șansa de a-și individualiza traseul educațional (trasee flexibile de învățare). Proporția respondenților care au afirmat că nu au avut această posibilitate reprezintă **22,4%** dintre respondenți, în timp ce peste un sfert dintre respondenți (**28,1%**) nu au oferit un răspuns concludent. Procentele pot evidenția lipsa de diversitate a disciplinelor opționale și/sau facultative, a lipsei formelor de publicate respectiv situațiile în care intenția studenților nu s-a putut concretiza.

În continuare, peste jumătate dintre respondenții de la **masterat** (**54,6%**), consideră că au avut șansa de a-și individualiza traseul educațional. De asemenea, **20,2%** dintre respondenți au menționat că nu au avut posibilitatea să își aleagă disciplinele opționale sau facultative dorite, iar **25,3%** dintre ei nu au oferit un răspuns clar cu privire la acest aspect.

Figură 79. Q9.1 - Consider că am avut șansa de a-mi individualiza traseul educațional prin varietatea disciplinelor opționale și/sau facultative pentru care am putut opta (N = 18.402 -L; 3.654 - M).

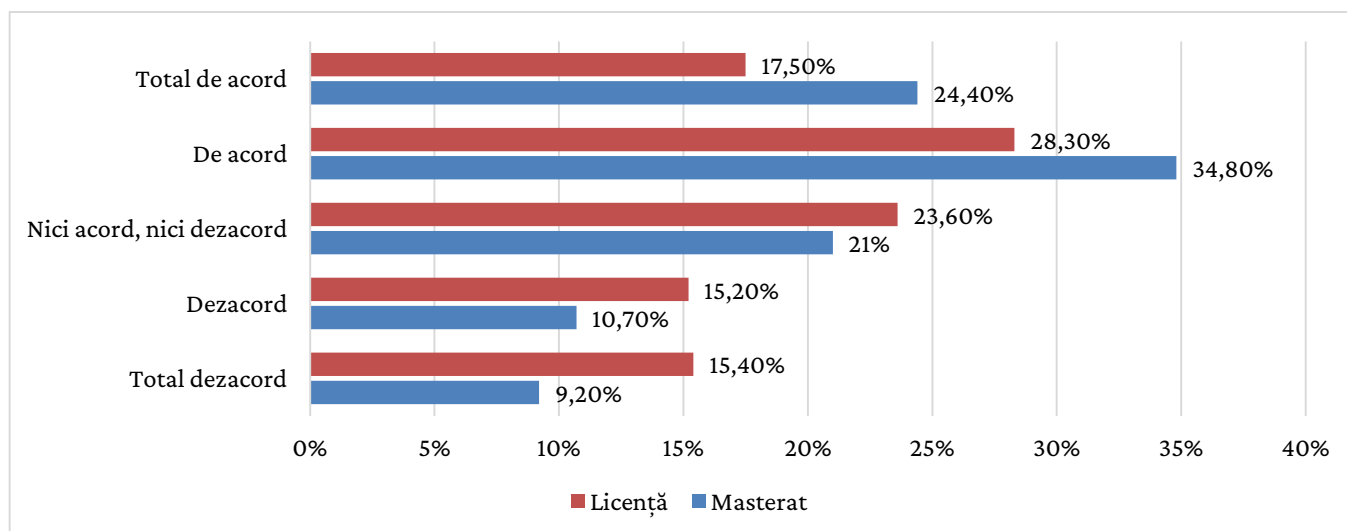

Q9.2 Eficiența organizării orarului

Rezultatele CNS arată că studenții consideră că orarul este organizat în mod eficient și se pliază pe nevoile acestora de timp liber, de realizare a activităților de studiu individual, proiecte și activități de extracurriculare, studenții masteranzi fiind mult mai mulțumiți decât colegii de la licență.

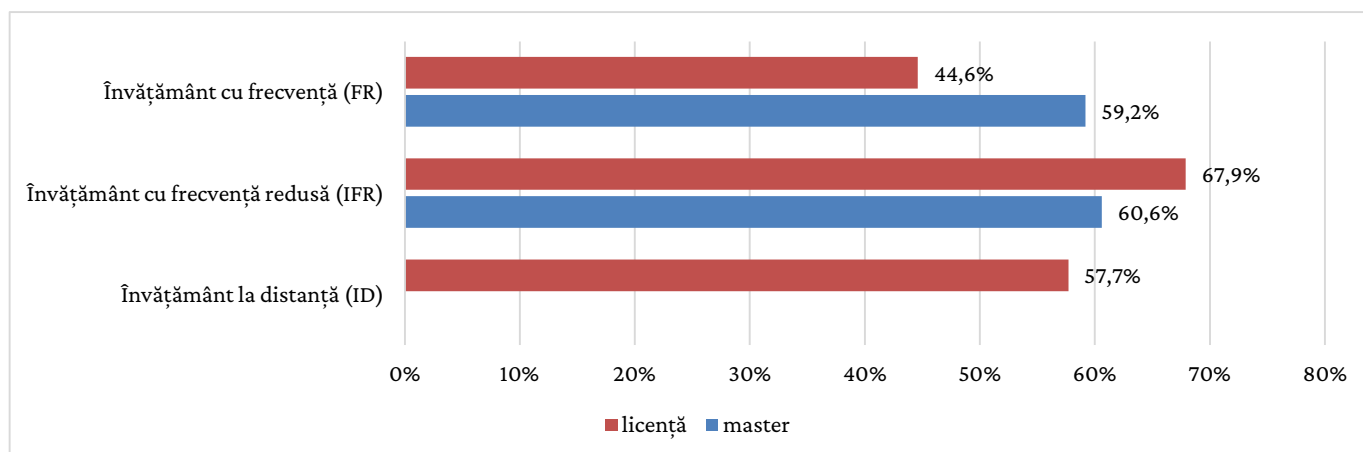
45,8% dintre respondenții de la **licență** consideră că programarea activității didactice este eficientă. Iese în evidență proporția mare a studenților care au o părere contrară, peste 30%. De asemenea, aproape un sfert dintre respondenți nu au oferit un răspuns concludent. În continuare, **55,8%** dintre respondenții **masteranzi** consideră că orarul este organizat în mod eficient. Proporția celor care nu au oferit un răspuns este una ridicată, fiind de aproape un sfert dintre respondenți (**24,4%**). Chestionați cu privire la eficiența organizării orarului și a programării activităților didactice, respondenții de la nivel de **masterat** au exprimat un nivel de satisfacție mai ridicată cu **10%** față de cei de la ciclul de licență (**45,8%** - Licență, **55,8%** - Masterat).

Figură 80. Q9.2 - Orarul este organizat în mod eficient (N - 18.406 - L; 3.654 - M).

Respondenții de la nivel de **licență** care își desfășoară studiile universitare la învățământ cu frecvență redusă – **IFR** consideră că orarul este organizat în mod eficient într-o proporție de **67,9%**. Aceștia sunt urmați de studenții de la învățământul la distanță – **ID** (**57,7%**) și de la învățământ cu frecvență – **FR** (**44,6%**). **Între respondenții de la învățământul la distanță și învățământul cu frecvență există o diferență procentuală de 23,3%.**

Figură 81. Distribuția respondenților la întrebarea Q 9.2 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după domeniul forma de frecvență a studiilor urmate.

Analizând veniturile/câștigurile respondenților CNS-EUROSTUDENT, se poate observa faptul că persoanele mulțumite de modul în care se desfășoară procesul educațional din prisma orarului, au în general venituri mai mari (+22,9%) (ciclu licență).

Q9.3 Consultarea studenților în privința orarului și a desfășurării activităților didactice

Implicarea studenților în procesul de planificare a orarului și a proiectelor reprezintă unul dintre factorii care pot influența pozitiv motivația studenților (Keaveney & Young 1997), fiind totodată unul dintre drepturile înscrise în *Codul drepturilor și obligațiilor studentului*.

Aproape jumătate dintre respondenții CNS de la licență și o treime dintre cei de la masterat au indicat faptul că nu au fost consultați în alcătuirea orarului și a desfășurării activităților didactice.

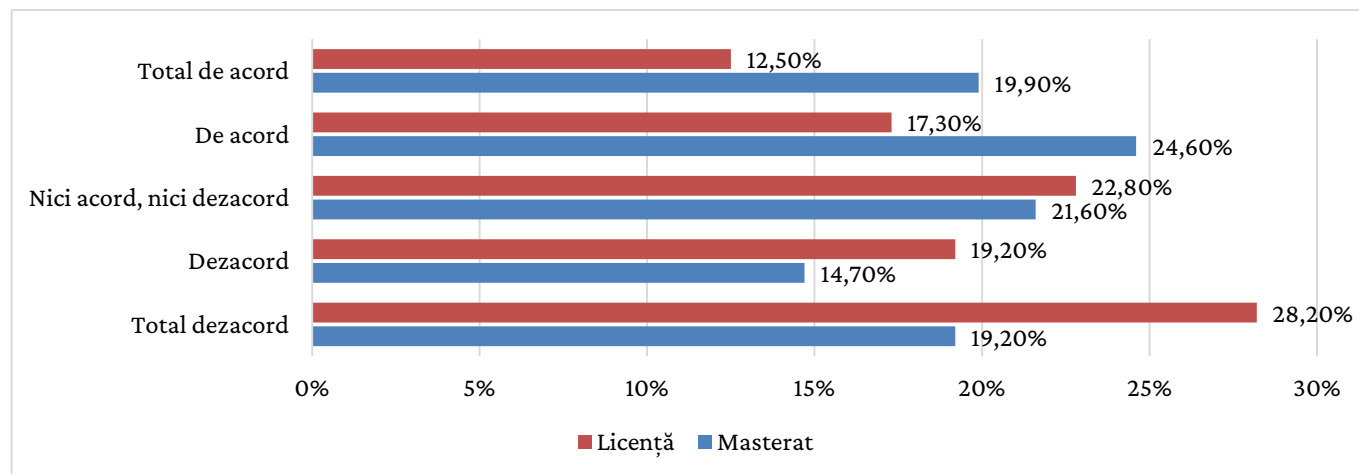
Aproape jumătate dintre studenții respondenți de la licență (47,4%) au menționat că nu au fost consultați în momentul în care s-a realizat orarul, respectiv atunci când s-a decis modul de desfășurare a activităților didactice. Doar 29,8% dintre respondenții de la nivel de licență au considerat că opinia lor a fost ascultată în momentul programării activităților didactice.

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

În același timp, 44,5% dintre respondenții de la masterat apreciază programarea activităților didactice, considerând că opinia lor a fost solicitată în momentul întocmirii orarelor, în timp ce 33,9% dintre respondenți consideră că nu s-a ținut cont de opinia lor.

Consultarea studenților cu privire la desfășurarea activităților didactice reprezintă un indicator al modului în care procesul educațional este centrat pe student. Instituțiile de învățământ superior ar trebui să ia în calcul revizuirea modului în care consultă studenții procesul de stabilire a orarului și a altor activități didactice.

Figură 82. Q9.3 - Se ține cont de opinia studenților în realizarea orarului și desfășurarea activităților didactice (N = 18.403 - L; 3.654 - M).

Q9.4 Echilibrul dintre activitățile didactice și practica de specialitate

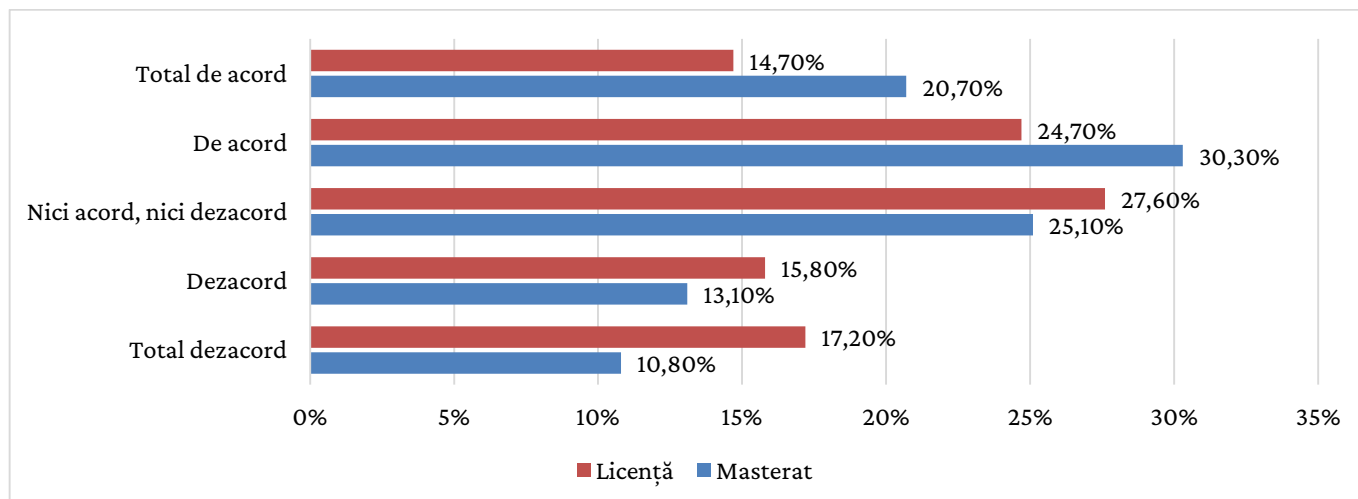
Cercetările desfășurate arată că stabilirea unei legături directe între obiectivele de învățare și conținutul cursului și activitățile de învățare contribuie la menținerea motivației studenților pentru a participa activ la procesul educațional (Lane et al. 2022). De asemenea, existența unui echilibru între dimensiunea teoretică și cea practică contribuie la îmbunătățirea performanțelor educaționale, în special atunci când ea este percepută în acest mod de către studenți.

Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că există un echilibru între activitățile didactice și practica de specialitate, masteranzii fiind relativ mai mulțumiți de acest procent.

39,4% dintre respondenții de la ciclul de **licență** consideră că există un echilibru între numărul de ore dedicate activității didactice și cele pentru practica de specialitate. În același timp, **33%** dintre studenți au o părere diametral opusă, considerând că nu există un astfel de echilibru (- 6,4%).

Puțin peste jumătate dintre respondenții de la ciclul de masterat (**51%**) au apreciat că proporționalitatea dintre numărul de ore dedicate activității didactice și a celor de practică de specialitate reprezintă un raport optim. De asemenea, **23,9%** au o părere contrară, iar peste un sfert dintre respondenți (25,1%) au ales varianta de răspuns *nici acord, nici dezacord*.

Figură 83. Q9.4 - Există un echilibru între numărul de ore dedicate activității didactice (inclusiv studiul individual) și cele pentru practica de specialitate (N = 16.468 - L; 3.465 - M).

Q9.5 Comunicarea în timp real a modificărilor privind desfășurarea procesului didactic

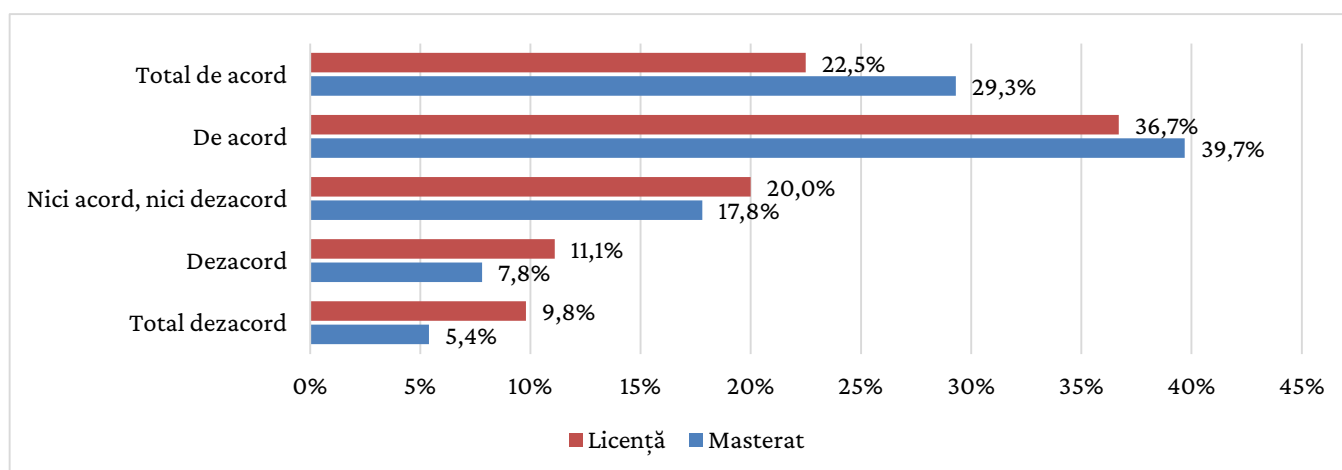
Este firesc ca în anumite situații să apară modificări în ceea ce privește desfășurarea procesului didactic. Ceea ce este important, de fapt, este ca studenții să fie informați în timp real, pentru a-și putea adapta programul în funcție de aceste modificări. Nu întotdeauna vorbim despre un proces simplu, iar acest lucru implică categorii multiple precum cadrele didactice în cauză, tutorii de an sau personalul administrativ implicat în comunicarea constantă cu studenții.

Respondenții CNS au punctat faptul că, în general, modificările privind desfășurarea procesului didactic le sunt aduse la cunoștință în timp real. Totuși, aproape unul din cinci studenți s-a declarat mulțumit de modul în care sunt informați în aceste situații.

59,2% dintre respondenții de la ciclul de **licență** au apreciat că eventualele modificări în desfășurarea procesului didactic au fost comunicate în timp util. Totuși, aproape o cincime dintre studenții de la licență (**20,9%**) au fost nemulțumiți de modul în care instituția lor de învățământ superior a comunicat aceste schimbări. Un procent similar, **20%**, nu și-a exprimat o opinie fermă cu privire la acest subiect.

Din rândul respondenților masteranzi, **69%** consideră că au fost informați cu privire la modificările survenite pe parcurs. În același timp, **17,8%** nu au oferit un răspuns concludent cu privire la acest subiect.

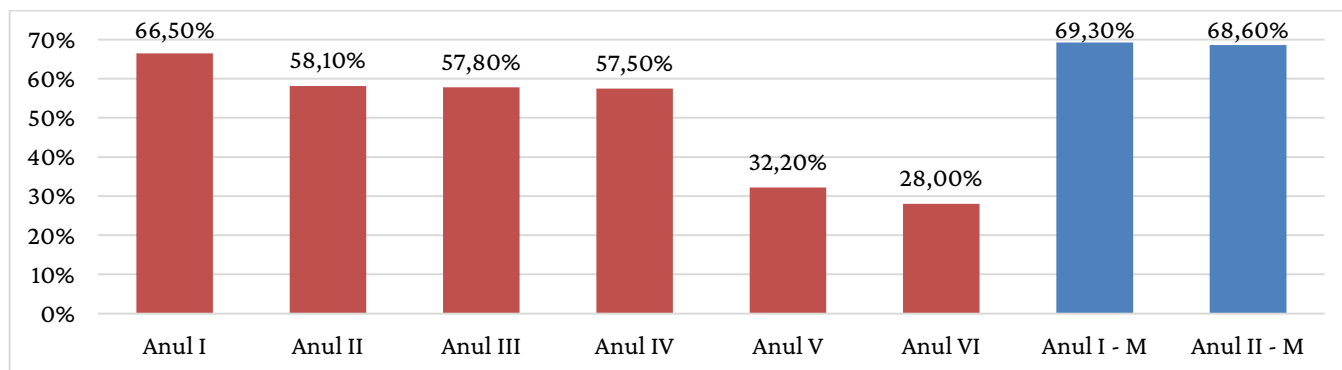
Figură 84. Q9.5 - Eventuale modificări în desfășurarea procesului didactic îmi sunt comunicate în timp util (ex. amânarea/anularea unui curs) (N = 18.392 - L; 3.652 - M).

Din analiza datelor reiese că studenții se declară tot mai puțin mulțumiți cu privire la modificările avute în procesul didactic, cu cât avansează în studiile universitare. Între studenții din anul I și anul III, observăm că proporția celor care au afirmat că au fost informați în timp util cu privire la modificările procesului educațional scade cu 8,7%, în timp ce comparativ cu anul VI scade cu 38,5% (!).

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Figură 85. Distribuția respondenților la întrebarea Q 9.5 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după anul de studiu urmat.

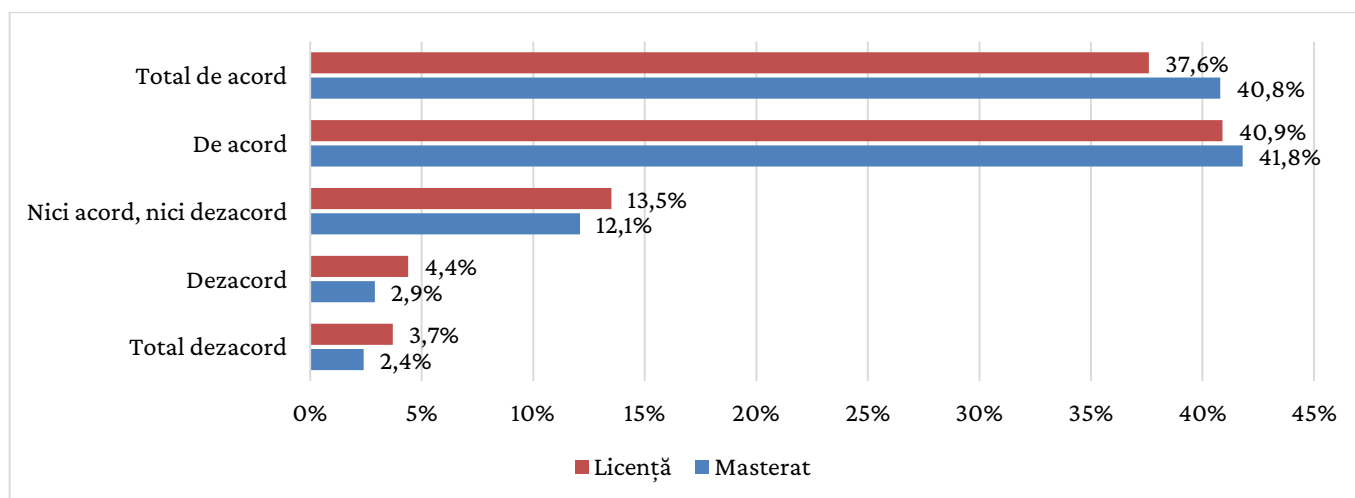

Q9.6 Disponibilitatea online a informațiilor generale despre programul de studii

Peste două treimi dintre respondenții CNS au apreciat modul în care universitatea publică online informații generale despre programul de studii.

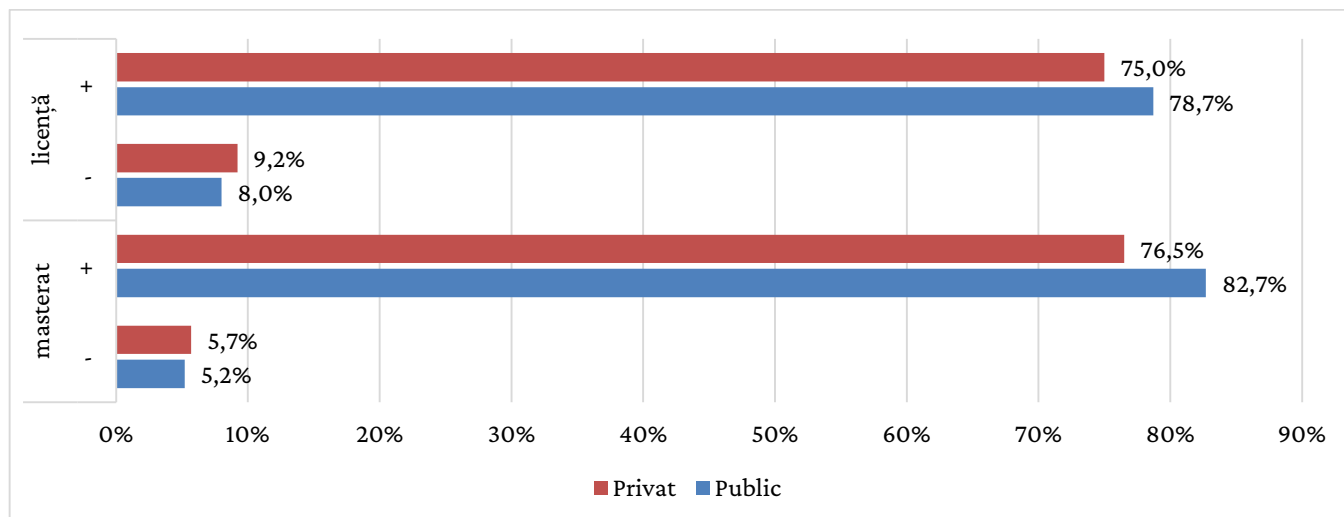
În general, percepția studenților participanți a fost una pozitivă în ceea ce privește publicarea online a unor informații cu privire la procesul didactic și facilitățile oferite de către instituție, despre drepturile și obligațiile studentului, disciplinele din planul de învățământ, procedurile de evaluare, cuantumul taxelor, baza materială sau modalități de acces la burse și alte mijloace de finanțare. Astfel, **78,5%** dintre respondenții de la ciclul de **licență** apreciază disponibilitatea online a informațiilor de bază ale programului de studiu urmat. O părere contrară au doar **8,1%** dintre respondenți. În rândul respondenților **masteranzi**, proporția celor care s-au declarat mulțumiți este de **82,6%**. Iar **5,3%** consideră că universitatea ar trebui să își îmbunătățească nivelul de transparență.

Figură 86. Q9.6 - Informațiile necesare despre programul de studii (ex. descriere, discipline, orar, planuri de învățământ) sunt disponibile online (N = 18.392 - L; 3.652 - M).

Respondenții din cadrul instituțiilor de învățământ superior publice se declară mulțumiți într-o proporție mai mare față de colegii din cadrul instituțiilor private. Astfel, în cazul respondenților de la nivel de licență proporția lor este mai mare cu 3,7%, în timp ce la masterat este de 6,2%. În ambele cazuri, proporția celor care se declară nemulțumiți este mai ridicată în cazul respondenților care studiază în cadrul instituțiilor de învățământ private.

Figură 87. Distribuția respondenților la întrebarea Q 9.6 (fără varianta de răspuns „nici acord, nici dezacord”) după forma de proprietate a instituției de învățământ superior urmat.

8.5. Sprijin academic

Q10.1 Deschiderea profesorilor față de dificultățile întâmpinate de studenți

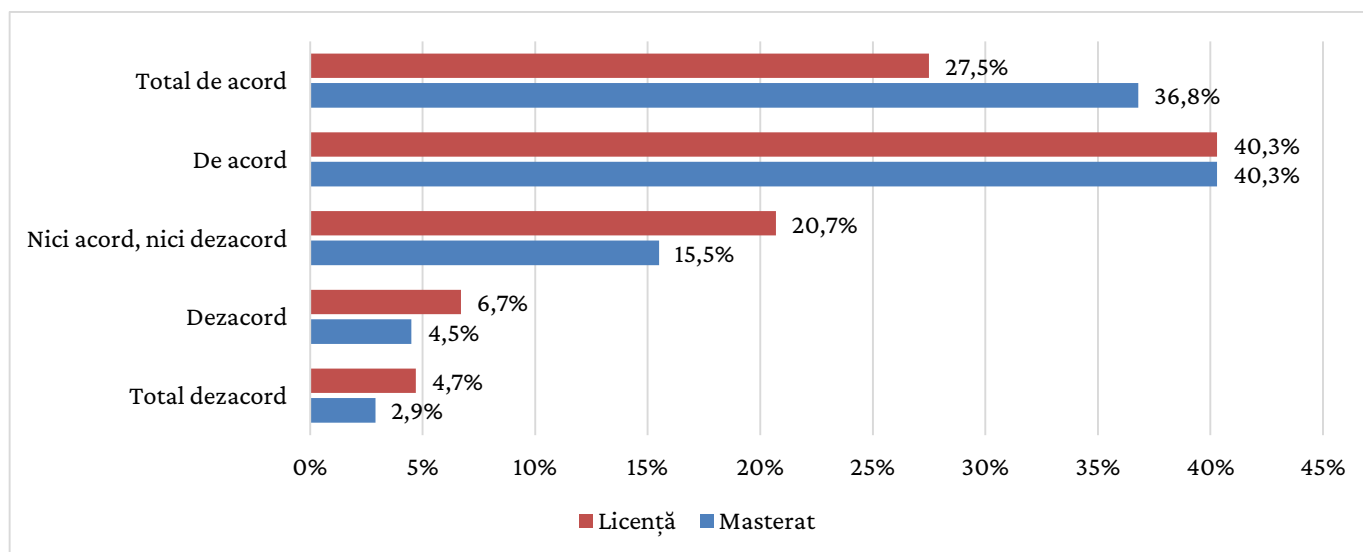
Instituțiile de învățământ superior asigură îndrumători sau tutori de an care oferă sprijin studenților și o comunicare permanentă cu aceștia în momentul în care întâmpină dificultăți.

Majoritatea studenților participanți la CNS au indicat că au beneficiat de deschidere din partea cadrelor didactice când au întâmpinat dificultăți, indiferent de natura lor.

Astfel, **67,8%** dintre respondenții de la **licență** au menționat că au avut deschidere din partea profesorilor când au întâmpinat dificultăți. Proportia celor care nu au oferit un răspuns concludent la această întrebare este de **20,7%**. Respondenții din ciclul de studii de masterat au răspuns pozitiv într-un procent semnificativ, de peste două treimi (**77,1%**). Există, însă un procent cuprins între **15,5%** de masteranzi care nu s-au exprimat cu privire la acest aspect.

Menționăm că printre consecințele pandemiei și ale transferării procesului educațional în mediul online s-a numărat și creșterea gradului de izolare socială, respectiv a îngrijorării cu privire la parcursul academic al studenților în contextul unui volum crescut de muncă (Changwon et al. 2020). Astfel, suportul oferit de cadrele didactice este unul esențial. Rezultatul poate indica faptul că profesorii au realizat ore de consultație în mod periodic, respectiv că au personalizat modul de comunicare cu aceștia.

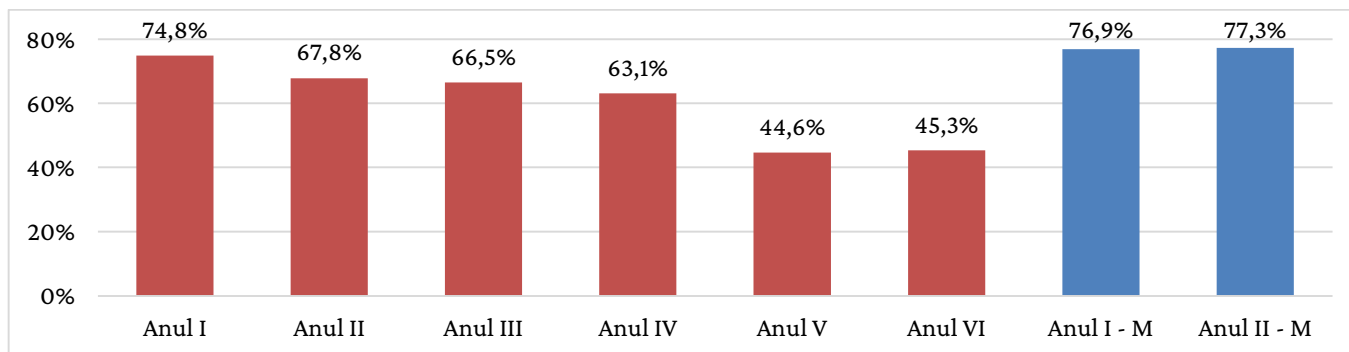
Figură 88. Q10.1 - Am avut deschidere din partea profesorilor când am întâmpinat dificultăți (N = 17.821 - L; 3.590 - M).

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

Proportia studenților care consideră că au avut deschidere din partea cadrelor didactice când au întâmpinat dificultăți în cadrul procesului de învățare scade în rândul respondenților de la nivel de licență în mod continuu până în anul V de studiu. Între primul an de studiu și anul III (de finalizare pentru majoritatea programelor cu respondenți) constatăm o diferență de **8,3%**, respectiv **29,5%** între anul I și anul VI. În cazul respondenților de la ciclul de masterat, valorile sunt aproximativ egale atunci când ne raportăm la anul de studiu.

Figură 89. Distribuția respondenților la întrebarea Q10.1 (variantele de răspuns „de acord” și „total de acord”) după forma anul de studiu urmat.

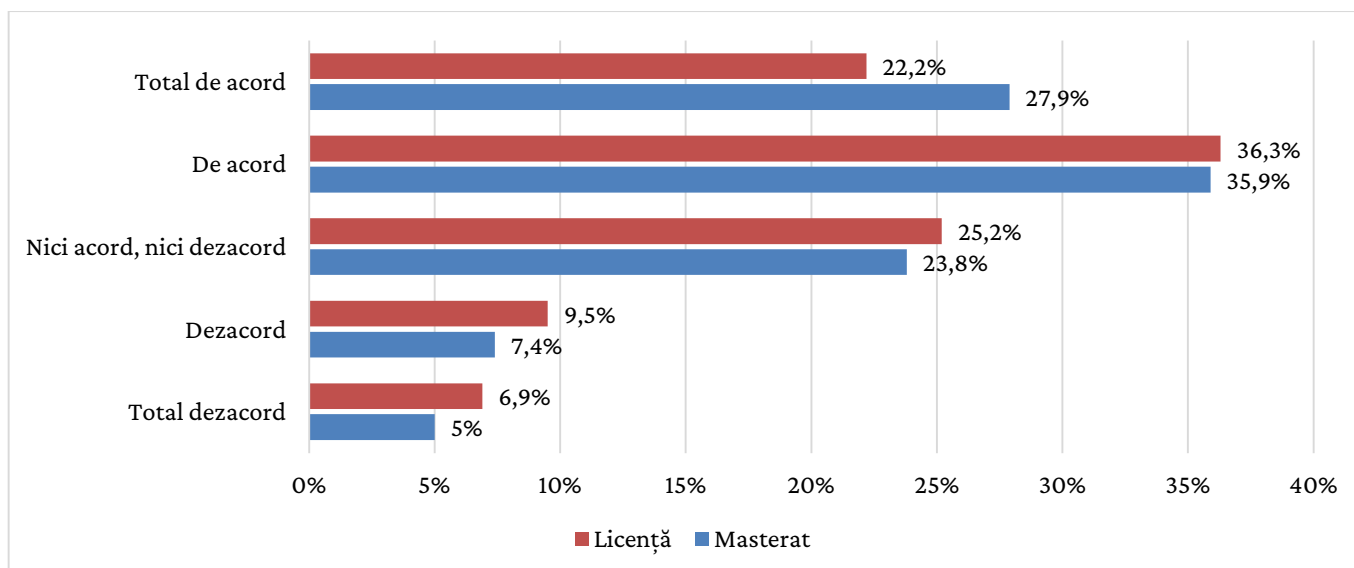
Q10.2 Recuperarea decalajelor față de colegi

Desfășurarea unor programe remediale contribuie la îmbunătățirea ratei de succes academic și oferă sprijin studenților care au întâmpinat dificultăți în vederea continuării studiilor.

Aproape șase din zece respondenți CNS au apreciat că pot accesa oportunități de recuperare a decalajelor întâmpinate pe parcurs prin accesarea de proiecte sau activități desfășurate de către universități cu acest scop.

58,5% dintre respondenții de la nivel de **licență** au afirmat că au avut posibilitatea de a recupera anumite decalaje față de colegi. În același timp, peste un sfert din rândul respondenților (**25,2%**) nu au oferit un răspuns concludent. Aceste procente ne relevă faptul că este posibil ca un număr semnificativ de studenți să nu fi accesat sau nu știut de existența unor astfel de oportunități. De asemenea, **63,8%** dintre respondenții de la ciclul de **masterat** au evaluat pozitiv posibilitatea recuperării decalajelor, în timp ce, aproape un sfert dintre respondenți, nu au oferit un răspuns clar la această întrebare.

Figură 90. Q10.2 - Am avut oportunități de a recupera decalaje față de alți colegi (N = 16.651 - L; 3.590 - M).

Q10.3 Cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat

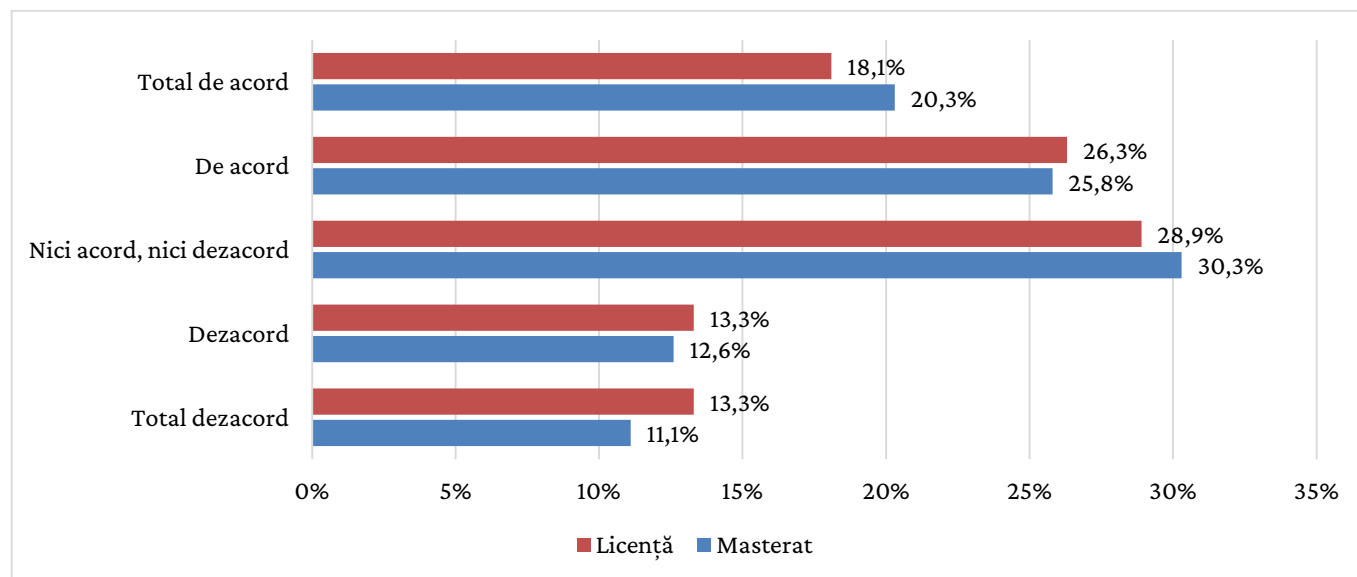
Implementarea în cadrul instituțiilor de învățământ superior a unui sistem de tutorat contribuie la integrarea studenților în comunitatea universitară. Printre altele, acestea au ca obiectiv să faciliteze participarea studenților la activități culturale, sociale sau de voluntariat.

Respondenții CNS tind să evalueze mai degrabă pozitiv cursurile de dezvoltare personală și activitățile desfășurate în cadrul universităților, însă unul din trei studenți nu a oferit un răspuns concludent.

Mai puțin de jumătate dintre respondenții de la nivel de **licență** au afirmat că au beneficiat, la nevoie, de cursuri de dezvoltare educațională sau de activități de tutorat (**44,4%**). Remarcăm proporția mare a celor care au o părere contrară, peste un sfert dintre respondenți, respectiv a celor care nu au oferit un răspuns concludent la această întrebare, **28,6%**. **46,1%** dintre **masteranzi** au menționat că au putut participa la cursuri de dezvoltare personală și/sau la activități de tutorat. De asemenea, aproape un sfert dintre respondenți au menționat că nu au avut posibilitatea să acceseze astfel de activități ori calitatea cursurilor a fost sub așteptări. În același timp, **30,3%** nu au oferit un răspuns clar.

În contextul pandemiei de COVID-19, stresul și incertitudinile subsecvente au afectat eficiența procesului educațional. Prin urmare, facilitarea unor activități de sprijin academic și de tutorat reprezintă o soluție pentru evitarea unor probleme suplimentare cauzate de factorii mai sus menționați (Roman și Plopeanu 2021).

Figură 91. Q10.3 - Am beneficiat, la nevoie, de cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat (N = 15.877 - L; 3.238 - M).

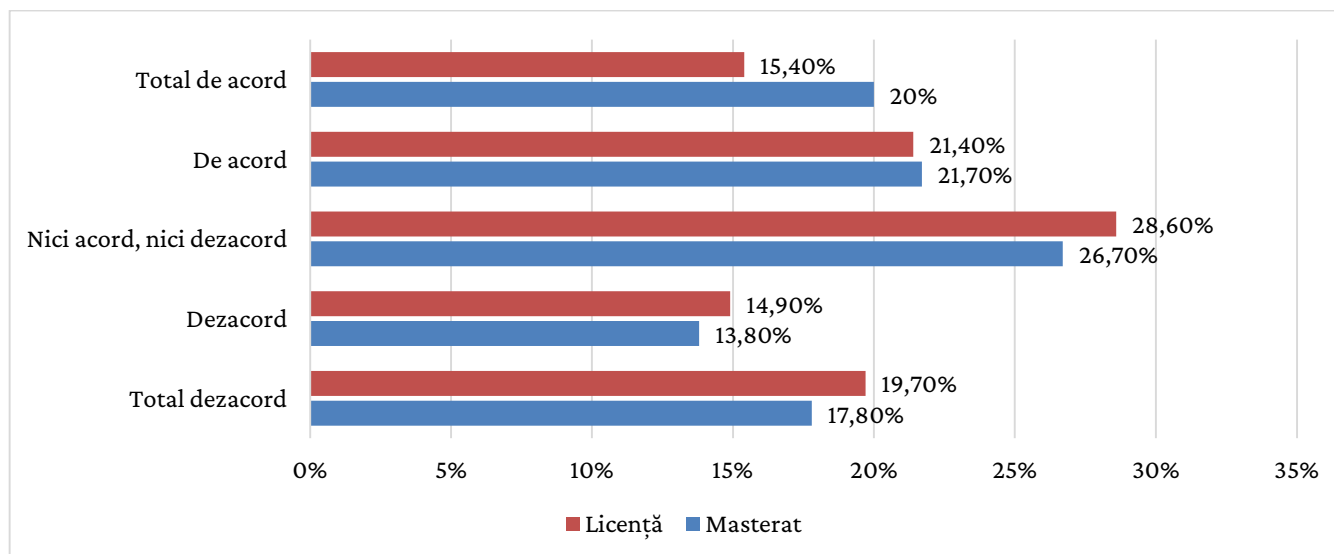

Q10.4 Consilierea în vederea alegerii disciplinelor opționale/facultative.

În timp ce majoritatea respondenților CNS de la licență au apreciat că nu au fost consiliați în vederea alegerii disciplinelor opționale sau facultative, opinia masteranzilor cu privire la acest subiect este una mai pozitivă.

Aproximativ o treime dintre respondenții CNS din ciclul de studii **licență** (**36,8%**) au menționat că au beneficiat de consiliere în mod corect în vederea alegerii disciplinelor facultative sau opționale. În același timp, **34,6%** dintre ei au o părere contrară, afirmând că nu au putut beneficia de consiliere. De asemenea, proporția celor care nu și-au exprimat un punct de vedere hotărât este **28,6%**. În ceea ce privește respondenții de la nivel de **masterat**, **41,7%** au declarat că au fost consiliați de către cadrele didactice. În același timp, aproape o treime dintre respondenți au menționat că nu au beneficiat de consilier, iar peste un sfert dintre respondenți nu au oferit un răspuns clar (**26,7%**). Concluzionăm că este recomandabil ca instituțiile de învățământ superior să îmbunătățească modul în care studenții își pot particulariza traseul educațional prin prisma alegerii disciplinelor opționale sau facultative.

Figură 92. Q10.4 - Am fost consiliat(ă) în mod corect în vederea alegerii disciplinelor opționale/facultative (N = 15.877 - L; 3636 - M).

8.6 Concluzii

În urma analizei statistice¹⁶ privind răspunsurile la diferite întrebări din cadrul aceleiași subcategorii, au reieșit următoarele concluzii comune pentru ambele cicluri de studii:

- Tehnicile de predare care facilitează procesul învățării (Q6.3) determină un nivel ridicat de atenție din partea studenților (Q6.5), o participare activă a studenților în cadrul activităților didactice (Q6.2), respectiv asimilarea mai ușoară a informațiilor predate în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor (Q6.4). Prestația cadrelor didactice este definitorie pentru calitatea procesului educațional.
- Studenții care percep faptul că instituția de învățământ superior le-a facilitat stagiile de practică (Q8.7) tind să considere respectiva experiență ca fiind una de calitate (Q8.8).
- Respondenții care au apreciat stabilirea în urma consultării cu ei a criteriilor de evaluare (Q7.4) sau cei care au primit feedback de calitate pentru diverse lucrări (Q7.2) sunt mulțumiți, în general, de modul în care li s-au evaluat competențele dobândite (Q7.3).
- În general, universitățile care facilitează cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat (Q10.3) consiliază în mod real studenții în vederea alegerii disciplinelor opționale sau facultative (Q10.4).
- Deschiderea din partea cadrelor didactice pe care au perceput-o studenții (Q10.1) poate fi corelată cu senzația respondenților că au avut oportunități de a recupera decalaje față de alți colegi (Q10.2).
- Studenții care au fost consultați în vederea realizării orarului și a desfășurării activităților didactice (Q9.3) au apreciat orarul ca fiind organizat în mod eficient (Q9.2), acesta fiind organizat astfel încât să existe un echilibru inclusiv între numărul de ore dedicate activității didactice și practica de specialitate (Q9.4).
- Instituțiile de învățământ superior care încurajează studenții să aplice pentru mobilități de studiu sau de practică, în România sau în străinătate (Q8.7), facilitează și stagiile de practică pentru studenți (Q8.8).

Activitatea de predare

- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență (49,3%) și două treimi dintre cei de la masterat (67%) au apreciat că au înțeles ușor materia predată de cadrele didactice în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor. Diferența de aproape 20 de puncte procentuale (17,7%) dintre cele două cicluri de studii este una semnificativă și indică faptul că așteptările studenților din primul ciclu de studiu

¹⁶ În funcție de coeficienții de corelație ai rangurilor Kendall.

sunt departe de a fi satisfăcute de personalul didactic. Este imperios necesar ca instituțiile de învățământ superior să depună eforturi semnificative pentru a centra și mai mult pe student experiența de învățare.

- În ceea ce privește percepția studenților cu privire la modul în care profesorii îi determină să participe activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor au fost înregistrate răspunsuri similare cu cele de mai sus (49,2% - licență, 63,9% - masterat au apreciat în mod pozitiv). Din nou, diferența semnificativă între cele două cicluri de studii arată că profesorii nu croiesc o experiență educațională suficient de motivantă pentru studenții din primul ciclu de studiu, fiind necesară o revizuire a modului în care cadrele didactice se raportează la mai tinerii studenți.
- Din nou, mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență (48,3%) și 61% dintre cei de la masterat au apreciat că profesorii utilizează tehnici de predare care facilitează procesul învățării. Diferența semnificativă dintre studenții din cele două cicluri de studii și faptul că un sfert dintre cei de la licență au considerat că profesorii lor nu aplică astfel de metode ne determină să concluzionăm că este necesară actualizarea tehnicilor de predare în cazul multor cadre didactice, în special în contextul în care mediul online de învățare a perturbat capacitatea de concentrare a studenților, respectiv a provocat tuturor părților implicate o serie de dificultăți de adaptare.
- Doar unul din patru studenți din ciclul de studii licență (43,7%) și șase din zece studenți de la masterat (61,9%) au considerat că informațiile obținute în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor au fost ușor de asimilat. Aceste dificultăți evidente ilustrează provocările studenților, în special din primul ciclu de studii, de a-și însuși cunoștințele noi dobândite în timpul studiilor universitare. Instituțiile de învățământ superior trebuie să adreseze rapid și în mod consecvent această situație.
- Nici în ceea ce privește capacitatea profesorilor de a facilita studenții în cadrul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor nu au fost înregistrate rezultate simțitor mai bune, cu doar 48% dintre studenții la licență și 60% dintre cei de la masterat optând pentru un răspuns pozitiv în acest sens. Faptul că aproape o treime dintre respondenți (28,4% - licență, 24,1% - masterat) nu și-au exprimat o opinie fermă implică necesitatea regândirii modului în care este transpusă în practică arhitectura curriculară universitară, în vederea creșterii implicării studenților. De remarcat este faptul că cei mai nemulțumiți studenți din primul ciclu de studii au fost cei din DFI Științe biomedicale (33,5% au apreciat pozitiv această capacitate a profesorilor), respectiv Matematică și științele naturii (45,1%), Științe sociale (49,8%) sau Științe ingineresti (51,8%). Disciplinele aferente STEM sunt predate într-o manieră neconvincătoare studenților. Este necesar ca acest lucru să se modifice cât mai rapid, în contextul în care piața muncii solicită tot mai mulți absolvenți ai acestor domenii.
- În schimb, un număr apreciabil de respondenți CNS (64,2% - licență, 70% - masterat) au considerat că prin disciplinele predate sunt relevante pentru pregătirea lor profesională, fapt care demonstrează că există potențial semnificativ în creșterea gradului de motivație și implicare a studenților în activitatea educațională.
- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență (45,6%), respectiv 57,3% dintre cei de la masterat au răspuns pozitiv când au fost chestionați cu privire la sprijinul primit în cazul în care au dorit să aprofundeze o disciplină la care au obținut rezultate deosebite. Potențialul de implicare în viitoare activități de cercetare este insuficient valorificat, fapt care determină parte dintre studenți să nu își continue studiile în domeniu într-un ciclu superior de studiu. Este important ca instituțiile de învățământ superior să sprijine cei mai performanți studenți într-un anumit domeniu și să îi încurajeze suplimentar să aprofundeze diferite arii ale cunoașterii.

Evaluare, comunicare și feedback

- Un procent important dintre respondenți (79,1% - licență, 84,1% - masterat), fără diferențe semnificative în funcție de ciclu de studiu sau de domeniu fundamental, a apreciat că au existat multiple modalități de evaluare în cadrul unei discipline, cum ar fi examen scris, oral sau evaluare pe parcurs. Această varietate a formelor de evaluare reprezintă un element pozitiv și ilustrează un progres din partea instituțiilor de învățământ superior.
- Mai mult de jumătate dintre respondenții CNS din ciclul de studii licență (58,3%) și peste două treimi dintre cei de la masterat (68,8%) au considerat că feedbackul primit din partea cadrelor didactice a fost unul de calitate, profesionist și în timp util. Acest aspect reflectă faptul că tot mai multe cadre didactice îmbrățișează o astfel de abordare, însă studenții trebuie încurajați în mod suplimentar să solicite feedback, iar cadrele didactice să îl ofere.
- Și în ceea ce privește percepția respondenților CNS cu privire la modul în care evaluarea semestrială a vizat măsurarea competențelor dobândite a existat o opinie generală favorabilă (63,3% - Licență, 70,7%

- Masterat). Acest lucru indică faptul că studenții percep, în linii mari, procesul de evaluare a competențelor ca fiind unul care se desfășoară într-o manieră justă. Pe de altă parte, faptul că peste o treime dintre respondenți declină o opțiune de răspuns fermă sau contrazic afirmația de mai sus implică că sunt necesare modificări în ceea ce privește modul în care se evaluează activitatea profesională a studenților.

- Doar 57% dintre respondenții CNS de la licență și 66,4% dintre cei de la masterat au apreciat că profesorii au agreat în comun cu studenții criteriile de evaluare, acestea fiind corecte, clare și transparent comunicate. Având în vedere rezultatele mai sus menționate, apreciem faptul că studenții nu sunt suficient de informați în ceea ce privește modul în care urmează să fie evaluați, respectiv criteriile de evaluare par să nu fie suficient de transparente. Aceste aspecte se pot îmbunătăți în mod lesnicios, fiind însă necesară o intervenție energetică din partea instituțiilor de învățământ superior.
- Peste trei sferturi dintre respondenți (75,5% - Licență, 83,7% - Masterat) consideră că pot accesa ușor informații despre situația lor școlară. Deși situația poate fi îmbunătățită, este clar că instituțiile de învățământ superior au îmbunătățit simțitor accesibilitatea datelor despre școlaritate în ultimii ani.

Oportunități de învățare

- Peste jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că există o corelare între solicitările cadrelor didactice și resursele educaționale disponibile și puse la dispoziția studenților (58,5% - Licență, 67% - Masterat). Instituțiile de învățământ superior trebuie să monitorizeze constant acest aspect, ca parte a sistemelor de asigurare internă a calității, ca să se asigure că toți studenții pot accesa resursele educaționale solicitate de către cadrele didactice.
- În ciuda îmbunătățirii semnificative înregistrate în ceea ce privește accesibilitatea resurselor online educaționale după izbucnirea pandemiei de COVID-19, doar trei sferturi dintre respondenții CNS au apreciat că au beneficiat într-o mai mică sau mai mare măsură de astfel de materiale (67,5% - Licență, 72,7% - Masterat). Situația poate fi îmbunătățită și este necesar ca instituțiile de învățământ superior să depună eforturi în acest sens.
- Mai puțin de jumătate dintre studenții care au participat la CNS au accesat resurse educaționale prin intermediul paginilor personale ale cadrelor didactice (40,2% - Licență, 45,5% - Masterat). Vizibilitatea personalului didactic universitar în mediul online, din acest punct de vedere, este la o cotă scăzută față de universitățile performante la nivel internațional. Este imperios necesar ca profesorii și cercetătorii să dețină pagini personale instituționale, unde să încarce resurse educaționale pentru studenții lor (și nu numai).
- Aproape 70% dintre respondenții CNS (68,2% - Licență, 69% - Masterat) au apreciat că universitatea/facultatea lor are o pagină web în care găsesc ușor informațiile care îi interesează pentru a accesa resursele educaționale. Acest lucru demonstrează faptul că s-au realizat eforturi instituționale semnificative în ceea ce privește centralizarea acestui tip de informații pentru studenți.
- Aproximativ două treimi dintre respondenții CNS (63,5% - Licență, 70,4% - Masterat) s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost sprijiniți să interacționeze cu colegii în timpul procesului de învățare. Faptul că o cincime dintre studenții participanți nu au indicat o opțiune fermă de răspuns ilustrează, poate, cel mai bine faptul că se pot realiza progrese semnificative în acest sens, în ciuda dificultăților generate de transferul procesului educațional în mediul online.
- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS au considerat că reprezentanții universității i-au încurajat să aplice pentru o mobilitate de studiu sau de practică, în România sau în străinătate (46,7% - Licență, 55,2% - Masterat). Instituțiile de învățământ superior trebuie să aloce resurse suplimentare atât pentru promovarea ofertei de mobilități, cât și pentru sprijinirea studenților să aplice pentru acestea.
- Doar unul din patru respondenți de la licență (39,1%) și jumătate din masteranzi (50,1%) au răspuns pozitiv când au fost chestionați cu privire la facilitarea unui stagiu de practică din partea universității. Prin relațiile cu mediul de afaceri pe care le întrețin instituțiile de învățământ superior, acestea ar putea facilita mult mai multe stagii de practică pentru propriii studenți. Procentul de aproximativ 40% pentru studenții de la licență este departe de a fi mulțumitor, reprezentând o situație care ar trebui simțitor modificată în cel mai scurt timp.
- Merită precizat, în context, faptul că 44,1% dintre respondenții de la licență și 55,6% de la masterat au apreciat că au realizat un stagiu sau stagii de practică de calitate. Diferența față de întrebarea anterioară provine din eforturile proprii ale studenților în a-și asigura astfel de stagii de practică.

Organizarea procesului educațional

- **Aproximativ jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că pot să își individualizeze traseul educațional** (49,5% - licență, 54,6% - masterat). Proporția respondenților care au afirmat că nu au avut această posibilitate se situează în jurul procentului de 20%. În paradigma învățământului centrat pe student, individualizarea și flexibilizarea traseului educațional joacă un rol fundamental, pe care instituțiile de învățământ superior trebuie să implementeze într-un procent mai mare, oferind tuturor studenților această posibilitate.
- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență (45,8%) și puțin peste jumătate dintre cei de la masterat (55,8%) consideră că orarul este organizat în mod eficient. Un aspect pozitiv este dat de faptul că instituțiile de învățământ superior tind să acorde o atenție sporită studenților de la ciclul de masterat, unde sunt șanse mari procentuale să fie identificați studenți maturi, care au un profil ce necesită o mai mare flexibilitate instituțională. Pe de altă parte, atât în cazul studenților de la licență, cât și a celor de la master, procentul de studenți mulțumiți este departe de a fi mulțumitor. O percepție negativă asupra organizării în mod eficient a orarului poate conduce la un randament mai scăzut din partea studenților.
- Aproape jumătate dintre respondenții CNS de la licență (47,4%) și aproape o treime dintre cei de la masterat (33,9%) au considerat că nu au fost consultați în momentul în care s-au realizat orarul, respectiv atunci când s-a decis modul de desfășurare a activităților didactice. Sunt procente semnificative, care indică faptul că instituțiile de învățământ superior nu consultă studenții în mod consecvent cu privire la organizarea procesului educațional.
- Aproximativ jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că există un echilibru între numărul de ore dedicate activității didactice și cele pentru practica de specialitate, în special studenții de la licență exprimându-și nemulțumirea în acest sens. În vederea optimizării parcursului educațional al studenților, este necesar ca aceștia să resimtă un echilibru prin prisma spațiului alocat pentru activitățile cu caracter teoretic și cele cu aplicabilitate.
- Mai mult de șase din zece respondenți CNS au considerat că eventualele modificări în desfășurarea procesului didactic au fost comunicate în timp util (59,2% - Licență, 69% - Masterat). Între studenții din primul an de studiu și anul III s-a constatat că proporția celor care au afirmat că au fost informați în timp util cu privire la modificările procesului educațional a scăzut cu 8,7%, în timp ce comparativ cu anul VI scade cu 38,5% (!). Atenția instituțiilor de învățământ superior cu privire la aceste probleme trebuie să fie una echitabilă, indiferent de anul sau ciclul de studiu în care sunt studenții.
- Majoritatea studenților respondenți (78,5% - Licență, 82,6% - Masterat) au considerat că informațiile necesare despre programul de studii (ex. descriere, discipline, orar, planuri de învățământ) sunt disponibile online.

Sprijin academic

- Două treimi dintre respondenții CNS au apreciat că au beneficiat de deschidere din partea cadrelor didactice când au întâmpinat dificultăți (67,8% - Licență, 77,1% - Masterat). Între primul an de studiu și anul III (de finalizare pentru majoritatea programelor) constatăm o diferență de 8,3%, respectiv 29,5% între anul I și anul VI. În cazul respondenților de la ciclul de masterat, valorile sunt aproximativ egale atunci când ne raportăm la anul de studiu. Studenții trebuie să beneficieze de suport și sprijin din partea cadrelor didactice indiferent de anul de studiu. Instituțiile de învățământ superior au obligația de a se asigura că personalul didactic este deschis spre soluționarea problemelor pe care studenții le pot întâmpina.
- Puțin peste jumătate dintre respondenții CNS (58,5% - Licență, 63,8% - Masterat) au apreciat că au avut posibilitatea de a recupera anumite decalaje față de colegi. Peste un sfert din rândul respondenților de la licență (25,2%) și mai puțin de un sfert (23,8%) din rândul celor de la masterat nu au oferit un răspuns concludent. Este necesar ca instituțiile de învățământ superior să depună eforturi suplimentare în ceea ce privește activitățile de tip remedial pentru studenți.
- De asemenea, mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS au afirmat că au beneficiat, la nevoie, de cursuri de dezvoltare educațională sau de activități de tutorat (44,4% - Licență, 46,1% - Masterat). O treime dintre respondenți nu au oferit un răspuns ferm (28,6% - Licență, 30,3% - Masterat).
- În ceea ce privește accesul la cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat, puțin peste 4 (patru) din 10 (zece) respondenți au apreciat că beneficiat de aceste facilități (44,4% - Licență, 46,1% - Masterat). Există, de asemenea, o proporție mare dintre studenți care nu au oferit un răspuns concludent (28,6% - Licență, 30,3% - Masterat). Având în vedere rezultatele CNS la acest capitol, instituțiile de învățământ superior trebuie să își îmbunătățească oferta de cursuri de dezvoltare educațională, respectiv activități de tutorat, precum și să crească vizibilitatea lor.

8. Gradul de satisfacție cu privire la calitatea programelor de studii

- Doar o treime dintre respondenții CNS din ciclul de studii licență (36,8%) și 41,7% din ciclul de masterat au apreciat că au beneficiat de consiliere în mod corect în vederea alegerii disciplinelor facultative sau opționale. Similar, peste o treime dintre studenții participanți la CNS au considerat că nu au beneficiat de o consiliere adecvată (34,6% - Licență, 31,6% - Masterat). Consilierea studenților în ceea ce privește alegerea disciplinelor opționale sau facultative reprezintă un aspect extrem de important atunci când luăm în discuție flexibilitatea traseului educațional. Prin urmare, este cert faptul că universitățile trebuie să depună eforturi suplimentare în acest sens.

9. Concluzii finale și recomandări

Chestionarul Național Studentesc a reprezentat o inițiativă pilot de a măsura gradul de satisfacție a studenților din România cu privire la calitatea învățământului superior. Cele **22.175** răspunsuri valide ne oferă o imagine de ansamblu, deși nu completă, asupra celor mai importante elemente privitoare la procesul educațional din mediul universitar.

De ce este important instrumentul?

- Chestionarul conține un nucleu - care poate fi extrem de util pentru măsurările efectuate din punct de vedere longitudinal, precum și o componentă variabilă, prin care vor putea fi măsurate percepțiile studenților cu privire la unele politici punctuale ale Ministerului Educației.
- Întrebările sunt relevante. Întrebările din chestionar au fost discutate cu stakeholderii și testate înaintea lansării. Mai mult, prin analizele statistice de corelare a răspunsurilor, o parte dintre întrebări pot fi omise în exercițiile viitoare, făcând instrumentul și mai accesibil.
- Instrumentul garantează lipsa completărilor multiple prin mecanismul de verificare a statutului de student. Procentul de peste 97% din respondenți validați prin intermediul Registrului Matricol Unic din România conferă unul dintre cele mai mari grade posibile de siguranță în ceea ce privește validitatea respondenților din România.
- Instrumentul de cercetare a fost unul relevant din punct de vedere statistic, surprinzând opiniile și atitudinile unui număr ridicat de studenți vizați direct de subiectul cercetării.
- Chestionarul permite dezvoltarea de profiluri ale respondenților în raport cu gradul de satisfacție exprimat, rezultând tipologii care ne ajută să înțelegem mai bine rezultatele CNS.
- Fiabilitatea instrumentului de cercetare a fost demonstrată prin obținerea unor coeficienți Cronbach's Alpha de peste 0,7 pentru toate subcategoriile de întrebări, atât pentru ciclul de licență, cât și pentru cel de master.

Totuși, trebuie menționat că deși instrumentul dezvoltat prezintă un număr mare de avantaje, problema autoselecției rămâne un factor ce trebuie luat în considerare în viitoarele exerciții.

CNS reprezintă un prim pas în vederea creării unei culturi a chestionarului național studentesc, aplicabil în alte state cu succes (ex. Marea Britanie sau Norvegia). Platforma dezvoltată a fost una care s-a bucurat de un real succes din punctul de vedere al designului și al coerenței chestionarului aplicat.

La nivel general, gradul de satisfacție a studenților privind serviciile oferite de universități în anul universitar 2019-2020 a fost mare. Această mulțumire scade când respondenții s-au concentrat pe contextul generat de pandemia COVID-19, însă gradul general de mulțumire rămâne majoritar.

Deși la nivel general, majoritatea studenților se consideră mulțumiți, o serie de aspecte rămân importante deoarece, deși nu vizează o majoritate, impactul asupra sistemului de învățământ și a universităților rămâne mare.

Pentru o mare majoritate dintre studenți, universitățile au reușit să gestioneze problemele generate de pandemia COVID-19. Există totuși o proporție importantă de studenți care au întâmpinat diverse dificultăți ce au generat perspectiva abandonării studiilor.

- Mai bine de unul din opt studenți a dat un răspuns fără echivoc întrebând fiind dacă s-a gândit să renunțe la studiile universitare în contextul pandemiei de COVID-19. Mai mult de un sfert dintre respondenții de la licență și 20% dintre cei de la master au afirmat că au întâmpinat dificultăți în procesul educațional, generate de cauze materiale precum lipsa unei tablete/laptop și conexiune la Internet deficitară. Studenții care au întâmpinat dificultăți materiale au avut venituri mai mici decât cei care au apreciat că nu au întâmpinat probleme, diferența medie fiind de aproximativ 10%. 8 din 10 respondenți CNS de la nivelul ciclului de licență nu au beneficiat de niciun sprijin material din partea instituției de învățământ superior.

Universitățile au reușit să facă tranziția către învățământul online într-o manieră apreciată de studenți.

- Chiar dacă o cincime dintre studenți și-au exprimat dezamăgirea în mod vădit cu privire la modul în care instituțiile de învățământ superior au gestionat transferul în online și problemele subsecvente, studenții au fost în general mulțumiți de resursele educaționale online disponibile, în special cei de la licență DFI

Științe ingineresti (84,10%) și Matematica și Științele naturii (82,25%). Accesul la resurse educaționale, coroborat cu prestația cadrelor didactice au reprezentat principalii factori determinanți ai acestei tranziții.

Cadrele didactice universitare nu s-au ridicat la nivelul așteptărilor din partea tuturor studenților.

- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență, dar aproape două treimi dintre cei de la master, au apreciat că prestația cadrelor didactice i-a determinat să participe activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor. Prestația cadrelor didactice, care a crescut în importanță odată cu tranziția în mediul online, nu a reușit să motiveze într-o măsură semnificativă studenții să participe activ în activitatea educațională, chiar dacă a fost suficientă pentru a determina o relativă satisfacție din partea studenților în ceea ce privește tranziția în mediul online. Pe de altă parte, rezultatele CNS ne demonstrează că profesorii au reprezentat principala interfață între studenți și universitate în această perioadă, reușind să suplinească inclusiv deficitul inițial de resurse educaționale.

Studenții sunt, în general, mulțumiți de experiența lor universitară.

- Mai mult de 8 din 10 respondenți au apreciat că programul pe studii pe care îl urmează coincide cu prima opțiune pe care au avut-o la admitere. Aproape 60% dintre respondenții CNS au răspuns pozitiv în ceea ce privește existența condițiilor necesare, respectiv a unei atmosfere prielnice pentru dezvoltarea lor personală. În ciuda acestui fapt, studențele respondente CNS au manifestat mai frecvent situații de insecuritate decât colegii de gen masculin. Peste trei sferturi dintre respondenții CNS au considerat că se simt în siguranță în campusul universitar/clădirile universității. Unu din cinci respondenți CNS de la licență (20,6%) a considerat că nu este suficient de motivat să se pregătească pentru cursuri, seminare sau laboratoarele la care trebuie să participe.
- Faptul că instituțiile de învățământ superior oferă condițiile necesare și o atmosferă prielnică pentru dezvoltarea personală a studenților, respectiv crearea sentimentului de apartenență la o comunitate universitară în rândul acestora determină o motivație mai mare în vederea pregătirii pentru cursurile, seminarele sau laboratoarele la care participă.
- Aproape 60% dintre studenți au apreciat că evaluarea prestației cadrelor didactice are impact.

De regulă, infrastructura universitară se ridică la nivelul așteptărilor studenților, cu o serie de excepții notabile.

- Aproape 7 din 10 respondenți CNS s-au declarat mulțumiți de platformele digitale puse la dispoziție de către instituțiile de învățământ superior, menționând aici inclusiv accesul la baze de date științifice, resurse software actualizare și relevante domeniului de studiu. Calitatea semnalului WI-FI în clădirile universității reprezintă una dintre cele mai mari probleme identificate de către studenți. Doar o cincime dintre respondenții CNS de la licență (20,6%) și un sfert din masteranzi (26,9%) au declarat că sunt mulțumiți de serviciile medicale oferite de universitate, prin intermediul cabinetelor medicale și/sau stomatologice, spre exemplu. Mai puțin de jumătate din respondenții CNS se declară mulțumiți de infrastructura sanitară a universității, respectiv dotarea și întreținerea grupurilor sanitare (43,6%). Percepția studenților cu privire la serviciile medicale oferite de universitate este semnificativ proporțională cu cea despre infrastructura sanitară (ex. dotarea și întreținerea grupurilor sanitare).
- Doar puțin peste 40% dintre studenții la master (43,8%) și un pic peste jumătate din studenții respondenți CNS de la licență (54%) au accesat infrastructura sportivă oferită de universitate. Aproximativ jumătate din respondenții CNS de licență (54,3%) și 61,4% din cei de la ciclul de master s-au declarat mulțumiți de serviciile secretariatului universității sau facultății. Peste 60% din respondenții CNS s-au declarat mulțumiți de spațiile comune existente în administrarea universității pentru a învăța, precum biblioteci, săli de lectură sau hub-uri. Puțin peste jumătate din respondenții CNS au declarat că sunt mulțumiți de spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești aflate în administrarea universității, precum spații verzi amenajate sau zone cu mobilier adecvat. Gradul de satisfacție a studenților cu privire la spațiile comune existente în administrarea universităților pentru a învăța este, în general, similar cu cel referitor la spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești. Bibliotecile universitare care beneficiază de resurse suficient în ceea ce privește volumele sau colecțiile au, în general, un personal care îndrumă studenții în acord cu așteptările acestora.

Reprezentanții studenților, precum și structurile asociative studențești au nevoie de o mai vizibilitate mai mare.

- Activitatea organizației studențești/organizațiilor studențești din facultate/universitate este mai apreciată la nivel de licență (59,6%), decât la nivel de master (53,5%). Similar, respondenții s-au exprimat

puțin mai favorabil în legătură cu de activitatea reprezentanților în structurile de conducere ale facultății/universității. Gradul de satisfacție cu privire la activitatea organizației/organizațiilor studentești este corelat cu activitatea reprezentanților în structurile de conducere ale instituției de învățământ superior.

Accesul la resursele necesare procesului educațional a fost îmbunătățit considerabil, însă sunt necesare investiții suplimentare.

- Peste jumătate dintre respondenții CNS au apreciat în mod pozitiv dotarea laboratoarelor. Aproximativ 60% din studenții respondenți la CNS s-au declarat mulțumiți sau foarte mulțumiți de dotarea sălilor de curs și/sau seminar, existând totuși un sfert dintre aceștia care au optat pentru un răspuns incert. Procente similare s-au înregistrat și în cazul satisfacției cu privire la resursele puse la dispoziție de biblioteca universitară din proximitate. În general, instituțiile de învățământ superior care pun la dispoziția studenților laboratoare dotate corespunzător au și săli de curs/sau de seminar apreciate de studenți.

Accesibilitatea și calitatea serviciilor sociale necesită îmbunătățiri

- Aproximativ o cincime dintre respondenții CNS au apreciat că nu iau în considerare cantina sau cantinele universitare când doresc să ia masa. Două treimi dintre respondenții CNS (64,2% - licență și 63,1% - master) au considerat că procesul prin care universitatea acordă bursele de merit și de performanță este unul corect, iar criteriile sunt transparente și aduse la cunoștința studenților. Un procent similar a apreciat spațiul universitar propriu ca fiind incluziv cu studenții internaționali. Nu există diferențe statistice semnificative între percepția studenților români și a celor internaționali. Mai puțin de jumătate dintre respondenți au apreciat că universitatea lor reprezintă un spațiu incluziv pentru studenții cu dizabilități. Aproximativ 40% dintre respondenți au apreciat în mod pozitiv serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră în propria universitate, însă aproape jumătate din studenți nu au nicio opinie, semn al lipsei de vizibilitate/activitate. Jumătate dintre respondenți sunt mulțumiți de activitatea culturală desfășurată în mediul universitar (ex. spectacole, piese de teatru, conferințe). Universitățile în cadrul cărora funcționează Centre de Consiliere și Orientare în Carieră care desfășoară o activitate mulțumitoare sunt, în general, cele în care există și o activitate culturală mai intensă.
- Aproape 40% dintre respondenții CNS nu au oferit un punct de vedere concludent cu privire la condițiile de cazare în căminele studentești. Peste un sfert dintre respondenți se declară nemulțumiți de condițiile de cazare oferite. Mai mult de jumătate dintre respondenți s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost recompensați pentru performanțele academice de către universitate (ex. burse de merit, de performanță). De asemenea, peste 40% dintre respondenți sunt mulțumiți de modul în care am fost sprijinit din punct de vedere material de către universitate (ex. burse sociale). Instituțiile de învățământ superior care au recompensat performanțele academice ale studenților prin burse de merit sau performanță, sunt, în general, percepute a fi la fel de performante în a sprijini studenții care întâmpină dificultăți materiale.
- Instituțiile de învățământ superior care sunt primitoare cu studenții internaționali sunt, în general, dotate cu spații care sunt apreciate a fi incluzive pentru studenții cu dizabilități fizice, percepția pozitivă cu privire la acestea fiind corelată cu cea despre serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră.

Studenții întâmpină reale dificultăți în procesul de învățare. Studenții din ciclul de studii de licență sunt mai puțin mulțumiți decât cei de la master de modul în care cadrele didactice predau. Potențialul studenților este risipit în multe cazuri. Per ansamblu, situația poate fi mult îmbunătățită în raport cu așteptările studenților.

- Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență și două treimi dintre cei de la master au apreciat că au înțeles ușor materia predată de cadrele didactice în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor. Profesorii nu croiesc o experiență educațională suficient de motivantă pentru studenții din primul ciclu de studiu, fiind necesară o revizuire a modului în care cadrele didactice se raportează la mai tinerii studenți. Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS de la licență (48,3%) și 61% dintre cei de la master au apreciat că profesorii utilizează tehnici de predare care facilitează procesul învățării. Doar unul din patru studenți din ciclul de studii de licență (43,7%) și șase din zece studenți de la master (61,9%) au considerat că informațiile obținute în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor au fost ușor de asimilat. Nici în ceea ce privește capacitatea profesorilor de a facilita studenții în cadrul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor nu au fost înregistrate rezultate simțitor mai bune, cu doar 48% din studenții la licență și 60% dintre cei de la master optând pentru un răspuns pozitiv în acest sens.

Un număr apreciabil de respondenți CNS (64,2% - licență, 70% - master) au considerat că prin disciplinele predate sunt relevante pentru pregătirea lor profesională, fapt care demonstrează că există potențial semnificativ în creșterea gradului de motivație și implicare a studenților în activitatea educațională. Un număr apreciabil de respondenți CNS (64,2% - licență, 70% - master) au considerat că prin disciplinele predate sunt relevante pentru pregătirea lor profesională, fapt care demonstrează că există potențial semnificativ în creșterea gradului de motivație și implicare a studenților în activitatea educațională. Tehnicile de predare care facilitează procesul învățării determină un nivel ridicat de atenție din partea studenților, o participare activă a studenților în cadrul activităților didactice respectiv asimilarea mai ușoară a informațiilor predate în timpul cursurilor, seminarelor sau laboratoarelor. Prestația cadrelor didactice este definitorie pentru calitatea procesului educațional.

Comunicarea între profesori și studenți poate fi îmbunătățită, însă este apreciată mai degrabă pozitiv.

- Un număr apreciabil de respondenți CNS au considerat că prin disciplinele predate sunt relevante pentru pregătirea lor profesională, fapt care demonstrează că există potențial semnificativ în creșterea gradului de motivație și implicare a studenților în activitatea educațională. Mai mult de jumătate din respondenții CNS din ciclul de studii licență (58,3%) și peste două treimi dintre cei de la master (68,8%) au considerat că feedback-ul primit din partea profesorilor a fost unul de calitate, profesionist și în timp util. Și în ceea ce privește percepția respondenților CNS cu privire la modul în care evaluarea semestrială a vizat măsurarea competențelor dobândite a existat o opinie generală favorabilă. Doar 57% dintre respondenții CNS de la licență și 66,4% dintre cei de la master au apreciat că profesorii au agreeat în comun cu studenții criteriile de evaluare, acestea fiind corecte, clare și transparent comunicate. Peste trei sferturi dintre respondenți consideră că pot accesa ușor informații despre situația lor școlară

Studenții apreciază, în general, că au multiple oportunități de învățare. Mobilitățile naționale și internaționale trebuie promovate mai mult în rândul studenților. Instituțiile de învățământ superior trebuie să faciliteze mai multe stagii de practică.

- Peste jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că există o corelare între solicitările profesorilor și resursele educaționale disponibile și puse la dispoziția studenților. Trei sferturi dintre respondenții CNS au apreciat că au beneficiat într-o mai mică sau mai mare măsură la resurse educaționale online. Mai puțin de jumătate din studenții care au participat la CNS au accesat resurse educaționale prin intermediul paginilor personale ale cadrelor didactice. Aproape 70% din respondenții CNS au apreciat că universitatea/facultatea lor are o pagină web în care găsesc ușor informațiile care îi interesează pentru a accesa resursele educaționale. Aproximativ două treimi dintre respondenții CNS s-au declarat mulțumiți de modul în care au fost sprijiniți să interacționeze cu colegii în timpul procesului de învățare. Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS au considerat că reprezentanții universității i-au încurajat să aplice pentru o mobilitate de studiu sau de practică, în România sau în străinătate. Doar unu din patru respondenți de la licență (39,1%) și jumătate din masteranzi (50,1%) au răspuns pozitiv când au fost chestionați cu privire la facilitarea unui stagiului de practică din partea universității.
- Studenții care percep faptul că instituția de învățământ superior le-a facilitat stagiile de practică tind să considere respectiva experiență ca fiind una de calitate.
- Instituțiile de învățământ superior care încurajează studenții să aplice pentru mobilități de studiu sau de practică, în România sau în străinătate, facilitează și stagiile de practică pentru studenți.

Studenții nu sunt implicați suficient în individualizarea și organizarea procesului educațional.

- Mai puțin de jumătate din respondenții CNS au apreciat că pot să își individualizeze traseul educațional. Similar, sub 50% din respondenții CNS de la licență (45,8%) și puțin peste jumătate din cei de la master (55,8%) consideră că orarul este organizat în mod eficient. Aproape jumătate dintre respondenții CNS de la licență (47,4%) și aproape o treime dintre cei de la master (33,9%) au considerat că nu au fost consultați în momentul în care s-au realizat orarul, respectiv atunci când s-a decis modul de desfășurare a activităților didactice. Aproximativ jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că există un echilibru între numărul de ore dedicate activității didactice și cele pentru practica de specialitate, în special studenții de la licență exprimându-și nemulțumirea în acest sens. Mai mult de șase din zece respondenți CNS au considerat că eventualele modificări în desfășurarea procesului didactic au fost comunicate în timp util. Marea majoritate a studenților respondenți au considerat că informațiile necesare despre programul de studii sunt disponibile online.

Studenții resimt nevoia de sprijin academic suplimentar.

- Două treimi din respondenții CNS au apreciat că au beneficiat de deschidere din partea profesorilor când am întâmpinat dificultăți. Puțin peste jumătate dintre respondenții CNS au apreciat că au avut posibilitatea de a recupera anumite decalaje față de colegi. Mai puțin de jumătate dintre respondenții CNS au afirmat că beneficiat, la nevoie, de cursuri de dezvoltare educațională sau de activități de tutorat. În ceea ce privește accesul la cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat, puțin peste 4 (patru) din 10 (zece) respondenți au apreciat că au beneficiat de aceste facilități. Doar o treime dintre respondenții CNS din ciclul de studii licență (36,8%) și 41,7% din ciclul de masterat au apreciat că au beneficiat de consiliere în mod corect în vederea alegerii disciplinelor facultative sau opționale. În general, universitățile care facilitează cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat consiliază în mod real studenții în vederea alegerii disciplinelor opționale sau facultative. Deschiderea din partea profesorilor pe care au perceput-o studenții poate fi corelată cu senzația respondenților că au avut oportunități de a recupera decalaje față de alți colegi.

10. Bibliografie

1. Alemany-Arrebola, I., Rojas-Ruiz, G., Granda-Vera, J. and Mingorance-Estrada, Á., (2020), „Influence of COVID-19 on the Perception of Academic Self-Efficacy, State Anxiety, and Trait Anxiety in College Students”, *Frontiers in Psychology*, 11.
2. Apostol, A., (2020), „Students` perceptions about the impact of COVID-19 on learning process. A sociological approach”, *Technium Social Sciences Journal*, 9, pp. 495-500.
3. Bączek, M., Zagańczyk-Bączek, M., Szpringer, M., Jaroszyński, A. and Woźakowska-Kapłon, B., 2021. „Students' perception of online learning during the COVID-19 pandemic”, *Medicine*, 100 (7).
4. Bornschlegl, M. and Cashman, D., (2018), „Considering the role of the distance student experience in student satisfaction and retention”, *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 34 (2), pp. 139-155.
5. Bourion-Bédès, S., Tarquinio, C., Batt, M., Tarquinio, P., Lebreuilly, R., Sorsana, C., Legrand, K., Rousseau, H. and Baumann, C., (2021), „Stress and associated factors among French university students under the COVID-19 lockdown: The results of the PIMS-CoV 19 study”, *Journal of Affective Disorders*, 283, pp. 108-114.
6. Butnaru, G., Niță, V., Anichiti, A. and Brînză, G., (2021), „The Effectiveness of Online Education during Covid 19 Pandemic—A Comparative Analysis between the Perceptions of Academic Students and High School Students from Romania”, *Sustainability*, 13 (9).
7. Capone, V., Caso, D., Donizzetti, A. and Procentese, F., (2020), „University Student Mental Well-Being during COVID-19 Outbreak: What Are the Relationships between Information Seeking, Perceived Risk and Personal Resources Related to the Academic Context?”, *Sustainability*, 12 (17).
8. Cernicova-Buca, M. and Dragomir, G., (2021), „Romanian Students' Appraisal of the Emergency Remote Assessment due to the COVID-19 Pandemic”, *Sustainability*, 13 (11).
9. Charles, N., Strong, S., Burns, L., Bullerjahn, M. and Serafine, K., (2021), „Increased mood disorder symptoms, perceived stress, and alcohol use among college students during the COVID-19 pandemic”, *Psychiatry Research*, 296.
10. Coman, C., Țîru, L., Meseșan-Schmitz, L., Stanciu, C. and Bularca, M., (2020), „Online Teaching and Learning in Higher Education during the Coronavirus Pandemic: Students' Perspective”, *Sustainability*, 12 (24).
11. Cooley, J., Larson, S. and Stevens, A., (2021), „What does experiential education look like in a global pandemic? Reflecting back and looking forward”, *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*.
12. Dascalu, M., Ruseti, S., Dascalu, M., McNamara, D., Carabas, M., Rebedea, T. and Trausan-Matu, S., (2021), „Before and during COVID-19: A Cohesion Network Analysis of students' online participation in moodle courses”, *Computers in Human Behavior*, 121.
13. Deaconu, S.M., Olah, R., Haj, C.M., (2020), „Assessing Students' Perspective on Teaching and Learning. The Case of National Students' Surveys”. In: Curaj, A., Deca, L., Pricopie, R. (eds) *European Higher Education Area: Challenges for a New Decade*. Springer, Cham, pp. 341-357.
14. Deaconu, SM., Olah, R., (2022), „Measuring Students' Perception of COVID-19 Impact on Higher Education Through the National Student Survey in Romania” In: Curaj, A., Salmi, J., Hâj, C.M. (eds) *Higher Education in Romania: Overcoming Challenges and Embracing Opportunities*. Springer, Cham, pp. 141-167.
15. Deng, J., Zhou, F., Hou, W., Silver, Z., Wong, C., Chang, O., Drakos, A., Zuo, Q. and Huang, E., (2021), „The prevalence of depressive symptoms, anxiety symptoms and sleep disturbance in higher education students during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis”, *Psychiatry Research*, 301.
16. Edelhauser, E. and Lupu-Dima, L., (2020), „Is Romania Prepared for eLearning during the COVID-19 Pandemic?”, *Sustainability*, 12 (13).
17. Elzainy, A., El Sadik, A. and Al Abdulmonem, W., (2020), „Experience of e-learning and online assessment during the COVID-19 pandemic at the College of Medicine, Qassim University”, *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 15 (6), pp. 456-462.
18. Engelhardt, B., Johnson, M. and Meder, M., (2021), „Learning in the time of Covid-19: Some preliminary findings”, *International Review of Economics Education*, 37.
19. Gelineau-Morel, R. and Dilts, J., (2021), „Virtual Education During COVID-19 and Beyond”, *Pediatric Neurology*, 119, pp. 1-2.

20. Hasan, N. and Bao, Y., (2020), „Impact of “e-Learning crack-up” perception on psychological distress among college students during COVID-19 pandemic: A mediating role of “fear of academic year loss”, *Children and Youth Services Review*, 118.
21. Holotescu, C., Grossesck, G., Andone, D., Gunesch, L., Constandache, L., Nedelcu, V., D., Ivanova, M., S., Dumbrăveanu, R., (2020), „Romanian educational system response during the covid-19 pandemic”, *European Conference on e-Learning*
22. Husky, M., Kovess-Masfety, V. and Swendsen, J., (2020), „Stress and anxiety among university students in France during Covid-19 mandatory confinement”, *Comprehensive Psychiatry*, 102, p.152191.
23. Ilic, B., C., Gregorová, A., B., Rusu, A., S., (2021), „Service-Learning as a Novelty Experience at Central and Eastern European Universities: Students’ Narratives of Satisfaction and Premises of Change”, *Article in Frontiers in Education*.
24. Ionescu, C., Paschia, L., Gudanescu Nicolau, N., Stanescu, S., Neacsu Stancescu, V., Coman, M. and Uzlaui, M., (2020), „Sustainability Analysis of the E-Learning Education System during Pandemic Period—COVID-19 in Romania”, *Sustainability*, 12 (21).
25. Iterbeke, K. and De Witte, K., (2021), „Helpful or Harmful? The Role of Personality Traits in Student Experiences of the COVID-19 Crisis and School Closure”, *Personality and Social Psychology Bulletin*,
26. Iurcov, R., Pop, L. and Iorga, M., (2021), „Impact of COVID-19 Pandemic on Academic Activity and Health Status among Romanian Medical Dentistry Students; A Cross-Sectional Study”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (11).
27. Iurcov, R., Todor, L., Iorga, M., Ioan, B-G., (2020), „Covid 19 Pandemic and The Impact on Dentistry Practice. Opinion Of University Teachers”, *Romanian Journal of Oral Rehabilitation*, 12 (4), pp. 26 – 35
28. Jamalpur, B., Kafila, Chythanya, K. and Kumar, K., (2021), „A comprehensive overview of online education – Impact on engineering students during COVID-19”, *Materials Today: Proceedings*.
29. Lane, S., Hoang, J., Leighton, J. and Rissanen, A., (2021), „Engagement and Satisfaction: Mixed-Method Analysis of Blended Learning in the Sciences” *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 21 (1), pp.100-122.
30. Lup, O., Mitrea, (2020), *Învățământul universitar din România în contextul pandemiei de COVID-19: Experiențele studenților, Făgăraș: Editura Institutului de Cercetare Făgăraș*
31. Maier, V., Alexa, L., Crăciunescu, R., (2020), „Online Education During the COVID19 Pandemic: Perceptions and Expectations of Romanian Students”, *European Conference on e-Learning*
32. Manas, R. P., (2021), „Student Satisfaction with Open Distance Learning: Experience of Open Universities”, *Commonwealth Educational media Centre for Asia, New Delhi*.
33. Marchiș, G., (2020), „Covid-19 Crisis –a wake-up call for Romanian Higher Education System”, *Performance and Risks in the European Economy*
34. Marelli, S., Castelnuovo, A., Somma, A., Castronovo, V., Mombelli, S., Bottoni, D., Leitner, C., Fossati, A. and Ferini-Strambi, L., (2020), „Impact of COVID-19 lockdown on sleep quality in university students and administration staff”, *Journal of Neurology*, 268 (1), pp. 8-15.
35. McGreevy, K. and Church, F., (2020), „Active Learning: Subtypes, Intra-Exam Comparison, and Student Survey in an Undergraduate Biology Course”, *Education Sciences*, 10 (7), p. 185.
36. Mohalik, R. and Sahoo, S., (2020), „E-Readiness and Perception of Student Teachers’ Towards Online Learning in the Midst of COVID-19 Pandemic”, *SSRN Electronic Journal*.
37. Mureșanu, D., Buzoianu, A., D., (2020), „Moving Forward with Medical Education in Times of a Pandemic: Universities in Romania Double Down on Virtual and Blended Learning”, *Journal of medicine and life*, 13 (4), pp. 439–441
38. Nambiar, D., (2020), „The impact of online learning during COVID-19: students’ and teachers’ perspective”, *The International Journal of Indian Psychology*, 8.
39. Nicolau, C., Henter, R., Roman, N., Neculau, A. and Miclaus, R., (2020), „Tele-Education under the COVID-19 Crisis: Asymmetries in Romanian Education”, *Symmetry*, 12 (9).
40. Pan, H., (2020), „A Glimpse of University Students’ Family Life Amidst the COVID-19 Virus”, *Journal of Loss and Trauma*, 25 (6-7), pp. 594-597.
41. Patricia Aguilera-Hermida, A., (2020), „College students’ use and acceptance of emergency online learning due to COVID-19”, *International Journal of Educational Research Open*, 1.
42. Pigaiani, Y., Zoccante, L., Zocca, A., Arzenton, A., Menegolli, M., Fadel, S., Ruggeri, M. and Colizzi, M., (2020), „Adolescent Lifestyle Behaviors, Coping Strategies and Subjective Wellbeing during the COVID-19 Pandemic: An Online Student Survey”, *Healthcare*, 8 (4), p. 472.

43. Potra, S., Pugna, A., Pop, M., Negrea, R. and Dungan, L., (2021), „Facing COVID-19 Challenges: 1st-Year Students' Experience with the Romanian Hybrid Higher Educational System”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (6).
44. Radu, M., Schnakovszky, C., Herghelegiu, E., Ciubotariu, V. and Cristea, I., (2020), „The Impact of the COVID-19 Pandemic on the Quality of Educational Process: A Student Survey”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (21).
45. Radulescu, C., Ladaru, G., Burlacu, S., Constantin, F., Ioanăș, C. and Petre, I., (2020), „Impact of the COVID-19 Pandemic on the Romanian Labor Market”, *Sustainability*, 13 (1), p. 271.
46. Roman, M. and Plopeanu, A., (2021), „The effectiveness of the emergency eLearning during COVID-19 pandemic. The case of higher education in economics in Romania”, *International Review of Economics Education*, 37.
47. Sanda, Gh., G., (2021), „Covid –19 Crisis – Reflection In The Romanian Higher Education System”, *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Economy Series*, 1, pp. 97-102
48. Son, C., Hegde, S., Smith, A., Wang, X. and Sasangohar, F., (2020), „Effects of COVID-19 on College Students' Mental Health in the United States: Interview Survey Study”, *Journal of Medical Internet Research*, 22 (9).
49. Sonia, Kumar, R., (2020), „Students' Perception towards Digitization of Education after Covid-19: A Survey”, *International Journal of Engineering, Science, Technology and Innovation (IJESTI)*, 1
50. Ștefenel, D., & Neagoș, I. (2020), „Measuring academic engagement among university students in Romania during COVID-19 pandemic”, *Thesis*, 9 (2), pp. 3-29.
51. Stratulat, S., Candel, O., Tăbîrță, A., Checheriță, L. and Costan, V., (2019), „The perception of the educational environment in multinational students from a dental medicine faculty in Romania”, *European Journal of Dental Education*, 24 (2), pp.193-198.
52. T, M., S, A., Aditya, K. and Jha, G., (2020), „Students' Perception and Preference for Online Education in India During COVID -19 Pandemic”, *SSRN Electronic Journal*.
53. Toader, T., Safta, M., Titirișcă, C. and Firtescu, B., (2021), „Effects of Digitalisation on Higher Education in a Sustainable Development Framework—Online Learning Challenges during the COVID-19 Pandemic”, *Sustainability*, 13 (11).
54. Tuma, F., Nassar, A., Kamel, M., Knowlton, L. and Jawad, N., (2021), „Students and faculty perception of distance medical education outcomes in resource-constrained system during COVID-19 pandemic. A cross-sectional study”, *Annals of Medicine and Surgery*, 62, pp. 377-382.
55. Unger, S. and Meiran, W., (2020), „Student Attitudes Towards Online Education during the COVID-19 Viral Outbreak of 2020: Distance Learning in a Time of Social Distance”, *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), pp. 256-266.
56. Van De Velde, S., Buffel, V., Bracke, P., Van Hal, G. and Wouters, E., (2021), „The COVID-19 International Student Well-being Study”, *European Journal of Public Health*, 31 (Supplement_3).
57. Wang, C. and Zhao, H., (2020), „The Impact of COVID-19 on Anxiety in Chinese University Students”, *Frontiers in Psychology*, 11.

11. Figuri și tabele

11.1. Lista figurilor

FIGURĂ 1. CAPTURĂ DE ECRAN REPREZENTÂND O SECȚIUNE DIN CHESTIONARUL NAȚIONAL STUDENȚESC.....	10
FIGURĂ 2. TIPOLOGIILE DE RESPONDENȚI CNS REZULTATE ÎN URMA APLICĂRII UNEI ANALIZE DE TIP K-CLUSTER MEAN PENTRU ÎNTREBĂRILE DIN CADRUL PRIMEI SECȚIUNI.	16
FIGURĂ 3. TIPOLOGIILE DE RESPONDENȚI CNS REZULTATE ÎN URMA APLICĂRII UNEI ANALIZE DE TIP K-CLUSTER MEAN PENTRU ÎNTREBĂRILE DIN CADRUL SECȚIUNII A II-A ȘI A III-A.....	19
FIGURĂ 4. Q0.1 - CONTEXTUL GENERAT DE PANDEMIA DE COVID-19 M-A DETERMINAT SĂ AM ÎN VEDERE RENUNȚAREA LA STUDIILE UNIVERSITARE (N = 12.897 - L; 1.721 - M) (% DIN TOTAL RESPONDENȚI).....	22
FIGURĂ 5. Q0.2 - AM ÎNTÂMPINAT DIFICULTĂȚI ÎN PROCESUL EDUCAȚIONAL DIN CAUZE MATERIALE (EX. LIPSA UNEI TABLETE, LAPTOP, CONEXIUNE LA INTERNET DEFICITARĂ) (N= 12.897 - L; 1.727 - M).	23
FIGURĂ 6. Q0.3 - AM BENEFICIAT DE SPRIJIN MATERIAL DIN PARTEA INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN VEDEREA PARTICIPĂRII LA ACTIVITĂȚILE DIDACTICE ONLINE (EX. TABLETE, LAPTOPURI) (N = 12.586 - L; 1.684 - M).	24
FIGURĂ 7. Q0.5 - SUNT MULȚUMIT DE MODUL ÎN CARE UNIVERSITATEA A TRANSFERAT ÎN MEDIUL ONLINE PROCESUL EDUCAȚIONAL (N. = 13.017 - L; 1.735 - M).....	25
FIGURĂ 8. Q0.6 - AM BENEFICIAT DE RESURSE EDUCAȚIONALE ONLINE, NECESARE ACTIVITĂȚII DIDACTICE (EX. PLATFORME DE LUCRU, ACCES LA ADRESE DE E-MAIL INSTITUȚIONALE, ACCES LA PLATFORME DE COMUNICARE ONLINE DEDICATE) (N = 13.013 - L; 1.735 - M).....	26
FIGURĂ 9. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CARE AU APRECIAT POZITIV ACCESUL AL RESURSE EDUCAȚIONALE ONLINE, NECESARE ACTIVITĂȚII DIDACTICE (ÎNTREBAREA Q0.6) DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL DE ȘTIINȚĂ.	26
FIGURĂ 10. Q0.7 - A EXISTAT O INFORMARE CONSTANTĂ DIN PARTEA UNIVERSITĂȚII CU PRIVIRE LA DESFĂȘURAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL ȘI EVENTUALE MODIFICĂRI ÎN ACEST SENS (N = 13.018 - L; 1.735 - M).	27
FIGURĂ 11. Q0.8 - PRESTAȚIA PROFESORILOR M-A DETERMINAT SĂ PARTICIP ACTIV ÎN CADRUL CURSURILOR, SEMINARELOR ȘI LABORATOARELOR (N = 13.005 - L; 1.732 - M).	28
FIGURĂ 12. Q0.9 - CRITERIILE DE EVALUARE AU FOST AGREE ÎN COMUN CU STUDENȚII ȘI AU FOST CORECTE, CLARE ȘI TRANSPARENT COMUNICATE (N = 13.008 - L; 1.729 - M).....	28
FIGURĂ 13. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q0.9 DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL DE ȘTIINȚĂ.	29
FIGURĂ 14. Q0.10 - S-A ȚINUT CONT DE OPINIA STUDENȚILOR ÎN REALIZAREA ORARULUI ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE (N = 13.003 - L; 1.732 - M).	29
FIGURĂ 15. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q0.10 DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL DE ȘTIINȚĂ.	30
FIGURĂ 16. Q1.1 - PROGRAMUL DE STUDIU PE CARE ÎL URMEZ COINCIDE CU PRIMA OPȚIUNE PE CARE AM AVUT-O LA ADMITERE (N = 18.409 - L; 3.653 - M).	34
FIGURĂ 17. Q1.2 - CONSIDER CĂ UNIVERSITATEA OFERĂ CONDIȚIILE NECESARE ȘI O ATMOSFERĂ PRIELNICĂ PENTRU DEZVOLTAREA MEA PERSONALĂ (N = 18.402 - L; 3.653 - M).....	34
FIGURĂ 18. Q1.3 - MĂ SIMT ÎN SIGURANȚĂ ÎN CAMPUSUL UNIVERSITAR/CLĂDIRILE UNIVERSITĂȚII (N = 17.517 - L; 3.523 - M).....	35
FIGURĂ 19. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q1.3 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ ANUL STUDIU.	36
FIGURĂ 20. Q1.4 - AM SENTIMENTUL DE APARTENENȚĂ LA O COMUNITATE UNIVERSITARĂ, FORMATĂ DIN PERSONALUL INSTITUȚIEI ȘI STUDENȚI (N = 18.406 - L; 3.653 - M).....	36
FIGURĂ 21. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q1.4 (FĂRĂ VARIANTA DE RĂSPUND „NICI ACORD, NICI DEZACORD” DUPĂ PROFILUL INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT).	37
FIGURĂ 22. Q1.5 - SUNT MOTIVAT(Ă) SĂ MĂ PREGĂTESC PENTRU CURSURILE/SEMINARELE/LABORATOARELE LA CARE PARTICIP (N = 18.408 - L; 3.653 - M).	37
FIGURĂ 23. Q1.6 - CONSIDER CĂ EVALUAREA SEMESTRIALĂ A PRESTAȚIEI CADRELOR DIDACTICE ARE UN IMPACT POZITIV (N = 18.405 - L; 3.653 - M).....	38
FIGURĂ 24. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q1.6 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ ANUL DE STUDIU.	39
FIGURĂ 25. Q2.1 - BENEFICIEZ DE RESURSE IT ȘI ALTE FACILITĂȚI ONLINE (EX. PLATFORME, ACCES LA BAZE DE DATE ȘTIINȚIFICE, RESURSE SOFTWARE ACTUALIZATE ȘI RELEVANTE DOMENIULUI DE STUDIU) (N = 18.403 - L; 3.653 - M).....	39
FIGURĂ 26. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q2.1 (FĂRĂ VARIANTA DE RĂSPUND „NICI ACORD, NICI DEZACORD” DUPĂ PROFILUL INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT).	40
FIGURĂ 27. Q2.2 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE CALITATEA SEMNALULUI WI-FI ÎN CLĂDIRILE UNIVERSITĂȚII (N = 18.866 - L; 3.460 - M).	40
FIGURĂ 28. Q2.3 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE SERVICIILE MEDICALE OFERITE DE UNIVERSITATE (EX. CABINET MEDICAL, CABINET STOMATOLOGIC ETC.) (N = 18.404 - L; 3.652 - M)	41
FIGURĂ 29. Q2.4 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE INFRASTRUCTURA SANITARĂ A UNIVERSITĂȚII (EX: EXISTENȚA, DOTAREA ȘI ÎNTREȚINEREA GRUPURILOR SANITARE) (N = 18.400 - L; 3.652 - M).	42
FIGURĂ 30. Q2.5 - AM ACCESAT INFRASTRUCTURA SPORTIVĂ OFERITA DE UNIVERSITATE (EX. TERENURI ȘI SĂLI DE SPORT) (N - 16.865 - L; 3.379 - M).....	42
FIGURĂ 31. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q2.5 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL URMAT.....	43
FIGURĂ 32. Q2.6 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE SERVICIILE SECRETARIATULUI UNIVERSITĂȚII/FACULTĂȚII (N - 16.865 - L; 3.653 - M).....	44
FIGURĂ 33. Q2.7 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE SPAȚIILE COMUNE EXISTENTE ÎN ADMINISTRAREA UNIVERSITĂȚII PENTRU A ÎNVĂȚA (BIBLIOTECI, SĂLI DE LECTURĂ, HUBURI ETC.) (N = 18.409 - L; 3.653 - M).	44

11. Figuri și tabele

FIGURĂ 34. Q 2.8 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE SPAȚIILE DEDICATE RECREERII ȘI ALTOR ACTIVITĂȚI SOCIALE STUDENȚEȘTI, AFLATE ÎN ADMINISTRAREA UNIVERSITĂȚII (EX. SPAȚII VERZI AMENAJATE, ZONE CU MOBILIER ADECVAT ETC.) (N = 18.407 - L; 3.653 - M).	45
FIGURĂ 35. Q 3.1 - SUNT INFORMAT(Ă) ȘI MULȚUMIT(Ă) DE ACTIVITATEA ORGANIZAȚIEI STUDENȚEȘTI/ORGANIZAȚIILOR STUDENȚEȘTI DIN FACULTATE/UNIVERSITATE (N = 17.825 - L; 3.533 - M).	46
FIGURĂ 36. Q 3.2 - SUNT INFORMAT(Ă) ȘI MULȚUMIT(Ă) DE ACTIVITATEA REPREZENTANȚILOR MEI ÎN STRUCTURILE DE CONDUCERE ALE FACULTĂȚII/UNIVERSITĂȚII (EX. VIZIBILITATEA ACESTORA, MODUL ÎN CARE ÎȘI INFORMEAZĂ COLEGII, EVENTUALE REUȘITE ÎN REPREZENTAREA STUDENȚILOR ETC.) (N = 18.405 - L; 3.653 - M).	46
FIGURĂ 37. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 3.2 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ ANUL STUDIU.	47
FIGURĂ 38. Q4.1 - LABORATOARELE SUNT DOTATE CORESPUNZĂTOR (N = 18.407 - L; 3.652 - M).	47
FIGURĂ 39. Q4.2 - SĂLILE DE CURS ȘI/SAU DE SEMINAR SUNT DOTATE CORESPUNZĂTOR (N = 18.408 - L; 3.653 - M).	48
FIGURĂ 40. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 4.2 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL URMAT.	48
FIGURĂ 41. Q4.3 - BIBLIOTECA ARE RESURSE SUFICIENTE (EX. NUMĂRUL DE VOLUME ESTE ÎNDESTULĂTOR, COLECȚIILE SUNT DIVERSE ȘI CONȚIN VOLUME VARIATE, PE TEMELE DE INTERES ETC.) (N = 18.411 - L; 3.652 - M).	49
FIGURĂ 42. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 4.3 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL URMAT.	50
FIGURĂ 43. Q4.4 - PERSONALUL BIBLIOTECII M-A ÎNDRUMAT ÎN MOD CORESPUNZĂTOR CÂND AM AVUT NEVOIE (N = 18.405 - L; 3.653 - M).	50
FIGURĂ 44. Q5.1 - CANTINA UNIVERSITARĂ/CANTINELE UNIVERSITARE REPREZINTĂ O OPȚIUNE IMPORTANTĂ ATUNCI CÂND DORESC SĂ IAU MASA (N = 16.637 - L; 3.333 - M).	51
FIGURĂ 45. Q5.2 - CONSIDER CĂ PROCESUL PRIN CARE SE ACORDĂ BURSELE DE MERIT ȘI DE PERFORMANȚĂ ESTE UNUL CORECT, ÎN BAZA UNOR CRITERII CUNOSCUTE DE STUDENȚI (N = 17.593 - L; 3.534 - M).	52
FIGURĂ 46. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 5.2 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ FORMA DE FINANȚARE A STUDIILOR.	52
FIGURĂ 47. Q5.3 - CONSIDER CĂ UNIVERSITATEA REPREZINTĂ UN SPAȚIU PRIMITOR PENTRU STUDENȚII INTERNAȚIONALI (DIN STRĂINĂTATE) (N = 18.403 - L; 3.651 - M).	53
FIGURĂ 48. Q5.4 - CONSIDER CĂ UNIVERSITATEA REPREZINTĂ UN SPAȚIU INCLUZIV PENTRU STUDENȚII CU DIZABILITĂȚI FIZICE (INDICATOARE SPECIALE PENTRU ORIENTARE, RAMPE, LIFTURI, SPAȚII PENTRU IGIENĂ SAU ALTE FACILITĂȚI DE ACCES SPECIALE) (N = 18.407 - L; 3.650 - M).	53
FIGURĂ 49. Q5.5 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE SERVICIILE OFERITE DE CENTRUL DE CONSILIERE ȘI ORIENTARE ÎN CARIERĂ (DENUMIREA ACESTUIA POATE VARIA DE LA O INSTITUȚIE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, LA ALTA) (N = 18.403 - L; 3.652 - M).	54
FIGURĂ 50. Q5.6 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE ACTIVITATEA CULTURALĂ DESFĂȘURATĂ ÎN MEDIUL UNIVERSITAR (EX. SPECTACOLE, PIESE DE TEATRU, CONFERINȚE) (N = 18.401 - L; 3.653 - M).	55
FIGURĂ 51. Q5.7 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE CONDIȚIILE DE CAZARE ÎN CĂMINELE STUDENȚEȘTI ALE INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR (N = 15.164 - L; 3.065 - M).	55
FIGURĂ 52. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 5.7 (FĂRĂ VARIANTA DE RĂSPUNS „NICI ACORD, NICI DEZACORD”) DUPĂ FORMA DE FINANȚARE A STUDIILOR.	56
FIGURĂ 53. Q5.8 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE MODUL ÎN CARE AM FOST RECOMPENSAT PENTRU PERFORMANȚELE ACADEMICE DE CĂTRE UNIVERSITATE (EX. BURSE DE MERIT, DE PERFORMANȚĂ) (N = 15.771 - L; 3.318 - M).	56
FIGURĂ 54. Q5.9 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE MODUL ÎN CARE AM FOST SPRIJINIT DIN PUNCT DE VEDERE MATERIAL DE CĂTRE UNIVERSITATE (EX. BURSE SOCIALE) (N = 14.759 - L; 3.038 - M).	57
FIGURĂ 55. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 5.9 (FĂRĂ VARIANTA DE RĂSPUNS „NICI ACORD, NICI DEZACORD”) DUPĂ FORMA DE PROPRIETATE A INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR URMAT.	57
FIGURĂ 56. Q6.1 - AM ÎNȚELES UȘOR MATERIA PREDATĂ DE PROFESORI ÎN CADRUL CURSURILOR/SEMINARIILOR/LABORATOARELOR (N = 18.408 - L; 3.653 - M).	62
FIGURĂ 57. Q6.2 - PRESTAȚIA PROFESORILOR MĂ DETERMINĂ SĂ PARTICIP ACTIV ÎN CADRUL CURSURILOR, SEMINARIILOR ȘI LABORATOARELOR (N = 18.404 - L; 3.653 - M).	63
FIGURĂ 58. Q6.3 - PROFESORII FOLOSESC TEHNICI DE PREDARE CARE FACILITEAZĂ PROCESUL ÎNVĂȚĂRII (N = 18.405 - L; 3.653 - M).	64
FIGURĂ 59. Q6.4 - INFORMAȚIILE PREDATE ÎN TIMPUL CURSURILOR/SEMINARIILOR/LABORATOARELOR AU FOST UȘOR DE ASIMILAT (N = 18.404 - L; 3.652 - M).	65
FIGURĂ 60. Q6.5 - PROFESORII FACILITEAZĂ CURSURI, SEMINARE ȘI LABORATOARE CARE MĂ CAPTIVEAZĂ.	66
FIGURĂ 61. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 6.5 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ FORMA DOMENIUL DE STUDIU URMAT.	67
FIGURĂ 62. Q6.6 - PRIN MODUL ÎN CARE A FOST PREDAT UN ANUMIT SUBIECT, AM SIMȚIT CĂ ACESTA ESTE RELEVANT PENTRU PREGĂTIREA MEA PROFESIONALĂ (N = 18.405 - L; 3.649 - M).	68
FIGURĂ 63. Q6.7 - AM FOST SPRIJINIT(Ă) SĂ APROFUNDEZ O DISCIPLINĂ ÎN CAZUL ÎN CARE AM AVUT REZULTATE DEOSEBITE (N = 18.404 - L; 3.653 - M).	68
FIGURĂ 64. Q7.1 - AU EXISTAT MULTIPLE MODALITĂȚI DE EVALUARE ÎN CADRUL UNEI DISCIPLINE (EX. SCRIS, ORAL, EVALUARE PE PARCURS) (N = 18.404 - L; 3.652 - M).	69
FIGURĂ 65. Q7.2 - AM PRIMIT FEEDBACK DE CALITATE (PROFESIONIST, ÎN TIMP UTIL) PENTRU REFERATE, PROIECTE SAU LUCRĂRI (N = 18.406 - L; 3.652 - M).	70
FIGURĂ 66. Q7.3 - EVALUAREA DIN CADRUL DISCIPLINELOR A VIZAT MĂSURAREA COMPETENȚELOR DOBÂNDITE (N = 18.403 - L; 3.653 - M).	70
FIGURĂ 67. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 7.3 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ FORMA DOMENIUL FUNDAMENTAL URMAT.	71

FIGURĂ 68. Q7.4 - CRITERIILE DE EVALUARE AU FOST AGREATE ÎN COMUN CU STUDENȚII ȘI AU FOST CORECTE, CLARE ȘI TRANSPARENT COMUNICATE (N = 18.403 - L; 3.652 - M).	71
FIGURĂ 69. Q7.5 - POT SĂ AFLU UȘOR INFORMAȚII DESPRE SITUAȚIA MEA ȘCOLARĂ (N = 18.403 - L; 3.652 - M).	72
FIGURĂ 70. Q8.1 - EXISTĂ O CONCORDANȚĂ ÎNTRE SOLICITĂRILE PROFESORILOR ȘI MATERIALELE/RESURSELE EDUCAȚIONALE DISPONIBILE (N = 18.406 - L; 3.651 - M).	73
FIGURĂ 71. Q8.2 - A FOST UȘOR SĂ ACCESEZ ONLINE RESURSELE EDUCAȚIONALE PRIVIND TEMATICILE DISCIPLINELOR STUDIAȚE (N = 18.401 - L; 3.652 - M).	73
FIGURĂ 72. Q8.3 - AM ACCES LA RESURSE EDUCAȚIONALE PRIN PAGINILE PERSONALE ALE PROFESORILOR (N = 18.405 - L; 3.653 - M).	74
FIGURĂ 73. Q8.4 - UNIVERSITATEA/FACULTATEA ARE O PAGINĂ WEB ÎN CARE GĂSESC UȘOR INFORMAȚIILE CARE MĂ INTERESEAZĂ PENTRU A ACCESA RESURSELE EDUCAȚIONALE (EX. INFORMAȚII DESPRE ACCESUL LA RESURSE EDUCAȚIONALE, BIBLIOTECĂ ETC.) (N = 18.402 - L; 3.651 - M).	75
FIGURĂ 74. Q8.6 - SUNT MULȚUMIT(Ă) DE MODUL ÎN CARE AM FOST SPRIJINIT SĂ INTERACȚIONEZ CU COLEGII ÎN PROCESUL DE ÎNVĂȚARE (EX: GRUPE DE LUCRU) (N = 18.400 - L; 3.648 - M).	75
FIGURĂ 75. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 8.6 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ DOMENIUL FUNDAMENTAL URMAT.	76
FIGURĂ 76. Q8.7 - CONSIDER CĂ AM FOST ÎNCURAJAT(Ă) ÎN UNIVERSITATE SĂ APLIC PENTRU O MOBILITATE DE STUDIU SAU DE PRACTICĂ, ÎN ROMÂNIA SAU ÎN STRĂINĂTATE (N = 18.398 - L; 3.652 - M).	77
FIGURĂ 77. Q8.8 - UNIVERSITATEA MI-A FACILITAT REALIZAREA UNUI STAGIU DE PRACTICĂ (N = 18.404 - L; 3.654 - M).	78
FIGURĂ 78. Q8.9 - CONSIDER CĂ AM REALIZAT UN STAGIU/STAGII DE PRACTICĂ DE CALITATE (N = 15.024 - L; 3.337 - M).	78
FIGURĂ 79. Q9.1 - CONSIDER CĂ AM AVUT ȘANSA DE A-MI INDIVIDUALIZA TRASEUL EDUCAȚIONAL PRIN VARIETATEA DISCIPLINELOR OPȚIONALE ȘI/SAU FACULTATIVE PENTRU CARE AM PUTUT OPTA (N = 18.402 - L; 3.654 - M).	79
FIGURĂ 80. Q9.2 - ORARUL ESTE ORGANIZAT ÎN MOD EFICIENT (N = 18.406 - L; 3.654 - M).	80
FIGURĂ 81. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 9.2 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ DOMENIUL FORMA DE FRECVENȚĂ A STUDIILOR URMATE.	80
FIGURĂ 82. Q9.3 - SE ȚINE CONT DE OPINIA STUDENȚILOR ÎN REALIZAREA ORARULUI ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE (N = 18.403 - L; 3.654 - M).	81
FIGURĂ 83. Q9.4 - EXISTĂ UN ECHILIBRU ÎNTRE NUMĂRUL DE ORE DEDICATE ACTIVITĂȚII DIDACTICE (INCLUSIV STUDIUL INDIVIDUAL) ȘI CELE PENTRU PRACTICA DE SPECIALITATE (N = 16.468 - L; 3.465 - M).	82
FIGURĂ 84. Q9.5 - EVENTUALE MODIFICĂRI ÎN DESFĂȘURAREA PROCESULUI DIDACTIC ÎMI SUNT COMUNICATE ÎN TIMP UTIL (EX. AMÂNAREA/ANULAREA UNUI CURS) (N = 18.392 - L; 3.652 - M).	82
FIGURĂ 85. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 9.5 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ ANUL DE STUDIU URMAT.	83
FIGURĂ 86. Q9.6 - INFORMAȚIILE NECESARE DESPRE PROGRAMUL DE STUDII (EX. DESCRIERE, DISCIPLINE, ORAR, PLANURI DE ÎNVĂȚĂMÂNT) SUNT DISPONIBILE ONLINE (N = 18.392 - L; 3.652 - M).	83
FIGURĂ 87. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 9.6 (FĂRĂ VARIANTA DE RĂSPUNS „NICI ACORD, NICI DEZACORD”) DUPĂ FORMA DE PROPRIETATE A INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR URMAT.	84
FIGURĂ 88. Q10.1 - AM AVUT DESCHIDERE DIN PARTEA PROFESORILOR CÂND AM ÎNTÂMPINAT DIFICULTĂȚI (N = 17.821 - L; 3.590 - M).	84
FIGURĂ 89. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR LA ÎNTREBAREA Q 10.1 (VARIANTELE DE RĂSPUNS „DE ACORD” ȘI „TOTAL DE ACORD”) DUPĂ FORMA ANUL DE STUDIU URMAT.	85
FIGURĂ 90. Q10.2 - AM AVUT OPORTUNITĂȚI DE A RECUPERA DECALAJE FAȚĂ DE ALȚI COLEGI (N = 16.651 - L; 3.590 - M).	85
FIGURĂ 91. Q10.3 - AM BENEFICIAT, LA NEVOIE, DE CURSURI DE DEZVOLTARE EDUCAȚIONALĂ SAU ACTIVITĂȚI DE TUTORAT (N = 15.877 - L; 3.238 - M).	86
FIGURĂ 92. Q10.4 - AM FOST CONSILIAT(Ă) ÎN MOD CORECT ÎN VEDEREA ALEGERII DISCIPLINELOR OPȚIONALE/FACULTATIVE (N = 15.877 - L; 3.636 - M).	87

11.2. Lista tabelelor

TABEL 1. STRUCTURA CHESTIONARULUI NAȚIONAL STUDENȚESC.....	6
TABEL 2. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ÎN FUNCȚIE DE RUTA DE ACCES LA CHESTIONAR.	7
TABEL 3. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ÎN FUNCȚIE DE FORMA DE PROPRIETATE A INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ȘI NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNSCRIȘI ÎN ANS.	12
TABEL 4. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ÎN FUNCȚIE DE FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT ȘI NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNSCRIȘI ÎN ANS.	12
TABEL 5. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNSCRIȘI ÎN ANS.	13
TABEL 6. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ÎN FUNCȚIE DE ANUL DE STUDIU ȘI NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNSCRIȘI ÎN ANS.	13
TABEL 7. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ȘI A NUMĂRULUI TOTAL DE STUDENȚI ÎNSCRIȘI ÎN ANS ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL FUNDAMENTAL DE STUDIU ȘI CICLUL DE STUDIU.	13
TABEL 8. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNS ÎN FUNCȚIE DE FORMA DE FINANȚARE A STUDIILOR ȘI NUMĂRUL TOTAL DE STUDENȚI ÎNSCRIȘI ÎN ANS.	14
TABEL 9. MEDIA RĂSPUNSURILOR LA ÎNTREBĂRILE CNS SELECTATE PENTRU ANALIZA DE TIP K-CLUSTER MEAN, ÎN FUNCȚIE DE TIPUL DE RESPONDENT.	18
TABEL 10. PROCENTUL DE RESPONDENȚI ÎN FUNCȚIE DE FIECARE SUBCATEGORIE DE ÎNTREBĂRI DIN SECȚIUNEA A II-A (SATISFAȚIA CU PRIVIRE LA SERVICIILE OFERITE DE UNIVERSITATE), ÎN FUNCȚIE DE OPȚIUNE.....	33
TABEL 11. PROCENTUL DE RESPONDENȚI ÎN FUNCȚIE DE FIECARE SUBCATEGORIE DE ÎNTREBĂRI DIN SECȚIUNEA A III-A (SATISFAȚIA CU PRIVIRE LA CALITATEA PROGRAMULUI DE STUDIU), ÎN FUNCȚIE DE OPȚIUNE.....	62
TABEL 12. PONDERILE APLICATE RESPONDENȚILOR CNS DIN CICLUL LICENȚĂ, ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI DOMENIU FUNDAMENTAL DE STUDIU.....	104
TABEL 13. PONDERILE APLICATE RESPONDENȚILOR CNS DIN CICLUL MASTER, ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI DOMENIU FUNDAMENTAL DE STUDIU.....	104
TABEL 14. COEFICIENȚII CRONBACH'S ALPHA PENTRU SUB-DIMENSIUNILE CNS, RESPONDENȚI DIN CICLUL DE STUDIU LICENȚĂ.....	111
TABEL 15. COEFICIENȚII CRONBACH'S ALPHA PENTRU SUB-DIMENSIUNILE CNS, RESPONDENȚI DIN CICLUL DE STUDIU MASTER.....	112
TABEL 16. COEFICIENTULUI DE CORELAȚIE AL RANGURILOR KENDALL (T), PENTRU AMBELE CICLURI DE STUDIU (LICENȚĂ ȘI MASTER) ÎNTRE RĂSPUNSURILE LA DIFERITE ÎNTREBĂRI.....	113
TABEL 17. COEFICIENTULUI DE CORELAȚIE AL RANGURILOR KENDALL (T), PENTRU AMBELE CICLURI DE STUDIU (LICENȚĂ ȘI MASTER) ÎNTRE RĂSPUNSURILE LA DIFERITE ÎNTREBĂRI DIN CADRUL ACELEIAȘI SUBCATEGORII.	113
TABEL 18. COEFICIENTULUI DE CORELAȚIE AL RANGURILOR KENDALL (T), PENTRU AMBELE CICLURI DE STUDIU (LICENȚĂ ȘI MASTER) ÎNTRE RĂSPUNSURILE LA DIFERITE ÎNTREBĂRI DIN CADRUL ACELEIAȘI SUBCATEGORII.	114

12. Anexe

Anexa 1 – Ponderile aplicate respondenților CNS

Tabel 12. Ponderile aplicate respondenților CNS din ciclul licență, în funcție de gen și domeniu fundamental de studiu.

Variabile combinate - WGenDFI	Populație	Proporție din populație	Eșantion	Proporție din eșantion	Pondere - WGenDFI
Masculin MatStiNat	12.926	0,032	431	0,023	1,375
Feminin MatStiNat	9.827	0,024	595	0,032	0,757
Masculin StiIng	74.724	0,186	3.471	0,188	0,987
Feminin StiIng	32.907	0,082	2.756	0,150	0,547
Masculin StiBioMed	20.924	0,052	833	0,045	1,152
Feminin StiBioMed	47.344	0,118	2.781	0,151	0,781
Masculin StiSoc	53.703	0,134	1.003	0,054	2,455
Feminin StiSoc	100.577	0,250	3.937	0,214	1,171
Masculin StiUmAr	13.237	0,033	586	0,032	1,036
Feminin StiUmAr	23.173	0,058	1.566	0,085	0,679
Masculin StiSpoEF	8.057	0,020	204	0,011	1,811
Feminin StiSpoEF	4.239	0,011	253	0,014	0,768

Tabel 13. Ponderile aplicate respondenților CNS din ciclul master, în funcție de gen și domeniu fundamental de studiu.

Variabile combinate - WGenDFI	Populație	Proporție din populație	Eșantion	Proporție din eșantion	Pondere - WGenDFI
Masculin MatStiNat	3.579	0,032	84	0,023	1,403
Feminin MatStiNat	4.079	0,037	117	0,032	1,148
Masculin StiIng	22.042	0,198	740	0,202	0,981
Feminin StiIng	13.108	0,118	814	0,222	0,530
Masculin StiBioMed	703	0,006	21	0,006	1,102
Feminin StiBioMed	3.277	0,029	111	0,030	0,972
Masculin StiSoc	13.326	0,120	245	0,067	1,790
Feminin StiSoc	35.931	0,323	1.039	0,284	1,138
Masculin StiUmAr	4.131	0,037	107	0,029	1,271
Feminin StiUmAr	7.090	0,064	277	0,076	0,843
Masculin StiSpoEF	2.307	0,021	44	0,012	1,726
Feminin StiSpoEF	3.579	0,032	84	0,023	1,403

Anexa 2 – Lista întrebărilor din cadrul Chestionarului Național Studentesc

Categorie	Subcategorie	Cod	Text întrebare
COVID-19	-	Q0.1	Contextul generat de pandemia de COVID-19 m-a determinat să am în vedere renunțarea la studiile universitare.
		Q0.2	Am întâmpinat dificultăți în procesul educațional din cauze materiale (ex. lipsa unei tablete, laptop, conexiune la Internet deficitară).
		Q0.3	Am beneficiat de sprijin material din partea instituției de învățământ superior în vederea participării la activitățile didactice online (ex. tablete, laptopuri).
		Q0.5	Sunt mulțumit de modul în care universitatea a transferat în mediul online procesul educațional.
		Q0.6	Am beneficiat de resurse educaționale online, necesare activității didactice (ex. platforme de lucru, acces la adrese de e-mail instituționale, acces la platforme de comunicare online dedicate).
		Q0.7	A existat o informare constantă din partea universității cu privire la desfășurarea procesului educațional și eventuale modificări în acest sens.
		Q0.8	Prestația profesorilor m-a determinat să particip activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor.
		Q0.9	Criteriile de evaluare au fost agreeate în comun cu studenții și au fost corecte, clare și transparent comunicate.
		Q0.10	S-a ținut cont de opinia studenților în realizarea orarului și desfășurarea activităților didactice.
Satisfacția cu privire la calitatea programului de studii	Activitatea de predare	Q6.1	Am înțeles ușor materia predată de profesori în cadrul cursurilor/seminarelor/laboratoarelor.
		Q6.2	Prestația profesorilor mă determină să particip activ în cadrul cursurilor, seminarelor și laboratoarelor.
		Q6.3	Profesorii folosesc tehnici de predare care facilitează procesul învățării.
		Q6.4	Informațiile predate în timpul cursurilor/seminarelor/laboratoarelor au fost ușor de asimilat.
		Q6.5	Profesorii facilitează cursuri, seminare și laboratoare care mă captivează.
		Q6.6	Prin modul în care a fost predat un anumit subiect, am simțit că acesta este relevant pentru pregătirea mea profesională.
		Q6.7	Am fost sprijinit(ă) să aprofundez o disciplină în cazul în care am avut rezultate deosebite.
	Evaluare, comunicare și feedback	Q7.1	Au existat multiple modalități de evaluare în cadrul unei discipline (ex. scris, oral, evaluare pe parcurs).
		Q7.2	Am primit feedback de calitate (profesionist, în timp util) pentru referate, proiecte sau lucrări.
		Q7.3	Evaluarea din cadrul disciplinelor a vizat măsurarea competențelor dobândite.

Categorie	Subcategorie	Cod	Text întrebare
		Q7.4	Criteriile de evaluare au fost agreate în comun cu studenții și au fost corecte, clare și transparent comunicate.
		Q7.5	Pot să aflu ușor informații despre situația mea școlară.
	Oportunități de învățare	Q8.1	Există o concordanță între solicitările profesorilor și materialele/resursele educaționale disponibile.
		Q8.2	A fost ușor să accesez online resursele educaționale privind tematicile disciplinelor studiate.
		Q8.3	Am acces la resurse educaționale prin paginile personale ale profesorilor.
		Q8.4	Universitatea/facultatea are o pagină web în care găsesc ușor informațiile care mă interesează pentru a accesa resursele educaționale (ex. informații despre accesul la resurse educaționale, bibliotecă etc.)
		Q8.6	Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost sprijinit să interacționez cu colegii în procesul de învățare (ex: grupe de lucru).
		Q8.7	Consider că am fost încurajat(ă) în universitate să aplic pentru o mobilitate de studiu sau de practică, în România sau în străinătate.
		Q8.8	Universitatea mi-a facilitat realizarea unui stagiu de practică
		Q8.9	Consider că am realizat un stagiu/stagii de practică de calitate.
	Organizarea procesului educațional	Q9.1	Consider că am avut șansa de a-mi individualiza traseul educațional prin varietatea disciplinelor opționale și/sau facultative pentru care am putut opta.
		Q9.2	Orarul este organizat în mod eficient.
		Q9.3	Se ține cont de opinia studenților în realizarea orarului și desfășurarea activităților didactice.
		Q9.4	Există un echilibru între numărul de ore dedicate activității didactice (inclusiv studiul individual) și cele pentru practica de specialitate.
		Q9.5	Eventuale modificări în desfășurarea procesului didactic îmi sunt comunicate în timp util (ex. amânarea/anularea unui curs).
		Q9.6	Informațiile necesare despre programul de studii (ex. descriere, discipline, orar, planuri de învățământ) sunt disponibile online.
	Sprijin academic	Q10.1	Am avut deschidere din partea profesorilor când am întâmpinat dificultăți.
		Q10.2	Am avut oportunități de a recupera decalaje față de alți colegi.
		Q10.3	Am beneficiat, la nevoie, de cursuri de dezvoltare educațională sau activități de tutorat.
		Q10.4	Am fost consiliat(ă) în mod corect în vederea alegerii disciplinelor opționale/facultative.
Satisfacția cu privire la serviciile oferite de universitate	General	Q1.1	Programul de studiu pe care îl urmez coincide cu prima opțiune pe care am avut-o la admitere.
		Q1.2	Consider că universitatea oferă condițiile necesare și o atmosferă prielnică pentru dezvoltarea mea personală.
		Q1.3	Mă simt în siguranță în campusul universitar/clădirile universității.

Categorie	Subcategorie	Cod	Text întrebare
		Q1.4	Am sentimentul de apartenență la o comunitate universitară, formată din personalul instituției și studenți.
		Q1.5	Sunt motivat(ă) să mă pregătesc pentru cursurile/seminarele/laboratoarele la care particip.
		Q1.6	Consider că evaluarea semestrială a prestației cadrelor didactice are un impact pozitiv.
	Infrastructură universitară	Q2.1	Beneficiez de resurse IT și alte facilități online (ex. platforme, acces la baze de date științifice, resurse software actualizate și relevante domeniului de studiu).
		Q2.2	Sunt mulțumit(ă) de calitatea semnalului WI-FI în clădirile universității.
		Q2.3	Sunt mulțumit(ă) de serviciile medicale oferite de universitate (ex. cabinet medical, cabinet stomatologic etc.).
		Q2.4	Sunt mulțumit(ă) de infrastructura sanitară a universității (ex: existența, dotarea și întreținerea grupurilor sanitare).
		Q2.5	Am accesat infrastructura sportivă oferita de universitate (ex. terenuri și săli de sport).
		Q2.6	Sunt mulțumit(ă) de serviciile secretariatului universității/facultății.
		Q2.7	Sunt mulțumit(ă) de spațiile comune existente în administrarea universității pentru a învăța (biblioteci, săli de lectură, huburi etc.).
		Q2.8	Sunt mulțumit(ă) de spațiile dedicate recreerii și altor activități sociale studențești, aflate în administrarea universității (ex. spații verzi amenajate, zone cu mobilier adecvat etc.).
	Reprezentanții studenților	Q3.1	Sunt informat(ă) și mulțumit(ă) de activitatea organizației studențești/organizațiilor studențești din facultate/universitate.
		Q3.2	Sunt informat(ă) și mulțumit(ă) de activitatea reprezentanților mei în structurile de conducere ale facultății/universității (ex. vizibilitatea acestora, modul în care își informează colegii, eventuale reușite în reprezentarea studenților etc.)
	Resursele învățării	Q4.1	Laboratoarele sunt dotate corespunzător.
		Q4.2	Sălile de curs și/sau de seminar sunt dotate corespunzător.
		Q4.3	Biblioteca are resurse suficiente (ex. numărul de volume este îndestulător, colecțiile sunt diverse și conțin volume variate, pe teme de interes etc.)
		Q4.4	Personalul bibliotecii m-a îndrumat în mod corespunzător când am avut nevoie.
	Servicii sociale	Q5.1	Cantina universitară/Cantinele universitare reprezintă o opțiune importantă atunci când doresc să iau masa.
		Q5.2	Consider că procesul prin care se acordă bursele de merit și de performanță este unul corect, în baza unor criterii cunoscute de studenți.
		Q5.3	Consider că universitatea reprezintă un spațiu primitor pentru studenții internaționali (din străinătate).

Categorie	Subcategorie	Cod	Text întrebare
		Q5.4	Consider că universitatea reprezintă un spațiu incluziv pentru studenții cu dizabilități fizice (indicatoare speciale pentru orientare, rampe, lifturi, spații pentru igienă sau alte facilități de acces speciale).
		Q5.5	Sunt mulțumit(ă) de serviciile oferite de Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (denumirea acestuia poate varia de la o instituție de învățământ superior, la alta).
		Q5.6	Sunt mulțumit(ă) de activitatea culturală desfășurată în mediul universitar (ex. spectacole, piese de teatru, conferințe).
		Q5.7	Sunt mulțumit(ă) de condițiile de cazare în căminele studențești ale instituției de învățământ superior.
		Q5.8	Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost recompensat pentru performanțele academice de către universitate (ex. burse de merit, de performanță).
		Q5.9	Sunt mulțumit(ă) de modul în care am fost sprijinit din punct de vedere material de către universitate (ex. burse sociale).

Anexa 3 – Lista întrebărilor utilizate din EUROSTUDENT

Categorie	Cod	Întrebare	Răspunsuri
Condiții de viață	Q4.17	Care sunt sursele din care obțineți banii de care dispuneți lunar? Vă rugăm să menționați valoarea medie lunară pentru fiecare dintre aceste surse (<i>Exprimați în RON, cu aproximație, valoarea banilor de care dispuneți lunar (indiferent de momentul când i-ați obținut), pentru fiecare item menționat mai jos. Notați cu 0 (zero) dacă nu ați obținut bani din una sau mai multe dintre sursele menționate mai jos.</i>)	
	Q4.17_1		Familie/partener
	Q4.17_2a		Bursă de merit/bursă de studiu
	Q4.17_2b		Bursă socială
	Q4.17_3		Organizații/instituții cu sediul în afara țării
	Q4.17_4a		Salariu obținut la locul de muncă actual.
	Q4.17_4b		Salariu obținut la locul de muncă anterior (va rugăm să precizați doar valoare medie/lună):
	Q4.17_5a		Surse publice (alocație/indemnizație pentru copil, pensie etc.
	Q4.17_5b		Bursă de studii privată (acordată de o organizație privată, de ex. universitate privată, fundații, firme)
	Q4.17_5c		Credit bancar
Context familial	Q7.1	Care este cel mai înalt nivel de educație pe care tatăl și mama (tutorele și tutoarea) dumneavoastră l-au absolvit? ¹⁷	
	Q7.1.1	Mama/Tutore	
	Q7.1.1_1		Școala generală
	Q7.1.1_2		Liceu
	Q7.1.1_3		Școală post-liceală
	Q7.1.1_4		Colegiu (studii superioare de scurtă durată)
	Q7.1.1_5		Licență (sau studii universitare de lungă durată)
	Q7.1.1_6		Masterat
	Q7.1.1_7		Doctorat
	Q7.1.1_8		Nu știu
	Q7.1.2	Tata/Tutore	
	Q7.1.2_1		Școala generală
	Q7.1.2_2		Liceu
	Q7.1.2_3		Școală post-liceală
	Q7.1.2_4		Colegiu (studii superioare de scurtă durată)

¹⁷ Întrebările au fost recodificate în prezenta analiză astfel încât să fie corelate cu clasificarea ISCED-F 2013.

Categorie	Cod	Întrebare	Răspunsuri
	Q7.1.2_5		Licență (sau studii universitare de lungă durată)
	Q7.1.2_6		Masterat
	Q7.1.2_7		Doctorat
	Q7.1.2_8		Nu știu
	Q7.2	Comparativ cu alte familii, cât de înstăriți consideri că sunt părinții/tutorii tăi	
	Q7.2_1		Foarte înstăriți
	Q7.2_2		Oarecum înstăriți
	Q7.2_3		Mediu
	Q7.2_4		Nu prea înstăriți
	Q7.2_5		Deloc înstăriți

Anexa 4 - Fiabilitatea instrumentului de cercetare - scale Likert în funcție de secțiunile chestionarului

Toate cele trei secțiuni ale CNS cuprind itemi de chestionar care utilizează scale de tip Likert cu 5 trepte (de la 1 - *dezacord total* la 5 - *acord total*), fiind, așadar, variabile ordinale. În analiza statistică există în general două abordări față de aceste scale: abordarea conservatoare care nu acceptă analiza de tip parametric a acestor variabile, respectiv analizele care, ulterior transformării variabilelor, permit și utilizarea unor teste agreate în genere pe variabilele numerice. Cea mai frecvent utilizată modalitate de a prelucra și ulterior interpreta asemenea scale este prin transformarea itemilor cu scale Likert într-o variabilă cumulativă, denumită de regulă scorul pe (sub-)dimensiunea respectivă.

Utilizând această metodă de prelucrare a datelor am derivat 11 variabile compozite pe fiecare dintre cele 3 dimensiuni, cu sub-dimensiunile aferente (*vezi în tabelul de mai jos*), atât pentru baza de date de la nivel licență, cât și pentru baza cu date culese de la masteranzi. În compunerea fiecărei noi variabile au intrat toți itemii dintr-o dimensiune/ subdimensiune. În cazul în care a fost nevoie, anume pentru variabilele Q0.1 și Q0.2, am inversat sensul răspunsurilor prin recodare (răspunsurile 1 au fost transformate în 5, 2 în 4, 3 - 3, 4 în 2, 5 în 1). Totodată, au fost excluse de la analiza scalei COVID-19 cazurile studenților aflați în anul I (fie înmatriculați la un program de studii licență, fie masterat).

După derivarea noilor variabile cumulative, identificate distinct drept variabile numerice în baza de date, am rulat în SPSS testul de fiabilitate Cronbach's Alpha, cu scopul de a verifica dacă alegerea itemilor respectivi este potrivită pentru dimensiunea respectivă.

La nivelul fiecărui test de fiabilitate a instrumentului, am obținut **coeficienți Cronbach's Alpha peste 0,7**, ceea ce arată că itemii cuprinși în fiecare dintre cele 11 scale Likert din chestionarul CNS sunt potriviți pentru a măsura (sub-)dimensiunea respectivă. În tabelul de mai jos se regăsesc valorile exacte ale coeficienților obținuți în fiecare test, cel mai scăzut fiind 0,803 (universitate - general; ciclu licență), iar cel mai ridicat 0,956 (programul de studii - predare; ciclu masterat).

Rezultatele obținute indică faptul că la repetarea studiului într-o viitoare ediție, itemii aleși pot fi în continuare utilizați la culegerea datelor.

Tabel 14. Coeficienții Cronbach's Alpha pentru sub-dimensiunile CNS, respondenți din ciclul de studiu licență.

Dimensiune	Sub-dimensiune	Număr variabile/ (sub-) dimensiune	Variabilă compozită	Coeficient Cronbach's Alpha	N
Covid-19		9 itemi	I_Covid19_scor	.812	12.735
Universitate (5 sub-dimensiuni, total 29 de variabile)	General	6 itemi	II_UniGeneral_scor	.803	17.657
	Infrastructura universitară	8 itemi	II_Infrastr_scor	.846	16.530
	Reprezentarea studenților	2 itemi	II_ReprzSt_scor	.832	17.954
	Resursele învățării	4 itemi	II_ResInv_scor	.825	18.489
	Servicii sociale	9 itemi	II_ServSoc_scor	.878	13.939
Program de studii (5 sub-dimensiuni, total 30 de variabile)	Predare	7 itemi	III_Predare_scor	.945	18.463
	Evaluare, comunicare, feedback	5 itemi	III_EvComFdb_scor	.835	18.513
	Oportunități de învățare	8 itemi	III_OportInv_scor	.878	15.137
	Organizarea procesului educațional	6 itemi	III_OrgProcInv_scor	.874	16.627
	Sprijin academic	4 itemi	III_Sprijin_scor	.862	15.377

Tabel 15. Coeficienții Cronbach's Alpha pentru sub-dimensiunile CNS, respondenți din ciclul de studiu master.

Dimensiune	Sub-dimensiune	Număr variabile/ (sub-) dimensiune	Variabilă compozită	Coeficient Cronbach's Alpha	N
Covid-19		9 itemi	I_Covid19_scor	.816	1.656
Universitate (5 sub-dimensiuni, total 29 de variabile)	General	6 itemi	II_UniGeneral_scor	.835	3.532
	Infrastructura universitară	8 itemi	II_Infrastr_scor	.873	3.335
	Reprezentarea studenților	2 itemi	II_ReprzSt_scor	.874	3.540
	Resursele învățării	4 itemi	II_ResInv_scor	.851	3.658
	Servicii sociale	9 itemi	II_ServSoc_scor	.893	2.898
Program de studii (5 sub-dimensiuni, total 30 de variabile)	Predare	7 itemi	III_Predare_scor	.956	3.656
	Evaluare, comunicare, feedback	5 itemi	III_EvComFdb_scor	.866	3.658
	Oportunități de învățare	8 itemi	III_OportInv_scor	.885	3.342
	Organizarea procesului educațional	6 itemi	III_OrgProcEdu_scor	.884	3.475
	Sprijin academic	4 itemi	III_Sprijin_scor	.880	3.182

Anexa 5 – Analiza coeficientului de corelație al rangurilor Kendall (τ) între răspunsurile la diferite întrebări

Tabel 16. Coeficientului de corelație al rangurilor Kendall (τ), pentru ambele cicluri de studiu (licență și master) între răspunsurile la diferite întrebări.

Înt. 1	Înt. 2	τ (licență)	τ (master)
Q0.5	Q0.8	0,591	0,596
Q0.5	Q0.7	0,520	0,586
Q0.5	Q0.9	0,503	0,528
Q0.7	Q0.8	0,495	0,547
Q0.8	Q0.9	0,553	0,595
Q0.6	Q0.7	0,483	0,577
Q0.9	Q0.10	0,529	0,549
Q0.5	Q0.6	0,455	0,528
Q0.8	Q0.10	0,491	0,501

Tabel 17. Coeficientului de corelație al rangurilor Kendall (τ), pentru ambele cicluri de studiu (licență și master) între răspunsurile la diferite întrebări din cadrul aceleiași subcategorii.

Înt. 1	Înt. 2	τ (licență)	τ (master)
Q4.1	Q4.2	0,744	0,777
Q3.1	Q3.2	0,649	0,716
Q5.8	Q5.0	0,613	0,630
Q2.7	Q2.8	0,591	0,632
Q1.2	Q1.5	0,580	0,651
Q4.3	Q4.4	0,580	0,580
Q5.2	Q5.8	0,575	0,628
Q1.2	Q1.4	0,570	0,623
Q5.5	Q5.6	0,538	0,608
Q2.3	Q2.4	0,533	0,542
Q1.4	Q1.5	0,532	0,626
Q5.3	Q5.4	0,519	0,554
Q5.4	Q5.5	0,506	0,499

Tabel 18. Coeficientului de corelație al rangurilor Kendall (τ), pentru ambele cicluri de studiu (licență și master) între răspunsurile la diferite întrebări din cadrul aceleiași subcategorii.

Înt. 1	Înt. 2	τ (licență)	τ (master)
Q6.3	Q6.5	0,749	0,804
Q6.2	Q6.3	0,745	0,789
Q6.1	Q6.4	0,737	0,773
Q6.2	Q6.5	0,724	0,777
Q6.4	Q6.5	0,722	0,768
Q6.3	Q6.4	0,718	0,780
Q6.1	Q6.2	0,694	0,728
Q6.2	Q6.4	0,686	0,729
Q6.1	Q6.3	0,668	0,707
Q6.1	Q6.5	0,662	0,700
Q6.5	Q6.6	0,632	0,728
Q8.8	Q8.9	0,627	0,641
Q7.3	Q7.4	0.616	0.685
Q10.3	Q10.4	0.611	0.681
Q7.2	Q7.3	0.610	0.691
Q10.1	Q10.2	0.603	0.669
Q9.2	Q9.3	0.598	0.653
Q9.3	Q9.4	0.596	0.628
Q6.3	Q6.6	0.590	0.696
Q9.2	Q9.4	0.588	0.616
Q6.2	Q6.6	0.586	0.683
Q6.4	Q6.6	0.574	0.672
Q6.5	Q6.7	0.568	0.641
Q7.2	Q7.4	0.567	0.631
Q8.1	Q8.2	0.564	0.642
Q6.3	Q6.7	0.555	0.623
Q6.2	Q6.7	0.552	0.629
Q6.1	Q6.6	0.548	0.630
Q6.6	Q6.7	0.542	0.633
Q6.4	Q6.7	0.530	0.597
Q10.2	Q10.3	0.524	0.562
Q8.7	Q8.8	0.517	0.534

Anexa 6 - Evenimente de tip *mutual learning workshop* și de promovare a CNS

Nr. crt.	Locația	Data	Participanți	Concluzii
1.	Timișoara - „Mutual Learning Workshop - Cum ne dorim să arate un chestionar național cu privire la satisfacția studenților?”	4 iunie 2019	25 de studenți reprezentând toate ciclurile (licență, masterat și doctorat) din cadrul Universității de Vest din Timișoara	- Recomandări pentru introducerea unor categorii de întrebări precum: admiterea, calitatea procesului de predare, pregătirea academică pentru accesul în piața muncii, modul de evaluare, procesul de învățare etc.; - Implementarea unor întrebări deschise; - Introducerea opțiunii „nu se aplică”; - Timpul necesar completării chestionarului nu trebuie să depășească 10 minute; - Implicarea studenților reprezentanți/ organizațiile studențești în campania de promovare al chestionarului.
2.	București - „Mutual Learning Workshop - Cum ne dorim să arate un chestionar național cu privire la satisfacția studenților?”	12-14 iulie 2019	23 de studenți, membrii ai organizațiilor studențești, înmatriculați la diverse instituții de învățământ superior acreditate în România	- Introducerea unor întrebări deschise, fără variante de răspuns pentru a exprima experiențele dobândite; - În procesul de autentificare (verificarea statutului de student) s-a propus utilizarea Codului Numeric Personal, numărul matricol sau trimiterea unor invitații de completare pe email-urile instituționale; - Introducerea unei zone pentru protecția datelor personale; - Implicarea organizațiilor studențești în promovarea chestionarului național, deoarece acestea sunt recunoscute de către studenți și îi pot determina pentru completarea chestionarului;
3.	Iași - Eveniment de promovare „Importanța și beneficiile unui chestionar național privind satisfacția studenților”	25 octombrie 2019	11 studenți din diverse centre universitare	- Propuneri pentru reformularea unor întrebări, astfel încât răspunsurile acordate de studenți să fie cât mai puțin subiective; - Introducerea unor întrebări cu privire la: activitatea Societăților Antreprenoriale Studențești (SAS); spațiile de igienă (toaile); procesul de admitere la studiile universitare; dotarea laboratoarelor și a spațiilor didactice; - Introducerea unei întrebări privind experiența de student, iar notarea să se facă printr-o scală de la 1-10; - Introducerea unor întrebări deschise, unde studenții să își exprime experiențele proprii în legătură cu activitatea didactică, comunitatea

Nr. crt.	Locația	Data	Participanți	Concluzii
				universitară sau organizații studențești.
4.	București, „Mutual Learning Workshop - Cum ne dorim să arate un chestionar național cu privire la satisfacția studenților?”	8 -9 noiembrie 2019	Reprezentatii Ministerului Educației (ME), Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), Banca Mondială, federațiile naționale studențești, precum și experți educaționali	- A fost stabilită și definitivată împreună cu participanți structura și conținutul întrebărilor; - Prezentarea demersurilor similare din Spațiul European al Învățământului Superior; - Analiza și recomandări cu privire la modelele de eșantionare; - S-a realizat o analiză a întrebărilor prevăzute în CNS; - Recomandări pentru definitivarea metodologiei de lucru.

Chestionarul Național Studentesc: Studiu privind gradul de satisfacție a studenților cu privire la calitatea învățământului superior (2019-2020)

Ștefan-Marius Deaconu, Cezar Mihai Hâj
(coordonatori)

Prezentul studiu vizează prezentarea principalelor rezultate ale cercetării naționale cu privire la gradul de satisfacție a studenților cu privire la calitatea învățământului superior. Chestionarul Național Studentesc (CNS) a reprezentat principalul instrument utilizat, fiind elaborat în acest scop. În total, Chestionarul Național Studentesc a fost completat de 24.280 de respondenți din 78 de instituții de învățământ superior (incluzând IOSUD Academia Română). În plus față de aceștia, 14.430 au răspuns la cel puțin o întrebare, însă nu au finalizat de completat chestionarul. Aceste cazuri au fost excluse din start în analiză. A rezultat un total de 22.175 răspunsuri valide, din care, 18.513 (83,48%) specifice ciclului de studii licență, respectiv 3.662 (16,51%) specifice ciclului de studii master. Aceștia provin din 70 instituții de învățământ superior, din care 47 publice de stat și 23 private.

Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date

Implementat de Unitatea Executivă pentru Finanțarea
Învățământului Superior, a Cercetării, Inovării și Dezvoltării (UEFISCDI).

Septembrie 2022

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capital Uman.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României.